

Česká republika 2004>06 Rámec podpory Společenství

Závěrečná zpráva k projektu 145/06-A05

Posouzení absorpční kapacity v oblasti inovací a znalostní ekonomiky a návrhy její podpory pro období 2007-2013

listopad 2006

Pro Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
zpracovalo Technologické centrum AV ČR
a společnost DHV CR

**Posouzení absorpční kapacity v oblasti inovací a
znalostní ekonomiky a návrhy její podpory pro
období 2007-2013**

Závěrečná zpráva

k projektu 145/06-A05
dle opatření 5.2 „Technická pomoc CSF“ SROP

Závěrečnou zprávu předkládá
Technologické centrum AV ČR
DHV CR

Praha
Listopad 2006

Obsah

1. Úvod	7
1.1 Shrnutí.....	7
1.2 Úvod - kontext	8
1.3 Cíle projektu	9
1.4 Metodika projektu.....	10
1.5 Popis struktury dokumentu	10
1.6 Realizační tým.....	11
2. Teoretický rámec – znalostní ekonomika a inovace	11
3. Analýza prostředí IZE v ČR.....	14
3.1 Analýza současné situace v ČR z hlediska IZE	14
3.1.1 Inovace a inovační podnikání	14
3.1.2 Financování inovací.....	17
3.1.3 Výzkum a vývoj v ČR	19
3.1.4 Lidské zdroje pro inovace	22
3.1.5 Podpůrná inovační infrastruktura	24
3.1.6. Shrnutí.....	26
3.2 Regionální analýza stavu inovační infrastruktury.....	27
3.2.1 Specifika koncentrace vývojových center.....	29
4. Analýza návrhu intervencí SF na podporu IZE v období 2007-2013	35
4.1 Analýza návrhu intervencí SF v oblasti IZE.....	35
4.1.1 Klasifikace vycházející z definice IZE	36
4.1.2 Metodický postup	36
4.1.3 Základní komentář.....	37
4.1.4 Klasifikace intervencí podle objemu alokovaných prostředků	38
4.1.5 Klasifikace intervencí podle obsahového zaměření podpory	39
5. „Ex-ante“ hodnocení intervencí podporujících IZE	44
5.1 Metodika hodnocení	44
5.2 Relevance oblastí podpory v OP z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE...45	45
5.2.1 Identifikace bariér	45
5.2.2 Nízké investice do výzkumu a vývoje	47
5.2.3 Vybavení nákladnými přístroji VaV.....	47
5.2.4 Vysoká cena přípravy mezinárodních projektů	48
5.2.5. Nedostatečná míra spolupráce institucí VaV s ostatními subjekty	48
5.2.6. Nerozvinutá informační infrastruktura a infrastruktura transferu znalostí	50
5.2.7 Nedostatečné financování vzniku a počátečního rozvoje firem	51
5.2.8 Nedostatečné zdroje pro financování provozu podnikatelských inkubátorů	52
5.2.9 Vysoké poplatky za zahraniční patenty	52

5.2.10	Vysoké náklady na inovace	53
5.2.11	Nerozvinutý sektor high-tech firem	53
5.2.12	Specifické problémy s využíváním Strukturálních fondů EU	53
5.2.13	Nedostatek vhodně kvalifikovaných pracovních sil pro výzkum na trhu práce	54
5.2.14	Legislativa/prostředí.....	55
5.3	Vnější konzistence	58
5.3.1	Vazba na evropské strategické dokumenty vztahující se k oblasti IZE.....	58
5.3.2	Vazba na národní strategické dokumenty vztahující se k oblasti IZE.....	59
5.4	Vnitřní konzistence	65
5.4.1	Metodický postup	66
5.4.2	Oblast IZE v tématických Operačních programech	66
5.4.3	Vnitřní tématická koherence intervencí TOP z hlediska faktorů posilujících oblast IZE	67
5.4.4	Oblast IZE v Operačních programech pro hlavní město Praha.....	71
5.4.5	Shrnutí.....	75
6.	Absorpce v oblasti IZE.....	76
6.1	Metodologie	76
6.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření	76
6.2.1	Výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na tvorbu znalostí	77
6.2.2	Výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na přenos znalostí	83
6.2.3	Výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na podnikatelské subjekty	90
6.2.4	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření.....	96
6.3	Screening projektů OP VaVpI	99
6.4	Hlubkové rozhovory	104
7.	Zahraniční zkušenosti.....	105
7.1	Úvod	105
7.2	Slovinsko – Jednotný programový dokument pro Cíl 1.....	106
7.2	Maďarsko – Operační program Konkurenceschopnost	106
7.3	Irsko – Operační program Produkční sektor.....	107
7.4	Portugalsko – Operační program Věda, technologie a inovace.....	108
7.5	Rakousko – Jednotný programový dokument pro Cíl 2: region Štýrsko	108
7.6	Rakousko – Jednotný programový dokument pro Cíl 2: region Korutany	109
7.7	Závěr	110
7.8	Příklady dobrých praxí aplikovatelné v ČR.....	110
7.8.1	Operační program Produkční sektor	110
7.8.2	Systém strukturálních fondů v Rakousku	111
8.	Syntéza	113
8.1	Doporučení vyplývající z analýzy oblastí podpory v OP z hlediska klíčových	

problémů ČR v oblasti IZE	113
8.2 Doporučení vyplývající z analýzy vnější konzistence oblasti IZE	123
8.3 Doporučení vyplývající z analýzy vnitřní konzistence oblasti IZE	123
8.4 Doporučení vycházející z hodnocení dotazníkového šetření.....	124
8.5 Doporučení vycházející z hodnocení hloubkových rozhovorů	125
8.5.1 Obecná doporučení	125
8.5.2 Doporučení pro oblast IZE	125
8.6 Doporučení vycházející z analýzy zahraničních zkušeností.....	125
8.6.1 Vazba na zahraniční zkušenosti	125
8.6.2 Vazba na Poziční dokument Evropské komise k Národnímu strategickému referenčnímu rámci	126
8.7 Syntéza doporučení	126
9. Závěr	130
10. Použitá literatura	131
11. Přílohy	133
11.1 Rešerše dokumentů	133
11.2 Dotazníky	148

1. Úvod

1.1 Shrnutí

Projekt „Posouzení absorpční kapacity v oblasti inovací a znalostní ekonomiky a návrhy její podpory pro období 2007-2013“ zpracovalo Technologické centrum AV ČR společně s DHV, spol.s r.o. Praha na základě zadání Ministerstva pro místní rozvoj.

Výzkumný projekt je zaměřen na analýzu absorpční kapacity v oblasti inovací a znalostní ekonomiky a její reflektování v relevantních Operačních programech ČR pro plánovací období 2007-13. Cílem projektu je navrhnout taková doporučení, která by směřovala k posílení absorpční kapacity a k nastavení pozitivního prostředí pro efektivní čerpání podpory ze strukturálních fondů Evropské unie. Čerpání finanční podpory účinným způsobem příznivě ovlivní rozvoj znalostní ekonomiky a inovační potenciál České republiky.

Metodika a postup řešení tohoto výzkumného projektu byly navrženy tak, aby zaručily kvalitní výstupy, které zohledňují výsledná zjištění jednotlivých metodických kroků, adekvátně posoudí absorpční kapacitu a odvodí závěrečná doporučení.

Při zpracování projektu vycházeli řešitelé z informací uvedených ve strategických dokumentech relevantních k tématu projektu, ve výsledcích předběžného hodnocení programových dokumentů a závěrečných zprávách evaluace Rámce podpory Společenství. Důležitým výchozím zdrojem byla studie „Bariéry konkurenceschopnosti ČR“, která identifikovala problémy, bránící dostatečnému rozvoji oblasti inovací a znalostní ekonomiky v České republice. Podstatou použité metodiky pak byla kombinace výsledků analýzy relevantních strategických a programových dokumentů v oblasti politiky HSS a kvalifikovaného posouzení absorpční kapacity ČR v oblasti IZE. Data získaná uvedeným postupem byla komplexně posouzena realizačním týmem, byly identifikovány vzájemné souvislosti a navrženy způsoby posílení absorpční kapacity ČR tak, aby byly vytvořeny příznivé podmínky pro návrhy projektů v oblasti IZE s cílem účinně využít podporu v rámci politiky HSS.

Analýzy zaměřené na české prostředí ovlivňující oblast inovací a znalostní ekonomiky doplnila rešerše úspěšných zahraničních Operačních programů, které jsou zaměřeny na podporu podnikání, znalostní ekonomiku, inovační aktivity firem a zvyšování konkurenceschopnosti. Zdrojem informací byly především dostupné údaje o jednotlivých Operačních programech zavedených v zahraničí. Osvědčené přístupy a zkušenosti v implementaci Operačních programů jiných evropských zemí, které mají s využíváním podpory delší zkušenosti, a to zejména zkušenosti regionů, které se potýkají se stejnými problémy jako ČR, byly samozřejmě zohledněny ve výsledných návrzích a doporučení.

Získání optimálních informací, které vhodně dokreslovaly stávající skutečnosti z pohledu potenciálních příjemců podpory v prioritách a intervencích Operačních programů podporujících výzkum, inovace a znalostní ekonomiku, bylo provedeno přímým dotazováním zmíněných subjektů na základě elektronického dotazníku. Bylo kontaktováno více než 1950 subjektů a to z oblasti tvorby znalostí, přenosu znalostí a uživatelské sféry. Vráceno bylo téměř 170 vyplněných dotazníků, které byly následně vyhodnoceny. Pro zjištění zájmu o čerpání strukturálních fondů v oblasti výzkumu, vývoje a vzdělávání pro posílení výzkumných a vývojových kapacit byly do analýzy začleněny také výsledky screeningu prováděného Radou pro výzkum a vývoj.

Analýzy provedené v rámci této studie prokázaly, že navržené Operační programy dostatečně pokrývají oblasti zaměřené na inovace a znalostní ekonomiku a jsou i v souladu se strategickými dokumenty, které jsou na uvedenou oblast zaměřeny, a to jak na úrovni České republiky, tak i Evropské unie.

Analýza ovšem upozornila i na některá problematická místa, která se mohou negativně projevit v průběhu implementace těchto Operačních programů a tím negativně ovlivnit využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU. V návaznosti na toto zjištění

byla navržena odpovídající doporučení, která lze v podstatě rozdělit do čtyř skupin podle jejich účinnosti. Skupina **systémových opatření** řeší zejména zajištění provázanosti a koordinace aktivit jednotlivých Operačních programů, které budou v kompetenci různých resortů a posílení vazeb mezi těmito Operačními programy. Skupina doporučení zaměřených na **aktivní vytváření absorpční kapacity** soustřeďuje návrhy dávající předpoklady nejen pro realizaci finančně náročných a komplexních projektů, ale také formující podmínky pro úspěšnou realizaci inovačních projektů připravovaných na regionálních úrovních. Navržená doporučení pro **zjednodušení implementační struktury Operačních programů** jsou cílená na snížení nákladů i efektivní průběh vlastní implementace Operačních programů, na urychlení vyřizování žádostí o podporu a usnadnění průběžného monitorování čerpání finanční podpory ze strukturálních fondů.

Nepostradatelným úkolem je i **zvýšení publicity** Operačních programů, jejímž cílem je informovat širokou veřejnost o cílech, zaměření, realizovaných i připravovaných aktivitách a ostatních záležitostech souvisejících s implementací Operačních programů. Dobrá a cílená publicita zajistí širší účast a relevantní spektrum žadatelů z různých oborů a regionů.

V příštím programovacím období bude mít Česká republika příležitost čerpat vyšší objem finančních prostředků především ze zdrojů strukturálních fondů Evropské unie. Podpora inovační výkonnosti regionů, tvorby znalostí a jejich využití prostřednictvím inovací jako základního zdroje ekonomického růstu zaznívá jako ústřední téma ve všech Operačních programech pojednávajících inovace a znalostní ekonomiku. Velkou výzvou pro Česko tedy bude nejenom zajistit prosté čerpání těchto zdrojů, ale zejména vytvořit podmínky pro jejich efektivní využití. Výsledky této studie, závěrečné návrhy a výsledná doporučení by měly přispět právě k vytvoření takového pozitivního prostředí pro čerpání finančních nástrojů evropské Politiky soudržnosti, které zabezpečí vysoce efektivní dopad těchto zdrojů na zvýšení konkurenceschopnosti České republiky právě prostřednictvím kvalitní znalostní ekonomiky a hodnotných inovačních aktivit.

1.2 Úvod - kontext

V roce 2007 ČR vstoupí do dalšího programového období Evropské unie (EU), ve kterém bude mít možnost čerpat několikanásobně vyšší objem zdrojů z finančních nástrojů „evropské“ politiky soudržnosti. Sada Operačních programů, která se připravuje jak na národní, tak i regionální úrovni, vychází z nové filozofie politiky soudržnosti, pro kterou by měl být charakteristický větší důraz na strategický přístup a opatření na podporu konkurenceschopnosti a tvorbu pracovních míst. V návaznosti na revidovanou lisabonskou strategii je „velkým“ tématem podpora inovační schopnosti regionů, neboť schopnost tvorby znalostí a jejich komercializace prostřednictvím inovací je dnes obecně považována za základní zdroj ekonomického růstu.

V nové generaci Operačních programů ČR pro období 2007-2013 jsou v souladu s novou evropskou strategií v oblasti politiky soudržnosti (Strategické obecné zásady Společenství - SOZS) více akcentovány intervence na podporu inovací a rozvoj znalostní ekonomiky. Na podporu rozvoje vysokých škol, výzkumu a vývoje nebo inovační infrastruktury je v Operačních programech pro období 2007+ vyčleněn bezprecedentní objem finančních zdrojů. Velkou výzvou pro ČR bude nejenom prosté čerpání těchto zdrojů, ale zejména jejich efektivní využití.

V této souvislosti je nutné poznamenat, že příprava i realizace inovační politiky je neobyčejně složitá, neboť se nemůže opřít o žádný „jednoduchý návod“ nebo o prostý přenos zkušeností z jiných států nebo regionů. V zásadě nepanuje ani shoda v tom, jaké jsou možnosti vlád ovlivnit zavádění inovací v širokém pojetí, jež jsou motorem hospodářského růstu. Vedle zastánců neoliberalních proudů v ekonomických a regionálních teoriích, kteří jsou k těmto možnostem spíše skeptičtí (inovace jsou především výsledkem podnikatelské iniciativy a aktivity), jsou institucionálně zaměřeni autoři přesvědčeni, že veřejný sektor hraje významnou roli při podpoře inovací a znalostní ekonomiky. V rámci institucionálně laděných teorií regionálního růstu panuje

všeobecně shoda v tom, že klíčem k úspěchu regionálních ekonomik založených na tvorbě a využití znalostí je lidská iniciativa a kvalita lidských zdrojů a prostředí v širokém slova smyslu (institucionálním, kulturním, ekologickém). To se odráží i v základních doporučeních pro tvorbu koncepcí politiky regionálního rozvoje, mezi které patří zvýšení investic do vzdělání a výzkumu, podpora organizací, které usnadňují vzájemnou spolupráci a komunikaci mezi jednotlivými subjekty inovačního systému (vysoké školy, podniky, veřejné sféra), a vytváření kvalitního životního prostředí.

To je velmi obecný model, který může vytvořit pouze základní rámcové východisko, nicméně v praxi jednotlivých států nebo regionů musí být přizpůsoben specifickým podmínkám daným mj. historií, institucionální strukturou, velikostní strukturou podniků a jejich způsobem organizace a dalšími faktory. Místně specifický kontext pak vytváří jenom limitovaná „okna příležitosti“ (windows of opportunity) ve vztahu k možnostem relevantních politik.

ČR se nachází na pomyslné semiperiferii globální ekonomiky a jedním z hlavních cílů formulovaných v Národním rozvojovém plánu (NRP) a následně Národním strategickém referenčním rámci (NSRR) je posilování konkurenceschopnosti ekonomiky založené na postupném přechodu k znalostní ekonomice (změna stávající „low road“ strategie na „high road“).

Mezi hlavní nástroje této strategie budou patřit intervence Operačních programů 2007+ zaměřené na podporu znalostní ekonomiky a inovací. Zde je potřeba uvést, že inovační schopnosti firem jsou z velké míry ovlivněny legislativním rámcem podnikání, pružností pracovních trhů nebo podnikatelskou kulturou, které lze těmito nástroji ovlivnit málo nebo jenom zprostředkovaně. Proto je nutné posuzovat intervence Operačních programů v kontextu celého spektra nástrojů a následně i podmínek pro jejich uplatnění.

Ve srovnání s vyspělými „starými“ členskými zeměmi EU, kde se těžiště inovační politiky přesunuje čím dál tím více na regionální úroveň, je v ČR podpora znalostní ekonomiky a inovací zatím realizovaná téměř výhradně na národní úrovni. V novém programovém období bude tento typ intervencí koncentrován do tří tematických Operačních programů (OP PI, OP VpK a OP VaVpI) a dvou operačních programů pro Prahu (OP Konkurenceschopnost a Adaptabilita).

1.3 Cíle projektu

Cílem projektu „Posouzení absorpční kapacity v oblasti inovací a znalostní ekonomiky (IZE) a návrhy její podpory pro období 2007-2013“ je posouzení možností pro zvýšení inovačního potenciálu České republiky prostřednictvím posílení absorpční kapacity a efektivním čerpáním podpory ze Strukturálních fondů (SF) v oblasti inovací a znalostní ekonomiky. Navržená doporučení nastavují pozitivní podmínky pro dosažení cílů a přínosů intervencí Hospodářské a sociální politiky soudržnosti pro období 2007-2013. Globální cíl projektu bude dosažen splněním následujících specifických cílů:

1. Analýza a zhodnocení absorpční kapacity ČR z hlediska schopnosti a podpory tvorby projektů v oblasti IZE dle členění regionálního, oborového a podle kategorií žadatelů.
2. Návrh kroků pro posílení projektové absorpční kapacity v oblasti IZE a návrh způsobů, nezbytných struktur a vhodných subjektů pro realizaci její systematické podpory.

Cílem tohoto projektu je tedy posouzení souboru navržených intervencí na podporu znalostní ekonomiky a inovací v kontextu identifikovaných potřeb (relevance a koherence intervencí) a zhodnocení připravenosti, resp. absorpční kapacity ČR v této sféře. Finálním výstupem projektu budou konkrétní doporučení, která povedou k posílení absorpční schopnosti a zefektivnění řízení podpory ze SF v oblasti inovací a znalostní ekonomiky.

1.4 Metodika projektu

Projekt je rozdělen do dvou základních etap – analytické a návrhové, které jsou doplněny úvodní částí, kde jsou uvedeny cíle projektu, jeho metodika a teoretické zarámování celé problematiky.

V analytické části jsou nejprve identifikovány klíčové bariéry rozvoje znalostní ekonomiky a dále vymezeny a klasifikovány intervence na podporu inovací a znalostní ekonomiky v Operačních programech 2007+. Podkladem pro analýzu a identifikaci bariér v oblasti IZE jsou především výstupy studie „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“.

Identifikace problémů, které brání rozvoji znalostní ekonomiky, a následně i nástrojů, prostřednictvím kterých mají být řešeny, vytváří vstupní informaci pro ex-ante hodnocení celého souboru intervencí na podporu IZE, které jsou rozprostřeny v několika Operačních programech. Narozdíl od „standardních“ hodnocení jednotlivých OP, kde jsou intervence na podporu IZE hodnoceny více či méně izolovaně, je toto hodnocení zaměřeno komplexně na celý soubor těchto intervencí, což také vytváří jeho základní přidanou hodnotu.

Druhý „pilíř“ analytické části tvoří posouzení absorpční kapacity založené na dotazníkovém šetření vybraného vzorku inovačních firem, výzkumných a vývojových (VaV) institucí a vysokých škol. Cílem je vyhodnotit připravenost a rámcovou strukturu projektů v oblasti IZE z pohledu zaměření a konečných příjemců před začátkem programovacího období. Výsledky hodnocení pak mohou poskytnout důležitou zpětnou vazbu a doporučit případnou modifikaci intervencí ať už ve smyslu jejich zaměření nebo alokace finančních zdrojů.

V návrhové části budou formulovány základní doporučení týkající se jednak případné modifikace intervencí na podporu IZE v Operačních programech a také zajištění optimálního řízení a administrace tohoto typu intervencí.

1.5 Popis struktury dokumentu

Dokument sestává ze čtyř základních částí. První část – úvod – zakotvuje řešenou problematiku do obecného rámce vývojových tendencí v odrazu členství ČR v Evropské unii. Diskutuje důležitost a složitost problematiky znalostní ekonomiky a inovací a popisuje pozici České republiky na cestě k dosažení cílů Lisabonské strategie. Úvodní část dokumentu dále uvádí cíle projektu a metodiku, pomocí které bylo dosaženo stanovených cílů.

Druhou část dokumentu představuje teoretický rámec. Zde jsou vymezeny základní pojmy, kterými se předkládaná studie zabývá – znalostní ekonomika a inovace. Hrubě naznačuje vývoj pojetí pojmů, jejich základní atributy a vzájemné souvislosti. Kapitola prokazuje, že problematiku znalostní ekonomiky a inovací či inovačního systému lze nahlížet z mnoha pohledů.

Nosnou část dokumentu představuje třetí – analytická – část. Úvodní podkapitola analyzuje současné prostředí IZE v České republice. V rámci této podkapitoly jsou zpracována mezinárodní srovnání v oblasti inovací a inovačního podnikání, popis stavu financování inovací, charakteristika výzkumu a vývoje v ČR. Kapitola také obsahuje analýzu lidských zdrojů pro inovace a stav inovační infrastruktury. Další komponentou analytické části předkládaného dokumentu je analýza relevance oblastí podpory v Operačních programech pro programovací období 2007-2013, a to z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE. Následující část kapitoly se zabývá vnější a vnitřní konzistencí dokumentu, tzn. jeho vazbou na národní a evropské strategické dokumenty, resp. na to, zda jsou intervence/oblasti podpory nastaveny tak, aby splňovaly cíle jednotlivých Operačních programů. Z výsledků jednotlivých podkapitol jsou syntézou identifikovány klíčové problémy. Samotné sledování absorpční kapacity v oblasti IZE bylo provedeno v dotazníkovém šetření. Jeho metodologie a vyhodnocení je také součástí analytické části

dokumentu. Závěrečná část třetí kapitoly prezentuje dobré praxe v oblasti nastavení politiky IZE a zahraniční zkušenosti v oblasti implementace IZE.

Závěrečná část práce obsahuje doporučení k eliminaci bariér rozvoje oblasti IZE, jež byly identifikovány v jednotlivých kapitolách analytické části práce. Poslední kapitola pak zahrnuje syntézu navržených doporučení do čtyř tématicky ucelených skupin.

1.6 Realizační tým

Na vypracování projektu se podílela společná skupina pracovníků Technologického centra AV ČR a DHV CR, spol. s r.o.:

Ing. Karel Klusáček, CSc., MBA – koordinátor projektu (TC AV)

Ing. Zdeněk Kučera, CSc. (TC AV)

Ing. Dana Váchová (TC AV)

Mgr. Miroslav Kostić (TC AV)

Mgr. Lenka Hebáková (TC AV)

Mgr. Vladislav Čadil (TC AV)

Mgr. Ondřej Pokorný (TC AV)

Ing. Kamila Bartošová (TC AV)

RNDr. Jan Srb (DHV CR)

Mgr. Lucie Vášková (DHV CR)

Mgr. Josef Miškovský (DHV CR)

Mgr. Rudolf Štika (DHV CR)

2. Teoretický rámec – znalostní ekonomika a inovace

Tato kapitola vymezuje pojmy, kterými se předkládaná studie zabývá – znalostní ekonomika a inovace. Hrubě naznačuje vývoj pojetí pojmů, jejich základní atributy a vzájemné souvislosti. Výčet v žádném případě není úplný a prezentovaný pohled jediný správný. Autoři chtějí demonstrovat, že na problematiku znalostní ekonomiky a inovací či inovačního systému lze nahlížet z mnoha úhlů pohledu. V závěru kapitoly je uvedeno, které z vybraných konceptů, pohledů či pilířů jsou nejvíce reflektovány v dalších částech studie a měly vliv na tvorbu typologie a metodiky.

První použití výrazu „znalostní společnost“ se obvykle připisuje Danielu Bellovi v jeho knize z roku 1973 *The Coming of Post-industrial Society*. Dle Bella byly kapitál a práce hlavními atributy industriální společnosti, zatímco hlavním atributem společnosti post-industriální jsou znalosti a informace. Od uveřejnění knihy Daniela Bella však diskuse nad tématem znalostní společnost či znalostní ekonomika prošla výrazným vývojem.

Už sama definice znalostní ekonomiky není jednoznačná. Pojem znalostní ekonomika se velmi často používá jako synonymum k výrazu společnost vědění. Za společnost vědění můžeme považovat takovou společnost „kde vytváření a využití vědění má největší roli ve vytváření bohatství (United Kingdom Department of Trade and Industry, 1998).

Také přiřazení základních atributů, které by koncept znalostní ekonomiky naplňovaly a dávaly mu reálný obsah, není zcela jednoznačné. Evropská komise (2004) uvádí například, že znalostní ekonomika je postavena na vědeckém výzkumu, technologickém rozvoji a inovacích. Pro Veselého, Kalouse a Markovou (2004) jsou základními pilíři společnosti vědění či znalostní ekonomiky ekonomika, vzdělávání, informační infrastruktura, inovační systém a sociální kapitál. Jak je z těchto příkladů vidět, záleží na míře obecnosti jevů, které pod pojem znalostní ekonomika chceme přiřadit.

Ve znalostní ekonomice by se veřejná podpora vzdělávání a jeho funkční provázanost s výzkumem, vývojem a inovacemi měla stát prvořadou prioritou. Klíčovou úlohu hrají místo vertikálního modelu řízení úzce propojené a spolupracující sítě. Stejně tak je důležité aktivní vtažení všech občanů do dalšího vzdělávání a také upevňování sociální soudržnosti (CESES, 2003). Z toho vyplývá, že rozvoj znalostní ekonomiky je podmíněn

intenzivní podporou produkce, uchování, osvojování, šíření a užití poznatků ve všech sférách a oblastech života společnosti.

Můžeme se tedy pokusit o shrnutí pomocí jednoho ze zásadních paradigmat znalostní ekonomiky: významnou roli ve vytváření ekonomické prosperity mají procesy spjaté s věděním: učení, tvorba vědění a kreativita, rozšiřování vědění, aplikace vědění a inovace (CESES, 2004). Je ale nutné doplnit, že vědomostní procesy jsou ovlivněny realizovanou veřejnou politikou, která by měla vytvářet vhodné podmínky. Každopádně je zřejmé, že instituce znalostní společnosti by měly být tvořeny s cílem produkovat, přenášet a využívat znalosti. To s sebou nese i zásadní změnu „pravidel hry“ čili formálních a neformálních institucí (Schilling, 2005).

Diskuse o znalostní ekonomice a souvisejících jevech není ovšem vůbec jednostranná a jednoznačná. Sice se obecně soudí, že znalosti a informace nabyly na důležitosti, ale tuto důležitost není vůbec jednoduché kvantifikovat. Stejně tak se objevují názory upozorňující například na to, že vztah mezi výší investic do výzkumné a vývojové základny či terciárního vzdělávání a hospodářským růstem nemusí být statisticky tak významný, jak se všeobecně předpokládá (Boskin & Lau, 1996; Wolf, 2002). Debaty o znalostní společnosti se vyvíjejí i ve svém obsahu. Kromě oblasti ekonomické jsou diskutovány i sociální a politická témata a konsekvence.

Jsme-li schopni alespoň v základních parametrech popsat znalostní ekonomiku, pak můžeme určovat i stupeň jejího naplnění či dosažení. Světová banka například pravidelně analyzuje různé politiky a instituce mající přímou vazbu na znalostní ekonomiku. Dle Světové banky musí být splněny čtyři základní podmínky k tomu, aby jednotlivá země mohla plně směřovat ke znalostní ekonomice. Z prvé musí mít vybudované právní a ekonomické prostředí, které umožňuje volný pohyb vědění, investice do informačních a komunikačních technologií a podporu podnikání. Za druhé musí disponovat vzdělanou populací schopnou vytvářet, sdílet a užívat vědění. Třetí podmínkou je existence dynamické informační infrastruktury, která by umožňovala efektivní komunikaci, zpracování a rozšiřování informací. Za čtvrté musí existovat efektivní síť výzkumných center, vysokých škol, soukromých podniků, neziskových organizací a „think tanků“ s napojením na globální vědění (Světová banka, 1998).

Jiné materiály Světové banky (2006) už identifikují pilíře znalostní ekonomiky úžeji. Za prvé uvádí ekonomické pobídky (stimuly) a institucionální zázemí. Sem patří například regulace a daňové zatížení malých a středních podniků, podmínky na trhu práce, otevřenost ekonomiky a obecně konkurenční prostředí. Za druhé vzdělávání z důrazem na jeho terciární sektor. Jedná se především o jedince s kombinací vědecké kvalifikace či technické orientace a podnikatelských dovedností. Za další inovační systém. Tím se myslí institucionální uspořádání systému, který umožňuje tvorbu a šíření znalostí. Taktéž jsou v tomto případě důležité vzájemné komunikační vazby a spolupráce mezi institucemi inovačního systému. Za čtvrté se jedná o informační infrastrukturu, která je považována za zásadní faktor znalostní ekonomiky.

V následující části je věnováno několik poznámek znalostem jako takovým. Experti upozorňují na skutečnost, že v posledních letech se oblast tvorby znalostí a inovačních procesů stala nesmírně komplexní. Vstupy a zdroje znalostí jsou diverzifikované jak na úrovni jednotlivců, tak na úrovni firem. Stejně tak je zdůrazňován názor, že inovační proces není jednotný a liší se v závislosti na sektoru. Autoři studie *Constructing Regional Advantage* (DG Research, 2006) například navrhují typologii, v níž rozlišují mezi analytickou, syntetickou a symbolickou znalostí. K jednotlivých typům pak přiřazují specifické aktivity.

V kategorii „analytické“ dochází k inovacím prostřednictvím tvorby nové znalosti. Zásadní roli hrají vědecké poznatky založené na deduktivních procesech a formálních modelech. Dochází ke spolupráci mezi firmami a výzkumnými organizacemi a výsledkem je převládající takzvaná „kodifikovaná“ znalost – patenty, užití vzory a publikace. „Syntetický“ modul je charakteristický inovacemi vznikajícími díky využití či originální kombinaci existujících znalostí. Důležité jsou aplikované, problémově orientované

procesy založené na indukci. Převládajícími aktivitami je interaktivní učení s klienty a dodavateli. U tohoto modulu je výsledkem spíše skrytá znalost v konkrétních postupech, know-how, dovednostech atd. V kategorii „symbolické“ vzniká inovace kombinací existujících znalostí originálním, novým způsobem. Zásadním hybatelem je přehodnocení a úprava existujících modelů a postupů. Důležitá je interakce mezi členy profesionální komunity stejně tak jako přesah do ostatních komunit a kultur. Stejně jako u předchozího modulu je důležitá skrytá znalost, praktické dovednosti a schopnosti hledání.

Dále je nutno upozornit na to, že znalosti a inovace by neměly být spojovány pouze s výzkumem a vývojem. Inovační aktivity jsou daleko širší. Jsou uváděny příklady zemí a regionů (například Dánsko či část Itálie), kdy hospodářský růst a konkurenceschopná průmyslová výroba byly založeny na inovacích, které nebyly vázány na výsledky výzkumné a vývojové činnosti. Komparativní výhoda firem a regionů (a zemí) by měla být založena na jedinečných zdrojích a kompetencích v kombinaci s neustálou inovací (DG Research, 2006).

Jak už bylo řečeno výše, inovační systém tvoří jeden ze základních pilířů, na kterých je znalostní ekonomika postavena. Stejně jako u pojmu znalostní ekonomika, tak i u pojmu inovace neexistuje jasná shoda o jeho obsahu. Uvedme si některé vybrané definice.

Evropská komise, stejně tak i Národní inovační politika ČR, pojmem inovace rozumí „obnovu a rozšíření škály výrobků a služeb a s nimi spojených trhů, vytvoření nových metod výroby, dodávek a distribuce, zavedení změn řízení, organizace práce, pracovních podmínek a kvalifikace pracovní síly“.

Inovace jsou však někdy vnímány především jako podnikatelský fenomén. Pro Pitru (2006, str. 26) „inovace představuje nový způsob využití existujících zdrojů organizace k získání nových podnikatelských příležitostí – k nalezení nových možností ke zvýšení výnosů z jejích podnikatelských aktivit“.

Inovační systém je možné vnímat jako podmnožinu kultivace vědění. Řadí se pod něj jak výzkum a vývoj, tak přenos poznatků, jejich aplikace a komerční využití (Janeček, 2002). Do inovačního systému patří jak oblast financování (business angels, seed capital, pre-seed capital atd.), tak infrastruktura pro vznik, přenos a komercializaci vědění (podnikatelská a inovační centra, centra excelence, inkubátory, technologické platformy, spin-off a start-up firmy, centra transferu technologií, vědecké parky, technologické parky atd.).

V souvislosti s inovacemi a inovačními systémy je nutno zmínit alespoň v krátkosti také veřejné politiky, které je podporují. Inovační politiky prošly ve vyspělých zemích postupným vývojem. Nejdříve se pozornost věnovala zhmotnění výsledků výzkumu a vývoje v inovacích. V druhé fázi se jednalo o komplexní podpory inovací inovačního podnikání jako průřezové horizontální téma. V poslední fázi jsou inovace vnímány vícerozměrně – obsahují jak inovace technické, tak inovace organizační, inovace modelu podnikání či prezenční inovace. V této třetí generaci inovační politiky se jedná o snahu uplatnit inovace ve všech oblastech hospodářské politiky jako průřezovou aktivitu (Kadeřábková, 2006).

Závěrem tedy můžeme uvést, které oblasti či aktivity jsou důležité z hlediska cílů této studie. Pod pojem „znalostní ekonomika“ podřazujeme takové činnosti a procesy, díky kterým se vytváří přidaná hodnota na základě aplikace znalostí a jejich využívání ve formě inovací. Zásadní význam mají vzdělávání, dostatečný počet kvalifikované pracovní síly schopné všechny aktivity realizovat, efektivní využití výsledků vědeckovýzkumné činnosti, rozvoj informační a komunikační infrastruktury, efektivní spolupráce všech zainteresovaných hráčů inovačního procesu a vhodné nastavení odpovídajících veřejných politik (hospodářské, inovační, vzdělávací atd.). Znalostní ekonomika je formována v následujících nosných problémových okruzích: inovace a inovační podnikání, výzkum a vývoj a vzdělávání.

3. Analýza prostředí IZE v ČR

3.1 Analýza současné situace v ČR z hlediska IZE

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, znalostní ekonomika je formována třemi tematickými okruhy – inovace a inovační podnikání, výzkum a vývoj a vzdělávání. Je tedy třeba problematiku inovací a znalostní ekonomiky analyzovat z pohledu těchto tří činitelů.

3.1.1 Inovace a inovační podnikání

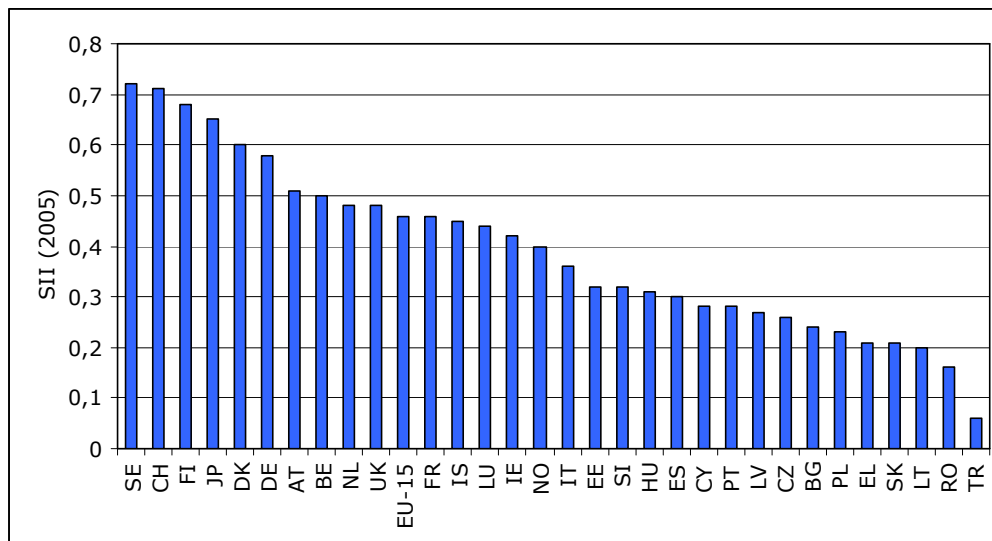
3.1.1.1 Mezinárodní pozice ČR v inovacích

Pro vyhodnocení vývoje prostředí pro inovace a znalostní ekonomiku v ČR je třeba vzít v úvahu celý komplex jevů a charakteristik, statistik a názorů.

European Innovation Scoreboard (EIS) používá pro srovnání charakteristik inovačních systémů členských zemí EU a některých dalších vybraných zemí systém hodnocení, který tvoří 26 indikátorů zahrnující 5 oblastí: hnací síly inovací, tvorba znalostí, inovace & podnikání, aplikace/užití, duševní vlastnictví. Pozici země i z hlediska vývoje pak charakterizuje tzv. *souhrnný inovační index* (SII).

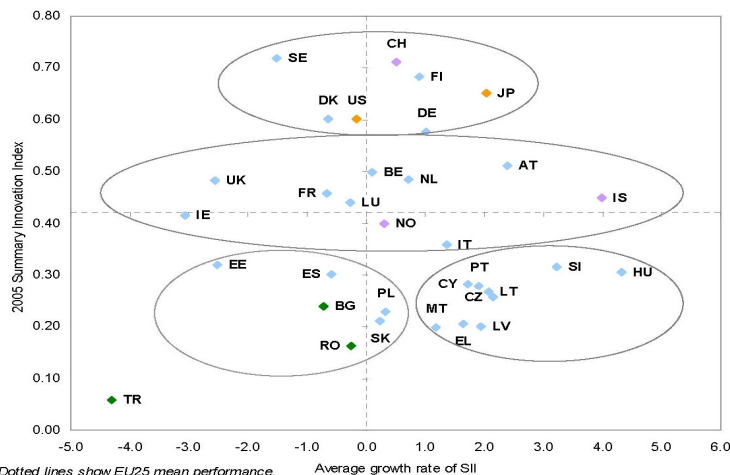
Z následujícího grafu č. 1 je patrné, že v souhrnném mezinárodním hodnocení inovačního prostředí podle souhrnného inovačního indexu pro rok 2005 zaostává ČR (SII-0,26) daleko za Švédskem (SII-0,72), za průměrem EU-25 (SII-0,42), za vedoucím Japonskem (SII-0,65) a USA (SII-0,6). Z nových členských států se před ČR umístily Slovinsko, Estonsko, Maďarsko a Kypr. Je nutno zmínit, že se ČR v souhrnném inovačním indexu oproti roku 2003 a 2004 mírně zlepšila (SII 2003 – 0,25, SII 2004 – 0,25), nicméně v rámci EU-25 se umístila na 20. místě.

Graf 1: Souhrnný inovační index (SII) a pozice jednotlivých států

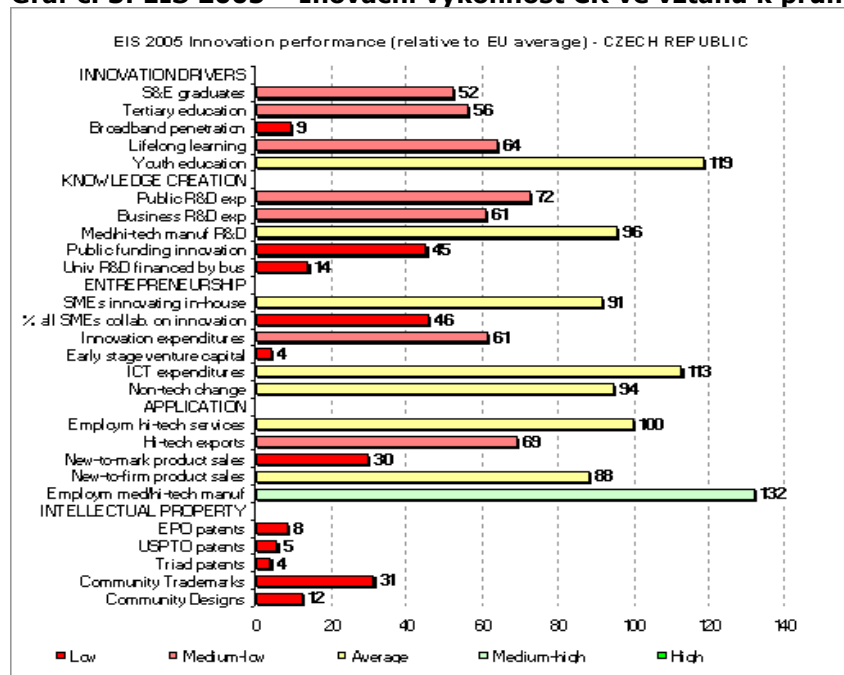
Zdroj: EIS 2005

Podle grafu č. 2 uveřejněném v European Innovation Scoreboard (EIS) znázorňujícím trendy souhrnných inovačních indexů států EU a některých tzv. „třetích zemí“ se ČR umístila v pravém dolním kvadrantu. Tento kvadrant identifikuje skupinu států, jejichž inovační výkonnost vykazuje pozitivní perspektivu.

Graf č. 2: Souhrnný inovační index SII států EU ve vztahu k trendu růstu – EIS 2005

Poznámka: Kruhy vyznačují čtyři skupiny zemí EU: horní kruh – vedoucí země, střední kruh – průměrné země, spodní levý kruh – země ztrácející výkonnost, spodní pravý kruh – země vykazující růstový potenciál

Následující graf č. 3, uveřejněný v EIS 2005, znázorňuje inovační výkonnost ČR v jednotlivých indikátorech. Z grafu je vidět, že ČR má relativně dobrou výkonnost v oblasti využívání inovací, která zahrnuje indikátory hodnotící zaměstnanost v high-tech službách, export pokročilých technologií a výrobků, prodej výrobků nových pro trh (zde je ČR poněkud slabší) a prodej výrobků nových pro danou firmu, ale nikoli nových pro trh (tento indikátor vykazuje lepší hodnotu než předchozí, což je odrazem vlivu zahraničních investic). Je však třeba si uvědomit, že při interpretaci indikátorů uvedených v grafu je třeba uvažovat i s činnostmi dovozu k aktivnímu zušlechťení, které k rozvoji znalostní ekonomiky nepřispívají. Velmi špatnou pozici zaujímá ČR ve všech indikátorech hodnotících oblast ochrany duševního vlastnictví.

Graf č. 3: EIS 2005 – Inovační výkonnost ČR ve vztahu k průměru EU

Zdroj: EIS 2005

3.1.1.2 Netechnické inovace

Mezinárodní hodnocení oblasti netechnických inovací doznalo vývoje v metodice. V EIS pro rok 2004 byl tento indikátor souhrnný a zahrnoval tři oblasti: pokročilé manažerské techniky, nové nebo podstatně změněné organizační struktury, významné změny estetického vzhledu nebo designu nejméně jednoho produktu. V rámci EIS 2004 se Česká republika umístila na 13. místě z 25 členských zemí EU. Pro EIS 2005 byl stanoven jediný indikátor, a to jako „procentní podíl MSP, které používají netechnické inovace“. ČR se umístila na úrovni průměru EU (viz výše uvedený graf – indikátor „non-tech change“).

3.1.1.3 Úroveň inovací v ČR

České podnikatelské prostředí lze hodnotit za evropsky nadprůměrné v oblasti „low-tech“ inovací, které představují inovace běžného řádu. České podniky, zejména malé a střední, jsou schopné implementovat vylepšené zaběhlé systémy s nízkou technologickou náročností a zavádět inovace nenáročné na výzkum a na vysoce kvalifikovanou pracovní sílu.

V oblasti „high-tech“ inovací s vysokou technologickou náročností a vysokou náročností na výzkum, vývoj a vysoce kvalifikované pracovní síly jsou v ČR spatřovány hlavní problémy v nedostatku systematické podpory high-tech řešení, nedostatečném přehledu o kvalitě vědeckých pracovišť a ve výrazném nedostatku finančních prostředků, a to jak rizikového kapitálu, tak i jiných vhodných forem kapitálu. Další činitel, ovlivňující negativně oblast high-tech inovací, je nedostatek center excellence, která by využívala výzkumnou a firemní kapacitu pro rozvoj oborů s vysokou výzkumnou a technologickou náročností a s vysokým růstovým potenciálem. Doprovodným jevem stavu high-tech inovací v ČR je nízký počet přihlášek a udělených patentů v této oblasti, kterou znázorňuje graf č. 8. Je patrné, že jejich počet má navíc v posledních letech klesající trend. Druhým neméně významným důvodem jsou vysoké poplatky za zahraniční patenty.

Špičkové technologie, za které jsou pokládána unikátní a dosud neprovozovaná řešení, nejsou součástí současné technologické charakteristiky českých podniků. Je to důsledkem nedostatku kapitálu českých podniků (čeští autoři špičkových řešení odejdou většinou do zahraničí i s nápadem za výhodnějších podmínek) a také důsledkem nízké aktivity výzkumných ústavů nebo vysokých škol v oblasti spolupráce s podniky na řešení problémů (sdílení finančního efektu se nejeví jako motivující). Dalším důvodem tohoto stavu je i nezáměr managementu veřejných výzkumných institucí o transfer výsledků výzkumu a vývoje do praxe. K rozvoji špičkových technologií také brání malé rozšíření pobídkového systému pro pedagogy vysokých škol, kteří patentují své poznatky (nebo realizují výsledky výzkumu a vývoje jinou cestou).

3.1.1.4 Inovační podnikání

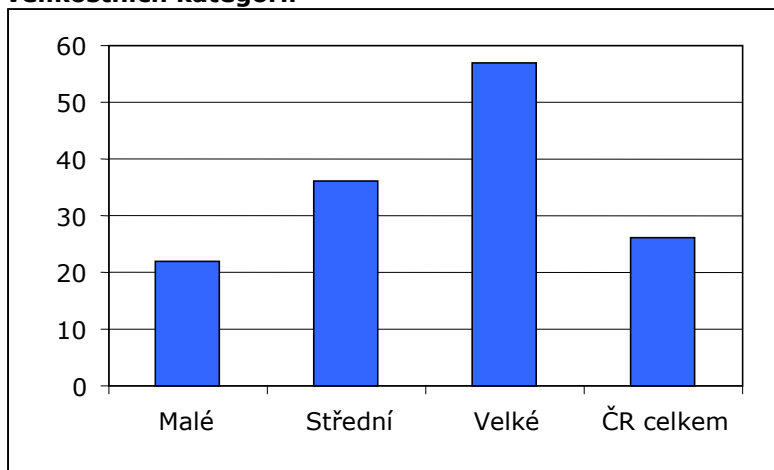
Podíl inovujících podniků v ČR je výrazně nižší než v členských zemích EU-15. V počtu inovací je ČR pod průměrem těchto zemí.

Z posledního šetření prováděného Českým statistickým úřadem v letech 2002 – 2003 vyplývá, že v ČR je výrazně vyšší zastoupení podniků s inovačními aktivitami, které mají mateřské sídlo v zahraničí, a podniků se zahraniční účastí než domácích podniků. Z domácí sféry bylo charakterizováno pouze 24 % podniků jako inovačních, zatímco zbývajících 76 % domácích subjektů bylo bez inovačních aktivit. U podniků s ústředím v zahraničí mělo inovační charakter 40,5 % subjektů, zbývajících 59,5 % podniků nevyvíjelo ve sledovaném období žádnou inovační aktivitu.

Schopnost inovovat roste s velikostí podniku. V kategorii malých podnikatelských subjektů je podíl inovujících podniků na celkovém počtu podnikatelských subjektů 22 %, zatímco u velkých ekonomických subjektů dosahuje podíl inovujících subjektů na celkovém počtu podniků 57 %.

Tento stav je zapříčiněn řadou faktorů, nejvýznačnější z nich jsou existenční potíže řady firem, které nemají dostatečné kapacity pro inovace, obtíže spojené s prosazováním nového produktu na domácím trhu, včetně vysokých nákladů na marketing a navíc obtížné prosazení nových výrobků na zahraničních trzích.

Graf č. 4: Podíl inovujících podniků na celkovém počtu podnikatelských subjektů podle velikostních kategorií

Zdroj: ČSÚ

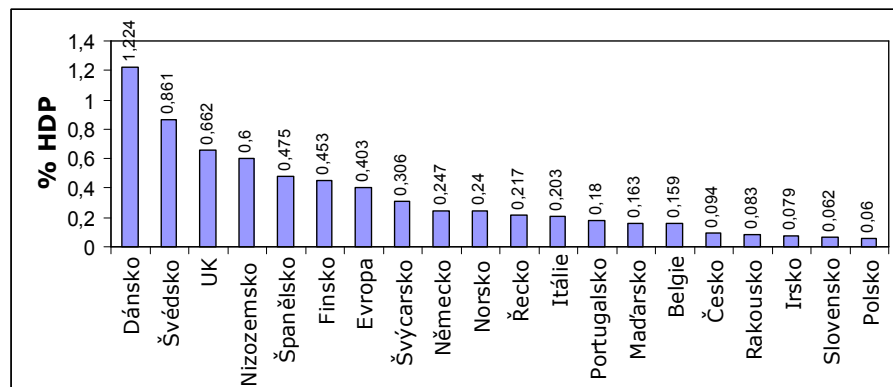
3.1.2 Financování inovací

Stav v oblasti financování inovací je stále neuspokojivý. Hlavních faktorů je několik. Především stále přetrvává nevhodná struktura výdajů na výzkum a navíc není zohledněna vysoká finanční náročnost inovací, na kterou se váže i jejich vysoká rizikovitost. Negativně působí i špatný přístup k finančním zdrojům, zvláště pro začínající firmy.

3.1.2.1 Rizikový kapitál

V ČR existují velmi omezené možnosti využití rizikového kapitálu jako základní formy financování inovačních firem. Trh rizikového kapitálu v ČR je nedostatečně rozvinutý a je relativně malý. Jak ukazuje následující graf a následně také tabulka základních ukazatelů, trh rizikového kapitálu v ČR ve vztahu HDP výrazně zaostává za rozvojem a průměrem EU a dokonce v roce 2004 zaznamenal další pokles. Tento pokles je v rozporu s trendem EU, kde v trh rizikového kapitálu v roce 2004 rostl. Situace v ČR není příznivá ani ve srovnání s jinými státy z regionu střední a východní Evropy.

Graf č. 5: Podíl „private-equity“ investic na HDP, 2005

Zdroj: EVCA/Thomson Financial/PricewaterhouseCoopers

Většina fondů se orientuje na pozdější stádia rozvoje firem a operace typu buy-outs především v tradičních odvětvích. Investují se částky přes 0,5 mil. EUR a v mnohých případech až přes 3-5 mil. Pouze 2-3 fondy mají zájem o podporu start-up firem. Příčin nedostatečného rozvoje tohoto druhu financování v ČR je několik. Na straně nabídky financování rizikovým kapitálem jde především o nepříznivé legislativní a daňové prostředí, které tento druh investic značně komplikuje. Relativně malá je i strana poptávky po tomto druhu financování ze strany firem. Je to dáno jak relativně malým počtem firem na trhu nových technologií, tak i skutečností, že jen nepatrné procento firem je schopno dosahovat požadovaného procenta růstu na úrovni 30 % p.a.. Ale ani tato skupina firem tento druh financování nepreferuje, což je dáno kulturní bariérou – jen malé procento manažerů je připraveno vzdát se podílu na řízení firmy ve prospěch investora. Fondy mají problém s vyhledáním investičních příležitostí.

Ve vyspělých zemích do seed a start stádia rozvoje firem vstupují také investoři typu „business angels“. Bohužel vzhledem k nedostatečné ochraně práv minoritních vlastníků a také k nedostatku lidí s potřebnými finančními zdroji a zároveň se zkušeností s podnikáním v inovačních firmách, není tento druh investorů zatím v ČR početný. Snahy institucionalizovat „business angels“ do sítí zatím v ČR nepřinesly konkrétní výsledky.

V ČR existuje pouze nepřesvědčivá zkušenost s podporou investic rizikového kapitálu formou fondů s veřejnou účastí. Corporate venturing jako alternativní forma rizikového kapitálu zatím není v ČR na pořadu dne.

Investování inovačních projektů firem rizikovým kapitálem je kromě zmíněného nevhodného daňového systému a legislativou ovlivňováno také nedostatkem zvláštních nástrojů pro rizikovější investice, které by umožnily podpořit vznik malých firem na základě prověřeného a doporučeného řešení. Obecným problémem je však kapitálový trh, který v ČR stále není dostatečně rozvinutý na to, aby bylo možné provádět financování firem prostřednictvím akciového trhu. Dalším nepřehlédnutelným důvodem pro zdrženlivý vstup rizikového kapitálu do inovací je nedůvěra finančníků ve výzkumné kapacity a opačně výzkumníků k finančníkům, což souvisí i s vymahatelností práva a standardností sporů.

3.1.2.2 Bankovní sektor

Bankovní úvěry stále zůstávají nejtypičtějším zdrojem financování podnikání v ČR. Za poslední 2 roky prošel bankovní trh výrazným vývojem a služby a nabídka úvěrů i pro menší podnikatele se výrazně zlepšila. Množství úvěrů v ekonomice roste výrazným tempem a jejich růst v segmentu malých a středních podniků (MSP) dosahuje ještě vyššího tempa růstu (15-30 %). Podnikatel dnes již nezíská v bance pouze peníze, ale také kvalifikované finanční poradenství.

Banky se standardně vyhýbají určitým skupinám podniků, a to typu start-up nebo podnikům s mimořádně rizikovým podnikatelským záměrem, kam mohou patřit i některé typy inovací. Zde se otvírá prostor pro státní programy, především programy záručního charakteru.

Banky pozitivně hodnotí spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, na druhé straně by uvítaly její specializaci pouze na záruční programy. Úloha státu je spatřována hlavně v podporách formou záruk, a to hlavně pro rizikovější skupiny podniků, což jsou také inovační firmy. Banky sice chápou inovace jako nezbytné pro technologický vývoj a růst konkurenceschopnosti státu, ale stále zde hraje roli pro ně vysoké riziko. Proto by uvítaly jednoznačnou vládní politiku v tomto směru, podloženou také konkrétními záručními programy.

Oblast strukturálních fondů je pro banky mimořádně zajímavá, i když také zde vidí určitá rizika. Čerpání podpory ze strukturálních fondů je vzhledem ke stanoveným podmínkám a k nutné finanční spoluúčasti vhodné většinou pro větší firmy v pokročilé fázi rozvoje. Pro inovační firmy v počátečním stádiu rozvoje nebo dokonce pro zakládající se firmy

s inovačním projektem je tento způsob podpory nedosažitelný.

Barierou pro úvěrování podnikatelského sektoru je také nedostatečná ochrana práv věřitele, úpadkové právo, dále nedostatek kvalitních informací o finanční situaci MSP a kvalita podnikatelských záměrů, i když se situace díky registru úvěrů a aktivitě České národní banky, České bankovní asociace a České spořitelny zlepšuje. Cesty vymáhání závazků, jako je exekuční nebo rozhodčí konání, proces vymáhání práv sice urychlují, ale také prodražují.

3.1.2.3 Grantová schémata

Jedná se o různé systémové nástroje, které naplňují široké spektrum od výzkumně orientovaných až po podpůrné mechanismy, řízené některými ministerstvy, které jsou určeny různým cílovým skupinám.

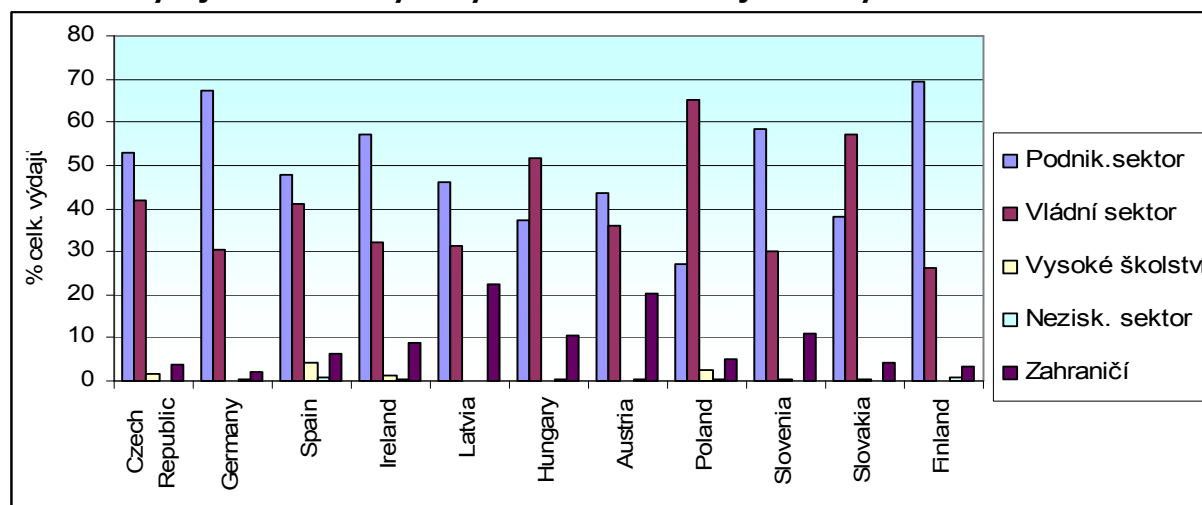
Grantová schémata, která jsou nástrojem Operačních programů umožňující čerpání finančních podpor ze strukturálních fondů Evropské unie, jsou vzhledem ke svému jednoduchému systému využívána především na úrovni regionů.

3.1.3 Výzkum a vývoj v ČR

3.1.3.1 Výdaje na VaV

Výzkum a vývoj v České republice je poměrně dost ovlivněn tradičním dělením základního a aplikovaného výzkumu. Výzkum a vývoj je ve srovnání s vyspělými zeměmi světa, včetně nejvíce rozvinutých zemí EU, výrazně poddimenzován z hlediska jeho významu při tvorbě HDP. Zatímco vyspělé země vydávají na výzkum a vývoj okolo 2 % HDP s ohledem na udržení konkurenceschopnosti, podíl celkových výdajů na VaV na hrubém domácím produktu v ČR od roku 2000 se pohybuje v rozmezí 1,22 - 1,25 %. Pozitivní trend účasti státních prostředků na financování výzkumu a vývoje v posledních letech lze však ohodnotit kladně, protože v absolutním vyjádření ve stálých cenách odpovídající cenové hladině z roku 2000, vzrostly výdaje na VaV od r. 2000 do r. 2004 o 16 %. Tyto výdaje jsou v ČR vyšší než např. v Polsku a Maďarsku a jsou srovnatelné s Rakouskem a Nizozemskem. I přesto činí podíl této podpory na HDP jen 65 % průměrného podílu ve starých členských zemích, kde dosahuje téměř 2 % HDP. Na druhé straně investice do experimentálního vývoje jsou stále nízké.

Graf č. 6: Výdaje na VaV ve vybraných státech EU – % jednotlivých sektorů

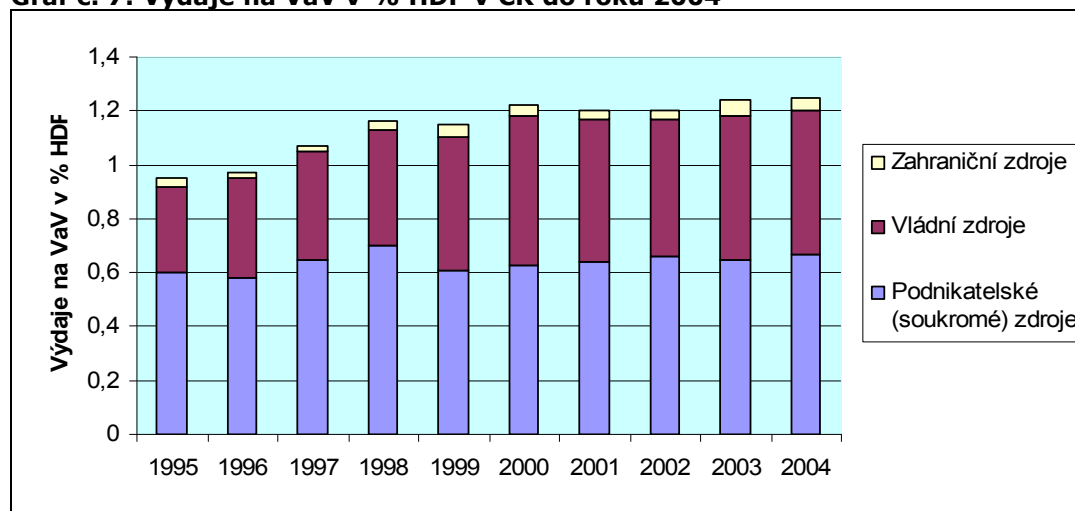

Zdroj: Eurostat 2006

Tabulka č. 1: Výdaje na VaV v % HDP v ČR do roku 2004

Zdroj	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Podnikatelské (soukromé) zdroje	0,6	0,58	0,65	0,7	0,61	0,63	0,64	0,66	0,65	0,67
Vládní zdroje	0,32	0,37	0,4	0,43	0,49	0,55	0,53	0,51	0,53	0,53
Zahraniční zdroje	0,03	0,02	0,02	0,03	0,05	0,04	0,03	0,03	0,06	0,05
Celkem	0,95	0,97	1,07	1,16	1,15	1,22	1,2	1,2	1,24	1,25

Zdroj: Český statistický úřad

Graf č. 7: Výdaje na VaV v % HDP v ČR do roku 2004

Zdroj: ČSÚ

Z výše uvedeného grafu je patrné, že soukromé zdroje vydávané podnikatelským sektorem na výzkum a vývoj převyšují veřejné zdroje alokované na výzkum a vývoj ze státního rozpočtu. Veřejné zdroje VaV jsou více směřovány na podporu základního výzkumu, a to zejména v podobě institucionálního financování. Relativně vysoký podíl veřejných prostředků na VaV je vynakládán na podporu záměrů nebo projektů, u nichž není vyžadována účast soukromých subjektů. V současnosti je připravována novela zákona 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, která výrazně zlepší možnosti zavádění nepřímých nástrojů podpory VaV a inovací. Daňové úlevy pro oblast VaV nemotivují podniky k výdajům na tuto oblast, neboť zákon č. 235/2004, o dani z přidané hodnoty v platném znění neumožňuje vrátit daň účastníkům programů a projektů financovaných ze zdrojů EU.

České výzkumné instituce mají charakteristickou ustálenou strukturu pracovišť na rozdíl od zahraničí, kde organizační skladba VaV rychleji reaguje na vznik nových oborů a směrů výzkumu a na potřeby podnikatelské sféry jako uživatele výsledků VaV. Český výzkum je také ovlivňován nedostatečným rozvojem kapacit včetně výzkumné infrastruktury a lidského kapitálu, zvláště v oblastech se značným potenciálem růstu.

Spolupráce vysokých škol a veřejného sektoru VaV s podnikatelskou sférou je stále nedostatečná. Jako příčinu tohoto jevu lze označit značné rozdíly v organizaci, řízení a ve stylu práce výzkumné a výrobní sféry a také rozdíly ve způsobu financování výzkumu a vývoje. Chybí efektivně fungující systém institucí zabývajících se transferem výsledků VaV do praxe. Bohužel zatím neexistují databáze výsledků VaV a jejich systémové propojení.

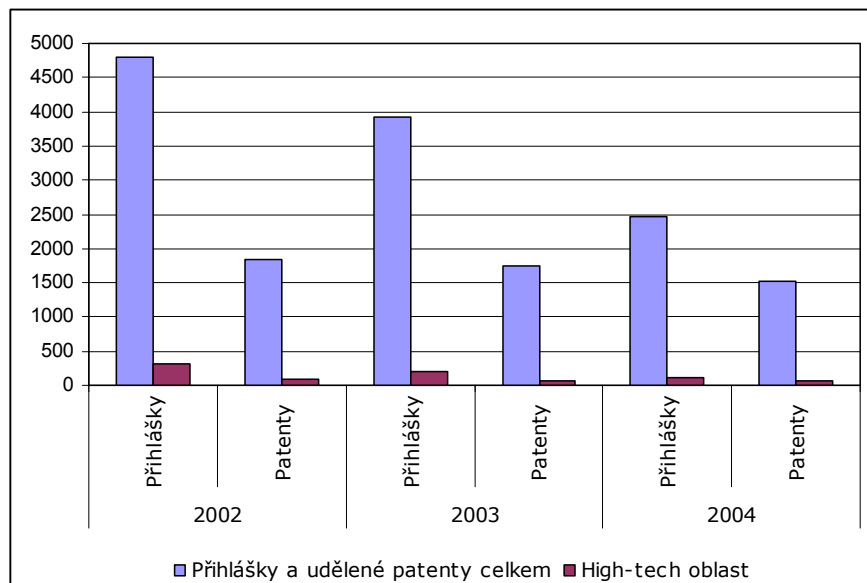
3.1.3.2 Oblast patentování

Pokud jde o nepříznivou pozici ČR v oblasti patentování, jde o důležitý ukazatel přístupu odborné veřejnosti k využívání poznatků VaV v inovačním procesu vedoucím ke komercializaci výzkumu a vývoje. Z grafu č. 8 je vidět, že počet patentů od roku 2002 má klesající tendenci. Za nejvýznamnější příčiny špatného stavu v počtu přihlášených patentů v ČR lze považovat - kromě nízkého povědomí a znalosti o účelu ochrany duševního vlastnictví u pracovníků výzkumných institucí i podniků a nedostatečné kapacity odborných útvarů pro vyřízení patentové ochrany především u malých a středních podniků - také nedostatečné manažerské znalosti a schopnosti efektivně hospodařit s duševním vlastnictvím jak ve výzkumných institucích tak v podnicích. Významnou roli hraje i finanční náročnost patentové procedury.

Tab.č. 2: Přihlášky a patenty celkem a podle patentových tříd, 2002 -2004

Ukazatel	2002		2003		2004	
	Přihlášky	Patenty	Přihlášky	Patenty	Přihlášky	Patenty
Přihlášky a udělené patenty celkem	4802	1843	3921	1744	2465	1521
Lidské potřeby	954	350	817	321	507	286
Průmyslová technika a doprava	843	345	625	390	457	315
Chemie, hutnictví	1686	653	1347	594	796	494
Textil, papír	128	46	166	27	84	29
Stavebnictví	215	106	186	114	118	82
Mechanika, osvětlení, topení, zbraně	444	187	340	200	247	192
Fyzika	290	87	218	54	145	62
Elektřina	242	69	222	44	111	61
Z toho ve vybraných oblastech						
High-tech oblast celkem	314	88	205	65	113	69
Letectví	9	3	10	1	1	1
Počítače a automatiz. zařízení	66	10	38	3	33	10
Komunikační technologie	68	17	46	9	25	21
Lasery	3	1	1			
Mikroorganické a genetické	151	54	100	49	51	35
Polovodiče	17	3	10	3	3	2
ICT oblast	348	88	242	46	157	62
Oblast biotechnologií	175	56	92	50	55	33

Zdroj: Statistická ročenka ČSÚ

Graf č. 8: Přihlášky a udělené patenty celkem, z toho high-tech oblast

Zdroj: ČSÚ

3.1.4 Lidské zdroje pro inovace

Lidské zdroje ve vědě a výzkumu mají klíčový význam, neboť vysoce kvalifikované pracovní síly jsou základním činitelem vývoje a vytvářejí základ propojení technologického pokroku s ekonomickým růstem a rozvojem společnosti. Adekvátně vzdělané a školené lidské zdroje jsou také rozhodujícím faktorem pro inovace.

V posledních letech byl v České republice zaznamenán nárůst počtu osob, které tvoří zásobu lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji, tzn. že splnily alespoň jednu z následujících podmínek:

- úspěšně ukončily terciární vzdělání ve vědeckotechnické oblasti studia;
- nejsou formálně kvalifikovány jako vysokoškolští absolventi, ale jsou zaměstnány ve vědeckotechnických povoláních, které tuto kvalifikaci běžně vyžadují.

Z hlediska zastoupení jednotlivých vědeckotechnických studijních oborů mezi osobami s terciárním vzděláním pracujících ve vědeckotechnických pozicích stále převažují zaměstnanci, kteří vystudovali technické vědy (hornictví a hutnictví; strojírenství a strojírenská výroba; elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika; technická chemie; potravinářství a potravinářská chemie; textilní výroba; architektura; stavebnictví; doprava a spoje atd.). Dalšími poměrně dobře zastoupenými obory jsou ostatní sociální a lékařské vědy. K největšímu nárůstu pak dochází v sociálních a humanitních (společenských) vědách.

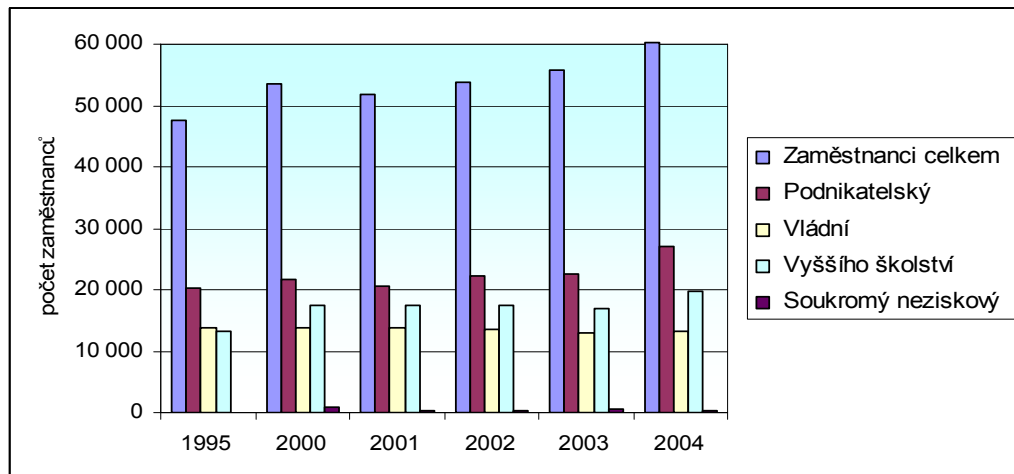
Česká republika má méně absolventů přírodovědných a technických studijních programů na vysokých školách v kategorii obyvatelstva 20–29 let než členské země EU-15, což může být částečně ovlivněno i nižším podílem obyvatel této kategorie s ukončeným vysokoškolským vzděláním jakéhokoli zaměření.

Podle údajů ČSÚ lze konstatovat, že ČR zaznamenává příznivý meziroční nárůst počtu studentů, zvláště v oblasti technických věd, architektury, informatiky a výpočetní techniky. To by mohlo být dobrým příslibem do budoucna, kdy poptávka po odbornících ve vědeckotechnických oborech bude stále vyšší. Zájem mladých lidí o tyto obory zároveň úspěšně bojuje proti tzv. stárnutí mozků vědeckotechnických pracovníků. Také u počtu absolventů terciárního stupně vzdělání je zaznamenán meziroční nárůst, zvláště pak v přírodovědných a technických oborech. Ročně absolvuje terciární vzdělání v průměru 42 z 1000 lidí ve věku 25–29 let, přičemž 1,5 z 1000 mladých lidí v tomto

věku úspěšně ukončí doktorské studium s titulem PhD.

Celkově lze konstatovat, že základna lidských zdrojů ve vědě a technice v České republice má tendenci se zvětšovat, nikoli upadat. Hrozba stárnutí odborných vědecko-technických pracovníků je korigována narůstajícím přílivem mladých lidí, přičemž byl rovněž zaznamenán nárůst potenciálního přílivu nových odborných pracovníků sil v podobě budoucích absolventů. Česká republika tak následuje trend v oblasti lidských zdrojů ve vědě, který byl zaznamenán v zemích Evropské unie.

Graf č. 9: Lidské zdroje pro VaV podle sektorů zaměstnání

Zdroj: ČSÚ

Z výše uvedeného grafu, který uvádí počet pracovníků ve vědě v jednotlivých sektorech, je patrné, že od roku 1995 počet pracovníků téměř plynule roste. Od roku 2001, kdy byl zaznamenán nepatrný pokles, vzrostl počet pracovníků ve VaV o 15,8 %. Zároveň je velice pozitivní, že roste i počet pracovníků zaměřených na výzkum a vývoj v podnikatelských subjektech. V porovnání s rokem 2001 stoupl počet výzkumných pracovníků v podnicích k roku 2004 o 31 %. Mírný vzestup počtu vědeckých pracovníků je vidět také v sektoru vysokého školství, ve vládním sektoru však počet pracovníků ve vědě stagnuje. Z hlediska lidských zdrojů pro vědu soukromý neziskový sektor zastává nevýznamné postavení. Na druhé straně je třeba konstatovat, že oblasti jako je transfer technologií či znalostně intenzivní podnikání pociťují nedostatek kvalifikovaných pracovníků.

Jako nedostatečně rozvinuté lze považovat celoživotní vzdělávání. Potřeba dalšího vzdělávání vyvstává u vědeckých pracovníků, zejména pokud jde o ochranu duševního vlastnictví a oblast podnikání. Také je bohužel nutno konstatovat, že pracovníci v manažerských pozicích v podnikatelském sektoru jsou nedostatečně připraveni pro výkon svých funkcí ve vztahu k inovacím včetně realizace účinných netechnických inovací ve svých firmách. Tento problém však není systémové povahy, neboť podpora vzdělávání v oblasti transferu znalostí a technologií a inovačního podnikání se zejména díky Národnímu programu výzkumu II a podpoře ze SF v programovacím období 2004-6 prudce zvýšila. Jako problém se tedy jeví zaplnit otevřené vzdělávací kurzy posluchači.

Pro potřebné množství a kvalitu lidských zdrojů v oblasti inovací v ČR není zatím zajištěna dostatečná podpora mobility kvalifikovaných pracovníků sil, a to ani mezi jednotlivými obory, tak ani mezi akademickou a průmyslovou sférou. Svou roli sehrávají i nemotivující platové podmínky v oblasti VaV a nedokonalý systém hodnocení výzkumu. Dalším problémem rozvoje výzkumu a vývoje je nesprávné chápání jeho role ve společnosti, a to jak ze strany výzkumných pracovníků, tak ze strany managementu výzkumných a vývojových institucí i části státních úředníků.

Pozitivně působí v oblasti inovací iniciativy některých velkých průmyslových podniků,

kteří směřují k navázání kontaktů s vysokými školami s cílem zlepšit praktickou úroveň absolventů vysokých škol a vytvářejí společné aktivity pro přípravu absolventů jak v průběhu studia, tak i po jeho ukončení. K soustavnému zlepšování kvality lidských zdrojů přispívá také rychlé zvyšování znalostí o informačních a komunikačních technologiích a stále výraznější zlepšování jazykových znalostí.

3.1.5 Podpůrná inovační infrastruktura

3.1.5.1 Infrastruktura

Infrastruktura nepochybně tvoří podhoubí pro rozvoj konkurenceschopnosti, inovace a znalostní ekonomiku. Tato oblast se dynamicky rozvíjí, zvláště díky programu Prosperita (program realizovaný v rámci Prioritní osy 1 OP Průmysl a podnikání), kdy se počet podpůrné inovační infrastruktury (zvláště vědeckotechnologických parků a podnikatelských inkubátorů) téměř zdvojnásobil, a díky řadě dalších přijatých opatření. Avšak stále přetrvává řada překážek, které komplikují podmínky pro zakládání firem i tvorbu znalostí.

Překážky pro využívání výsledků dosažených podporou z veřejných zdrojů jsou kulturního, informačního i organizačního charakteru. Stále přetrvává nedostatečná systematická podpora institucí v průběhu celé inovační cesty od nápadu až po výsledný výrobek či službu, resp. jejich uplatnění na trhu. Bohužel přetrvává i vliv nesystematického přístupu k podpůrným činnostem inovační infrastruktury, vědeckotechnickým parkům, podnikatelským inkubátorům a centrům pro transfer technologií. Problémy má i málo rozvinutý sektor firem, jejichž aktivity jsou založeny na intenzivním využívání znalostí.

Stávající systém hodnocení výzkumu sehrává negativní roli, stejně tak jako nerozvinutý systém informací o činnosti výzkumných ústavů směrem k podnikatelské veřejnosti i veřejné a státní správě.

Změnou by měl projít i systém hodnocení výzkumu, směrem k propojení dosažených výsledků s rozdělováním veřejných finančních prostředků.

3.1.5.2 Spolupráce a koordinace

Ze strany státní správy zatím bohužel dosud nedošlo ke stanovení kompetence k realizaci inovační politiky. To ovlivňuje i nízký stupeň koordinace a rozříštěnost jednotlivých národních politik ve vazbě na výzkum a inovace i nedostatečnou koordinaci národního a mezinárodního výzkumu. Dalšími důsledky je nízká intenzita spolupráce výzkumu a průmyslu či nedostatečná spolupráce mezi firmami. Z výsledků terénního šetření v inovačních podnicích, uvedených v závěrečné zprávě evaluace RPS 4/04 Bariery růstu konkurenceschopnosti České republiky, vyplývá, že naprostá většina firem spolupracuje při svém výzkumu a vývoji s jedním či více významnými výzkumnými pracovišti, a to především při realizaci vlastních nápadů. Potěšující je, že firmy, které dosud nespolupracovaly s výzkumnými pracovišti, uvedly, že by uvítaly navázání kontaktů.

3.1.5.3 Legislativa a institucionální zabezpečení

Obecně je nutno konstatovat, že v české legislativě přetrvává značná nepřehlednost současné právní soustavy, včetně oblasti její novelizace. Ani harmonizace naší legislativy s legislativou ES není ve všech oblastech optimální. Praktickým důsledkem tohoto stavu je nízká informovanost podnikatelské sféry o aktuálních zákonech, na kterou tvrdě dopadají tyto legislativní nedostatky.

IZE navíc nepříznivě ovlivňuje stav legislativy ve specifických oblastech, jako je malá podpora státu v oblasti práva pro problematiku VaV, inovací a znalostní ekonomiky, nepříznivá legislativa pro rozvoj rizikového kapitálu, legislativní překážky pro tvorbu

znalostí v oblasti lidských zdrojů složitý a zdlouhavý postup při zakládání i činnosti nových firem, zejména typu spin-off, inkubátorů a vědeckotechnických parků, zakládaných při veřejných výzkumných institucích.

Negativně se projevuje i nedostačující podpora státu v daňové oblasti (především nedostatečné vymezení činností spadajících do oblasti VaV v novele zákona č. 669/2004 Sb.). Navíc daňové úlevy pro oblast VaV nemotivují podniky k výdajům na tuto oblast, neboť zákon č. 235/2004, o dani z přidané hodnoty v platném znění neumožňuje vrátit daň účastníkům programů a projektů financovaných ze zdrojů EU. Nepříznivý dopad má i daňové prostředí na investice rizikového kapitálu, tj. zdanění na úrovni fondu či podniku, do kterého bylo investováno.

Samostatnou kapitolou je nedostatečná ochrana práv věřitele, resp. celé úpadkové právo ve vazbě na nedostatek kvalitních informací o finanční situaci MSP a o kvalitě jejich podnikatelských záměrů.

Jak již bylo konstatováno (v kapitole 3.1.5.2), chybí legislativně závazné ukotvení působnosti a odpovědnosti za tvorbu a realizaci politiky konkurenceschopnosti a inovační politiky ze strany státu. Dalším důsledkem této situace je nedostatečná provázanost koncepcí a strategií s jednotlivými oblastmi ekonomiky a s podnikovou sférou či nedostatečné zapojení ČR do činnosti orgánů EU v těchto oblastech.

Stále přetrvává nedocenění významu koncepčních a strategických dokumentů ze strany státní správy, podnikové sféry i odborné veřejnosti a nedostatek kapacit pro přípravu koncepčních a strategických dokumentů a dále jejich efektivní realizace.

3.1.5.4 Vědeckotechnické parky, inkubátory

Činnost podpůrné inovační infrastruktury, jako jsou vědeckotechnické parky, podnikatelské inkubátory a centra pro transfer technologií, nebyla v ČR před příchodem strukturálních fondů výrazněji podporována. Změna nastala při možnosti čerpání podpory v rámci Operačního programu Průmysl a podnikání a Jednotných programových dokumentů pro Prahu. Nesystematický přístup k problematice těchto složek inovační infrastruktury se projevil v charakteristice existujících subjektů.

V devadesátých letech došlo v rámci programu PHARE k vytvoření sítě 5 podnikatelských inovačních center (Business Innovation Centres - BIC), které dodnes tvoří základ podpůrné infrastruktury pro inovace a působí na poli podnikatelského a inovačního poradenství. Podnikatelská inovační centra (BIC) v rámci svých aktivit převážně zajišťují v České republice provoz podnikatelských inkubátorů. Uvedené subjekty jsou členy mezinárodní evropské sítě EBN a podléhají jako jediné subjekty tohoto typu v ČR mezinárodní certifikaci kvality.

Vědeckotechnické parky (VTP) včetně BIC v ČR zastřešuje Společnost vědeckotechnických parků ČR, která také vydává certifikát vědeckotechnologickému parku při splnění definovaných podmínek. Bohužel uvedená certifikace nevypovídá o kvalitě služeb poskytovaných jednotlivými VTP. Z hlediska typu jde např. o instituce vzniklé na vysokých školách a výzkumných pracovištích, nebo mnohdy také o součásti různých výzkumných ústavů, kde se po transformaci uvolnily prostory a využívají se právě pro podporu firem. Podnikatelské poradenství, které je jedním z hlavních úkolů těchto institucí, je často poskytováno ve velmi omezené míře.

3.1.5.6 Centra pro transfer technologií

Spolupráce mezi VaV a podnikovou sférou není uspokojivá. V podstatě neexistují příslušné databáze výsledků VaV a je nedostatek informací o činnosti výzkumných ústavů. Komunikace s podnikovou sférou je stále slabou stránkou a obě strany mají problém docílit dohody. Významný podíl úspěšné spolupráce spočívá převážně v dobrých osobních vztazích a jednání přímo s konkrétními lidmi, spíše než v komunikaci na

institucionální úrovni.

Podporu spolupráce VaV s průmyslem mají zajišťovat centra transferu technologií, která jsou v mnoha případech přidružena k podnikatelským inovačním centrům (BIC). Několik center transferu technologií bylo založeno při vysokých školách a výzkumných institucích, kde se začínají aktivně projevovat. Akademie věd založila při Technologickém centru AV ČR centrum transferu technologií v rámci projektu podporovaného z Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3. Většina těchto institucí se potýká s problémem nedostatku systematické podpory aktivit po celé tzv. inovační cestě – tj. od nápadu až k hotovému výrobku nebo službě. Většina center působí jako neziskové instituce a musí být dotována ve všech aktivitách. V současné době je tato oblast podporována dost účinně z Operačního programu Průmysl a podnikání nebo obou Jednotných programových dokumentů pro Prahu.

3.1.6. Shrnutí

Analýza prostředí IZE se zaměřila zmapování stavu v základních oblastech pro rozvoj IZE, a to inovace a inovační podnikání, jejich financování, výzkum a vývoj v ČR, lidské zdroje pro inovace, infrastrukturu, spolupráci a koordinaci, legislativu a institucionální zabezpečení. Analýza brala v úvahu také výsledky studie Bariéry konkurenceschopnosti české republiky, která byla zpracována jako projekt evaluačního plánu Rámce podpory společenství. V této studii byly identifikovány významné bariéry pro vývoj a růst inovací a znalostní ekonomiky s dopadem na konkurenceschopnost České republiky v základních oblastech charakterizujících prostředí inovací a znalostní ekonomiky.

Získané poznatky z této analýzy jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. č. 3: Bariéry vývoje a růstu IZE v ČR

Oblast	Bariéry
Inovace a inovační podnikání	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná systematická podpora high-tech řešení ▪ Nedostatečný přehled o vědeckých pracovištích ▪ Nižší podíl inovujících podniků v ČR proti členským zemím EU-15 ▪ Cca 75 % tuzemských subjektů bez inovačních aktivit, především z řady malých podniků ▪ Existenční potíže firem, nedostatek kapacity pro inovace ▪ Obtíže při prosazování nového produktu na domácím trhu, drahý marketing ▪ Obtížné prosazení nových výrobků na zahraničním trhu
Financování inovací	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Finanční náročnost inovací a špatná dostupnost finančních zdrojů spojená s vysokou rizikovostí ▪ Špatný přístup k finančním zdrojům, zvláště pro začínající firmy ▪ Nevhodná struktura výdajů na výzkum ▪ Nedostatečné investice soukromého sektoru do výzkumu, nedostatek až nezájem soukromého rizikového kapitálu investovat v ČR ▪ Velmi omezené možnosti využití rizikového kapitálu na rozdíl od trendů EU (nedostatečně rozvinutý a relativně malý domácí trh, z hlediska nabídky nepříznivé legislativní a daňové prostředí, ale na druhé straně i relativně malá poptávka, nedostatek zvláštních nástrojů pro rizikovější investice, vzájemná nedůvěra) ▪ Banky nefinancují podniky typu start-up a podniky s mimořádně rizikovým podnikatelským záměrem ▪ Nedostatečná míra specializace ČMZRB pouze na záruční programy (a výše podpor) ▪ Nedostatečné zdroje pro financování provozu podnikatelských inkubátorů ▪ Nedostupnost prostředků ze strukturálních fondů pro vznikající společnosti s inovačním projektem a začínající inovační firmy ▪ Nízké investice do experimentálního vývoje ▪ Vysoké poplatky za zahraniční patenty
Výzkum a vývoj	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Výrazně poddimenzován z hlediska jeho významu při tvorbě HDP ▪ Pomalejší reakce českých výzkumných institucí na vznik nových oborů a

	<ul style="list-style-type: none"> směrů výzkumu a na potřeby podnikatelské sféry ▪ Nedostatečná spolupráce vysokých škol a veřejného sektoru ▪ Chybí efektivně fungující institucionální systém transferu výsledků VaV do praxe ▪ Nedostatečné znalosti a schopnosti užití ochrany duševního vlastnictví ▪ Vysoká cena přípravy mezinárodních výzkumných projektů ▪ Neexistují databáze a propojení výsledků VaV ▪ Nedokonalý systém hodnocení výzkumu, absence propojení hodnocení dosažených výsledků s rozdělováním veřejných finančních prostředků ▪ Nedostatečné vybavení výzkumných a vývojových laboratoří nákladnými přístroji
Lidské zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nižší podíl absolventů přírodovědného a technického zaměření ▪ Nedostatečná připravenost manažerů podnikatelského sektoru na zavádění a využívání inovací v praxi (i netechnických) ▪ Nedostatečně rozvinuté celoživotní vzdělávání ▪ Nedostatek kvalifikovaných pracovníků pro znalostně intenzivní podnikání na trhu práce ▪ Nedostatek pracovníků pro transfer technologií ▪ Demotivující platové podmínky v oblasti VaV, nedokonalý systém hodnocení výzkumu ▪ Nesprávné chápání role VaV ze strany vědců, managementu VaV institucí
Infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná systematická podpora výzkumných institucí ▪ Nedostatečná podpora tvorby a rozvoje inovační infrastruktury (vědeckotechnické parky, podnikatelské inkubátory, centra pro transfer technologií) ▪ Informační a organizační překážky pro využívání výsledků dosažených podporou z veřejných zdrojů ▪ Málo rozvinutý sektor firem, jejichž aktivity jsou založeny na intenzivním využívání znalostí ▪ Nedostatek informací o činnosti výzkumných ústavů ▪ Certifikáty vědeckotechnologických parků nevypovídají o kvalitě jimi poskytovaných služeb ▪ Nepříznivé podmínky pro využívání internetu v podnikatelském sektoru
Spolupráce a koordinace	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chybí stanovení odpovědnosti za realizaci inovační politiky ▪ Nízká koordinace národních politik ve vazbě na výzkum a inovace ▪ Malá intenzita spolupráce výzkumu a průmyslu ▪ Nízká úroveň koordinace mezi národním a mezinárodním výzkumem ▪ Nedostatečná spolupráce mezi firmami
Legislativa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepříznivý stav legislativy pro rozvoj rizikového kapitálu ▪ Neuznávání nákladů na právní ochranu výsledků jako součást tzv. uznatelných nákladů projektu výzkumu a vývoje ▪ Vznik a provoz inkubátorů a vědeckotechnických parků jsou vystaveny tržním podmínkám (nespadá na ně legislativní zvýhodnění) ▪ Požadovaný rozsah údajů informačních systému VaV (podle NV č. 267/2002) není v souladu se zájmy uživatelů výsledků (důraz je spíše na publikační činnost nikoliv na znalost a inovační efekt) ▪ Legislativní překážky pro tvorbu znalostí v oblasti lidských zdrojů ▪ Sladění národní legislativy s ES není optimální ▪ Malá podpora státu VaV aktivit v daňové oblasti ▪ Nedostatečná ochrana práv věřitele, úpadkové právo, nedostatek kvalitních informací o finanční situaci MSP a kvalita jejich podnikatelských záměrů

3.2 Regionální analýza stavu inovační infrastruktury

Stav infrastruktury podporující rozvoj znalostní ekonomiky a inovací vykazuje silný koncentrační charakter, a to v několika regionálních centrech. Hovoříme-li o inovační infrastruktuře, máme na mysli především centra transferu technologií, vědeckotechnické a technologické parky (VTP), podnikatelská a inovační centra (BIC), podnikatelské inkubátory, klastry apod. Vedle těchto subjektů má výrazný vliv na inovační potenciál

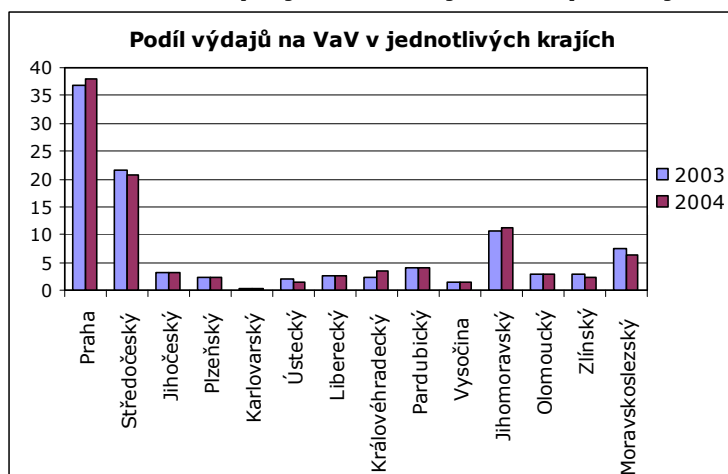
v regionu přítomnost vzdělávacích institucí – především vysokých škol, pracovišť AV ČR, veřejných výzkumných ústavů i privátních výzkumných institucí, které se zabývají aplikovaným komerčním výzkumem a vývojem, a dále přítomnost finančních ústavů a subjektů veřejné správy. Nezanedbatelnou roli hrají též regionální poradenská centra (RPIC), regionální rozvojové agentury (RRA) a Euro Info Centra (EIC) a jejich sítě a vazby na obdobné struktury v rámci EU.

Schopnost vytvářet inovace a přenášet znalosti se regionálně liší. Na regionální úrovni přetrvává ve většině případů nedostatečná inovační kapacita, která pramení z řady nedostatků výzkumné základny i z nízkých výdajů na výzkum a vývoj. Charakteristické je též špatné propojení výzkumných středisek a podniků a nedostatečný přenos znalostí a výsledků výzkumu a vývoje do praxe.

Základními ukazateli rozvoje výzkumu a vývoje je počet zaměstnanců VaV a množství finančních prostředků, které se vynakládají na realizaci výzkumu, vývoje, tvorby inovací a na vytváření znalostní ekonomiky.

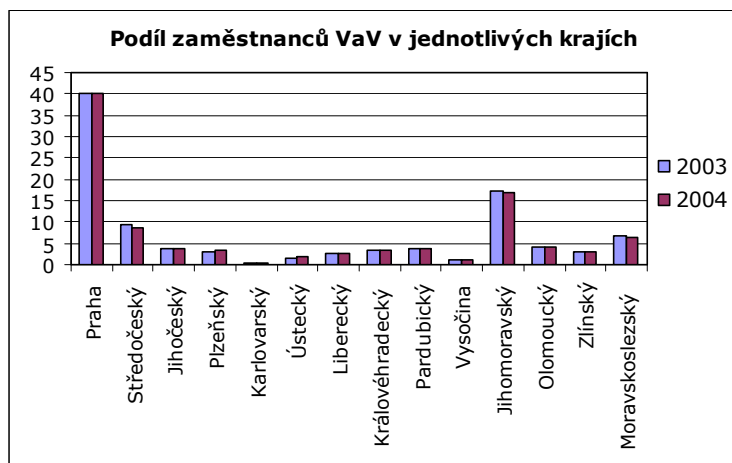
Celkové výdaje na VaV jsou nejvyšší v Praze, kde jejich podíl na úhrnných republikových výdajích představuje téměř 38 %. Hl. m. Praha se tak prakticky dostává mimo rámec ostatních krajů i v této oblasti. Druhé místo v pořadí zaujímá Středočeský kraj, jehož podíl na výdajích činí téměř 21 %. V těchto dvou krajích se realizuje přibližně 60 % všech výdajů na VaV. Daleko za nimi následují tři kraje - Jihomoravský (11,3 %), Moravskoslezský (6,3 %) a Jihočeský (3,3 %). Zbývající kraje vykazují podíl celkových výdajů na VaV nižší než 3 %. Ve finančním vyjádření to znamená, že v těchto krajích se na vědu a výzkum vydává méně než 1 mld. Kč ročně.

Graf č. 10: Podíl výdajů na VaV v jednotlivých krajích

Zdroj: ČSÚ

I v ukazateli počtu zaměstnanců VaV vykazuje nejvyšší podíl na celkovém počtu zaměstnanců VaV v ČR Praha s podílem přes 40 %. Druhé místo z hlediska tohoto ukazatele zaujímá Jihomoravský kraj (17 %). K dalším významným regionům podle počtu zaměstnanců VaV patří Středočeský kraj (8,7 %) a Moravskoslezský kraj (6,7 %). Přes 2000 zaměstnanců VaV vykazují ještě kraj Jihočeský, Pardubický a Olomoucký.

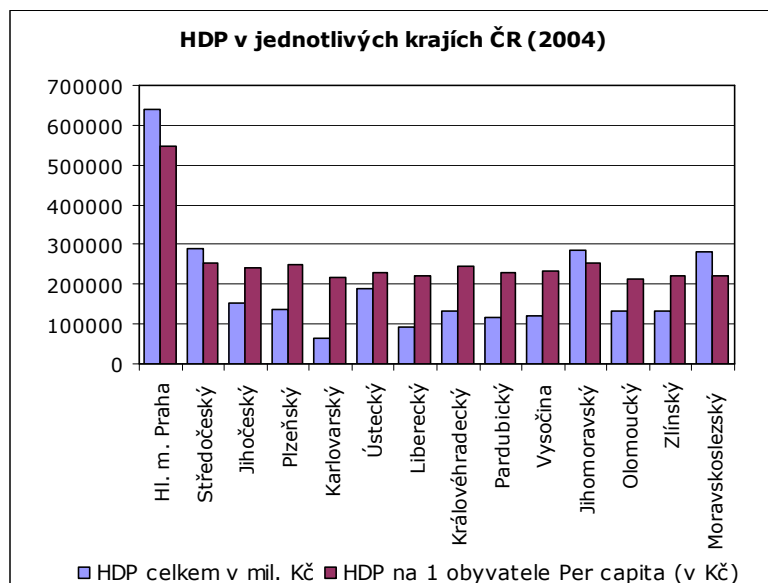
Graf č. 11: Podíl zaměstnanců VaV v jednotlivých krajích

Zdroj: ČSÚ

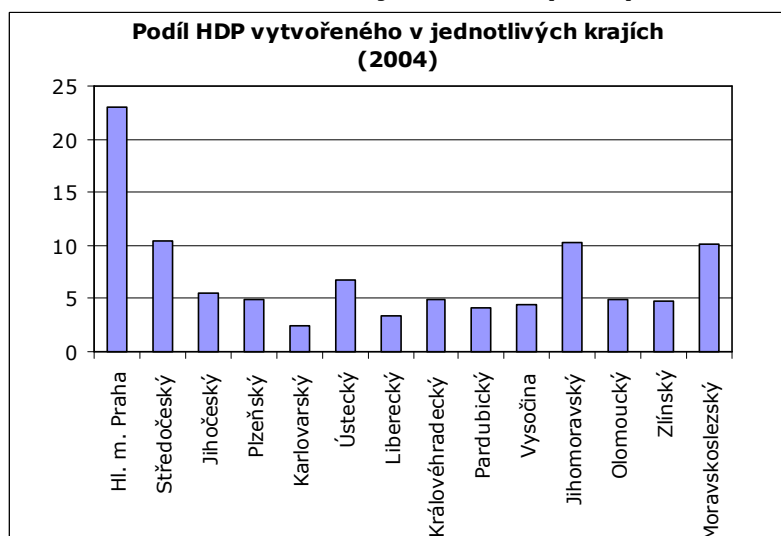
3.2.1 Specifika koncentrace vývojových center

Budeme-li posuzovat stav vývojové infrastruktury v jednotlivých krajích, můžeme identifikovat několik rozvojových inovačních pólů, které tvoří kraje Praha a Středočeský, dále kraj Moravskoslezský, Jihočeský a Jihomoravský. Územní diferenciaci na regionálním měřítku doprovází diferenciaci na mikroregionální/lokální úrovni (značné rozdíly v lokalizaci inovačních aktivit uvnitř jednotlivých krajů). V realitě tak dochází k významné koncentraci výzkumných a inovačních aktivit do center, zvláště pak do příslušných krajských měst. Ostatní kraje jsou charakteristické nedostatečnými podmínkami pro rozvoj znalostní ekonomiky a tvorbu inovací.

Dominantní postavení v podmínkách České republiky v oblasti VaV zaujímá **Praha** a Středočeský kraj. V Praze, která představuje administrativní, ekonomické, akademické a vzdělávací centrum, je koncentrováno značné množství subjektů inovačního systému. Stejně tak je v Praze rozvinutá inovační infrastruktura. V Praze se vytváří téměř čtvrtina HDP ČR. V Praze je soustředěno přes 60 % kapacit univerzitního výzkumu (čemuž odpovídá i objem vládních výdajů na VaV). Z údajů uvedených na portálu technologického profilu (<http://www.techprofil.cz/>) se v Praze soustředěno přes 23 % inovačních subjektů (s inovačními firmami) a téměř 40 % inovačních institucí (pokud nejsou zahrnuty inovační firmy). V Praze má sídlo 28 VŠ (68 fakult), 60 pracovišť Akademie věd ČR, 50 výzkumných ústavů, 5 vědeckotechnologických parků a 405 inovačních firem. Působí zde regionální poradenské a informační centrum a EIC. V těchto institucích je zaměstnáno 30 % vědeckých a odborných pracovníků ČR. Soubor firem a institucí registrovaných na portálu Technologického profilu ČR však není vyčerpávající, neboť přihlášení je dobrovolné. Ve skutečnosti tak může být konečný počet inovačních subjektů lokalizovaných v Praze o něco vyšší.

Graf č. 12: HDP v krajích ČR (2004)

Zdroj: ČSÚ

Graf č. 13: Podíl HDP v krajích ČR v % (2004)

Zdroj: ČSÚ

Středočeský kraj tvoří zázemí hlavního města, se kterým tvoří fakticky jeden nedílný geografický a ekonomický celek. Významným, a do určité míry i negativním a problémovým faktorem kraje v regionálním systému je absence krajského města, jakožto přirozeného centra území. Tuto funkci plní kraj Praha. Naopak, za kladný rys můžeme považovat, ve srovnání s Prahou nižší náklady na život (firmy i obyvatel), které zvyšují atraktivitu regionu pro investory. K tomu je třeba přihlížet zvláště při regionální analýze nevýrobních odvětví. Obyvatelstvo Středočeského kraje ve velké míře využívá zařízení terciární a kvartérní sféry v tomto správním centru oblasti. Stejně tak se chovají i inovační firmy. Zahraniční investice v kraji míří převážně do strojírenství a automobilového průmyslu. Nespornou výhodou kraje je, že v příštím programovacím období (2007-2013) bude, na rozdíl od Prahy, příjemcem evropských finančních podpor. Objevují se zde tedy jasné tendence přelévání inovačních kapacit z Prahy do Středočeského kraje, ve kterém mohou v příštím období čerpat jak města, tak firmy a instituce se specificky zaměřenými projekty, zvláště při využívání strukturálních fondů

v rámci cíle Konvergence.

V kraji jsou lokalizovány tři vysoké školy (dvě humanitního a jedna technického zaměření), 5 pracovišť AV ČR a 6 resortních a privátních výzkumných ústavů. Byly zde zřízeny tři VTP, působí zde čtyři centra RPIC a agentura RRA. Podle serveru Technologického profilu ČR sídlí ve středních Čechách přes 170 inovačních firem. Středočeský kraj se podílí téměř 11 % na tvorbě HDP Česka, je zde uskutečněno přes 20 % celkových nákladů na výzkum a vývoj v ČR a pracuje tu téměř 9 % všech pracovníků VaV.

Další významná rozvojová centra v České republice představují krajská města **Moravskoslezského a Jihomoravského** kraje, kde existují velmi dobré podmínky pro rozvoj znalostní ekonomiky a je zde nadprůměrný inovační potenciál. Brno představuje jádro high-tech oborů v Česku s návazností na inovační a výzkumně vývojové aktivity, z nichž řada je napojena na stávající strukturu vysokých škol. K rozvoji Brna přispívá i výrazný zájem zahraničních investorů (zvláště v oblasti high-tech) a dobrá makroregionální i mikroregionální poloha. Jihomoravský region vytváří 10 % HDP Česka. Celkové náklady na VaV tvoří v kraji přes 11 % nákladů v České republice. Ve výzkumu a vývoji je v kraji zaměstnáno 17 % ekonomicky aktivních ve VaV. Inovační kapacity v regionu tvoří především přítomnost 12 vysokých škol (41 fakult), 6 výzkumných ústavů Akademie věd ČR, 4 resortní výzkumné organizace, 9 privátních výzkumných organizací. V rámci Vysokého učení technického existuje Útvar transferu technologií. V Jihomoravském kraji jsou lokalizovány tři VTP a jeden inkubátor. Další VTP je připravován. Působí zde čtyři RPIC, Agentura pro regionální rozvoj a středisko EIC. Jihomoravský kraj je sídlem 245 inovačních firem.

Moravskoslezský kraj vykazuje v rámci inovačního podnikání velký potenciál. Z iniciativy lokálních úřadů vznikly v kraji inovační kapacity napojené na místní vysoké školy. V regionu existují čtyři akreditované vědeckotechnologické parky. V kraji sídlí Ústav geoniky AV ČR a sedm privátních výzkumných organizací. Univerzitní výzkum je soustředěn do Ostravy (Ostravská univerzita, Vysoká škola báňská – technická univerzita, Vysoká škola podnikání) a do Opavy (Slezská univerzita v Opavě). V kraji působí 6 center RPIC a EIC. Podle Technologického profilu ČR je v kraji lokalizováno téměř 200 inovačních firem. V rámci Moravskoslezského regionu je uskutečňováno přes 6 % nákladů na VaV v Česku a je zde zaměstnáno přes 6 % všech zaměstnanců VaV v ČR. Vzhledem ke stavu inovační kapacity je patrná určitá disproporce mezi počtem absolventů vysokých škol, jež tvoří lidský kapitál v regionu, a počtem zaměstnaných ve výzkumu a vývoji, což indikuje problémovost uplatnění studiem získaného vzdělání. Kraj se podílí na tvorbě českého HDP přibližně 10 %.

Průměrné předpoklady pro rozvoj znalostní ekonomiky a inovací vykazuje **Jihočeský kraj**. V regionu jsou lokalizovány 4 vysoké školy. Z potenciálu vysokého školství je však zřejmé, že region postrádá dostatek absolventů technických oborů (strojírenské obory), zvláště ve vazbě na relativně dobrou existující regionální základnu sekundárního sektoru. V kraji jsou čtyři vědeckotechnologické parky a dvě pracoviště AV ČR. Všechny tyto instituce jsou specializované na přírodovědeckých oborů (zvláště biologie, v aplikovaných vědách pak zemědělství). VTP a vysoké školy (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích) disponují výraznými vědeckými výsledky, částečně aplikovanými v praxi. Problematické je však nedostatečné množství spolupracujících podniků a investorů, kteří by dále využívali výsledky práce vědeckých institucí (v regionu má sídlo 96 inovačních podniků). Působí zde RAA a dvě pracoviště RPIC. V kraji je zaměstnáno 3,5 % ekonomicky aktivních ve VaV. Celkové výdaje na VaV přesahují 3 % celkových výdajů v ČR. Kraj se podílí 5,5 % na tvorbě HDP Česka.

Tab. č. 4: Stav inovační kapacity ve vybraných krajích

Kraj	VŠ (Fakulty)	Pracoviště AV ČR	Privátní výzkumné organizace	VT Parky	Inovační firmy	RPIC, EIC, RRA
Praha	28 (68)	60	50	5	405	3
Středočeské	5 (9)	5	6	3	170	5
Jihočeský	4 (10)	2	0	4	96	2
Moravskoslezský	7 (24)	1	7	4	200	6
Jihomoravský	12 (41)	6	13	4	245	6

Zdroj: <http://www.technoprofil.cz/>, <http://svtp.cz/>

Kraje **Plzeňský, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Zlínský** tvoří skupinu regionů, kde jsou inovační aktivity vázány na místní vzdělávací instituce, resp. na místní vysoké školy. V uvedených regionech se nachází i další inovační kapacity. Jejich přehled ukazuje následující tabulka.

Tab. č. 5: Stav inovační kapacity ve vybraných krajích

Kraj	VŠ (Fakulty)	Privátní výzkumné organizace	VT Parky	Inovační firmy	RPIC, EIC, RRA
Plzeňský	3 (10)	1	2	89	4
Liberecký	1 (6)	1	1	85	3
Královéhradecký	1(6)	1	1	118	3
Pardubický	1(7)	4	0	101	3
Olomoucký	2(8)	3	2	109	3
Zlínský	2 (5)	4	1	144	3

Zdroj: <http://www.techprofil.cz/>, <http://www.svtp.cz/>

Z tabulky je patrné, že rozvoj inovačního potenciálu je v těchto krajích omezen mírou inovačních kapacit. Lze předpokládat, že vývojové tendence inovačních aktivit budou vázány na přítomnost stávajících regionálních vysokých škol, které budou nositeli rozvoje znalostní ekonomiky a tvorby a aplikace inovací. Lze také předpokládat, že se jednotlivé regiony budou i nadále profilovat ve své specializaci. Tvorba HDP a podíl zaměstnaných ve VaV je uveden na obr. 1 a 2.

Výzkumná a vývojová kapacita v **Plzeňském** regionu je koncentrována především na Západočeské univerzitě v Plzni. Spolupráce výzkumných institucí s podnikatelskou sférou však není, stejně jako v případě ostatních krajů, plně rozvinuta. Potenciální spolupráce s průmyslem a inovačním podnikáním se projevuje zvláště na technických fakultách (Fakulta aplikovaných věd, Fakulta elektrotechnická, Fakulta strojní). V regionu působí dva VTP, tři střediska RPIC a EIC. Kromě ZČU a institucí Škoda Výzkum a Panasonic a vědeckotechnického komplexu na Borských Polích v regionu neexistují prakticky žádné další výzkumné kapacity. Zlepšení stavu inovační kapacit přinese rozvoj stávajících výzkumných kapacit, zlepšení marketingu a vývoje a zapojování místních výzkumných institucí do národních a mezinárodních programů.

Výzkumná, vývojová a inovační činnost má v **Libereckém** kraji tradici. Důležitou roli v inovační sféře zastupuje výzkumná a vývojová činnost Technické univerzity v Liberci, která je jedinou vysokoškolskou institucí v regionu. Dále je v regionu lokalizován jeden vědeckotechnický park a jedna privátní výzkumná organizace. V oblasti nových směrů použití textilu zde byl vytvořen klastr. Působí zde RPIC, RRA i EIC. Určitá stagnace rozvoje inovačních kapacit v regionu je podmíněna restrukturalizací hospodářské základny. Tradiční regionální obory (strojírenství, textilní průmysl apod.) prošly náročnou inovační a optimalizační procedurou. Finančně náročné kroky pak zapříčily negativní stagnaci inovačních aktivit. Je třeba podporovat MSP, vědu, výzkum a vývoj jako faktor

růstu efektivnosti a konkurenceschopnosti výroby regionu.

Výzkumný potenciál **Královéhradeckého** kraje je nedostatečný. Přestože kraj disponuje rozvojovými výzkumnými kapacitami, zejména v tradičních oborech (automobilový průmysl, strojírenství, textilní průmysl), je za největší překážku považován nedostatek kvalifikovaných pracovních sil. Jako další problémy jsou identifikované nedostatečné kapacity pro administraci programů podpory inovací a nedostatek finančních prostředků. Pozitivním rysem vývoje je snaha velkých regionálních firem o navázání spolupráce s absolventy relevantních oborů vysokých škol. V kraji působí VTP, RAA a dvě střediska RPIC.

V rámci **Pardubického** kraje lze předpokládat největší rozvojový potenciál v rámci připravovaného vědeckotechnického parku, jež představuje společnou iniciativu kraje, Univerzity Pardubice a TechnoPark Managementu. Inovační aktivity budou soustředěny v tradičních regionálních oborech (automobilový průmysl, chemie, elektronika a informační technologie). V rámci technologického parku bude provozován podnikatelský inkubátor, vědeckotechnický park a centrum pro transfer technologií. Rozvoj inovačních kapacit bude do značné míry záviset na schopnosti místních firem propojit své podnikání s univerzitním výzkumem, zlepšením informovanosti o programech na podporu výzkumu a vývoje, rozvojem spolupráce s externími výzkumnými organizacemi apod. Vytvoření prostředí vhodného pro inovace (zejména v případě MSP) by měla přinést připravovaná Regionální inovační strategie. V kraji působí RPIC, RRA i EIC.

Olomoucký kraj má poměrně rozvinutou inovační infrastrukturu. V kraji jsou lokalizovány dvě vysoké školy, tři vědeckotechnické parky a tři privátní výzkumné organizace. Působí zde RRA a dvě RPIC. Výdaje vynaložené na VaV jsou však v regionu, vzhledem k četnosti výzkumných institucí, velmi nízké (Graf č. 10). Tento problém se projevuje především skutečností, že instituce, které se zabývají inovačními aktivitami jsou závislé na mimokrajských finančních kapacitách. Struktura vysokého školství v regionu je oborově zaměřena na přírodovědecké a lékařské obory. Lokalizace přírodovědeckých a lékařských oborů může vytvořit vhodné prostředí k zakládání high-tech firem (zvláště v biotechnologických a mikrobiologických oblastech) a dalších inovačních subjektů, což může v budoucnu ovlivnit rozhodování investorů o lokalizaci výzkumného centra. Konkurenční výhodu však v současné době nabývá v mezoregionálním měřítku Moravskoslezský a Jihomoravský kraj, resp. jejich centra (Ostrava a Brno), které nabízejí vysoké školy technicky zaměřené.

Ve **Zlínském** kraji sídlí pět fakult dvou vysokých škol, čtyři výzkumné organizace a dva vědeckotechnické parky. V regionu působí RAA a dvě střediska RPIC. Vzhledem k regionální specializaci průmyslových aktivit je zřejmé, že rozvoj inovací bude úzce souviset s inovací techniky, technologií, procesů a s hospodářským využitím výsledků výzkumu a vývoje. Kraj se potýká se dvěma strukturálními problémy. První spadá do období restrukturalizace a privatizace velkých podniků, ve kterých byla výrazně redukována (nebo rušena) výzkumné a vývojové kapacity. Obdobným vývojem prošla činnost resortních a oborových inovačních kapacit v kraji. Druhým problémem je obecný nedostatek finančních prostředků na VaV, zvláště pak investice do dlouhodobého a strategického výzkumu (včetně aplikace inovací).

Poslední skupinu tvoří regiony **Ústecký, Vysočina a Karlovarský**. Tato skupina regionů vykazuje nejnižší podíl ekonomicky aktivních pracujících ve VaV (Graf č. 11) a zároveň vykazuje velmi nízké výdaje na VaV (Graf č. 10). Nejkomplexnější inovační infrastrukturou disponuje **Ústecký** kraj (Tab. 2). V regionu sídlí dvě vysoké školy, pět výzkumných organizací, dva vědeckotechnické parky a 127 inovačních firem. Rovněž zde působí RAA, EIC a čtyři střediska RPIC. Inovační firmy a výzkumné organizace participují na inovačních aktivitách v tradičních regionálních průmyslových oborech, především v chemickém průmyslu a výrobě skla. Pro tyto technologicko-inženýrské obory však místní vysoká škola (UJEP) neprodukuje dostatečné množství absolventů. Její zaměření je spíše humanitně-přírodovědecké. Z tohoto stavu vyplývá nedostatečné propojení univerzitního výzkumu s výzkumem prováděným v podnikatelské sféře. Určitým problémem je i jistá jednooborovost výzkumných zaměření v regionu.

Tab. č. 6: Stav inovační kapacity ve vybraných krajích

Kraj	VŠ (Fakulty)	Privátní výzkumné organizace	VT Parky	Inovační firmy	RPIC, EIC, RRA
Ústecký	2 (7)	5	1	127	6
Vysočina	1 (1)	1	0	83	4
Karlovarský	1(1)	1	1	35	2

Zdroj: <http://www.techprofil.cz/>, <http://www.svtp.cz/>

Slabá pozice kraje Vysočina a Karlovarského kraje je dána pozicí jejich center – Jihlavy a Karlových Varů – v sídelní hierarchii. Bylo zmíněno, že výzkumné a inovační aktivity jsou v Česku koncentrovány do silných regionálních center. Kraj Vysočina představuje vnitřní periferii, Karlovarský region zase periferii vnější. Tato slabá pozice se projevuje i na stavu regionální vývojové infrastruktury. V regionu **Vysočina** sídlí, podle serveru Technologického profilu ČR, jedna vysoká škola, privátní výzkumná organizace a 83 inovačních firem. V kraji byl zřízen VTP, působí zde RAA a tři střediska RPIC. Specifickým problémem je nízká spolupráce mezi podniky a vzdělávacími institucemi, kde se projevuje zejména nevhodná struktura terciárního vzdělávání, která není dostatečně široká. Podnikatelský sektor je tak nucen využívat potenciálu vysokých škol z ostatních regionů. Podobný problém se týká i výzkumných ústavů a jiných specializovaných institutů. Dalšími problémy jsou zejména zavádění certifikací firem a vznik vědeckotechnického parku a podnikatelského inkubátoru.

Karlovarský kraj vykazuje nejhorší stav inovačních kapacit v regionálním srovnání v rámci Česka. V kraji je lokalizována jedna vysoká škola, výzkumná organizace, jeden vědeckotechnický park a 32 inovačních firem. Působí zde RPIC i RAA. Podíl výdajů na VaV v kraji je však pouze 0.27 % Česka. Podobně nízký podíl zaujímá region i ve srovnání zaměstnanosti ve VaV. Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (viz Tab.6) a nízký počet inovačních firem jsou odrazem zděděné socioekonomické struktury kraje.

Tab. č. 7: Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na populaci 15+

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Praha	19,78	19,70	21,49	21,58	22,13	22,36
Středočeský	6,61	6,63	6,69	7,30	7,93	8,13
Jihočeský	7,23	7,22	8,47	8,60	8,74	8,66
Plzeňský	7,85	7,82	8,45	8,03	8,97	8,46
Karlovarský	5,73	5,77	5,61	6,38	6,60	6,94
Ústecký	4,98	4,98	6,06	4,91	5,12	5,94
Liberecký	6,40	6,40	7,01	7,32	6,40	7,74
Královéhradecký	7,48	7,48	7,94	8,33	8,26	8,65
Pardubický	6,83	6,83	7,40	7,92	7,86	9,18
Olomoucký	7,71	7,70	7,29	7,88	8,44	9,90
Moravskoslezský	7,74	7,73	7,71	7,95	7,94	8,43
Zlínský	7,04	7,04	7,84	8,14	8,48	9,18
Jihomoravský	9,81	9,75	11,75	11,81	12,55	12,55
Vysočina	5,60	5,59	6,90	7,37	7,38	8,13

Zdroj: ČSÚ

Specifikem inovačních kapacit je rozšíření center pro transfer technologií, která by měla participovat na difuzi vědeckých poznatků mezi kraji a regiony. V Česku existuje pět těchto institucí. Jsou vázané na vysoké školy, jejich působnost tedy vykazuje značnou centralizaci. Existující centra jsou lokalizována v Ostravě, Brně, Plzni, Praze a Pardubicích. Problémem je zvláště nedostatečné finanční a institucionální zajištění těchto subjektů, což v důsledku vede k tomu, že neplní funkci vyplývající z jejich statutu. Většinou se tato centra chovají spíše jako informační než transferová. Chybí zde

propojení výzkumu a vývoje s podnikateli. Je třeba se naučit transferová centra podnikatelskému chování, tedy tomu, aby jejich činnost vykazovala ekonomické zisky ze zprostředkovávání informačních a transferových kanálů. Měla by také zajistit celý proces rození inovace, dohlížet nad inovací od fáze nápadu, přes vývoj až k prodeji (vynález – vývoj – výroba prototypu – nový výrobek – velkosériová výroba – marketing – prodej), resp. k prodeji licence apod. Snahou by také měla být těsnější regionální spolupráce. Podpořit by se měly i ostatní aktivity transferových center: podpora spolupráce transferových center a vědeckovýzkumných parků, podnikatelských inkubátorů, zahraniční spolupráce, poradenské činnosti pro podnikatele apod.

Závěrečná tabulka shrnuje základní charakteristiky stavu inovační kapacity v jednotlivých krajích Česka. Největší rozdíly existují v lokalizaci vzdělávacích institucí, které vykazují značný koncentrační charakter a ve větším počtu sídlí pouze v hierarchicky nejvýše postavených městech. Stejná situace existuje i v případě pracovišť Akademie věd ČR a privátních výzkumných organizací, jež využívají aglomerační efekty a výhody, které jim lokalizace ve velkých centrech nabízí. Počet VTP, inovačních firem a hlavně regionálních rozvojových agentur, regionálních poradenských center apod. je v rámci Česka nivelizovaná.

Tab. č. 8: Stav inovační kapacity v krajích ČR

Kraj	VŠ (Fakulty)	Pracoviště AV ČR	Privátní výzkumné organizace	VT Parky	Inovační firmy	RPIC, EIC, RRA
Praha	28 (68)	60	50	5	405	3
Středočeský	5 (9)	5	6	3	170	5
Jihočeský	4 (10)	2	-	4	96	2
Moravskoslezský	7 (24)	1	7	4	200	6
Jihomoravský	12 (41)	6	13	4	245	6
Plzeňský	3 (10)	-	1	2	89	4
Liberecký	1 (6)	-	1	1	85	3
Královéhradecký	1(6)	-	1	1	118	3
Pardubický	1(7)	-	4	-	101	3
Olomoucký	2(8)	-	3	2	109	3
Zlínský	2 (5)	-	4	1	144	3
Ústecký	2(7)	-	5	1	127	6
Vysočina	1(1)	-	1	-	83	4
Karlovarský	1(1)	-	1	1	35	2

4. Analýza návrhu intervencí SF na podporu IZE v období 2007-2013

4.1 Analýza návrhu intervencí SF v oblasti IZE

Česká republika připravuje pro programovací období 2007-2013 celkem 24 Operačních programů (OP). Přestože se téma inovace a znalostní ekonomika objevuje ve více Operačních programech, skutečně relevantní je pro problematiku IZE pouze menší část z nich. Bylo vytipováno následujících 5 OP¹, jejichž plánované intervence mohou výrazně přispět ke zlepšení situace v oblasti inovací a znalostní ekonomiky:

- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI),
- Operační program Podnikání a inovace (OP PI),

¹ Podpoře vzdělávací infrastruktury, a tím i částečně oblasti IZE, se věnují také ROP. Ovšem tato problematika je v nich zasazena do mnohem širšího rámce, kterým je integrovaný rozvoj území a nelze odhadnout, jak velký význam této oblasti nakonec připadne. Z tohoto důvodu nebyly ROP zařazeny do analýzy.

- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VpK),
- Operační program Praha Adaptabilita (OP PhaA),
- Operační program Praha Konkurenceschopnost (OP PhaK).

OP VaVpI, OP PI a OP VpK jsou tématické Operační programy, na něž může být přidělena podpora v rámci Cíle Konkurenceschopnost. Jejich územní rozsah je v podstatě celorepublikový s výjimkou regionu NUTS II Hlavní město Praha. Pro tento region jsou určeny OP PhaA a OP PhaK v rámci Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Některé jejich intervence také přispívají k IZE.

Všech pět programů je ve svých strategiích dále strukturováno celkem do 14 prioritních os a 49 intervencí na úrovni oblastí podpory, z nichž se 37 vztahuje k problematice IZE. Tyto intervence je možné klasifikovat na základě několika aspektů:

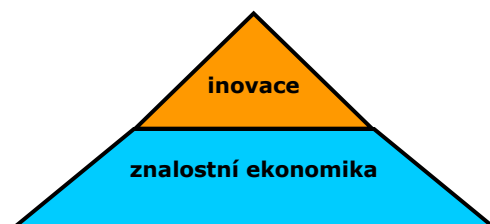
- podle definice IZE
- podle alokovaného objemu prostředků
- podle obsahového zaměření podpory

Je třeba předeslat, že vzhledem k harmonogramu zpracování projektu byly analyzovány verze Operačních programů z června 2006. Od té doby doznaly tyto dokumenty značných změn a některé problémy, na něž výsledky tohoto projektu upozorňují, tak již byly odstraněny².

4.1.1 Klasifikace vycházející z definice IZE

Ačkoliv oblast inovací a znalostní ekonomiky představuje široce diskutovanou tematiku jak na národní úrovni, tak na úrovni Evropské unie, přesné pojetí IZE z koncepčních dokumentů tak úplně nevyplývá. Pro potřeby tohoto projektu je definice tohoto termínu řešená v kapitole 2. Z ní a z analýzy intervencí mimo jiné vyplývá, že je v zásadě možné identifikovat dvě samostatné skupiny intervencí v oblasti IZE. Intervence aktuálních Operačních programů jsou tak členěny podle toho, zda přispívají spíše k vytváření znalostní ekonomiky nebo přímo stimulují inovace. Předpokládá se, že komponenty znalostní ekonomiky představují v podstatě jakousi základnu, která může za příhodných podmínek generovat inovace (viz schéma 1). Svým způsobem tedy vytváření inovací podmiňuje.

Schéma č. 1: Postavení inovací a znalostní ekonomiky

4.1.2 Metodický postup

V 5 OP, které jsou relevantní z hlediska podpory IZE, je ve verzi z června 2006 obsaženo celkem 49 intervencí na úrovni oblastí podpory. Uvedený soubor intervencí byl klasifikován/utříděn pro účely tohoto projektu následujícím způsobem:

1. V prvním kroku byly vyloučeny intervence bez vazby na podporu IZE (celkem 13 intervencí).

² Zpracovatel zapracoval ty změny, na něž byl upozorněn v rámci připomínkového řízení.

2. Ve druhém kroku byly zbývající intervence zařazeny do 4 kategorií:
 - a. intervence s částečným podílem podporovaných aktivit zaměřených na rozvoj znalostní ekonomiky (jedná se o podporu „širšího“ prostředí stimuluje vznik inovací a inovačních systémů)
 - b. intervence s dominantním podílem podporovaných aktivit zaměřených na rozvoj znalostní ekonomiky
 - c. intervence s částečným podílem podporovaných aktivit zaměřených na rozvoj inovací a inovačních systémů
 - d. intervence s dominantním podílem podporovaných aktivit zaměřených na rozvoj inovací a inovačních systémů
3. Ve třetím kroku byly dále roztříděny pouze intervence v kategorii 3 a 4 („core“ intervence) podle zaměření na podporu jednotlivých segmentů inovačního systému a to do následujících kategorií:
 - A – podpora subsystému, ve kterém dochází k tvorbě znalostí (sektor VaV)
 - B – podpora subsystému, který zajišťuje konektivitu mezi subsystém A a C (sektor inovační infrastruktury včetně příslušných služeb)
 - C – podpora subsystému, ve kterém dochází k využití znalostí (sektor firem)

Na základě této kategorizace byla vytvořena „mapa“ intervencí s vazbou na IZE, která usnadňuje orientaci v systému intervencí na podporu IZE a usnadňuje následná hodnocení (ex-ante, absorpční kapacita) (viz schéma č. 2).

Schéma č. 2: Způsob klasifikace intervencí podle míry podpory a typu intervence

Míra podpory	Dominantní	<u>Kategorie 2</u>	<u>Kategorie 4</u>
	Částečná	<u>Kategorie 1</u>	<u>Kategorie 3</u>
		intervence zaměřené na znalostní ekonomiku	intervence zaměřené na inovace („core“ intervence)
		Typ intervence	

4.1.3 Základní komentář

V 5 vybraných OP s vazbou na IZE bylo identifikováno celkem 37 intervencí, které ve větší či menší míře podporují rozvoj IZE. Schéma č. 3 ilustruje, že 21 intervencí má vazbu na podporu znalostní ekonomiky, která je zde chápána jako „širší“ prostředí, resp. nutná podmínka pro tzv. *high road* strategii usilující o konkurenceschopnost státu/regionů založenou na inovacích a kvalitě produkce. Zbývajících 16 intervencí je úzce zaměřeno na podporu inovací a z pohledu znalostní ekonomiky by mělo přinášet nejvyšší přidanou hodnotu. Většina intervencí v obou kategoriích je zaměřena na podporu znalostní ekonomiky, resp. inovací dominantně (z 21 intervencí na podporu IZE zaměřeno 17 dominantně na tuto oblast, 4 okrajově, u podpory inovací je poměr 13/3).

Schéma č. 3: Klasifikace intervencí relevantních k IZE podle míry podpory a typu intervence

Míra podpory	Kategorie 2 celkem – 17 intervencí, z toho	Kategorie 4 celkem 13 intervencí, z toho:
	<ul style="list-style-type: none"> • TOP – 11 intervencí • OP Pha – 6 intervencí 	<ul style="list-style-type: none"> • TOP – 11 intervencí • OP Pha – 2 intervence
dominantní		
částečná	Kategorie 1 celkem 4 intervence, z toho:	Kategorie 3 celkem 3 intervence, z toho:
	<ul style="list-style-type: none"> • TOP – 1 intervence • OP Pha – 3 intervence 	<ul style="list-style-type: none"> • TOP – 2 intervence • OP Pha – 1 intervence
	intervence zaměřené na znalostní ekonomiku	intervence zaměřené na inovace („core“ intervence)
	Typ intervence	

Podrobnější analýza intervencí podporujících rozvoj inovací a inovačních systémů (kategorie 3 a 4) ukázala, že většina jich je zaměřena na segment inovační infrastruktury a podporu služeb zajišťujících přenos znalostí do sektoru firem (typ B).

Poměr intervencí zaměřených na posílení znalostní ekonomiky a na rozvoj inovací a inovačních systémů byl sledován zvláště u tématických (tj. s územním dopadem na celé ČR mimo Prahu) a u „pražských“ OP. Vzhledem k pozici, kterou zastává region NUTS II Hlavní město Praha na úrovni České republiky, ale i Evropské unie, je možné očekávat, že zde již základní infrastruktura znalostní ekonomiky funguje a že je možné zaměřit se intenzivněji na stimulování inovací. Proto lze očekávat spíše převahu intervencí přímo podporujících inovace. Oproti tomu tématické Operační programy, určené pro ostatní regiony NUTS II, by měly spíše podporovat znalostní ekonomiku tak, aby byla i v regionech zajištěna nezbytná podmínka pro strategii *high-road*, tj. vhodné prostředí pro znalostní ekonomiku.

Výsledné rozložení však tuto hypotézu nepodporuje. Zatímco tématické Operační programy mají vyvážený podíl intervencí zaměřených na podporu znalostní ekonomiky a na podporu inovací (12/13), v OP pro Prahu je tento poměr 9 ku 3. To znamená, že naopak výrazně převažují intervence, které posilují znalostní ekonomiku.

4.1.4 Klasifikace intervencí podle objemu alokovaných prostředků**4.1.4.1 Metodický postup**

Zajímavý je také pohled na objem prostředků, které budou alokovány na oblasti podpory relevantní pro IZE, a to jednak z hlediska jejich podílu na celkové výši pro jednotlivé OP, ale také z hlediska poměru prostředků určených na podporu znalostní ekonomiky a na podporu inovací. Za tímto účelem byly analyzovány finanční plány jednotlivých Operačních programů. Pouze u OP PI a OP VaVpI jsou známy alokace až na úroveň oblastí podpory, u ostatních analyzovaných OP bylo třeba přistoupit pouze k rámcovému hodnocení, protože informace o finančních prostředcích jsou dostupné pouze na úrovni prioritních os.

Objem prostředků, se kterým se počítá pro příští programové období, je uváděný v Kč a zahrnuje celkovou výši prostředků. Předpokládá se, že pro rozvoj dané oblasti je důležitější, jak velký celkový objem bude k dispozici, než to, zda jsou prostředky z národních nebo evropských zdrojů. Záměrem bylo také setřít případné rozdíly v míře kofinancování.

4.1.4.2 Základní komentář

V programovacím období 2007-2013 bude na oblast IZE věnováno více než 220 miliard Kč, což představuje 92 % prostředků alokovaných na 5 vybraných OP relevantních pro oblast IZE a přibližně čtvrtinu veškerých prostředků ze strukturálních fondů a kohezního fondu určených pro Českou republiku. Největší podíl prostředků na oblast IZE připadá v OP VaVpI a OP VpK, kde byly vyloučeny pouze prostředky na prioritu technická pomoc.

Tab. č. 9: Přehled prostředků alokovaných na oblast IZE v programovém období 2007-2013

OP	Prostředky alokované na oblast IZE v daném OP (mil. Kč)	Celkové prostředky na OP (mil. Kč)	Podíl IZE na celkovém objemu prostředků pro daný OP
OP PI	94325,53	101217,29	93%
OP VaVpI	67545,20	68911,61	98%
OP VpK	59093,68	60299,68	98%
OPPK	1977,47	9901,50	20%
OPPA	2720,65	4060,46	67%
Celkem	225662,53	244390,55	92%

Poznámka: „celkové prostředky na OP“ vyjadřují celkové zdroje, tj. prostředky ze strukturálních fondů i národní zdroje. Tyto údaje vycházejí z finančních tabulek OP (verze červen 2006). Pro výpočet byl použit kurz 28,29 Kč pro 1€.

V OP PI je alokováno téměř 93 % prostředků na intervence, které jsou relevantní pro podporu IZE (viz tabulku č. 8). Jedná se o více než 94 miliard Kč pro období 2007-2013. Téměř 56 % prostředků je určeno na intervence podporující inovace, více než 37 % směřuje na podporu znalostní ekonomiky.

Naprostá většina prostředků (kromě Technické pomoci) alokovaných na OP VaVpI je zaměřena na oblast IZE. Celkově to představuje více než 67,5 miliardy Kč na období 2007-2013. 74 % prostředků je určeno přímo na podporu inovací, 25 % podporuje znalostní ekonomiku.

Pro ostatní Operační programy nejsou k dispozici informace o finančních prostředcích na úrovni oblastí podpory, proto bude hodnocení provedeno pouze rámcově, na úrovni prioritních os.

V OP VpK přispívají prakticky všechny oblasti podpory k posílení IZE, což představuje téměř 60 miliard Kč. Oblasti podpory, které se zaměřují výrazněji na inovace, jsou pouze dvě, ale nelze odhadnout prostředky, které na ně budou alokovány. Na prioritní osu, v jejímž rámci jsou tyto dvě oblasti podpory (z celkem 4), však bude směřovat 29 % prostředků alokovaných na OP, tj. více než 17 miliard Kč.

V OP PhaK je situace poněkud přehlednější, protože oblasti podpory relevantní z hlediska IZE jsou sdruženy převážně do jedné prioritní osy. Obě intervence se zaměřují přímo na podporu inovací. Na tuto prioritní osu se plánuje přibližně 20 % prostředků, což představuje téměř 2 miliardy Kč.

V OP PhaA jsou klíčové pro oblast IZE dvě prioritní osy. Většina oblastí podpory posiluje především znalostní ekonomiku a na inovace je zaměřena pouze jediná oblast podpory. Jedná se přibližně o 67 % prostředků alokovaných na program, tj. 2,7 miliard Kč.

4.1.5 Klasifikace intervencí podle obsahového zaměření podpory

4.1.5.1 Metodický postup

Na základě analýzy podrobnějšího obsahového zaměření podpory intervencí, které posilují oblast inovací a znalostní ekonomiky, bylo identifikováno pět základních kategorií:

1. intervence na podporu výzkumu a vývoje
2. intervence na podporu vzdělávání a učení
3. intervence na podporu podnikání a podnikatelství

4. intervence na podporu inovační infrastruktury (tj. infrastruktury podporující vznik a šíření inovací)
5. intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

Tyto kategorie lze ještě dále členit. U většiny intervencí lze vystopovat zaměření buď na investiční - „tvrdé“ nebo neinvestiční - „měkké“ aktivity. Výjimkou je podpora spolupráce mezi institucemi relevantními pro IZE (kategorie 5), kde se sleduje, mezi kterými typy institucí bude spolupráce budována. Podrobněji lze tedy rozdělit výše uvedené kategorie následovně:

1. Intervence na podporu a výzkumu a vývoje

- neinvestiční - „měkké“ (podpora zaměřená např. na zkvalitnění vědecké přípravy, mobilitu vědců, interdisciplinární výzkum aj.)
- investiční - „tvrdé“ (podpora zaměřená na výstavbu kapacit VaV, rekonstrukci kapacit VaV, pořízení vybavení aj.)

2. Intervence na podporu vzdělávání a učení

- neinvestiční - „měkké“ (podpora zaměřená na zkvalitnění vzdělávacích programů, kariérní poradenství, interdisciplinární vzdělávání, další vzdělávání aj.)
- investiční - „tvrdé“ (podpora zaměřená na výstavbu vzdělávacích kapacit, rekonstrukci vzdělávacích kapacit, pořízení vybavení aj.)

3. Intervence na podporu podnikání a podnikatelství

- neinvestiční - „měkké“ (podpora zaměřená na usnadnění přístupu k financím (rizikový kapitál apod.), poradenství, testování nových produktů, vzdělávání zaměstnanců, sdílení příkladů dobré praxe, podporu VaV v podnicích aj.)
- investiční - „tvrdé“ (podpora zaměřená na budování podnikatelské infrastruktury (např. klastry, inkubátory), pořízení nových technologií, sítě ICT, podporu výzkumu aj.)

4. Intervence na podporu inovační infrastruktury

- neinvestiční - „měkké“ (podpora zaměřená na šíření a sdílení informací, poradenství, patentovou ochranu, usnadnění přístupu k financím, služby spojené s ICT, šíření inovací (včetně marketingu), vytváření inovačních strategií aj.)
- investiční - „tvrdé“ (podpora zaměřená na budování infrastruktury podporující vznik a šíření inovací (vědeckotechnické parky, inkubátory, centra pro transfer technologií aj.), pořízení nových technologií, ICT aj.)

5. Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi:

- a) působícími v oblasti VaV a v oblasti vzdělávání
- b) působícími v oblasti VaV a podnikatelským sektorem
- c) působícími v oblasti vzdělávání a podnikatelským sektorem
- d) mezi institucemi VaV
- e) mezi institucemi zaměřenými na vzdělávání
- f) mezi podnikatelským sektorem
- g) působícími v oblasti VaV, v oblasti vzdělávání a podnikatelským sektorem

4.1.5.2 Základní komentář

U všech 37 oblastí podpory identifikovaných jako intervence relevantní z hlediska IZE byla provedena analýza jejich obsahového zaměření na základě výše uvedené klasifikace na úrovni podporovaných aktivit.

Poměrně rovnoměrné rozložení aktivit mezi všech pět základních skupin intervencí je charakteristické pro OP PI. Nejvíce oblastí podpory se přirozeně zaměřuje na podporu podnikání a inovační infrastrukturu (kateg. 3 a 4), ale zastoupeny jsou i ostatní kategorie. To však neplatí u ostatních OP, kde je více patrný jeden hlavní směr. V OP VaVpI převažují intervence orientované na podporu výzkumu a vývoje (kateg. 1), v menší míře i na inovační infrastrukturu (kateg. 4) a vzdělávání (kateg. 2). V OP VpK přirozeně nejvíce intervencí podporuje oblast vzdělávání (kateg. 2), ale zajímavý je silný podíl intervencí, které se doplňkově zaměřují na podporu spolupráce (kateg. 5). Intervence OP PhaK, které jsou relevantní pro oblast IZE, převážně podporují inovační

infrastrukturu (kateg. 4), v menší míře však i spolupráci a podnikání (kateg. 5 a 3). OP PhaA má hlavní intervenční záběr ve vzdělávání (kateg. 2), částečně však půjdou prostředky z tohoto programu také do inovační infrastruktury (kateg. 4) a na projekty posilující spolupráci a podnikání (kateg. 5 a 3).

V souvislosti s klasifikací vycházející z definice IZE bylo zjištěno, že pro intervence, které primárně směřují na podporu znalostní ekonomiky, je klíčová z hlediska obsahového zaměření intervencí oblast vzdělávání. V mnohem menší míře se objevuje podpora podnikání, podnikatelství a inovační infrastruktury. Na spolupráci se orientuje více oblastí podpory, ve všech případech se však jedná pouze o doplňkovou aktivitu v rámci jiné intervence.

U intervencí, které se zaměřují na podporu inovací a inovační systémů, jsou patrná dvě velká témata – podpora výzkumu a vývoje a inovační infrastruktury. Už méně významně jsou tyto oblasti podpory zastoupeny v kategorii zaměřené na podnikání nebo na podporu spolupráce relevantních institucí a podnikání.

4.1.5.3 Podrobnější klasifikace podle obsahového zaměření intervencí

Průřezově v relevantních OP je možné se zabývat tím, zda se oblasti podpory zaměřují spíše na aktivity investičního nebo neinvestičního charakteru v dané kategorii intervencí. Přirozeně se velmi výrazně projevuje skutečnost, zda je daný OP financován z Evropského fondu regionálního rozvoje (EFRR) nebo Evropského sociálního fondu (ESF). To v podstatě vynucuje umělé oddělení témat, která spolu úzce souvisí a která by bylo mnohem smysluplnější podporovat společně. Z tohoto důvodu bylo a je nesmírně důležité dbát na důslednou meziresortní koordinaci, aby některé oblasti zůstaly nepokryty.

Pro podporu v příštím programovém období jsou pro potřeby 5 OP relevantních k problematice IZE určeny dva finanční nástroje, tj. ESF a EFRR. Tyto finanční nástroje definují současně i základní zaměření Operačního programu (v současném programovém období je aplikováno pravidlo monofondovosti, což znamená, že každý OP musí být financován pouze z jednoho fondu. Princip křížového financování dovoluje do 10 % prostředků alokovaných na daný OP využít v režimu jiného fondu. Pro potřeby této studie však možnost křížového financování zanedbáváme). U programů financovaných z EFRR se jedná převážně o intervence investičního charakteru, ESF je naopak nástrojem, který financuje rozvoj lidských zdrojů, jedná se tedy spíše o neinvestiční – „měkký“ typ intervencí. Z OP relevantních pro oblast IZE jsou tři financovány z EFRR a určeny tak převážně pro „tvrdé“ projekty. Dva jsou financovány z ESF. Na úrovni SOP je tento poměr dva ku jedné, 1 OP pro Prahu je financován z ERDF a jeden z ESF. Mnoho oblastí podpory zahrnuje aktivity, které jdou napříč více kategoriemi. Z tohoto důvodu se také sledovalo, zda je jejich podpora v dané oblasti pouze doplňková nebo dominantní.

Tab. č. 10: Přehled intervencí aktuálních OP podle jejich obsahového zaměření

Obsahové zaměření podpory	Počet intervencí zaměřených na danou oblast	
	dominantně	částečně
Intervence na podporu výzkumu a vývoje	11	4
neinvestiční „měkké“	5	4
investiční – „tvrdé“	6	-
Intervence na podporu vzdělávání	19	1
neinvestiční „měkké“	17	1
investiční – „tvrdé“	2	-
Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství	11	7
neinvestiční „měkké“	7	5
investiční – „tvrdé“	4	2
Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu	15	4
neinvestiční „měkké“	8	3

Obsahové zaměření podpory	Počet intervencí zaměřených na danou oblast	
	dominantně	částečně
investiční – „tvrdé“	7	1
Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi	5	10

Z přehledu o počtu intervencí, které se zaměřují na jednotlivé typy aktivit v souladu s klasifikací podle obsahového zaměření oblastí podpory a současně podle míry podpory, uvedeného v tabulce č. 9, je možné vyčíst, zda jsou pro danou kategorii preferovány intervence investičního nebo neinvestičního typu.

Zdánlivě vyvážená situace z hlediska intervencí investičního a neinvestičního charakteru se objevuje v oblasti výzkumu a vývoje. Zde je však třeba přihlídnout i k tomu, že klíčový OP pro tuto kategorii OP VaVpI bude financován z EFRR a ostatní OP se věnují této problematice pouze okrajově. Ačkoliv je tedy možné nalézt i „měkké“ intervence, je to často v případech, kdy jsou součástí investičně zaměřeného OP, to znamená, že jejich realizace bude možná prakticky pouze formou křížového financování. Tím půjde o intervence méně zásadního rozsahu než v případě „tvrdých“ intervencí. Aktuální problémy výzkumu a vývoje tak budou v České republice s pomocí SF řešeny především prostřednictvím podpory fyzické infrastruktury.

Nejvyšší míra diskrepance mezi aktivitami investičního a neinvestičního charakteru se však projevuje u intervencí na podporu vzdělávání. V tomto případě jsou klíčové OP VpK a OP PhaA, financované z ESF, tj. převážně určené na neinvestiční intervence. Jednoznačně budou převažovat neinvestiční projekty, což je v oblasti vzdělávání pochopitelné. Poměrně vyvážená je situace z hlediska podpory podnikání a podnikatelství a inovační infrastruktury, kde byl identifikován podobný počet intervencí investičního i neinvestičního typu.

Poslední kategorií podle výše uvedené metodiky jsou intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi. Překvapivě žádná oblast podpory, kde by byl explicitně rozepsán záměr posilovat spolupráci, se neobjevila v OP VaVpI (pouze vzájemná výměna informací mezi vzdělávacími, vědeckými institucemi a podniky v rámci oblasti podpory 2.3, které však neodkazuje přímo na spolupráci).

Nejvíce oblastí podpory jak v tématických, tak v „pražských“ OP předpokládá aktivity posilující spolupráci mezi podnikatelským sektorem a institucemi v oblasti VaV a mezi podnikatelským sektorem a institucemi v oblasti vzdělávání. Málo oblastí podpory, navíc pouze okrajově, zahrnuje aktivity na posílení spolupráce v rámci daného sektoru, tj. např. navzájem mezi institucemi v oblasti vzdělávání. Pouze v rámci jediné oblasti podpory budou realizovatelné projekty zaměřující se na propojení všech tří partnerů, tj. vzdělávacích a výzkumných institucí a podnikatelského sektoru.

Tab. č. 11: Klasifikace intervencí relevantních OP vztahujících se k oblasti IZE

Operační program	Priorita/prioritní osa	Oblast podpory	Typ dle přínosu k IZE	
OP Výzkum a vývoj pro inovace - verze k 13. červnu 2006	1. Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje	Rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech s rozvojovým potenciálem	1	
		Rozvoj špičkových evropských center excelence pro EVP (Evropský výzkumný prostor)	1	
		Rozvoj kapacit cíleného výzkumu a vývoje v regionech	1	
	2. Rozvoj spolupráce veřejného sektoru se soukromým ve VaV pro inovace	Rozvoj kapacit technického výzkumu v regionech	1	
		Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích	1	
		Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace.	1	
	3. Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání	Rozvoj kapacit vysokých škol v terciárním vzdělávání	1	
	OP Podnikání a inovace - verze červen 2006	1. Podnikání a inovace	Vznik firem	2
			Rozvoj firem	3
			Inovace	1
Efektivní energie			4	
2. Prostředí pro podnikání a inovace		Spolupráce	1	
		Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů	3	
		Infrastruktura pro podnikání a inovace	2	
3. Služby pro rozvoj podnikání		Služby	3	
		Nové trendy	1	
OP Vzdělání pro konkurenceschopnost - verze z 21.6.		1. Počáteční vzdělávání	Zvyšování kvality ve vzdělávání	4
	Rovné příležitosti žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami		4	
	Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení		4	
	2. Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vyššího odborného vzdělávání	4	
		Modernizace vysokoškolského vzdělávání	2	
		Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje	1	
		Partnerství a sítě	1	
	3. Rozvoj dalšího vzdělávání	Systémový rámec dalšího vzdělávání	3	
		Další vzdělávání v podnikatelském sektoru	2	
		Další vzdělávání v sektoru veřejných služeb	3	
		Individuální další vzdělávání	3	
	OP Praha - Adaptabilita - verze z 12.6.	1. Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání	3
Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu			1	
Podpora a poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí			3	
Inovace organizace práce			3	
Efektivní veřejná správa města			3	
2. Podpora vstupu na trh práce		Začleňování znevýhodněných osob	4	
		Zvýšení dostupnosti zaměstnání pro uchazeče a zájemce o zaměstnání, osoby ohrožené ztrátou zaměstnání a nečinné osoby	4	
		Rozvoj organizací podporujících začleňování znevýhodněných osob	4	
		Spolupráce se zaměstnavateli	4	
		Podpora rozvoje sociální ekonomiky	4	
		Globální grant- podpora rozvoje aktivit stávajících menších a nových NNO v oblasti sociálního začleňování	4	

	3. Modernizace počátečního vzdělávání	Zkvalitňování vzdělávání na SŠ a VOŠ	3
		Další vzdělávání pedagogických pracovníků a odborných pracovníků ve školství	3
		Rozvoj a zkvalitnění studijních programů na vysokých školách	2
		Podpora žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami	4
OP Praha – Konkurenceschopnost – verze z 10. května	1. Dostupnost a prostředí	Podpora ekologicky příznivé povrchové veřejné dopravy (realizace části cíle priority 1 týkající se zlepšení dostupnosti dopravních služeb, významný potenciální přínos pro zkvalitnění životního prostředí).	4
		Zlepšení dostupnosti sítí TEN-T, zkvalitnění důležitých dopravních vazeb (realizace části cíle priority 1 týkající se zlepšení dostupnosti dopravních služeb, významný potenciální přínos pro zkvalitnění životního prostředí).	4
		Rozvoj a dostupnost ICT služeb (realizace části cíle priority 1 týkající se zlepšení dostupnosti telekomunikačních služeb).	3
		Revitalizace opuštěných, znehodnocených nebo sociálně problémových území a ploch (realizace části cíle priority 1 týkající se zkvalitnění životního prostředí).	4
		Prevence a řešení přírodních nebo technologických rizik (realizace části cíle priority 1 týkající se zkvalitnění životního prostředí).	4
		Úsporné a udržitelné využívání energií a přírodních zdrojů (realizace části cíle priority 1 týkající se zkvalitnění životního prostředí).	4
	2. Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí, zaměřené na rozvoj inovačního prostředí, inovačních aktivit a partnerství mezi výzkumnou a vývojovou základnou a podniky	1
		Podpora příznivého podnikatelského prostředí, zaměřená na podporu zejména malých a středních podniků	1

Typologie k tabulce č. 11

Typologie dle přínosu k IZE		Význam
1	Přínos k IZE určitě ano	většina aktivit má implikace pro IZE
2	Přínos k IZE spíše ano	alespoň některé aktivity mají přínos pro IZE
3	Přínos k IZE spíše ne	skoro žádné aktivity nemají přínos pro IZE - jejich přínos by byl zcela okrajový
4	Přínos k IZE určitě ne	žádné aktivity nemají přínos pro IZE

5. „Ex-ante“ hodnocení intervencí podporujících IZE**5.1 Metodika hodnocení**

Ex-ante hodnocení intervencí podporujících IZE probíhalo na třech úrovních. První část hodnocení vycházela z analýzy problematických oblastí v relevantních Operačních programech v programovacím období 2007-2013. Bylo identifikováno 14 nejzávažnějších bariér rozvoje oblasti IZE a hodnoceno, jak na ně reagují intervence obsažené v budoucích relevantních OP.

Druhá část ex-ante hodnocení se zaměřila na analýzu propojenosti intervencí OP s národními a evropskými strategickými dokumenty, které se vztahují k oblasti IZE. Výchozím předpokladem je shoda intervencí OP s prioritními oblastmi Národního strategického referenčního rámce ČR 2007-2013, který je jedním ze základních strategických dokumentů ČR pro čerpání podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v novém programovém období.

Třetí část ex-ante hodnocení je zaměřena na analýzu vnitřní konzistence, tzn. zda jsou intervence/oblasti podpory nastaveny tak, aby naplňovaly cíle jednotlivých Operačních programů. Důraz byl kladen na hodnocení jednoho tématu napříč několika Operačními programy, tedy v podstatě analýza „vnitřní tematické koherence“. Až na výjimečné případy proto není příliš pozornosti věnováno hodnocení jednotlivých Operačních programů, protože se tímto tématem zabývají ex-ante hodnocení OP. Syntézou všech dílčích částí ex-ante hodnocení se dospělo k identifikaci klíčových problémů v oblasti IZE.

5.2 Relevance oblastí podpory v OP z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE

Tato kapitola konfrontuje oblasti podpory (intervence) navržené v jednotlivých Operačních programech pro období 2007-2013 a vztahující se k inovacím a znalostní ekonomice s problematickými oblastmi, které byly identifikovány v předchozích analýzách jako bariéry v oblasti VaV a inovací. Základním cílem této analýzy je prověřit, do jaké míry se navržené oblasti podpory (intervence) s problematickými oblastmi vyrovnávají, identifikovat z tohoto hlediska slabá místa navržených intervencí (např. slabé pokrytí či vynechání problematické oblasti, nezajištění navazujících aktivit apod.) a navrhnout odpovídající řešení.

5.2.1 Identifikace bariér

Hlavním zdrojem dat a informací pro tuto analýzu byla analytická část 3.1 v této zprávě, studie „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“ a studie „Posouzení priorit a formulace doporučení pro tvorbu implementačních opatření v oblasti podpory rozvoje znalostní ekonomiky pro přípravu národních programových dokumentů ČR na období 2007-2013“, které publikovalo MMR ČR v roce 2005.

Analýza prostředí IZE se zaměřila na zmapování stavu v základních oblastech pro rozvoj znalostní ekonomiky a inovací, inovačního podnikání, jejich financování, lidských zdrojů pro inovace, infrastruktury, spolupráce a koordinace, legislativu a institucionální zabezpečení. Problémové oblasti jsou identifikovány v závěrečné tabulce v kapitole 3.1. S přihlédnutím k bariérám, které byly identifikované ve studii „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“, bylo vytvořeno rozdělení a typologie identifikovaných bariér do několika tematicky vyhraněných skupin (viz následující tabulka).

Tab. č. 12: Identifikované bariéry v oblasti IZE v ČR

<p>A) Nízké investice do výzkumu a vývoje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nevhodná struktura výdajů na VaV - Nízké investice do VaV - Nízké investice do experimentálního vývoje - VaV výrazně poddimenzován z hlediska jeho významu při tvorbě HDP - Nedostatečná systematická podpora výzkumných institucí
<p>B) Vybavení nákladnými přístroji VaV</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatečné vybavení výzkumných a vývojových laboratoří nákladnými přístroji
<p>C) Vysoká cena přípravy mezinárodních výzkumných projektů</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysoká cena přípravy mezinárodních výzkumných projektů

<p>D) Nedostatečná míra spolupráce institucí VaV s ostatními subjekty</p> <ul style="list-style-type: none"> - Malá intenzita spolupráce výzkumu a průmyslu - Pomalé reakce českých výzkumných institucí na vznik nových oborů a směrů výzkumu a na potřeby podnikatelské sféry - Nedostatečná spolupráce vysokých škol a veřejného sektoru
<p>E) Nerozvinutá informační infrastruktura a infrastruktura transferu znalostí</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chybí efektivně fungující institucionální systém transferu výsledků VaV do praxe - Informační a organizační překážky pro využívání výsledků dosažených podporou z veřejných zdrojů - Obtížné prosazení nových výrobků na zahraničním trhu - Obtíže při prosazování nového produktu na domácím trhu, drahý marketing - Nepříznivé podmínky pro využívání internetu v podnikatelském sektoru - Nedostatek kvalitních informací o finanční situaci MSP a kvalita jejich podnikatelských záměrů - Neexistující databáze a propojení výsledků VaV
<p>F) Nedostatečné financování vzniku a počátečního rozvoje firem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Špatný přístup k finančním zdrojům (začínající firmy) - Omezené možnosti využití rizikového kapitálu - Nedostupnost prostředků ze SF pro nové firmy s inovačním projektem - Nedostatečně financované Start-up - Banky nefinancují podniky typu Start-up a podniky s mimořádně rizikovým podnikatelským záměrem
<p>G) Nedostatečné zdroje pro financování provozu podnikatelských inkubátorů</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nízké investice na provoz podnikatelských inkubátorů - Nedostatečná podpora provozu a rozvoje inovační infrastruktury (vědeckotechnické parky, podnikatelské inkubátory, centra pro transfer technologií)
<p>H) Vysoké poplatky za zahraniční patenty</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysoké poplatky za zahraniční patenty - Nedostatečné průmyslově-právní povědomí výzkumných pracovníků a odborné veřejnosti
<p>CH) Vysoké náklady na inovace</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finanční náročnost inovací
<p>I) Nerozvinutý sektor high-tech firem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatečná systematická podpora high-tech řešení - Málo rozvinutý sektor firem, jejichž aktivity jsou založeny na intenzivním využívání znalostí - Nižší podíl inovujících podniků v ČR proti členským zemím EU - Cca 75 % tuzemských subjektů bez inovačních aktivit, především z řady malých podniků
<p>J) Specifické problémy s využíváním SF EU</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostupnost prostředků ze SF pro nové firmy s inovačním projektem
<p>K) Nedostatek vhodně kvalifikovaných pracovních sil pro výzkum na trhu práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nižší podíl absolventů přírodovědného a technického zaměření - Nedostatečná připravenost manažerů podnikatelského sektoru na zavádění a využívání inovací v praxi (i netechnických) - Nedostatečně rozvinuté celoživotní vzdělávání - Nedostatek kvalifikovaných pracovníků pro znalostně intenzivní podnikání na trhu práce - Nedostatek pracovníků pro transfer technologií - Demotivující platové podmínky v oblasti VaV, nedokonalý systém hodnocení výzkumu
<p>L) Legislativa/prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nepříznivý stav legislativy pro rozvoj rizikového kapitálu - Vznik a provoz inkubátorů a vědeckotechnických parků je vystaven tržním podmínkám - Nedostatečná ochrana práv věřitele - Právní legislativa ČR není optimálně sladěna s legislativou ES - např. DPH v ČR a rámcové programy EU - Absence orgánu státní správy, který by odpovídal za oblast inovací

Členění bariér do analýzy odpovídá relevantním problematickým oblastem a bariérám tak, aby spolu bezprostředně souvisely a mohly být analyzovány společně. Analýza se nezabývá možnými překryvy oblastí podpory v jednotlivých Operačních programech ani jejich navrženými rozpočty.

5.2.2 Nízké investice do výzkumu a vývoje

Nízké investice do výzkumu byly ve studii „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“ identifikovány v mezinárodním benchmarkingu ČR jako významná bariéra v oblasti tvorby znalostí. Nízké investice do VaV souvisí s řadou faktorů (dalších identifikovaných bariér), jako je nedostatek odpovídajících finančních zdrojů, velká finanční náročnost VaV (od odpovídajícího vybavení po kapacitu lidských zdrojů), nedostatečné odborné znalosti pracovníků v soukromém sektoru i nedostatečná spolupráce soukromého sektoru s veřejnými výzkumnými a vzdělávacími institucemi.

Investice do VaV a výzkumné aktivity v soukromém sektoru jsou podporovány v rámci OP Podnikání a inovace - prioritní osa „Podnikání a inovace“, oblast podpory „Inovace“. Podporovány jsou, kromě inovací, také výzkumné kapacity podniků a zvýšení podnikatelských subjektů, které budou provádět vlastní výzkum a vývoj. Dále je podporována spolupráce podniků s VaV institucemi a uplatňování výsledků VaV v praxi. V prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“ (v oblasti podpory „Infrastruktura pro podnikání a inovace“) je podporována infrastruktura pro průmyslový VaV a vazba mezi výzkumným a podnikatelským sektorem (zakládání, činnost a rozvoj vědeckých a vědecko-technologických parků, center transferu technologií a další infrastruktury pro průmyslový VaV).

Bariéra je řešena i v rámci OP Výzkum a vývoj pro inovace, zvláště v prioritních osách „Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje“ a „Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV“. Podpora z tohoto Operačního programu je určena veřejným a soukromým školám, veřejným výzkumným institucím, resortním výzkumným ústavům a neziskovým institucím.

Problematiku nedostatečné spolupráce soukromého sektoru s veřejnými výzkumnými a vzdělávacími institucemi posiluje také podpora horizontální mobility pracovníků, která by měla napomoci v překonání bariér kooperace podnikatelského sektoru s akademickou sférou. Podpora horizontální mobility je zakotvena v zvláště v OP Podnikání a inovace, v prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“ a v OP Praha adaptabilita v prioritní ose „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“. Zvýšení horizontální mobility je však částečně zakotveno ve všech OP relevantních k IZE, a to jako jeden z hlavních výstupů jednotlivých prioritních os.

OP Podnikání a inovace a OP Výzkum a vývoj pro inovace podporují v dostatečné míře nejen rozvoj výzkumných aktivit podnikového sektoru a posilování výzkumných kapacit veřejného výzkumu, ale i vytváření podmínek a vzájemnou spolupráci podnikového a veřejného sektoru ve VaV, včetně realizace výsledků VaV v praxi.

Jako problematické se mohou jevit zejména oblasti nedostatečné připravenosti (např. odborné, organizační apod.) soukromých podniků (zejména MSP) pro realizaci VaV aktivit, nedostatek kvalifikovaných pracovníků pro VaV v soukromém sektoru, vysoké náklady na lidské zdroje pro VaV.

5.2.3 Vybavení nákladnými přístroji VaV

Nedostatečné vybavení především nákladnými přístroji bylo prokázáno v průzkumu mezi organizacemi VaV. ČR všeobecně investuje do VaV méně než je průměr zemí EU-15. Nižší je podíl ekonomicky aktivních ve VaV než v EU-15.

Podpora pro budování VaV kapacit a rozšiřování technického vybavení ve výzkumných a vývojových organizacích je obsažena v OP Výzkum a vývoj pro inovace, zejména v prioritní ose „Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje“ v oblasti podpory „Rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech s rozvojovým potenciálem“, která se soustředí na posílení kapacit a know-how VaV založených na budování dislokovaných pracovišť tak, aby v regionech vznikly podmínky pro efektivní využívání poznatků VaV (výstavba, rekonstrukce a rozšiřování kapacit VaV včetně vybavení). Regionální posílení kapacit VaV včetně jejich vybavení posiluje i oblast podpory „Rozvoj kapacit cíleného VaV

v regionech", která zajišťuje plynulou a trvalou tvorbu poznatků cíleného výzkumu v regionech.

Prioritní osa „Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV“, oblast podpory „Rozvoj kapacit technického výzkumu v regionech“ podporuje zvýšení počtu institucí VaV ve veřejném sektoru s doloženým vstupem do rozsáhlé a dlouhodobé spolupráce s podnikatelskými subjekty, která se týká konkrétních technologií (včetně vybavení v souvislosti s budoucím vývojem technologií).

Infrastruktura výzkumu a vývoje (aparatury, nástroje, počítačové vysokorychlostní sítě a jejich propojení s výzkumnými středisky) je podporována i v OP Praha konkurenceschopnost v prioritní ose „Inovace a podnikání“ v oblasti podpory „Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí“.

Možné problematické oblasti budou vznikat s naplněním nově vzniklých nebo rozšířených kapacit VaV kvalifikovanou pracovní silou, zejména u projektů velkého rozsahu nebo při realizaci několika podobných projektů v jednom regionu. Obtížné může být také vytvoření dostatečně silné vazby na praktické využití výsledků VaV (nízká komercializace výsledků, nedostatečná spolupráce s průmyslovými podniky, nedostatečné vazby na aktivity podporované z OP PI). Jako závažný se jeví i problém počtu (zejména velkých projektů), struktury a regionálního rozložení projektů (viz screening RVV).

5.2.4 Vysoká cena přípravy mezinárodních projektů

Tato bariéra byla identifikována ve studii „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“ jako jeden z faktorů, který brání účasti českých výzkumných projektů zejména v rámcových programech EU. Jako další bariéry byly uvedeny především nezkušenost MSP s využitím evropských fondů pro získání prostředků na VaV, nedostatečné zázemí, které poskytují výzkumné instituce a vysoké školy svým výzkumným týmům (tj. zatěžování výzkumných pracovníků povinnostmi, které s výzkumnou prací nesouvisí). Většímu zapojení ČR do mezinárodních výzkumných projektů v řadě případů brání vysoká cena spojená s jejich přípravou. Míru zapojení českých VaV institucí do mezinárodních projektů negativně ovlivňuje také relativní dostatek snáze dostupných domácích zdrojů.

Žádný připravovaný Operační program problematiku přípravy mezinárodních projektů explicitně neřeší. Navržená doporučení autorů jsou uvedena v tab. 36.

Ke zlepšení tohoto stavu je možné vytvořit kvalitní síť poradenských služeb pro účast v mezinárodních projektech VaV pro výzkumné a vzdělávací instituce a podniky, která bude poskytovat některé služby (zajišťování a poskytování včasných a úplných informací o evropských programech, asistence při přípravě návrhů (psaní návrhů), právní, účetní a IPR poradenství, vedení náročných projektů (zejména pro VaV a vzdělávací instituce), hledání partnerů pro účast v projektu na národní a zejména na mezinárodní úrovni (využití NCP v 7. rámcovém programu EU, prostřednictvím CZELO, atd.), „zprostředkování“ dalších zdrojů v souvislosti s účastí a přípravou mezinárodních projektů (např. dofinancování ze SF – pokud to bude možné – např. program Benefit SRN, příspěvek na přípravu projektů) apod.

5.2.5. Nedostatečná míra spolupráce institucí VaV s ostatními subjekty

Tato bariéra byla jasně identifikovaná ve studii „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“. Stejně vyznívá tato problematika i z nízké hodnoty příslušných indikátorů z oblasti VaV a inovací. Těmi jsou např. nízký podíl finančních zdrojů z podnikatelského sektoru ve výdajích na VaV ve vládním sektoru a zejména sektoru vysokého školství, nízké procento firem, které inovují ve spolupráci s jiným ekonomickým subjektem apod. Nedostatečná spolupráce VaV institucí a vysokých škol s podnikovou sférou představuje vážný problém především pro komercializaci a využívání výsledků VaV v praxi.

Spolupráci podniků s VaV organizacemi a vysokými školami řeší OP Podnikání a inovace v prioritní ose „Podnikání a inovace“ v oblasti podpory „Inovace“. V této oblasti je podporován transfer poznatků VaV a jejich využívání v průmyslu a podnikatelských službách, prohloubení spolupráce podniků a VaV organizací, zlepšení podmínek pro zapojení podniků do domácích a mezinárodních programů VaV a patentové aktivity podniků, VaV institucí a vysokých škol. V prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“ v oblasti podpory „Infrastruktura pro podnikání a inovace“ bude podporována infrastruktura pro průmyslový VaV a vazba mezi výzkumným a podnikatelským sektorem. Podpora klastrů, pólů excelence a technologických platforem, tedy spolupráce podniků, VaV a vzdělávacích institucí a komunální sféry, je zdůrazněna v prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“ v oblasti podpory „Spolupráce“.

V OP Výzkum a vývoj pro inovace je podpora spolupráce a průmyslu zařazena především v prioritní ose „Rozvoj kapacit pro spolupráci VaV veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji“, zvláště v oblasti podpory „Rozvoj kapacit technického výzkumu v regionech“, ve které je podporován technologický rozvoj veřejného výzkumu a vývoje (např. podpora pro rekonstrukci a rozšiřování kapacit, zvyšování technické připravenosti) pro technicky orientovaný výzkum a navázání spolupráce se silnými průmyslovými partnery (např. výzkumně vyřešený cíl technologické platformy). V rámci oblasti podpory „Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích“ je posilována tvorba podmínek, které povedou studenty a výzkumné pracovníky k zakládání technologicky orientovaných firem (včetně spin-off firem) a k ochraně duševního vlastnictví. Oblast podpory „Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace“ podporuje využívání výsledků VaV poskytováním cílených informací o VaV (zvláště nabídka výsledků VaV pro podniky).

V OP Vzdělání pro konkurenceschopnost je podpora soustředěna především do prioritní osy „Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj“. Oblast „Zvyšování úrovně dopadů výzkumu a vývoje“ posiluje aktivity, které směřují k popularizaci VaV a jeho výsledků, oblast podpory „Partnerství a sítě“ pak napomáhá k přípravě lidských zdrojů pro vznik a kvalitní fungování technologických platforem, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém sektoru, vznik kontaktních míst institucí terciárního vzdělávání určených pro veřejnost a soukromý sektor.

Podporou rozvoje inovační infrastruktury a partnerství mezi jejími složkami (výzkumné ústavy, Akademie věd ČR, vysoké školy) a praxí (inovační podniky) podporuje i OP Praha konkurenceschopnost v prioritní ose „Inovace a podnikání“ v oblasti podpory „Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí“. Výsledkem by mělo být plné využití inovační infrastruktury a zároveň podpora výzkumu a vývoje, který povede k praktickým aplikacím, případně dodavatelského výzkumu pro malé a střední podniky. Významnou součástí oblasti podpory „Podpora příznivého podnikatelského prostředí“ je stimulace nových forem spolupráce firem, podnikatelských sdružení, neziskového sektoru, výzkumných institucí a městské správy, tzn. klastrů, technologických platforem a jiných progresivních organizačních struktur, které budou zajišťovat nové informační, komunikační a koordinační metody při přenosu know-how a šíření znalostí dobré praxe.

„Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu“ je oblast podpory v rámci prioritní osy „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“ v OP Praha adaptabilita, která posiluje vývoj a inovace produktů v sektoru služeb, zpřístupnění inovací malým a středním podnikům včetně podpory zpracování nabídek výsledků institucí výzkumu a vývoje pro potřeby podniků a podporuje transfer know-how a stáží.

Podpora poskytovaná v navržených OP postihuje prakticky všechna problematická místa spolupráce výzkumu s průmyslem. Nejvýznamnějším problémem bude zřejmě rozdělení podpory navzájem souvisejících (a často navazujících) aktivit do různých OP. Jedná se zejména o aktivity týkající se technologických platforem, které jsou financovány ve třech Operačních programech (OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Vzdělání pro konkurenceschopnost). Podobně je tomu i v případě podpory patentových aktivit VaV organizací a vysokých škol a v případě podpory vzniku technologicky orientovaných firem

(včetně spin-off firem). Dalším problémem může být i nízký zájem akademické obce o spolupráci s výzkumnými institucemi, který je dán jeho dlouhodobou orientací na základní výzkum. Do značné míry bariéru představuje i různá orientace obou sektorů – podnikový sektor je orientován především na vytváření zisku, veřejný VaV sektor na hledání nových poznatků, bez okamžitého finančního zhodnocení.

Podpora spolupráce firem je zařazena v OP Podnikání a inovace v prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“, oblast podpory „Spolupráce“. V této oblasti je podporována spolupráce podniků, VaV institucí, vzdělávacích institucí na regionální i nadregionální úrovni, včetně mezinárodní spolupráce (např. identifikace, zakládání a rozvoj klastrů, pólů excelence a technologických platforem). Zlepšení spolupráce firem je do jisté míry podporováno i v oblasti podpory „Infrastruktura pro podnikání a inovace“ v prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“ OP PI, která je zaměřena na zlepšování infrastruktury pro průmyslový VaV (např. zakládání, činnost a rozvoj vědeckých a vědecko-technických parků, center transferu technologií).

Podporu spolupráce zahrnuje také OP Praha konkurenceschopnost v prioritní ose „Inovace a podnikání“ v oblasti podpory „Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí“, kde je kladen důraz na dostatečné propojení výzkumné základny s praxí a na vytváření partnerských vazeb (klastrů, technologických platforem apod.).

V oblasti podpory „Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu“ v prioritní ose „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“ OP Praha adaptabilita je posilována podpora budování kapacit lidských zdrojů ve VaV, činnost malých a středních firem v oblasti VaV, zpřístupnění inovací malým a středním firmám a podpora zpracování nabídek výsledků institucí výzkumu a vývoje pro potřeby podniků.

Problematiku nedostatečné spolupráce soukromého sektoru s veřejnými výzkumnými a vzdělávacími institucemi posiluje také podpora horizontální mobility pracovníků, která by měla napomoci v překonání bariér kooperace podnikatelského sektoru s akademickou sférou. Podpora horizontální mobility je zakotvena v zvláště v OP Podnikání a inovace, v prioritní ose „Prostředí pro podnikání a inovace“ a v OP Praha adaptabilita v prioritní ose „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“. Zvýšení horizontální mobility je však částečně zakotveno ve všech OP relevantních k IZE, a to jako jeden z hlavních výstupů jednotlivých prioritních os.

Potenciálními problematickými místy může být například vytvoření nefunkčních klastrů, která mohou být způsobena například pasivitou podniků, zájmy některých podniků (kartelové dohody, ovládnutí segmentu apod.), zaniknutí klastrů (a jiných uskupení) po ukončení podpory, nedostatečné zapojení výzkumných a vzdělávacích institucí do vznikajících/vzniklých uskupení. Z hlediska budování VTP se může negativně projevit nedostatečný zájem kvalitních a rozvíjejících se firem (inovačních, high-tech) o služby VTP, podnikatelských inkubátorů a center transferu technologií (budování prázdných prostor) a nezajištění odpovídajících (kvalitních) služeb ve VTP a inovačních centrech.

5.2.6. Nerozvinutá informační infrastruktura a infrastruktura transferu znalostí

Transfer poznatků VaV a jejich využívání v průmyslu a podnikatelských službách je posilován v rámci OP Podnikání a inovace v prioritní ose „Podnikání a inovace“ v oblasti podpory „Inovace“. V oblasti podpory „Nové trendy“ v prioritní oblasti „Služby pro podnikání a inovace“ je podporováno sledování a vyhodnocování dostupných informací o aplikaci nových poznatků VaV do praxe.

V OP Vzdělání pro konkurenceschopnost je podpora soustředěna především do prioritní osy „Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj“. Oblast „Zvyšování úrovně dopadů výzkumu a vývoje“ posiluje aktivity, které směřují k popularizaci VaV a jeho výsledků a jejich přenos do praxe, oblast podpory „Partnerství a sítě“ pak napomáhá k přípravě lidských zdrojů pro vznik a kvalitní fungování technologických platforem, stáže studentů pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém sektoru, vznik kontaktních míst institucí terciárního

vzdělávání určených pro veřejnost a soukromý sektor, což napomáhá k transferu znalostí.

V rámci OP Výzkum a vývoj pro inovace je podpora rozvoje informační infrastruktury a infrastruktury pro transfer znalostí zahrnuta v prioritní ose „Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji“ v oblasti podpory „Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace“, která si klade za cíl zajištění vzájemné výměny cílených informací o nabídce (týkající se výsledků výzkumu a vývoje), informování veřejnosti a rozvoj systémového (agenturního) rámce podpory využití výsledků VaV.

V rámci OP Praha konkurenceschopnost je podporován rozvoj infrastruktury pro transfer znalostí v prioritní ose „Dostupnost prostředí“ v oblasti podpory „Rozvoj a dostupnost ICT služeb“, kde je podporován rozvoj kapacitních přípojek firem, přenosu ICT, podnikání MSP v oblasti služeb ICT a aplikací apod. V prioritní ose „Inovace podnikání“ v rámci oblasti podpory „Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí“ jsou podporována centra transferu technologií jako instituce přenosu znalostí a inovací mezi výzkumnými institucemi a praxí. Podporována jsou i poradenská a informační centra pro inovace. Transfer výsledků inovací je podporován i v rámci „oblasti podpory „Podpora příznivého podnikatelského prostředí“.

OP Praha adaptabilita se soustředí na podporu rozvoje transferu znalostí a informací z rámci IZE v oblasti podpory „Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu“ v prioritní ose „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“.

5.2.7 Nedostatečné financování vzniku a počátečního rozvoje firem

Tato široká skupina obsahuje několik identifikovaných bariér, z nichž nejmarkantnější je nedostatek „pre-seed“, „seed“ a rizikového kapitálu. Podle průzkumu mezi inovačními firmami představuje rizikový kapitál nejméně využívaný zdroj financování. Tato situace je zapříčiněna nejen nedostatkem zdrojů tohoto kapitálu, ale i neochotou majitelů ztratit vliv nad firmou, vysokou minimální výší investice a vysokým ročním růstem firmy, které obvykle požadují investoři kapitálu.

Zvýšení dostupnosti finančních zdrojů je obsaženo v OP Podnikání a inovace v prioritě „Podnikání a inovace“, oblast podpory „Vznik firem“. Tato oblast podpory je zaměřena na vytvoření nabídky zvýhodněného financování pro rozvoj inovačních firem, přičemž nástroje podpory by měly řešit financování projektů s vysokou rizikovostí. Součástí bude i podpora fungování sítí Business Angels (BA) a podpora vzniku a uplatňování nových finančních nástrojů (např. fondů rizikového kapitálu), zaměřených především na nově vznikající firmy a firmy ve fázi rozvoje (spin-off, start-up).

K odstranění této bariéry přistupuje i OP Praha konkurenceschopnost v rámci prioritní osy „Inovace a podnikání“ a v rámci oblasti podpory „Podpora příznivého podnikatelského prostředí“, kde se sleduje udržení přitažlivosti Prahy pro nové investory a podnikatele a další možnosti rozvíjení MSP. Podporován je i rozvoj inovačních schopností existujících podniků, podpora zakládání technologicky orientovaných firem.

V rámci OP Praha adaptabilita je v prioritní ose „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“ v oblasti podpory „Podpora a poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí“ posilováno vzdělávání a poradenství při zakládání nových firem, posilována je podpora začínajícím malým a středním podnikům a zavádění environmentálních systémů řízení a systémů řízení ve firmách.

Možnými problematickými místy mohou být například nepřípravenost firem pro vstup rizikového kapitálu (neochota managementu vzdát se řízení firmy, nedostatečně připravený podnikatelský záměr, malý růst firmy, nedostatečná kvalifikace pracovníků), nedostatek vhodných projektů (např. spin-off z akademických pracovišť), které budou z odborného i obchodního hlediska dostatečně připraveny pro vstup kapitálu Business Angels. Důležitým krokem je také dopracování obsahové náplně oblastí podpory

jednotlivých OP, které podporují vznik a počáteční rozvoj firem. Příkladem je vznik spin-off firem na univerzitách a VaV institucích (OP Výzkum a vývoj pro inovace), zvyšování kvalifikací (OP Vzdělání pro konkurenceschopnost) a finanční zdroje a inkubátory (OP Podnikání a inovace).

5.2.8 Nedostatečné zdroje pro financování provozu podnikatelských inkubátorů

V rámci identifikování bariér byl zjištěn nejen nedostatek finančních zdrojů pro provoz inkubátorů (jedná se o podporu v programovacím období 2004-2006), ale i na dostatečnou kvalitu poskytovaných služeb (inkubátory kromě pronájmu prostor neposkytují kvalitní a komplexní podnikatelské služby, není dostatek kvalifikovaných pracovníků pro transfer technologií). Firmy v inkubátorech také nedosahují zpravidla požadovaného meziročního růstu a nejsou po příslušné době zcela připraveny pro opuštění inkubátoru.

Podpora pro podnikatelské inkubátory je ukotvena v OP Podnikání a inovace v prioritní ose „Podnikání a inovace“ v oblasti podpory „Vznik firem“, jež se soustředí na zakládání, činnost a rozvoj podnikatelských inkubátorů, resp. podnikatelských inovačních center, vytváření podmínek pro vznik a rozvoj inovačních firem, poskytování odborného vzdělávání a odpovídajících služeb, včetně poradenství v oblasti podnikání.

Rozvoj veškeré inovační infrastruktury, včetně rozvoje inkubátorů podporuje OP Praha konkurenceschopnost v prioritní ose „Inovace a podnikání“ v oblasti podpory „Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí“. Rozvoj inovační infrastruktury a partnerství mezi jejími složkami je předpokladem udržitelného ekonomického rozvoje města a růstu výkonnosti a konkurenceschopnosti inovačních subjektů.

Problémem dostatečné podpory může být nedostatek/nedostupnost příslušných finančních zdrojů pro počáteční rozvoj firem (rizikový kapitál) například z důvodů nepřipravenosti firem (nesplňují požadovaný růst, předpokládaná investice rizikového kapitálu je pro firmy příliš vysoká), obtížný výběr firem do inkubátoru (firmy nebudou splňovat požadavky pro zařazení do inkubátoru), špatná synchronizace implementace OP, která může způsobit, že nebude v dané době podporována aktivita, která s činností inkubátorů souvisí, firmy nebudou na opuštění inkubátoru dostatečně připravené a posléze zaniknou. Problémem je také nedostatečná podpora existence podnikatelských inkubátorů, která musí být řešena jinými finančními nástroji, než jsou dotace ze Strukturálních fondů. Ty totiž umožňují financovat vznik podnikatelských inkubátorů, jejich samotný provoz však a priori nepřipouštějí. Možným rizikem je i zneužití inkubátoru firmami (ale i pracovníky inkubátoru a vědeckými pracovníky) – minimální růst firem, využívání zvýhodněných prostor, po opuštění inkubátoru ukončení činnosti firmy apod.

5.2.9 Vysoké poplatky za zahraniční patenty

Patentová aktivita je v ČR po dlouhou dobu na velice nízké úrovni. Hlavní bariérou pro její rozvoj jsou vysoké poplatky za podání přihlášky patentu v zahraničí. Další překážky pak souvisejí s nedostatečně vyspělým průmyslově právním povědomím VaV pracovníků a odborné veřejnosti nebo nedostatkem kvalitních patentových zástupců.

Podpora zaměřená na zvýšení patentové aktivity je zařazena do několika oblastí. V rámci OP Podnikání a inovace je v oblasti podpory „Inovace“ prioritní osy „Podnikání a inovace“ zařazena podpora patentové aktivity podniků, VaV institucí a vysokých škol.

V rámci OP Výzkum a vývoj pro inovace je v oblasti podpory „Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích“ v prioritní ose „Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji“ podporováno vytváření prostředí, které bude stimulovat ochranu práv k využití výsledků VaV.

V OP Vzdělání pro konkurenceschopnost je v prioritní ose „Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj“ v oblasti podpory „Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje“ podporováno další vzdělávání pracovníků VaV. Není však výslovně specifikována ochrana duševního vlastnictví.

Operační programy pokrývají téměř všechny identifikované problematické oblasti. Z důvodu různých zdrojů při spolufinancování ze státního rozpočtu je řada aktivit zařazena v různých Operačních programech (což může do jisté míry snížit efektivitu podpory), např. podpora pro komercializaci poznatků VaV je součástí OP Výzkum a vývoj pro inovace, přímá podpora patentové aktivity je pak v OP Podnikání a inovace apod.

5.2.10 Vysoké náklady na inovace

Vysoké náklady na inovace byly definovány jako jedna z nejvýznamnějších bariér omezující inovační aktivity firem v ČR. V souvislosti s finanční náročností inovací bylo dále poukázáno na vysokou rizikovost inovací a nedostupnost příslušných finančních zdrojů pro inovace.

Podpora inovací je součástí prioritní osy „Podnikání a inovace“ OP Podnikání a inovace, oblasti podpory „Inovace“. Podpora bude poskytována formou dotací a zvýhodněných úvěrů. Cílem podpory je zvýšit inovační aktivitu podniků, posílit výzkumné kapacity podniků (zejména MSP) a prohloubit spolupráci podniků s VaV organizacemi.

Potenciálním problémem může být nedostatečná připravenost podniků (zejména MSP) na zavádění inovací, která souvisí mimo jiné s nedostatečnými kapacitami podniků a nedostatečnými odbornými znalostmi pracovníků firem. Z hlediska dostupnosti finančních zdrojů typu rizikového kapitálu může být potenciálním problémem nedostatečná úroveň na straně MSP (nesplnění podmínek investorů rizikového kapitálu, nekvalitní podnikatelský záměr, neochota vzdát se podílu ve společnosti apod.). Zavádění inovací v podnicích předpokládá i rozvoj spolupráce podniků s výzkumnými a vzdělávacími institucemi. Jistým problémem může být proto nezájem akademické sféry o spolupráci s podniky ze soukromého sektoru.

5.2.11 Nerozvinutý sektor high-tech firem

Málo rozvinutý sektor firem, jejichž aktivity jsou založeny na intenzivním využívání znalostí (především výsledků VaV) byl identifikován například v mezinárodním benchmarkingu ČR, který byl proveden ve studii „Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky“. Jedná se zejména o nízký podíl high-tech firem v ČR, nízký export výsledků VaV, nízké výdaje podnikatelskému sektoru na VaV, nízký počet inovujících firem ve srovnání s vyspělými zeměmi EU apod.

Podpora sektoru high-tech firem je poskytována v zejména v Operačních programech Podnikání a inovace a Výzkum a vývoj pro inovace, a to ve většině oblastí podpory. Jako pozitivní aktivity vedoucí k rozvoji high-tech firem je možné označit podporu VaV, budování a rozšiřování kapacit pro VaV, podporu spolupráce VaV organizací s podniky, komercializaci poznatků VaV, podporu inovačních aktivit podnikové sféry, vytváření finančních nástrojů pro vznik a rozvoj firem a podporu aktivit zaměřených na oblast lidských zdrojů. Rozvoji high firem se věnuje i OP Praha konkurenceschopnost v rámci prioritní osy „Inovace a podnikání“ v oblasti podpory „Podpora příznivého podnikatelského prostředí“. V jejím rámci bude podpora směřovat k tvorbě prostředí pro vznik a rozvoj technologicky zaměřených firem se specifickou podporou podmínek pro malé a střední podniky. Součástí podpory budou i finanční nástroje (zárodečný a rizikový kapitál, zvýhodněné úvěry apod.).

5.2.12 Specifické problémy s využíváním Strukturálních fondů EU

V rámci programovacího období 2004-2006 se prokázala některá problematická místa

implementace OP, která negativně ovlivnila využívání zdrojů ze Strukturálních fondů, např. příliš složitá/zdlouhavá administrace projektů, neexistence zálohového financování projektů, malá odborná informovanost pracovníků administrace, neznalost reálného prostředí, malá informovanost žadatelů o financování projektů ze SF apod.

V novém programovacím období bude řada aktivit, které by měly zlepšit dosavadní stav, podporována z různých Operačních programů (viz např. bariéra „Spolupráce výzkumu s průmyslem“).

Mohou se však objevit i některá problematická místa. Například pro žadatele o podporu u komplexněji pojatých projektů (tj. projektů, které svým zaměřením spadají do několika oblastí podpory) může být komplikované žádat o podporu u různých implementačních agentur, časové sladění výzev v různých oblastech podpory v různých Operačních programech u některých navazujících aktivit, vysoká náročnost přípravy projektů (zejména u komplexních projektů), nedostatečná připravenost některých žadatelů o podporu, případně i nedostatečný zájem žadatelů o některé oblasti podpory, obtížné spolufinancování projektů zejména pro ekonomicky slabší subjekty apod.

Řešením může být zajištění dostatečné spolupráce v implementaci jednotlivých Operačních programů, synchronizace relevantních výzev v celém průběhu programovacího období, vytvoření systému, který umožní podávat (a schvalovat) komplexně pojaté projekty (tj. projekty, u kterých jednotlivé aktivity vyžadují čerpání z různých Operačních programů). Může se jednat například o společné podání žádosti, společné vyhodnocení návrhu a schvalování projektů, vyřešení financování těchto projektů atd. Dalším zlepšením stavu může být zajištění dostatečné informovanosti potenciálních žadatelů o podporu, vytvoření efektivních sítí, které budou poskytovat kvalitní poradenské služby žadatelům o podporu během přípravy projektů.

5.2.13 Nedostatek vhodně kvalifikovaných pracovních sil pro výzkum na trhu práce

Nejvýznamnější identifikované problémy v oblasti lidských zdrojů pro VaV jsou uvedeny v tabulce 12. Podpora zaměřená na oblast lidských zdrojů pro IZE je zařazena v OP Vzdělání pro konkurenceschopnost. Jedná se především o tyto oblasti podpory: v prioritní ose „Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj“ – „Modernizace vysokoškolského vzdělávání“ (např. inovace vzdělávacích programů, tvorba a modernizace programů na poptávku trhu práce atd.), „Zvyšování úrovně a dopadů VaV“ (např. další vzdělávání pracovníků VaV a zlepšování pracovních podmínek ve VaV), „Partnerství a sítě“ (příprava lidských zdrojů pro fungování technologických platforem, stáže studentů, doktorandů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém sektoru spolupráce, spolupráce a výměna informací mezi poskytovateli vzdělávání a zaměstnavateli, motivace mládeže pro VaV apod.).

V prioritní ose „Další vzdělávání“ téhož Operačního programu je podpora lidských zdrojů pro VaV posilována v oblasti podpory „Systémový rámec dalšího vzdělávání“ (vytvoření komplexního systému dalšího vzdělávání, vytvoření podpůrných systémů (poradenství), propojení počátečního a dalšího vzdělávání apod.), „Další vzdělávání v podnikatelském sektoru“ (podpora vzdělávání v oblasti obecných i odborných kompetencí, stimulace k dalšímu vzdělávání apod.), „Další vzdělávání ve veřejném sektoru“ (podpora pro vzdělávání v oblasti obecných i odborných kompetencí, vzdělávání lektorů apod.), „Individuální další vzdělávání“.

OP Praha konkurenceschopnost se zabývá nedostatkem lidských zdrojů v oblasti VaV v prioritní ose „Inovace a podnikání“ v oblasti podpory „Podpora příznivého podnikatelského prostředí“, ve které se podporuje zvyšování kvality vzdělávacích procesů v přímé vazbě na znalostní ekonomiku a řešení problémů zaměstnávání některých skupin obyvatel.

V prioritní ose „Podpora rozvoje znalostní ekonomiky“ OP Praha adaptabilita, v rámci oblasti podpory „Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání“ je řešena realizace vzdělávacích programů a kurzů zejména v oblastech informačních a komunikačních technologií, řídicích

dovedností, udržitelného rozvoje a jazykových znalostí, příprava nástrojů dalšího vzdělávání, odborné přípravy poskytovatelů dalšího vzdělávání a diagnostika potřeb dalšího vzdělávání. V rámci této oblasti podpory je posilován i transfer znalostí. V oblasti podpory „Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu“ je podporován rozvoj budování kapacit lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji (např. při zakládání center výzkumu a vývoje, pro rozvoj spin-off firem apod.). V rámci všech oblastí podpory prioritní osy „Modernizace počátečního vzdělávání“ je podporováno zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy lidí, které odpovídají požadavkům trhu práce a znalostní společnosti. Podporováno bude počáteční vzdělávání a posilování vazeb na další vzdělávání, další vzdělávání pedagogických pracovníků, rozvoj a zkvalitnění studijních programů na VŠ (naplnění cílů Boloňské deklarace, podpora distančních a kombinovaných forem studia, podpora mezinárodní spolupráce, rozvoj spolupráce s podniky a s institucemi v oblasti VaV), podpora žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami.

Oblasti podpory v OP VpK řeší odpovídajícím způsobem bariéry identifikované v oblasti lidských zdrojů ve dvou základních rovinách. První je zvyšování počtu pracovníků pro VaV (a znalostně intenzivní podnikání), druhou je pak zlepšování jejich kvalifikací a dosažení souhlasu nabídky a poptávky po kvalifikovaných pracovních silách. Potenciálně problematickými místy může být návaznost na aktivity, které jsou navrhovány v OP VaVpI a zejména OP PI (v gesci MPO ČR) a která vyžadují zvyšování odpovídajících kvalifikací.

5.2.14 Legislativa/prostředí

V současné české legislativě dotýkající se řešené oblasti přetrvává značně nepřehledný stav. Optimální není ani harmonizace naší legislativní soustavy s legislativou EU. Záporným efektem tohoto stavu je pak nízká informovanost podnikatelského sektoru o aktuálních zákonech, což ovlivňuje další rozvoj oblasti IZE.

IZE navíc nepříznivě ovlivňuje stav legislativy ve specifických oblastech, jako je malá podpora státu v oblasti práva pro oblast VaV, inovací a znalostní ekonomiky, nepříznivá legislativa pro rozvoj rizikového kapitálu, legislativní překážky pro tvorbu znalostí v oblasti lidských zdrojů složitý a zdoluhavý postup při zakládání i činnosti nových firem, zejména typu spin-off, inkubátorů a vědeckotechnických parků, zakládaných při veřejných výzkumných institucích.

Negativně se projevuje i nedostačující podpora státu v daňové oblasti (především nedostatečné vymezení činností spadajících do oblasti VaV v novele zákona č. 669/2004 Sb.). Navíc daňové úlevy pro oblast VaV nemotivují podniky k výdajům na tuto oblast, neboť zákon č. 235/2004, o dani z přidané hodnoty v platném znění neumožňuje vrátit daň účastníkům programů a projektů financovaných ze zdrojů EU. Nepříznivý dopad má i daňové prostředí na investice rizikového kapitálu, tj. zdanění na úrovni fondu či podniku, do kterého bylo investováno. Podporu výzkumu a vývoje z veřejných prostředků bude upravovat novela zákona 130/2002 Sb., tak, aby byly následné problematické oblasti eliminovány.

Samostatnou kapitolou je nedostatečná ochrana práv věřitele, resp. celé úpadkové právo ve vazbě na nedostatek kvalitních informací o finanční situaci MSP a o kvalitě jejich podnikatelských záměrů.

Jak již bylo konstatováno (v kapitole 3.1.5.2), chybí legislativně závazné ukotvení působnosti a odpovědnosti za tvorbu a realizaci politiky konkurenceschopnosti a inovační politiky ze strany státu. Dalším důsledkem této situace je nedostatečná provázanost koncepcí a strategií s jednotlivými oblastmi ekonomiky a s podnikovou sférou či nedostatečné zapojení ČR do činnosti orgánů EU v těchto oblastech.

Stále přetrvává nedocenení významu koncepčních a strategických dokumentů ze strany státní správy, podnikové sféry i odborné veřejnosti a nedostatek kapacit pro přípravu koncepčních a strategických dokumentů a dále jejich efektivní realizace.

Tab. č. 13: Relevance oblastí podpory v OP z hlediska problémů ČR v oblasti IZE

Identifikovaná bariéra	Operační program	Prioritní osa	Oblast podpory	
Nízké investice do VaV	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Inovace	
		Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro podnikání a inovace	
	Výzkum a vývoj pro inovace	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech s rozvojovým potenciálem	Rozvoj špičkových evropských center excellence pro EVP
			Rozvoj kapacit cíleného výzkumu a vývoje v regionech	
		Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích	
			Rozvoj kapacit technického výzkumu v regionech	
Vybavení nákladnými přístroji VaV	Výzkum a vývoj pro inovace	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech s rozvojovým potenciálem	
		Rozvoj kapacit cíleného výzkumu a vývoje v regionech		
		Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Rozvoj kapacit technického výzkumu v regionech	
	Praha konkurenceschopnost	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí	
Nedostatečná míra spolupráce institucí VaV s ostatními subjekty	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Inovace	
	Výzkum a vývoj pro inovace	Rozvoj kapacit VaV	Infrastruktura pro podnikání a inovace	
			Rozvoj kapacit cíleného výzkumu a vývoje v regionech	
		Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích	Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace
			Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje	Partnerství a sítě
	Praha konkurenceschopnost	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí	
	Praha adaptabilita	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Podpora příznivého podnikatelského prostředí	
	Podnikání a inovace	Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu	
	Praha konkurenceschopnost	Inovace a podnikání	Spolupráce	
	Praha adaptabilita	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Infrastruktura pro podnikání a inovace	
Nerozvinutá informační infrastruktura a infrastruktura transferu znalostí	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí	
		Služby pro rozvoj podnikání	Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu	
	Vzdělání pro konkurenceschopnost	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje	Partnerství a sítě
	Výzkum a vývoj pro inovace	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace	
	Praha konkurenceschopnost	Dostupnost a prostředí	Rozvoj a dostupnost ICT služeb	
Inovace a podnikání		Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí		
		Podpora příznivého podnikatelského		

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA K PROJEKTU 145/06-A05

			prostředí	
	Praha adaptabilita	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu	
Nedostatečné financování vzniku a počátečního rozvoje firem	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Vznik firem	
	Praha konkurenceschopnost	Dostupnost a prostředí	Rozvoj a dostupnost ICT služeb	
		Inovace a podnikání	Podpora příznivého podnikatelského prostředí	
	Praha adaptabilita	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Podpora a poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí	
Nedostatek inkubátorů a nedostatečné zdroje pro financování provozu podnikatelských inkubátorů	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Vznik firem	
	Praha konkurenceschopnost	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí	
Vysoké poplatky za zahraniční patenty	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Inovace	
	Výzkum a vývoj pro inovace	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích	
	Vzdělání pro konkurenceschopnost	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje	
Vysoké náklady na inovace	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Vznik firem	
Nerozvinutý sektor high-tech firem	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Vznik firem	
			Rozvoj firem	
			Inovace	
		Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro podnikání a inovace	
	Výzkum a vývoj pro inovace	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech s rozvojovým potenciálem	
		Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Rozvoj kapacit cíleného výzkumu a vývoje v regionech	
Praha konkurenceschopnost	Inovace a podnikání	Podpora příznivého podnikatelského prostředí		
Nedostatek vhodně kvalifikovaných pracovních sil pro výzkum na trhu práce	Vzdělání pro konkurenceschopnost	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vyššího odborného vzdělávání	
			Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje	
			Partnerství a sítě	
		Další vzdělávání	Systémový rámec dalšího vzdělávání	
	Další vzdělávání v podnikatelském sektoru			
	Další vzdělávání v sektoru veřejných služeb			
			Individuální další vzdělávání	
	Praha konkurenceschopnost	Inovace a podnikání	Podpora příznivého podnikatelského prostředí	
	Praha adaptabilita	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky		Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání
				Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu
Modernizace počátečního vzdělávání			Zkvalitňování vzdělávání na SŠ a VOŠ	
			Další vzdělávání pedagogických pracovníků a odborných pracovníků ve školství	
			Rozvoj a zkvalitnění studijních programů na VŠ	
		Podpora žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami		

5.3 Vnější konzistence

V rámci EU je v oblasti inovací a znalostní ekonomiky je cílem dosáhnout výdajů na výzkum a vývoj ve výši 3 % HDP s odpovídajícím podílem soukromých a veřejných investic 2:1. Sedmý rámcový program výzkumu a vývoje EU posílí evropskou spolupráci, soukromé investice, konkurenceschopnost a využití technologických rezerv a tím podpoří rozvoj Evropského výzkumného prostoru. V rámci jednotlivých členských států je důležité zachovat činnosti inovační politiky s ohledem na specifické podmínky a rysy národních států. Měly by se zaměřit na podporu inovačních MPS včetně high-tech podniků a jejich společný výzkum. Inovační politiky by se tak měly stát multiplifikátorem konkurenceschopnosti a regionálního rozvoje založeného na nových znalostech. Podobný vývoj a koncepce je rozvíjena i v rámci České republiky.

5.3.1 Vazba na evropské strategické dokumenty vztahující se k oblasti IZE

Vzhledem k členství České republiky v EU jsou při přípravě tohoto textu respektovány souvislosti s příslušnými evropskými dokumenty, které jsou strategicky orientované na podporu výzkumu, vývoje a inovací. Základním dokumentem politiky soudržnosti v příštím programovacím období je Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství 2007-2013. Dokument představuje základní rámec pro nové programy, které budou podporovány (z EFRR, ESF, CSF). Programy budou zaměřeny na tři priority (zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst, Podpora inovací, podnikání a růstu hospodářství, Tvorba nových pracovních míst).

Strategické obecné zásady společenství navrhuje posílení vnitrostátních a regionálních kapacit pro výzkum a technologický rozvoj, podpořit investice do výzkumné infrastruktury, informačních a komunikačních technologií, transferu znalostí a technologií apod. V rámci regionální politiky je třeba vzít v úvahu specifickou povahu výzkumu a inovací. Je nutné podporovat klastry a vzájemnou provázanost subjektů, které povzbudí vznik center excelence. Geografická blízkost veřejných výzkumných institucí, inovačních pólů a MSP vytváří oblasti, kde dochází ke zvýšení absorpční kapacity.

Hlavní směry hospodářské politiky a hlavní směry zaměstnanosti jsou obsahem dokumentu Integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost 2005-2008. Tento dokument představuje hlavní nástroj koordinace hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti, především s ohledem na obnovenou lisabonskou strategii. Integrované směry se řadí do třech tematických oblastí. Makroekonomické strategické zásady podporují účinné rozdělení zdrojů na aktivity podporující růst (výzkum a vývoj, znalosti, lidské zdroje), mikroekonomické strategické zásady navrhuje zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje, usnadnit inovace a zavádění informačních a komunikačních technologií, povzbuzovat udržitelné využívání zdrojů a podporovat vzájemné působení mezi ochranou životního prostředí a růstem. Strategické zásady k zaměstnanosti zavádějí politiku zaměstnanosti, která usiluje o dosažení plné zaměstnanosti, zvýšení kvality a produktivity práce a posílení sociální a teritoriální koheze a dalších aspektů pracovního života.

Důvody cíle a prostředky pro splnění cílů lisabonské strategie shrnuje Communication from the Commission: Building the ERA of knowledge and growth, který uvádí cíle a hlavní rysy připravovaného 7. RP. Z hlediska Operačních programů v novém programovacím období 2007-2013 je podstatná mobilizace relevantních finančních prostředků a posílení spojení a koherence mezi EU a národními politikami v souvislosti Lisabonskou strategií zejména prostřednictvím společné technologické iniciativy, společné implementace národních výzkumných programů na základě č. 169, vytvářením infrastruktur ve vědě a průmyslu na evropské úrovni.

Dokument Sdělení jarnímu zasedání Evropské rady „Společně k růstu a zaměstnanosti. Začátek nové lisabonské strategie“ zdůvodňuje nezbytnost splnění cílů lisabonské strategie a navrhuje nový začátek lisabonské strategie se zaměřením úsilí na dva hlavní úkoly – zajistit vyšší a trvalý růst a vytvářet větší počet lepších pracovních míst. Členské

státy EU jsou vyzváni k provedení reforem, k nimž se zavázaly v lisabonském procesu a zároveň jsou stanovena nová opatření na úrovni EU i členských států, která splnění cílů lisabonské strategie umožní zajistit.

Znalostní ekonomikou a inovacemi se primárně zabývají také Rámcové programy EU. 6. rámcový program je rámcový program ES pro výzkum, technologický rozvoj a inovace, který je souhrnem akcí podporující výzkum. O podporu mohou žádat pouze mezinárodní výzkumné týmy. Program podporuje dva strategické cíle - posilování vědecké a technologické základny průmyslu a zvýšení jeho mezinárodní konkurenceschopnosti. Sedmý rámcový program bude oproti šestému značně zjednodušen (financování, administrativa, finanční pravidla a postupy, praktická použitelnost dokumentů apod.). Sedmý rámcový program bude rozdělen do čtyř specifických programů, jež odpovídají čtyřem hlavním cílům evropské výzkumné politiky (Spolupráce, Myšlenky, Lidé, Kapacity), které umožní vytvoření evropských pólů excelence a zvláštní program pro nejaderné činnosti Společného výzkumného střediska.

Dokument Provádění lisabonského programu Společenství: Více výzkumu a inovací, vychází bezprostředně z partnerství pro růst a zaměstnanost a zabývá se všemi oblastmi výzkumu a inovací (včetně netechnologických). Lisabonské závazky zviditelňuje uváděním akcí na podporu výzkumu a inovací, nastiňuje akce, které překračují 3% akční plán a dosavadní politiky v oblasti inovací. Dokument posiluje propojení mezi výzkumem a inovacemi, přičemž politika výzkumu se zaměřuje více na rozvoj nových znalostí a jejich použití, rámcové podmínky pro výzkum a politiku inovací, která se zbývá přeměnou znalostí na ekonomickou hodnotu a v komerční úspěch.

Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci 2007-2013 navazuje na rozhodnutí Evropské rady v Lisabonu v roce 2000. Shromažďuje ve společném rámci specifické podpůrné programy Společenství a příslušné části jiných programů v oblastech, které jsou podstatné pro zvýšení evropské produktivity, inovačních kapacit a udržitelného růstu. Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci stanoví důležitý a soudržný základ pro opatření Společenství, která sdílejí ústřední cíle posílení konkurenceschopnosti a inovace, a doplňují tak činnosti zaměřené na výzkum a podporované rámcovým programem Společenství pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace. Rámcový program umožňuje účast členů EHP, kandidátských zemí a zemí západního Balkánu a dalších zemí, které mají zájem o spolupráci na inovačních projektech.

Znalosti a inovace představují hlavní síly udržitelného růstu. V rámci EU je vytvářen tlak na posílení rozvoje výzkumu a všech forem inovací, pokud představují přeměnu znalostí na přidanou hodnotu, zvyšují konkurenceschopnost podniků a podílí se na tvorbě nových pracovních míst. Zvláštní podpora bude udělována projektům za účasti partnerství veřejného a soukromého sektoru a jejich aktivní působnosti ve prospěch znalostní ekonomiky a společnosti.

5.3.2 Vazba na národní strategické dokumenty vztahující se k oblasti IZE

Základním strategickým dokumentem pro získání podpory ze Strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti pro roky 2007-2013 je Národní rozvojový plán (NRP), který si klade za cíl posilování konkurenceschopnosti a principu udržitelného rozvoje, stimulaci rozvojového potenciálu, podporu progresivních a inovačních postupů a posilování sociální soudržnosti. Snahou NRP je etablovat takové kvalitativní přeměny sociálního a ekonomického prostředí, které budou generovat pronikání inovací do území a tvorbu vlastních inovací, které napomohou modernizovat stávající struktury, posílí jejich konkurenceschopnost v regionálním, národním, evropském i globálním měřítku a zabezpečí jejich dlouhodobý rozvoj. Globálního cíle bude dosaženo prostřednictvím čtyř specifických cílů. Rozvoj výzkumu, vývoje a inovací je popsán v rámci PO Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky. Priorita má za cíl posílení kapacit výzkumu, vývoje a tvorby inovací, a to ve vazbě na podnikatelskou sféru. Současně usiluje o zvyšování podílu znalostní ekonomiky v národním hospodářství. Výzkum, vývoj a inovace jsou zde chápány jako zásadní aspekt rozvoje znalostní ekonomiky v České republice.

Podpora bude směřovat především do infrastruktury aplikovaného výzkumu, technologického rozvoje a tvorby inovací. Transfer znalostí a technologií je pak klíčovým faktorem využití získaných poznatků a zprostředkovatelem praktického využití nových inovací a výsledků výzkumu a vývoje. Úsilí o podporu znalostní ekonomiky (investice do kapacit výzkumu, vývoje a inovací, výzkumné infrastruktury, lidských zdrojů, spolupráce výzkumných subjektů) přináší široké dopady, zvláště synergický efekt v oblasti udržitelného ekonomického rozvoje, zaměstnanosti, tvorby klastrů a regionální konkurenceschopnosti.

Národní rozvojový plán z roku 2004 specifikoval oblasti podpory inovačního procesu ze SF a s FS EU, resp. z jednotlivých Operačních programů. Inovace jsou tak podporovány v rámci Cíle 1 OP Průmysl a podnikání (programy Inovace, Prosperita, Klastry) a OP Rozvoj lidských zdrojů. Relevanci mají i části SROP (regionální podpora podnikání, Regionální rozvoj infrastruktury, Rozvoj lidských zdrojů v regionech).

Strategie hospodářského růstu je základním koncepčním materiálem, jehož cílem je zastřešit a koordinovat činnost jednotlivých resortů. Má dvě hlavní úlohy – nastavení priorit pro koordinaci hospodářské politiky pro období do roku 2013 a nasměrování prostředků ze Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU pro období 2007-2013. Druhou je pak komunikace těchto priorit veřejnosti a podnikatelům. Strategie je zaměřená na pět prioritních pilířů, na kterých stojí konkurenceschopnost české ekonomiky. Jeden z pilířů tvoří výzkum, vývoj a inovace.

Usnesením vlády v roce 2004 byl schválen klíčový dokument pro rozvoj inovací a ekonomiky založené na znalostech - Národní inovační strategie. Jejím cílem je vytvořit předpoklady a položit základy pro formulaci inovační politiky ČR. Inovační strategie se zaměřuje zejména na vytváření a rozvíjení podmínek pro inovační proces, soustřeďuje svou pozornost na systémové řešení inovačního prostředí i na rozvíjení inovační infrastruktury. Přijetí principů pro oblast technologického vývoje a inovací Českou republikou vyplývá z Lisabonské strategie, jejíž cílů bude dosaženo podporou oblastí, které jsou pro vytvoření ekonomiky založené na znalostech klíčové. Jsou to vzájemně propojené oblasti vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací. K naplnění cíle Národní inovační strategie jsou stanoveny přímé i nepřímé nástroje.

Národní inovační politika je součástí systému koncepčních dokumentů, zastřešených Strategií hospodářského růstu. V této základní strategii tvoří kapitola Výzkum, vývoj a inovace jeden z 5 pilířů. Vizí Národní inovační politiky je stav, kde podniky a další organizace aktivně inovují své výrobky, technologie, služby, metody organizace a řízení, zabezpečují trvalý růst produktivity a konkurenceschopnosti na mezinárodních trzích. To vše při vysoké úrovni zaměstnanosti. K dosažení vize je třeba vytvořit příznivé právní a institucionální podmínky, odstranit bariéry rozvoje inovačních aktivit, podporovat vybrané aktivity inovačních procesů a využívat k tomu prostředky veřejných rozpočtů ČR a rozpočtu EU. Národní inovační politika bude realizována prostřednictvím čtyř strategických cílů (posílit výzkum a vývoj jako zdroj inovací, vytvořit funkční spolupráci veřejného a soukromého sektoru, zajistit lidské zdroje pro inovace, zefektivnit výkon státní správy ve výzkumu, vývoji a inovacích. Inovace jsou tedy svou povahou úzce spjaty zejména se dvěma aktivitami, a to s výzkumem a vývoje (jeho výsledky mají podobu technických inovací) a s podnikatelskými aktivitami, zvláště s činnostmi v oblasti výroby (kde se inovace realizují).

Z uvedených atributů inovací vyplývá i návaznost na dokumenty, které se dotýkají dvou výše zmíněných oblastí. Oblastí výzkumu a vývoje se zabývá Národní politika výzkumu a vývoje České republiky na léta 2004-2008, která byla schválena v roce 2004. Pro období platnosti této národní politiky byly zvoleny systémové priority – lidské zdroje, mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji, regionální aspekty výzkumu a vývoje, využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi a hodnocení výzkumu.

Implementačním nástrojem, které realizuje Národní politiku výzkumu a vývoje ČR, je Národní program výzkumu II. Jeho základním úkolem je pomoc ekonomickému rozvoji země a zlepšení kvality života jejích obyvatel, úrovně lidských zdrojů a minimální udržení

jejího ekonomického postavení ve vybraných sektorech. Cílem NPV II je prostřednictvím čtyř tématických programů a tří průřezových programů realizovat v letech 2006-2011 priority Národní politiky výzkumu a vývoje. Základní myšlenkou NPV II je podpora úspěšných oblastí českého výzkumu, které jsou zároveň potřebné z celospolečenského hlediska. Poskytovatelem finančních prostředků NPV II je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo průmyslu a obchodu. MŠMT je zároveň koordinátorem NPV II jako celku.

MŠMT spolu s Radou pro výzkum a vývoj vypracovalo dokument Přístup ČR k materiálu „Investovat do výzkumu: Akční plán pro Evropu, jež představuje soubor opatření, která podporují investice do výzkumu a vývoje. Tento dokument je podpůrným opatřením k zajištění podmínek určité specifické oblasti směřující k úspěšnému završení Lisabonského procesu v roce 2010. Akční plán zahrnuje 80 opatření na podporu výzkumu a vývoje. Rada pro výzkum a vývoj prioritně vybrala 22 opatření, která se vztahují k zaměření výzkumu a vývoje, přímé a nepřímé podpoře výzkumu a vývoje a k rozvoji lidských zdrojů.

Inovacemi se zabývají i některé resortní dokumenty. Koncepti inovací pro oblast průmyslu a podnikání na období 2005-2008 vydalo Ministerstvo průmyslu a obchodu. Koncepte vychází z Národní inovační strategie a je v souladu se sdělením Evropské komise „Více výzkumu pro Evropu: Vzhůru ke 3% HDP“ COM (2002) 499 a se sdělením „Investovat do výzkumu: Akční plán pro Evropu“ COM (2003) 266. Koncepte uvádí priority rozvoje inovačního prostředí (Rozvoj infrastruktury pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace, Vznik, rozvoj a spolupráce inovačních podniků, Rozvoj lidských zdrojů, Realizace výsledků výzkumu a vývoje), přímé a nepřímé nástroje podpory inovací a cíle a opatření koncepte inovací. Příspěvkem orientujícím výzkum a vývoj do oblasti inovací jsou i některé programy podpory výzkumu a vývoje (NPV I, NPV II, Výzkumná centra – MŠMT, Konsorcia, Tandem – MOP).

Vedle zde zmíněných dokumentů existuje řada textů na národní úrovni reagujících na podklady z různých úrovní Evropské unie, zejména z Rady pro konkurenceschopnost. Kromě uvedených dokumentů existuje v ČR celá řada iniciativ nevládních organizací a profesních sdružení (Svaz průmyslu a dopravy ČR, Asociace inovačního podnikání ČR a dalších), které se problematikou rozvoje inovací a znalostní ekonomiky rovněž zabývají.

Rozvojem oblasti IZE se budou zabývat v novém programovacím období také některé Operační programy, které by měly svým obsahem pokrývat celou oblast prioritních os, které definuje Národní strategický referenční rámec (NSRR). Tento dokument je základním materiálem pro tvorbu Operačních programů pro období 2007-2013 a pro možnosti čerpání podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Jeho hlavním cílem je změna socioekonomického prostředí ČR v návaznosti na principy udržitelného rozvoje tak, aby byla Česká republika atraktivním místem pro realizaci investic a život a práci obyvatel.

Globálním cílem OP Podnikání a inovace je zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky a přiblížení inovační výkonnosti sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy. Takto vydefinovaný globální cíl má vazbu na všechny prioritní osy NSSR, silnou vazbu má však především na první prioritní osu „Konkurenceschopná česká ekonomika“ (inovační technologie, VaV, poradenství, podpora spolupráce). Na zásady prioritní osy „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“ reaguje OP PI podporou informační společnosti, spolupráce mezi podnikateli a vzdělávacími institucemi a podporou MSP. Zároveň je v souladu s Obecnými zásadami pro politiku soudržnosti Evropské unie 2007-2013 (Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013). Třetí prioritní osa NSRR je v rámci OPPI podporována prostřednictvím úspory energie. Na vyvážený rozvoj území (čtvrtá prioritní osa NSRR) jsou navázány všechny prioritní osy OP PI.

Tab. č. 14: Vazby OP Podnikání a inovace na strategické cíle a priority NSRR

Operační program		Podnikání a inovace		
Oblast podpory/intervence		Podnikání a inovace	Prostředí pro podnikání a inovace	Služby pro rozvoj podnikání
Národní strategický referenční rámec	Konkurenceschopná česká ekonomika			
	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	***	***	***
	Podpora kapacit VaV pro inovace	***	***	***
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	**	*	**
	Otevřená, flexibilní a soudržná společnost			
	Vzdělávání	**	**	*
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	**	*	-
	Posilování sociální soudržnosti	*	*	-
	Rozvoj informační společnosti	**	-	**
	Chytrá veřejná správa (Smart administration)	*	-	-
	Atraktivní prostředí			
	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	**	*	-
	Zlepšení dostupnosti dopravou	*	*	-
	Vyvážený rozvoj území			
	Vyvážený rozvoj regionů	*	*	*
	Rozvoj městských oblastí	*	*	*
	Rozvoj venkovských oblastí	*	*	*
	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - hl. město Praha	-	-	-
Územní spolupráce	*	-	*	

Poznámka: *** významná provázanost, ** střední provázanost, * nepřímý vliv, - slabá vazba

Globálním cílem Operačního programu Vzdelávání pro konkurenceschopnost je rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR. K tomuto cíli dopomůže podpora počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání a jejich propojení do systému celoživotního vzdělávání. Takto stanovený cíl významně zohledňuje druhou prioritní osu NSRR „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“ a zvláště pak strategické cíle „Vzdělávání“ a „Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti“. Tyto strategické cíle jsou naplňovány skrze aktivizaci lidského kapitálu rozvojem celoživotního vzdělávání, které je nezbytnou reakcí podmíněnou rozvojem znalostní ekonomiky a na potřebu zvyšování adaptability a flexibility společnosti. Důraz je kladen na jazykovou přípravu a ICT kompetence. Zvyšování adaptability a flexibility povede uplatnitelnosti na trhu práce v souladu s potřebami rozvoje ekonomiky. Různě silné implikace OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost lze nalézt i v ostatních prioritních osách NSRR (viz tab. 15).

Tab. č. 15: Vazby OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost na strategické cíle a priority NSRR

Operační program		Vzdělávání pro konkurenceschopnost		
Oblast podpory/intervence		Počáteční vzdělávání	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Další vzdělávání
Národní strategický referenční rámec	Konkurenceschopná česká ekonomika			
	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	-	*	**
	Podpora kapacit VaV pro inovace	-	**	-
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	-	-	*
	Otevřená, flexibilní a soudržná společnost			
	Vzdělávání	***	***	***
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	*	**	**
	Posilování sociální soudržnosti	*	-	*
	Rozvoj informační společnosti	*	*	*
	Chytrá veřejná správa (Smart administration)	-	-	-

Atraktivní prostředí			
Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	*	*	*
Zlepšení dostupnosti dopravou	-	-	-
Vyvážený rozvoj území			
Vyvážený rozvoj regionů	*	*	*
Rozvoj městských oblastí	-	-	-
Rozvoj venkovských oblastí	-	-	-
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - hl. město Praha	-	-	-
Územní spolupráce	-	-	-

Poznámka: *** významná provázanost, ** střední provázanost, * nepřímý vliv, - slabá vazba

Společně s OP PI a OP VpK představuje Operační program Výzkum a vývoj pro inovace ucelený souhrn priorit a intervencí, jež vedou k dlouhodobě udržitelné konkurenceschopnosti české ekonomiky a orientací na znalostní ekonomiku. Globálním cílem OP VaVpI je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu, který bude České republice zajišťovat růst konkurenceschopnosti a tvorby pracovních míst. Posiluje význam výzkumné infrastruktury (vysoké školy, výzkumné instituce apod.). NSRR byl základním východiskem pro koncipování OP VaVpI, jež přispívá především k plnění strategického cíle „Konkurenceschopná česká ekonomika“. Ten má podpořit posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR. Operační program se také výrazně podílí na podpoře strategického cíle „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“ v rámci NSRR, zvláště oblast vzdělávání a zaměstnanosti. V souvislosti s proklamovanou podporou výzkumu a vývoje a zaměřením na informační společnost je patrné provázání se strategickými cíli, jež jsou zaměřené na atraktivitu prostředí a zvláště na vyvážený regionální rozvoj. Toho má být mimojiné dosaženo rovnoměrnou distribucí výzkumných institucí v ČR. Vazby programu na NSRR jsou uvedeny v tab. č. 16.

Tab. č. 16: Vazby OP Výzkum a vývoj pro inovace na strategické cíle a priority NSRR

Operační program		Výzkum a vývoj pro inovace		
		Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji	Posilování kapacit vysokých škol v terciárním vzdělávání
Oblast podpory/intervence				
Národní strategický referenční rámec	Konkurenceschopná česká ekonomika			
	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	***	**	**
	Podpora kapacit VaV pro inovace	***	***	**
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	*	-	-
	Otevřená, flexibilní a soudržná společnost			
	Vzdělávání	*	*	***
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	*	*	**
	Posilování sociální soudržnosti	-	-	*
	Rozvoj informační společnosti	-	*	-
	Chytrá veřejná správa (Smart administration)	-	-	-
	Atraktivní prostředí			
	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	*	-	*
	Zlepšení dostupnosti dopravou	*	-	-
	Vyvážený rozvoj území			
	Vyvážený rozvoj regionů	*	*	*
	Rozvoj městských oblastí	-	-	-
	Rozvoj venkovských oblastí	-	-	-
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - hl. město Praha	-	-	-	
Územní spolupráce	*	*	*	

Poznámka: *** významná provázanost, ** střední provázanost, * nepřímý vliv, - slabá vazba

Rozvojem lidských zdrojů se zabývá Operační program Praha-Adaptabilita, který je realizován na území hlavního města. Jeho hlavním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny skupiny obyvatel. Tím bude přispívat k posílení udržitelného socioekonomického rozvoje Prahy a ke zvýšení jejího významu ve středoevropském prostoru. OP Praha-Adaptabilita přispěje v rámci NSRR zvláště strategickému cíli „Otevřená flexibilní a soudržná společnost“. Poměrně silné vazby jsou hmatatelné mezi OP PhaA a strategického cíle „Vyvážený rozvoj území“ (NSRR), částečně je program provázán i s prvním strategickým cílem NSRR (Konkurenceschopná česká ekonomika). Mezi třetím strategickým cílem NSRR a OP PhaA jsou vazby systémové. Vztah k OP PhaA a strategických cílů NSRR a jejich intenzita je uvedena v následující tabulce.

Tab. č. 17: Vazby OP Praha-adaptabilita na strategické cíle a priority NSRR

Operační program		Praha-adaptabilita		
		Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Podpora vstupu na trh práce	Modernizace počátečního vzdělávání
Oblast podpory/intervence				
Národní strategický referenční rámec	Konkurenceschopná česká ekonomika			
	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	**	-	*
	Podpora kapacit VaV pro inovace	**	-	*
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	-		*
	Otevřená, flexibilní a soudržná společnost			
	Vzdělávání	**		***
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	***	**	-
	Posilování sociální soudržnosti		***	-
	Rozvoj informační společnosti	**	**	**
	Chytrá veřejná správa (Smart administration)	**	-	-
	Atraktivní prostředí			
	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	-	-	-
	Zlepšení dostupnosti dopravou	-	-	-
	Vyvážený rozvoj území			
	Vyvážený rozvoj regionů	-	-	-
	Rozvoj městských oblastí	-	-	-
	Rozvoj venkovských oblastí	-	-	-
	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - hl. město Praha	***	***	***
	Územní spolupráce	-	-	-

Poznámka: *** významná provázanost, ** střední provázanost, * nepřímý vliv, - slabá vazba

Globálním cílem Operačního programu Praha-Konkurenceschopnost je posílení pozice hlavního města ve středoevropském prostoru, posílení dynamizačního procesu metropole, odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zkvalitnění městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutím inovačního potenciálu města. Vazby mezi strategickými cíly NSRR a OP PhaK jsou poměrně silné, zvláště v případě strategického cíle „Vyvážený rozvoj území“ (priorita Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – hl. m. Praha). Zřetelné jsou také vazby na téma „Konkurenceschopná česká ekonomika“ a „Atraktivní prostředí“.

Tab. č. 18: Vazby OP Praha-konkurenceschopnost na strategické cíle a priority NSRR

Operační program		Praha-konkurenceschopnost	
Oblast podpory/intervence		Dostupnost a prostředí	Inovace a podnikání
Národní strategický referenční rámec	Konkurenceschopná česká ekonomika		
	Konkurenceschopný podnikatelský sektor	**	***
	Podpora kapacit VaV pro inovace	*	***
	Rozvoj udržitelného cestovního ruchu	*	*
	Otevřená, flexibilní a soudržná společnost		
	Vzdělávání	*	*
	Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	*	**
	Posilování sociální soudržnosti	*	*
	Rozvoj informační společnosti	***	**
	Chytrá veřejná správa (Smart administration)	*	-
	Atraktivní prostředí		
	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí	***	*
	Zlepšení dostupnosti dopravou	***	-
	Vyvážený rozvoj území		
	Vyvážený rozvoj regionů	-	-
	Rozvoj městských oblastí	-	-
	Rozvoj venkovských oblastí	-	-
	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - hl. město Praha	***	***
	Územní spolupráce	-	-

Poznámka: *** významná provázanost, ** střední provázanost, * nepřímý vliv, - slabá vazba

Národní strategický referenční rámec odráží nařízení a priority soudržnosti EU. Dokument obsahuje politické závazky České republiky vůči EU. Tvoří tak spojnicí mezi evropskými rozvojovými prioritami, které jsou uvedené v dokumentu Strategické obecné zásady Společenství, a národními prioritami politiky soudržnosti rozpracovanými v Národním rozvojovém plánu a Operačních programech. Tato struktura tedy odráží vztah Operačních programů s politikami EU, resp. jejich vnější a vnitřní konzistenci. Skrze NSRR budou probíhat koordinační aktivity Operačních programů tak, aby členský stát dostal veškerých závazků vůči EU, které pro něj z nařízení vyplývají.

Můžeme tedy konstatovat, že pokud jsou české Operační programy v těsné vazbě na prioritní osy a strategické cíle Národního rozvojového referenčního rámce, vykazují i souvislost se strategickými dokumenty EU, zvláště s Strategickými obecnými zásadami Společenství, které sloužily jako základní dokument pro přípravu Národního strategického rozvojového rámce a Operačních programů pro programovací období 2007-2013.

5.4 Vnitřní konzistence

Hodnocení vnitřní koherence v ex-ante hodnoceních se obvykle zaměřuje na tři hlavní aspekty. Prvním aspektem je posouzení, zda navržené intervence přispějí k formulovaným cílům, druhý aspekt představuje analýzu vzájemného vztahu prioritních os a oblastí podpory. Zjišťuje se, zda se vzájemně doplňují, a mohou tak vytvářet synergické efekty, nebo zda je program nastaven špatně a jednotlivé oblasti podpory se překrývají. Třetí hodnocenou stránkou je celkový pohled na obsahovou strukturu, míru obecnosti intervencí a v neposlední řadě i stylistiku a srozumitelnost textu.

Hlavním zájmem této studie není vnitřní konzistence jednoho dokumentu, ale jednoho tématu napříč několika Operačními programy, tedy v podstatě analýza „vnitřní tematické koherence“. Až na výjimečné případy proto není příliš pozornosti věnováno hodnocení jednotlivých Operačních programů, protože se tímto tématem zabývají ex-ante hodnocení OP.

5.4.1 Metodický postup

Hodnocení vnitřní tématické koherence průřezově několika Operačními programy je náročný úkol. Každý OP si klade odlišné cíle, v každém dokumentu zabírá zkoumané téma jinak významnou část. Je proto třeba mírně modifikovat metodický přístup, obvykle využívaný při analýzách vnitřní koherence.

Již na první aspekt hodnocení, tj. posouzení, zda navržené intervence přispívají k formulovaným cílům, musí být nahlíženo jinou optikou, jinak by se výstup od klasického ex-ante hodnocení příliš nelišil. Za tímto účelem bude formulován fiktivní globální cíl, tedy v podstatě cíl fiktivního Operačního programu zaměřeného výhradně na podporu IZE. K jeho naplnění pak přispějí „specifické cíle“, které budou mít charakter faktorů identifikovaných jako hlavní pro rozvoj IZE, tj. rozvoj výzkumu a vývoje, vzdělávání, podnikání a podnikavosti, inovační infrastruktury a spolupráce. Intervence relevantní k IZE na úrovni oblastí podpory budou hodnoceny po obsahové stránce a rozčleněny do kategorií podle těchto faktorů. Vzhledem k tomu, že oblasti podpory bývají formulovány poměrně široce, většina z nich bude spadat do více kategorií, a podporovat tak několik faktorů.

Analýza vzájemného vztahu prioritních os a oblastí podpory v rámci těchto faktorů se již více blíží klasickému ex-ante hodnocení, i když bude provedena napříč Operačními programy. Budou identifikovány případné synergické efekty a překryvy a zdůrazněna budou také témata, která by bylo vhodné podpořit, přičemž se jim žádný dokument nevěnuje.

Poslední část hodnocení představuje pohled na formální stránku analyzovaných dokumentů, a to zejména z hlediska obsahové struktury, úrovně obecnosti, případně ještě srozumitelnosti textu a stylistiky.

Vzhledem k jinému geografickému zacílení, objemu alokovaných prostředků a celkově jinému charakteru Operačních programů bude vnitřní koherence hodnocena zvlášť pro tématické a pro „pražské“ Operační programy.

5.4.2 Oblast IZE v tématických Operačních programech

5.4.2.1 Obecné zaměření TOP a míra jejich přispění k IZE

Relevantními tématickými Operačními programy pro oblast IZE jsou OP PI, OP VaVpI a OP VpK. Pro posouzení, zda navržené intervence přispívají k formulovaným cílům, byly formulovány alternativní globální a specifické cíle. Obecný globální cíl pro oblast IZE byl definován takto: Zvýšení konkurenceschopnosti České republiky podporou přechodu ke společnosti založené na znalostech a schopné vytvářet inovace. Specifické cíle pak budou představovány rozvojem hlavních faktorů, které stimulují oblast IZE, a to výzkumu a vývoje, vzdělávání, podnikání a podnikatelství, inovační infrastruktury a spolupráce mezi relevantními institucemi. Podpora v těchto oblastech by přispěla k naplnění globálního cíle.

Intervence tří analyzovaných TOP vykazují poměrně rovnoměrné rozložení ve sledovaných faktorech pro oblast IZE (viz tabulku 9), což vyplyne zejména tehdy, když sečteme intervence zaměřené na danou oblast dominantně i částečně. Všechny specifické cíle či faktory IZE jsou zastoupeny, takže analyzované OP usilují o podporu celé šíře problematiky IZE.

Nejméně intervencí se dominantně zaměřuje na podporu spolupráce – jsou na ni určeny pouze dvě oblasti podpory. Na druhou stranu se ale této oblasti věnuje nejvíce intervencí částečně, což může být metodicky poměrně žádoucí. Spolupráci je logické podporovat jako jednu z aktivit více intervencí, protože to umožňuje vytvářet reálné vazby vzniklé za nějakým společným cílem a ne pouze za účelem podporované spolupráce.

Tab. č. 19: Rozložení intervencí podle faktorů IZE v tématických Operačních programech

Obsahové zaměření podpory	Počet intervencí zaměřených na danou oblast	
	Dominantně	částečně
Intervence na podporu výzkumu a vývoje	9	2
Intervence na podporu vzdělávání	10	1
Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství	6	2
Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu	6	3
Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi	2	6

5.4.3 Vnitřní tématická koherence intervencí TOP z hlediska faktorů posilujících oblast IZE

Následující analýza se již bude týkat vzájemného vztahu uvnitř skupin intervencí, klasifikovaných na základě faktorů stimulujících oblast IZE. Nejprve bude hodnocen vztah oblastí podpory, které přispívají k rozvoji výzkumu a vývoje, budou následovat oblasti podpory zaměřené na oblast vzdělávání, dále na podnikání a podnikavost, inovační infrastrukturu a poslední kategorií budou intervence orientující se na oblast spolupráce. Hodnocení povede napříč Operačními programy a cílem je zejména identifikovat překryvy a synergické efekty mezi oblastmi podpory, případně témata, která nebyla do žádného OP zahrnuta.

5.4.3.1 Intervence na podporu výzkumu a vývoje

Z aktuálního nastavení Operačních programů vyplývá, že bude 9 oblastí podpory dominantně a 2 částečně rozvíjet výzkum a vývoj. Nejvíce intervencí, které se přímo zaměřují na problematiku výzkumu a vývoje, se přirozeně nachází v OP VaVpI (všechny kromě prioritní osy 3 OP VaVpI), dále pak se k této problematice váže ještě oblast podpory 1.3 Inovace z OP PI a 2.3 Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje z OP VpK. Doplnkově pak ke zlepšení této intervenční oblasti přispívá oblast podpory 2.4 Partnerství a sítě z OP VpK a 2.1 Spolupráce z OP PI.

Základní problém v souvislosti s podporou výzkumu a vývoje již naznačila analýza intervencí v kapitole č. 4.1. Naprostá většina intervencí (6) z této kategorie je totiž investičního charakteru, protože nejvíce zastoupený OP VaVpI je financovaný z ERDF. Zůstává otázkou, zda právě pro oblast VaV je volba EFRR vhodná, zda je skutečně hlavním problémem českého výzkumu právě nedostatečně rozvinutá infrastruktura.

OP VaVpI alespoň počítá s využitím křížového financování, což umožní jistou flexibilitu a podporu aktivit neinvestičního charakteru. To se bude týkat všech prioritních os, v PO 2 zejména oblastí podpory 2.2 Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích a 2.3 Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace, které odpovídají více zaměření podpory z ESF než z EFRR. Ale takové aktivity se vyskytují i v ostatních dvou prioritních osách.

OP PI podporuje také výzkum a vývoj, nicméně jej pojímá mnohem úžeji a zaměřuje se pouze na průmyslový výzkum. Zabývají se jím v tomto OP tři oblasti podpory - 1.3 Inovace, 2.3 Infrastruktura pro podnikání a inovace a částečně 2.1 Spolupráce. Znovu jde především o podporu investičního charakteru, i když ve srovnání s OP VaVpI je zaměření konkrétnější a koncentruje se hlavně na aplikovaný výzkum. Nicméně OP VaVpI se aplikovanému výzkumu věnuje také (resp. zejména technickému výzkumu) a vyděluje ještě cílený výzkum jako mezistupeň aplikovaného a základního) a dělicí linie je mezi OP VaVpI a OP PI v tomto bodě nastavena velmi vágně. Podle OP VaVpI případnou inovační aktivity vyššího řádu pod správu OP VaVpI, aktivity nižšího řádu budou spadat pod OP PI, OP PI nastavuje dělicí linii mezi OP pouze z hlediska technologických platforem. Blíže to

však již není specifikováno a v tomto bodě tak lze identifikovat ne zcela vyjasněný překryv. Ostatně to souvisí i s potenciálními žadateli, mezi kterými mohou být v obou případech vysoké školy a vědeckovýzkumné instituce.

V rámci OP VpK byly identifikovány dvě oblasti podpory, které podpoří rozvoj a výzkumu a vývoje v České republice, a to 2.3 Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje a 2.4 Partnerství a sítě, i když druhá z těchto intervencí je klíčová zejména pro oblast spolupráce (viz dále), a na oblast VaV je tak zaměřena pouze částečně. Obě intervence představují velmi podstatný doplněk oběma výše diskutovaným Operačním programům, tj. OP VaVpI a OP PI. Díky nim může dojít nejen k synergickému efektu, ale jsou v podstatě nevyhnutelnou podmínkou úspěšné podpory výzkumu a vývoje v České republice. Skutečnost, že se na tuto problematiku zaměřují pouze dvě oblasti podpory, je poněkud zarážející i vzhledem k tomu, že jsou v prioritní ose společně s problematikou vysokého školství a není tedy jisté, kolik pozornosti (a tím i prostředků) se této oblasti nakonec dostane.

5.4.3.2 Intervence na podporu vzdělávání

Na podporu vzdělávání se zaměřuje 10 oblastí podpory dominantně a jedna částečně. Přirozeně většinový podíl připadá OP VpK, vždy po jedné oblasti podpory pak přispívají ještě OP VaVpI (oblast podpory 3.1 Rozvoj kapacit vysokých škol v terciárním vzdělávání) a OP PI (oblast podpory 2.2 Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů).

Zatímco OP VpK bude podporovat projekty neinvestičního charakteru, protože je financovaný z ESF, přispívá OP PI investičním charakterem alespoň v podnikatelské vzdělávací infrastruktuře (oblast 2.3 Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů), tj. bude podpořeno budování infrastruktury alespoň pro určitou výšeč dalšího vzdělávání. Podobně bude infrastruktura vysokých škol zase financována z OP VaVpI. Alespoň mezi některými intervencemi lze tedy vysledovat prvky doplňkovosti a snahu o synergické efekty. Je pozitivním rysem, že jsou těmito vzájemně se posilujícími intervencemi právě terciární vzdělávání a alespoň část dalšího vzdělávání, protože jsou to oblasti pro IZE klíčové.

Zcela chybí podpora fyzické infrastruktury v mnoha dalších oblastech vzdělávání, tj. např. v oblasti individuálního dalšího vzdělávání, dalšího vzdělávání ve veřejných službách nebo počátečního vzdělávání kromě terciárního vzdělávání. Z hlediska principu koncentrovanosti je však lepší podporu nerozštěňovat do všech přijatelných oblastí a důraz na vysoké školy je pro IZE přínosný. Do určité míry by se vzdělávací infrastruktura měly věnovat také ROP, nicméně tato problematika je zařazena jako součást mnohem širšího rámce, kterým je integrovaný rozvoj území, a není jisté, jak velký díl prostředků jí případně.

5.4.3.3 Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství

Tomuto tématu se věnuje 6 oblastí podpory dominantně (všechny z OP PI) a dvě částečně. Zejména u těch intervencí, které se zaměřují na tuto oblast částečně (oblast podpory 2.1 Rozvoj kapacit technického výzkumu v regionech z OP VaVpI a oblast podpory 3.2 Další vzdělávání v podnikatelském sektoru z OP VpK), je patrná doplňkovost s dominantně zaměřenými oblastmi podpory. Jedná se často o podporu oblastí, které nemohou být součástí OP PI, financovaného z EFRR.

Zatímco intervence OP PI se zaměřují na podporu podnikání, ve smyslu přímé pomoci pro podnikatele v některé fázi vývoje firem, intervence zaměřené na tuto oblast částečně stimulují podnikatelství, přeneseně podnikatelský duch či zájem podnikat. To je případ i oblasti podpory 3.2 Další vzdělávání v podnikatelském sektoru a potom oblastí podpory, které nebyly zahrnuty do celkového přehledu, protože se touto problematikou zabývají skutečně jen velmi okrajově (pouze jedna aktivita z celého výčtu). Jedná se o výchovu k podnikatelství, která by měla být součástí výuky jak v základní a střední, tak

terciárním vzdělávání. V tomto ohledu je třeba vnímat synergii těchto oblastí podpory, protože se budou takto vzájemně posilovat.

5.4.3.4 Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu

Intervence zaměřené na podporu inovační infrastruktury již nemají jeden konkrétní Operační program, který by se této problematice věnoval z větší části tak, jako tomu bylo v případě tří předchozích kategorií. Nejvýrazněji je přesto zastoupen OP PI, v menší míře pak OP VaVpI a pouze částečně se k tomuto tématu vztahuje OP VpK. Celkově bude podporovat rozvoj inovační infrastruktury 6 intervencí dominantně a 3 částečně.

Opět lze rozlišit dva typy intervencí – jednak ty, které se zaměřují na podporu infrastruktury, tj. intervence investičního charakteru, a jednak ty, které jsou spíše neinvestiční povahy a spoluvytvářejí prostředí příhodné pro inovace, pro jejich tvorbu a transfer. Skladba těchto oblastí podpory je v podstatě komplementární, protože se vzájemně doplňují.

Z hlediska intervencí investičního charakteru se věnují inovační infrastruktuře dominantně oblasti podpory 2.1 Spolupráce a 2.3 Infrastruktura pro podnikání a inovace a částečně i 1.1 Vznik firem z OP PI. Zaměřují se na budování různých podpůrných struktur, které přispějí k transferu inovací (například klastry, vědeckotechnické parky, inkubátory apod.). V rámci stejného Operačního programu se objevují ještě oblasti podpory, jejichž zařazení by odpovídalo spíše podpoře z ESF než z EFRR a které mohou být velmi přínosné pro fungování inovační infrastruktury, protože budou posilovat právě tvorbu a transfer inovací. Jedná se především o obě oblasti podpory v rámci prioritní osy 3 Služby pro rozvoj podnikání (3.1 Služby a 3.2 Nové trendy).

Totéž se vztahuje i k oblastem podpory 2.2 Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích a 2.3 Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace z OP VaVpI a částečně jsou na tuto oblast zaměřeny také dvě oblasti podpory v rámci OP VpK. Jedná se o intervence 2.3 Zvyšování úrovně a dopadů výzkumu a vývoje a 3.2 Další vzdělávání v podnikatelském sektoru. Ve všech těchto případech jde o rozvoj příznivého prostředí pro inovace, což vhodně doplňuje charakter podpory firem z OP PI.

5.4.3.5 Spolupráce

Dominantní zaměření na spolupráci aktérů klíčových pro oblast IZE se objevuje jen u dvou oblastí podpory (2.1 Spolupráce z OP PI a 2.4 Partnerství a síť z OP VpK). Obě intervence umožňují kooperaci všech tří klíčových aktérů IZE, tj. podnikatelského sektoru, vzdělávacích a výzkumných institucí a vzájemně se doplňují. Z hlediska OPPI jde především o zapojení důležitých partnerů do podpůrných struktur pro inovace, tj. klastry, technologické platformy, póly excelence, kdežto v OPVpK se pak jedná spíše o modifikace vzdělávacích programů tak, aby odpovídaly aktuálním potřebám zaměstnavatelů soukromého i veřejného sektoru, ve snaze usnadnit absolventům vstup na pracovní trh. Zapojení výzkumného sektoru by mělo být zajištěno stážemi doktorandů, ale i vědeckých pracovníků.

Spolupráce je většinou podporována zejména jako součást jinak zaměřených intervencí. To umožňuje vytvářet reálné vazby vzniklé za nějakým společným cílem a ne pouze za účelem podporované spolupráce. Má to i další výhody – tímto způsobem se může zapojit široká škála aktérů a také bude možné z hlediska spolupráce flexibilně nakládat s prostředky mezi jednotlivými oblastmi podpory. V tomto ohledu je nejlépe nastaven OP VpK, kde je částečná orientace na spolupráci patrná u pěti oblastí podpory.

Nejhorší situace je naopak u OP VaVpI, kde ani jedna oblast podpory nestimuluje reálnou spolupráci se vzdělávacími institucemi nebo podnikatelským sektorem, a to navzdory tomu, že prioritní osa 2 se nazývá Rozvoj spolupráce veřejného sektoru se soukromým ve VaV pro inovace. V některých případech se objevuje problematika spolupráce v odůvodnění podpory: „[...] *smyslem této oblasti podpory je podnícení technologického*

rozvoje veřejného sektoru VaV vedoucího k navázání skutečné spolupráce se silnými průmyslovými partnery“ (např. oblast podpory 2.1 Rozvoj kapacit technologického výzkumu v regionech). Bližší popis této intervence však nenasvědčuje v ničem tomu, že by taková spolupráce byla skutečně obsahem této oblasti podpory. Není také jasné, proč je součástí této prioritní osy pouze technický výzkum a ostatní složky výzkumu byly vyloučeny (spadají pod prioritní osu 1). Tato výtka se vztahuje zejména k cílenému výzkumu, který představuje mezičlánek mezi základním a aplikovaným a napomáhá identifikovat inovace s potenciálem praktického využití. To znamená, že spolupráce vědeckovýzkumného a podnikatelského sektoru je v tomto bodě nevyhnutelnou podmínkou. Překvapivým zjištěním je i to, že zde navíc není stimulována ani spolupráce mezi výzkumnými ústavy navzájem, například formou pluridisciplinárního výzkumu.

V OP VpK má spolupráce poměrně silnou pozici. Snahy o propojení lze vystopovat mezi vzdělávacími institucemi, podnikatelským sektorem i vědeckovýzkumnými ústavy a oproti ostatním OP se zde vyskytuje snaha podporovat spolupráci mezi jednotlivými typy škol. Z hlediska spolupráce všech tří sektorů lze zmínit absenci poměrně užitečného programu běžného v západní Evropě, kdy jsou studenti doktorandského studia nejen na stážích v soukromém nebo veřejném sektoru, ale jejich Ph.D. program je tímto sektorem přímo navrhován a značnou část svého studia pak tráví přímo v dané organizaci. Tímto způsobem lze snadno navázat osobní vztahy napříč podnikatelským, výzkumným a vzdělávacím sektorem, od nichž se pak odvíjí skutečná spolupráce.

Tab. č. 20: Shrnutí obsahové analýzy tématických Operačních programů

Intervenční oblast	Synergie	Překryvy	Chybějící oblast
Výzkum a vývoj	<ul style="list-style-type: none"> intervence investičního charakteru (OPVaVpI a OPPI) a intervence neinvestičního charakteru (OPVpK) 	<ul style="list-style-type: none"> v oblasti podpory technického a průmyslového výzkumu a vývoje (mezi OP VaVpI a OP PI) – rozhraní nastaveno velmi vágně 	<ul style="list-style-type: none"> velmi omezená podpora projektů neinvestičního charakteru, zejména v oblasti lidských zdrojů
Vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> intervence neinvestičního charakteru (OPVpK) infrastruktura v podnikatelské vzdělávací infrastruktuře (OPPI) infrastruktura vysokých škol (OPVaVpI) 	-	<ul style="list-style-type: none"> podpora fyzické infrastruktury v oblasti individuálního dalšího vzdělávání, dalšího vzdělávání ve veřejných službách a počátečního vzdělávání (ROP pouze částečně)
Podnikání a podnikatelství	<ul style="list-style-type: none"> intervence investičního charakteru – podnikání (OPPI) a neinvestičního charakteru – podnikatelství (OPVpK, OPVaVpI) 	-	-
Inovační infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> intervence neinvestičního charakteru - především širší inovační rámec (OPVaVpI a OPVpK) a investičního charakteru (OPPI) 	-	-

Spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> • příprava lidských zdrojů na základě doporučení ze soukromého a veřejného sektoru (OPVpK) • reálné kooperativní aktivity (OPPI) 	-	<ul style="list-style-type: none"> • pluridisciplinární výzkum
-------------------	---	---	---

5.4.3.6 Koherence tématických Operačních programů po formální stránce

Mezi třemi analyzovanými Operačními programy je možné identifikovat značné rozdíly i po formální stránce. Tyto rozdíly se týkají především obsahové struktury, míry obecnosti/konkrétnosti jednotlivých oblastí podpory, ale i stylistiky.

Operační programy, zejména z hlediska obsahové struktury, jsou značně nekoherentní a liší se i v tak zásadním ohledu, jako je typ a rozsah informací podávaných o jednotlivých intervencích. Pouze u OP VpK se například objevují jednoznačné informace o podporovaných aktivitách, v OP PI a OP VaVpI se vůbec nevyskytují nebo jsou jen nastíněny v cílech každé oblasti podpory. To se týká také názvů prioritních os a oblastí podpory. OP PI se vydal cestou velmi stručných názvů, které jsou v podstatě jen označením oblasti, k níž se vztahují. Oproti tomu v OP VaVpI a OP VpK je již z názvu patrná nejen oblast, ale i tendence, kterou se podpora bude ubírat (například zvýšení informovanosti nebo modernizace vzdělávání).

Ačkoli to je spíše úkol klasického ex-ante hodnocení, v případě OP VaVpI je třeba se zastavit u jeho vnitřní struktury, zaměření jednotlivých oblastí podpory a současně i jejich rozložení do prioritních os. Intervence směřující na oblast výzkumu a vývoje v tomto Operačním programu jsou utříděny do dvou prioritních os (PO 1 Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje a PO 2 Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji pro inovace). Zejména PO 2 však představuje poměrně nelogický soubor intervencí. Snad jediné oblastí podpory 2.3 Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace může reálně přispět k provázání jednotlivých oddělených složek výzkumu a vývoje, a tím i hlavní myšlenky celé prioritní osy, kterou je spolupráce. Ochrana duševního vlastnictví (2.2) je sice nezanedbatelným problémem českého výzkumu, nicméně otázkou je, jaký bude mít tato institucionální otázka přímý důsledek pro posílení spolupráce.

Z hlediska míry obecnosti je nejmarkantnější rozdíl mezi OP VpK a OP VaVpI. Zatímco OP VpK se snaží poměrně přesně specifikovat příjemce nebo již zmíněné podporované aktivity, OP VaVpI je psán velmi obecně. V současnosti je například výčet konečných příjemců v OP VaVpI uveden vždy výrazem „zejména“ a většina operačních cílů (které nejspíš suplují podporované aktivity) končí výrazem: „Podpora dalších aktivit směřujících k naplnění operačních cílů oblasti podpory.“ V současnosti tedy dokument působí značně nerozhodně a nehotově.

OP VaVpI lze v některých případech vytknout příliš účelově vedenou argumentaci. Snaha obhájit za každou cenu podporu oblasti výzkumu a vývoje především neinvestičního charakteru z EFRR vede k ne zcela uvěřitelným tvrzením typu – v České republice je hlavním problémem výzkumu a vývoje technické zázemí, ale kvalitních vědeckých týmů není nedostatek.

5.4.4 Oblast IZE v Operačních programech pro hlavní město Praha

5.4.4.1 Obecné zaměření OP pro hlavní město Praha a míra jejich příspěví k IZE

Pro posouzení obecného zaměření OP pro hlavní město Praha a jejich příspěví k IZE je aplikován tentýž postup jako v případě tématických OP. Za fiktivní globální cíl bude tedy

znovu považováno tvrzení: Zvýšení konkurenceschopnosti České republiky podporou přechodu ke společnosti založené na znalostech a schopné vytvářet inovace. K jeho naplnění by měla přispět podpora pěti identifikovaných hlavních faktorů, které zastupují specifické cíle. Jedná se o podporu výzkumu a vývoje, vzdělávání, podnikání, inovační infrastruktury a spolupráce mezi relevantními institucemi.

V tomto případě je hodnocení snazší, protože se jedná o pouze dva programy, z nichž OP Praha Adaptabilita (OPPhaA) se na oblast IZE zaměřuje z velké části a OP Praha Konkurenceschopnost (OPPhaK) pouze třemi oblastmi podpory. Na druhou stranu struktura těchto OP je oproti TOP poněkud modifikovaná, což zase ztěžuje srovnání. OPPhaA například nerozlišuje oblasti podpory, ale pouze skupiny podporovaných činností. Pro potřeby tohoto projektu jsou však tyto skupiny podporovaných činností vnímány jako oblasti podpory, tj. analogicky jako v TOP nebo v OPPhaK (oblasti intervence).

Vzhledem k orientaci projektu na IZE by mělo být zmíněno, že OPPhaA je jediný Operační program, který se explicitně zaměřuje na rozvoj IZE vyčleněním samostatné prioritní osy (PO1 Podpora rozvoje znalostní ekonomiky). Intervence této prioritní osy podporují alespoň částečně všech pět hlavních faktorů IZE, a je tu tak zřejmá snaha o komplexní přístup k problému.

Z přehledu uvedeného v tabulce č. 5 je evidentní, že „pražské“ Operační programy se nevěnují všem oblastem IZE se stejnou intenzitou, i když jsou všechny faktory zastoupeny, takže z hlediska těchto fiktivních specifických cílů neboli faktorů IZE lze konstatovat, že analyzované OP přispívají k IZE jako celku. Dominantně se nejvíce intervencí zaměřuje na podporu vzdělávání, pokud však sečteme dominantně a částečně zaměřené oblasti podpory, pak je stejný zájem i o oblasti podnikání a podnikatelství a spolupráce. Nejhorší je situace z hlediska podpory výzkumu a vývoje.

Tab. č. 21: Rozložení intervencí podle faktorů IZE v Operačních programech pro hlavní město Praha

Obsahové zaměření podpory	Počet intervencí zaměřených na danou oblast	
	Dominantně	Částečně
Intervence na podporu výzkumu a vývoje	2	2
Intervence na podporu vzdělávání	8	0
Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství	3	5
Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu	4	1
Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi	4	4

5.4.4.2 Vnitřní tématická koherence intervencí OP pro hlavní město Praha z hlediska faktorů posilujících oblast IZE

Stejně jako u TOP bude i v případě „pražských“ OP následovat analýza relevantních intervencí z hlediska hlavních faktorů, které posilují oblast IZE. U každé kategorie bude posuzován vzájemný vztah takto zařazených intervencí. Budou identifikovány zejména případné překryvy a synergické efekty, ale pozornost bude věnována i tématům, která podporována nebudou, ačkoli by pro IZE byla přínosná.

5.4.4.3 Intervence na podporu výzkumu a vývoje v OP pro hlavní město Praha

Jak již bylo uvedeno výše, oblast výzkumu a vývoje je v těchto OP nejvíce zanedbána. Zaměřují se na ni pouze 2 intervenční oblasti dominantně (2.1 v OPPhaK a 1.2 v OPPhaA) a 2 částečně.

U těchto intervenčních oblastí je možné očekávat jisté synergické efekty, protože z OPPhaA je podporován rozvoj lidských zdrojů, zatímco OPPhaK se vzhledem k financování z EFRR zaměřuje na fyzickou infrastrukturu. Pozitivním rysem pro oblast

IZE je také skutečnost, že většina oblastí podpory, které se věnují výzkumu a vývoji, se zaměřuje zejména na napojení vědeckovýzkumné základny na vzdělávací instituce a podnikatelský sektor. To však na druhou stranu vede k tomu, že je stimulováno především využití a zapojení již „objeveného“ a podpora „hledání nového“ se omezuje na aplikovaný výzkum. Pro IZE je přirozeně tato orientace žádoucí, nicméně to neospravedlňuje úplné vyjmutí základního výzkumu z podpory. V tomto ohledu je tedy možné identifikovat velkou mezeru v „pražských“ OP, která je o to závažnější, že Praha je hlavním centrem výzkumu a vývoje v České republice.

5.4.4.4 Intervence na podporu vzdělávání OP pro hlavní město Praha

Oblasti vzdělávání se věnuje pouze OPPhaA, ale zato prakticky všemi intervenčními oblastmi (celkem 8), které byly identifikovány jako relevantní pro IZE (tedy kromě PO2 Podpora vstupu na trh práce). Vzhledem k nižšímu objemu prostředků těchto OP je poměrně žádoucí vyšší koncentrace podpory jen na vybraná témata a nejspíš z tohoto důvodu není vůbec podporováno základní vzdělávání. Z hlediska IZE to nepředstavuje zásadnější problém, protože pro tuto oblast je z počátečního vzdělávání klíčové především sekundární a terciární vzdělávání a potom další vzdělávání.

Pravděpodobně v souvislosti s principem koncentrace také není vůbec podporována fyzická infrastruktura u vzdělávacích institucí (OPPhaK se na tuto problematiku nezaměřuje), ovšem pro oblast vzdělávání jsou nepochybně důležitější kvalitní lidské zdroje, takže byla učiněna správná volba.

Z hlediska vnitřní koherence lze OPPhaA vytknout zařazení oblasti podpory dalšího vzdělávání do prioritní osy 1. Bylo by vhodnější rozšířit stávající prioritní osu 3 Modernizace počátečního vzdělávání, protože mnoho projektů zaměřených na další vzdělávání může mít současně přínos i pro vzdělávání počáteční a koordinace těchto projektů napříč dvěma prioritními osami bude náročná. Navíc je možné právě v oblasti dalšího vzdělávání identifikovat hrozící překryv. Objevuje se zde jako samostatná intervence Další vzdělávání pedagogických pracovníků a odborných pracovníků ve školství (3.2), nicméně pod prioritní osou 1 je také Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání (1.1), oblast podpory, která se bude mimo jiné zaměřovat i na „školení a odbornou přípravu poskytovatelů dalšího vzdělávání“. To nepochybně mohou být (i když nemusí) znovu pedagogičtí pracovníci ve školství.

5.4.4.5 Intervence na podporu podnikání a podnikatelství OP pro hlavní město Praha

Na podporu podnikání a podnikatelství se celkově zaměřují 3 oblasti podpory dominantně a 5 částečně. Tato oblast je tak zajištěna z větší části podpůrnými aktivitami, které spoluvytvářejí příznivý rámec pro zakládání podniků.

Z oblastí podpory zaměřených na tuto problematiku se v rámci OPPhaA jedná především o poradenství a vzdělávání při zakládání nových firem a zajištění spolupráce se vzdělávacími institucemi a institucemi VaV, ze strany OPPhaK pak jednak o podporu zakládání technologicky orientovaných firem a firem zaměřených na ICT (oblast podpory 2.2 Podpora příznivého podnikatelského prostředí [...]), ale také o zpřístupnění ICT nebo jiných inovací a technologií malým a středním podnikům (zejména prostřednictvím inovační infrastruktury).

Z tohoto pohledu jsou jednotlivé intervence vcelku komplementární a mohou vytvářet synergické efekty. Je evidentní zacílení na podniky s vyšší přidanou hodnotou, tedy takové, které rozvíjejí IZE.

5.4.4.6 Intervence na podporu inovační infrastruktury OP pro hlavní město Praha

U celkem pěti intervencí (z toho u jedné částečně) byly identifikovány vazby na podporu inovační infrastruktury. O podporu inovační infrastruktury typu podpora vědeckých parků, inkubátorů, inovačních center, klastrů apod. jde v případě OPPhaK (obě dvě oblasti podpory z prioritní osy 2 Inovace a podnikání). Ostatní tři oblasti podpory se zaměřují spíše na inovační infrastrukturu v širším slova smyslu, to znamená z hlediska prostředí příznivého pro vytváření inovací. K tomu se vztahuje i rozvoj ICT služeb, včetně podpory e-Governmentu, a to v tomto případě intervencemi investičního (OPPhaK) i neinvestičního charakteru (OPPhaA). V tomto ohledu je tedy zřejmá synergie mezi oběma OP, protože oba budou podporovat e-Government jinými aktivitami.

Podporovat zpřístupnění inovací především MSP a lidské zdroje pro spin-off bude také oblast podpory 1.2 Spolupráce podniků a pracovišť výzkumu a vývoje (OPPhaA). I tuto intervenci lze chápat jako doplňkovou vůči rozvoji inovační infrastruktury – tj. inovační centra apod., protože se zaměřuje právě na neinvestiční stránku této problematiky.

5.4.4.7 Intervence na podporu spolupráce OP pro hlavní město Praha

Spolupráce je nejsilnější stránkou „pražských“ Operačních programů. Nejedná se však jen o poměrně vysoký počet intervencí, které se na spolupráci zaměřují (4 intervence dominantně a 4 částečně), jde spíše o formu. Jednotlivé oblasti podpory jsou nastaveny tak, že se možnosti spolupráce prolínají napříč mnoha intervencemi. Dalším kladem je, že jsou zapojeni všichni klíčoví aktéři, tj. vzdělávací, vědeckovýzkumné instituce i podnikatelský sektor. V některých případech bude podpora těchto aktérů dokonce omezena jen na projekty zaměřené na spolupráci – to se týká zejména oblasti výzkumu a vývoje. Současně jsou podpořeny projekty jak investičního charakteru (součást inovační infrastruktury), tak neinvestiční povahy (vytváření partnerských vazeb).

I zde je patrná koncentrace podpory, tedy snaha nepodporovat vše. Nejspíš z tohoto důvodu tedy nejsou podporovány aktivity stimulující spolupráci například mezi vzdělávacími institucemi nebo mezi výzkumnými institucemi navzájem. Vždy je podpora nastavena jako propojení přinejmenším dvou ze tří klíčových aktérů.

5.4.4.8 Koherence Operačních programů po formální stránce

I mezi oběma „pražskými“ OP se objevují značné rozdíly po formální stránce. Znovu se je pokusíme identifikovat zejména na základě míry obecnosti/konkrétnosti jednotlivých oblastí podpory a obsahové struktury.

Z hlediska míry obecnosti jednotlivých intervencí je třeba uvést, že prioritní osy i oblasti podpory se vzájemně liší z hlediska míry koncentrace na určité téma. Zejména OPPhaA pracuje s komplexními intervencemi, které zahrnují širokou škálu aktivit, což je nejvýraznější u prioritní osy 1 Podpora znalostní ekonomiky OPPhaA. Ta má nesmírně pestré rozložení aktivit, pohybuje se od dalšího vzdělávání přes podporu výzkumu a vývoje a podnikatelského prostředí po inovační infrastrukturu a spolupráci. Ovšem i 3. prioritní osa Modernizace počátečního vzdělávání OPPhaA nepochybně rovněž přispívá k IZE, není tedy úplně logické, že byla vyčleněna zvlášť.

Míra podrobnosti na úrovni jednotlivých oblastí podpory se také dost liší. Patrné je to především u OPPhaA, kde se k oblasti IZE vztahuje více intervencí. Na jednu stranu je zde možné najít velmi úzce zaměřenou intervenci Další vzdělávání pedagogických pracovníků a odborných pracovníků ve školství (3.2), na stranu druhou velmi rozsáhlou oblast podpory Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání (1.1). Kromě toho, že zde hrozí potenciální překryv (viz výše), je to i vhodný příklad poukazující na nejednotnou míru konkrétnosti pojetí intervencí, a to dokonce v rámci jednoho OP.

Oba OP se také poněkud liší z hlediska zvoleného přístupu k názvům prioritních os – OPPhaA se rozhodl již v názvu poukázat na tendenci, o niž usiluje (rozvoj, modernizace atd.), OPPhaK preferuje pouhé označení oblasti, v rámci které bude podpora možná (např. Inovace a podnikání). Názvy jednotlivých intervencí není vhodné z formálního hlediska hodnotit, protože OPPhaA tuto úroveň vůbec neuvádí.

Výše zmíněná poznámka souvisí s obsahovou strukturou, ve které se také vyskytují značné rozdíly mezi oběma OP. Je třeba konstatovat, že v podstatě nepodávají o jednotlivých intervencích stejný typ a rozsah informací. Shoda nepanuje ani u základní struktury návrhové části – OPPhaK rozepisuje podporu do úrovně oblastí podpory, OPPhaA popisuje pouze prioritní osy, detailnější zaměření lze vyčíst pouze z tzv. podporovaných skupin činností. Ty však zasahují často velmi odlišná témata, ve skutečnosti tedy v podstatě odpovídají úrovni oblastí podpory. To značně „znepřehledňuje“ celý dokument. OPPhaA uvádí na rozdíl OPPhaK cílové skupiny a takových rozdílů by se našla celá řada.

Tab. č. 22: Shrnutí obsahové analýzy OP pro hlavní město Praha

Intervenční oblast	Synergie	Překryvy	Chybějící oblast
Výzkum a vývoj	<ul style="list-style-type: none"> • lidské zdroje (OPPhaA) a fyzická infrastruktura (OPPhaK) 	-	<ul style="list-style-type: none"> • základní výzkum
Vzdělávání	-	<ul style="list-style-type: none"> • v oblasti dalšího vzdělávání 	<ul style="list-style-type: none"> • základní školství a fyzická infrastruktura škol – obě oblasti jsou však z hlediska IZE postradatelné
Podnikání a podnikatelství	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj příznivého prostředí pro podnikání – fyzická infrastruktura (OPPhaK) i poradenství a vzdělávání (OPPhaA) 	-	-
Inovační infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • klasická inovační infrastruktura (OPPhaK) a rozvoj lidských zdrojů (OPPhaA) • podpora zavádění ICT a e-Governmentu jak po stránce tvrdých (OPPhaK), tak měkkých aktivit (OPPhaA) 	-	-
Spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> • podpora investičního (OPPhaK) i neinvestičního (OPPhaA) charakteru spolupráce • začlenění všech tří klíčových aktérů 	-	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráce mezi aktéry (uvnitř jednoho typu, např. mezi vzdělávacími institucemi)

5.4.5 Shrnutí

Klíčový problém, který se prolíná celým textem, lze shrnout následujícím způsobem. Vzhledem k nastavení strukturálních fondů a zejména vzhledem k principu monofondovosti jsou témata Operačních programů řešena buď za pomoci investičních nebo neinvestičních intervencí. Uměle jsou tedy dělena témata, která by bylo smysluplnější podporovat jako společný balíček. Tento model, který sám o sobě působí značné problémy oddělováním logicky zcela kompatibilních aktivit, vyžaduje značnou koordinaci a zdá se, že ne ve všech případech byla důsledně dodržována. To se projevuje nejen v nastavení intervencí, ale důkazem toho je i nejednotná obsahová struktura.

Největší rizika lze spatřovat v oblasti výzkumu a vývoje, k níž Česká republika přistoupila na úrovni TOP tak, že její problémy mohou vyřešit především intervence investičního charakteru v podobě rekonstrukce stávající, budování nové infrastruktury a nákupem moderního vybavení. Lidským zdrojům ve vědě a výzkumu se věnují pouze dvě oblasti podpory. Objevuje se reálná hrozba, že v České republice vzniknou nové vědeckovýzkumné ústavy se špičkovým vybavením, ale zůstanou prázdné, protože zde nebude dostatek vědců, kteří by v nich pracovali. V „pražských“ OP je zase podpora omezena jen na aplikovaný výzkum a zejména na jeho transfer do podnikatelské sféry. Je to sice důležitý aspekt a v České republice si otázka spolupráce mezi aktéry nepochybně zaslouží velkou pozornost, nicméně základní výzkum by neměl být zcela opominut.

6. Absorpce v oblasti IZE

6.1 Metodologie

Cílem analýzy na této úrovni je porovnání konsistence budoucí poptávky ze strany žadatelů o podporu s navrženými intervencemi v jednotlivých Operačních programech. Bude posouzeno to, do jaké míry mohou potenciální projektové záměry přispět k dosažení hlavních strategických cílů a do jaké míry je struktura poptávky v souladu se zaměřením a rozsahem navržených intervencí. V rámci této etapy bude rovněž analyzována geografická distribuce poptávky a její adekvátnost ve vztahu k absorpční kapacitě krajů ČR.

Klíčové otázky:

- Budou projektové záměry naplňovat strategické cíle v oblasti IZE?
- Do jaké míry existuje soulad mezi rozložením nabídky podpory v oblasti IZE a poptávkou po této podpoře?
- Odpovídá geografické rozložení poptávky v oblasti IZE reálné absorpční schopnosti krajů v ČR?

Výstupy/doporučení:

- Identifikace potenciálních převisů a mezer, stanovení jejich příčin, vyjasnění vzájemných vazeb, návrh doporučení k eliminaci převisů, příp. mezer v podpoře (např. nastavení mantinelů v případě převisů, návrh podpůrných opatření v případě mezer apod.)
- Návrh hlavních zásad monitorovacího systému k průběžnému vyhodnocování průběhu Operačních programů, který bude možné využít pro synchronizaci a dosažení konsistence nabídky a poptávky (z hlediska rozsahu, zaměření, finanční objemu intervenčních oblastí apod.) v průběhu celého programovacího období.

6.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření, které probíhalo v období od 7. září 2006 – 10. října 2006, představovalo velmi cenný zdroj empirických dat, které do značné míry přispělo k posouzení absorpční kapacity v oblasti IZE na několika úrovních.

Celkem byly realizovány tři verze dotazníků, a to v závislosti na charakteru oslovovaných subjektů: dotazník na tvorbu znalostí, dotazník na přenos znalostí a dotazník pro podnikatelské subjekty. Byly definovány tematické okruhy a klíčové otázky zaměřené tak, aby z odpovědí bylo možné analyzovat příčiny současného stavu v oblasti podpory rozvoje inovací a znalostní ekonomiky. Použité dotazníky jsou uvedeny v příloze.

Dotazník na tvorbu znalostí byl určen pro univerzity, resp. fakulty s technickým a přírodovědeckým zaměřením a pro výzkumné ústavy (všechny ústavy AV ČR, privátní

výzkumné ústavy, resortní výzkumné ústavy). Celkem bylo osloveno 190 subjektů. Dotazník na přenos znalostí byl určen poradenským firmám, vědecko-technickým parkům a jiným subjektům, jejichž činnost napomáhá šíření inovací a znalostí. Celkem bylo osloveno 107 subjektů. Dotazník orientovaný na podnikatelské subjekty byl doručen 1655 firmám s inovačním potenciálem. Soubor inovačních firem byl vybrán z databáze Technologického profilu ČR, z databáze Asociace výzkumných organizací a z interních databází zpracovatelů. Vzhledem k tomu, že firmy v dotazníku uváděly své projektové záměry, byl, na rozdíl od dotazníku pro tvorbu a přenos znalostí, dotazník určený pro podnikatelské subjekty anonymní (z důvodu konkurenčního prostředí v rámci uvažovaného segmentu). Požadavkem bylo rovnoměrné regionální rozložení oslovených firem.

Návratnost dotazníků přibližuje následující tabulka.

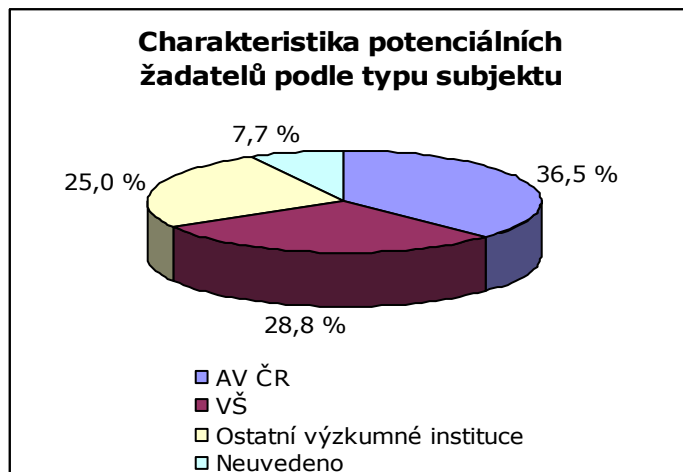
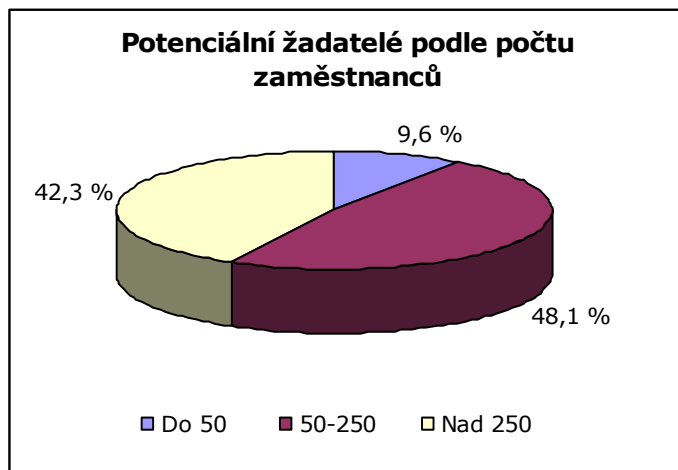
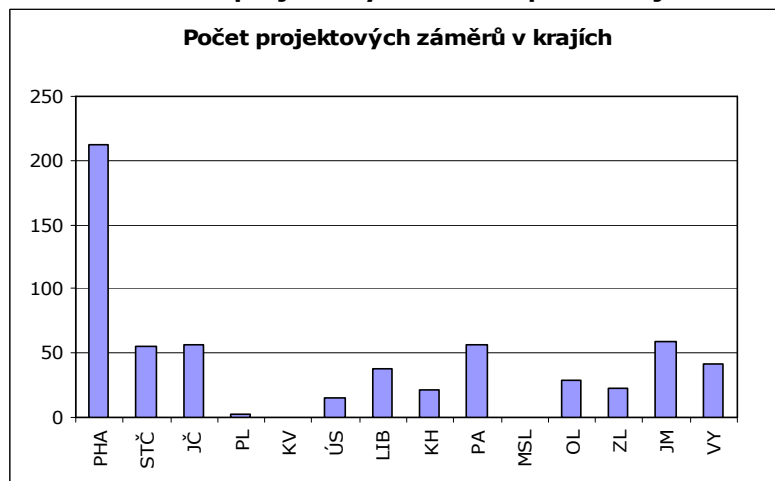
Tab. č. 23: Návratnost dotazníků podle jednotlivých typů dotazníků

Dotazník	Počet oslovených	Počet vyplněných dotazníků	Návratnost (%)
Dotazník na tvorbu znalostí	190	52	27,4
Dotazník na přenos znalostí	107	20	18,7
Dotazník na podnikatelské subjekty	1655	103	6,2
Celkem	1952	175	9,0

Celkem odpovědělo 175 respondentů, což představuje celkovou návratnost 9 %. Největší návratnost měl dotazník zaměřený na tvorbu znalostí (27,4 %), nejmenší pak dotazník orientovaný na podnikatelské subjekty (6,2 %). Vzhledem k tomu, že původní výběr oslovených respondentů nebyl konkrétně cílený, nepředstavuje dosažená návratnost špatný výsledek. V rámci dotazníkového šetření se vyskytly případy, kdy z konkrétních krajů neodpověděly žádné z dotazovaných subjektů. To pak negativně ovlivňuje regionální rozložení výsledků a zkresluje preferenci jednotlivých definovaných intervencí. Jestliže je v následujícím textu uvedena u některého regionu nulová hodnota, dotazované subjekty z daného kraje neodpověděly.

6.2.1 Výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na tvorbu znalostí

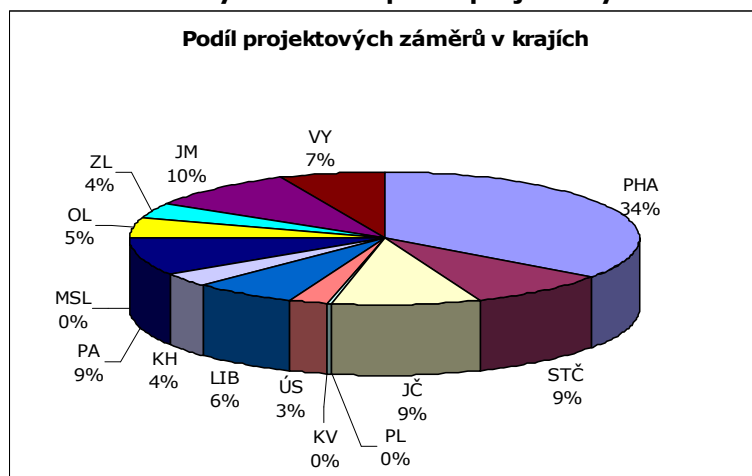
V rámci dotazníkového šetření zaměřeného na tvorbu znalostí odpovědělo 52 subjektů, které jsou aktivní v oblasti inovací a znalostní ekonomiky. Dotazník byl určen akademickým (přírodovědným a technickým) a výzkumným institucím. Nejvíce odpovědělo výzkumných ústavů, které patří k Akademii věd ČR. Téměř stejný podíl pak zaujímají fakulty VŠ a soukromé a resortní výzkumné ústavy. Podle počtu zaměstnanců je nejvíce zastoupena skupina středních (50-250 zaměstnanců) a malých (do 50 zaměstnanců) podniků.

Graf č. 14: Charakteristika potenciálních žadatelů podle typu subjektu**Graf č. 15: Potenciální žadatelé podle počtu zaměstnanců****Graf č. 16: Počet projektových záměrů podle krajů**

Subjekty, které v dotazníkovém šetření, zabývající se tvorbou znalostí, odpověděly, uvedli celkově 611 projektových záměrů. Více než třetina všech projektových záměrů bude podána v Praze (34 % všech projektových záměrů). Relativně vysoké procento projektových záměrů bude podáno ve Středočeském, Jihočeském, Pardubickém a Jihomoravském kraji (cca 10% projektových záměrů). Nejnižší podíl projektových

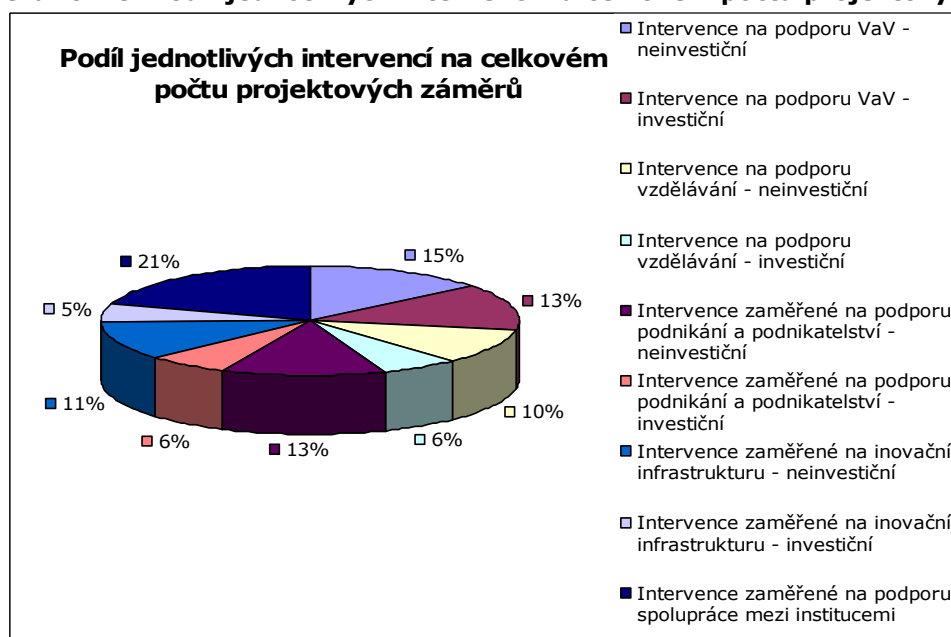
záměrů podle krajů pak vykazuje kraj Plzeňský (pouze dva projektové záměry), Karlovarský a Moravskoslezský (všechny 0 %).

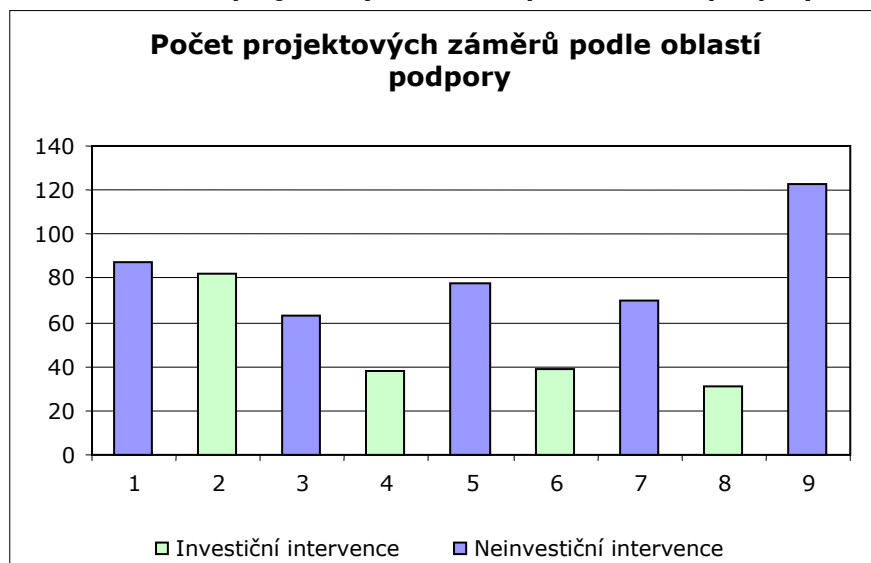
Graf č. 17: Podíly celkového počtu projektových záměrů v krajích

Rozložení plánovaného čerpání finanční podpory ze Strukturálních fondů v rámci jednotlivých intervenčních oblastí ukazují následující dva grafy. Největší objem projektových záměrů je alokován v rámci intervence zaměřené na meziinstitucionální spolupráci. Zde bude alokováno 123 projektových záměrů. V rámci neinvestiční intervence na podporu VaV je pak alokováno 87 projektových záměrů. Nejméně projektových záměrů je uváděno v rámci „tvrdé“ intervence zaměřené na inovační infrastrukturu. Obecně lze poukázat na fakt, že v rámci jednotlivých identifikovaných kategorií intervencí je nejvíce projektových záměrů podáváno v rámci neinvestičních „měkkých“ intervencí. V rámci jednotlivých oblastech neinvestičních intervencí je největší zájem projektových záměrů o zkvalitnění vědecké přípravy, podporu výzkumu, o rozvoj dalšího vzdělávání, zkvalitnění vzdělávacích programů, šíření a sdílení informací a patentové ochrany.

Graf č. 18: Podíl jednotlivých intervencí na celkovém počtu projektových záměrů

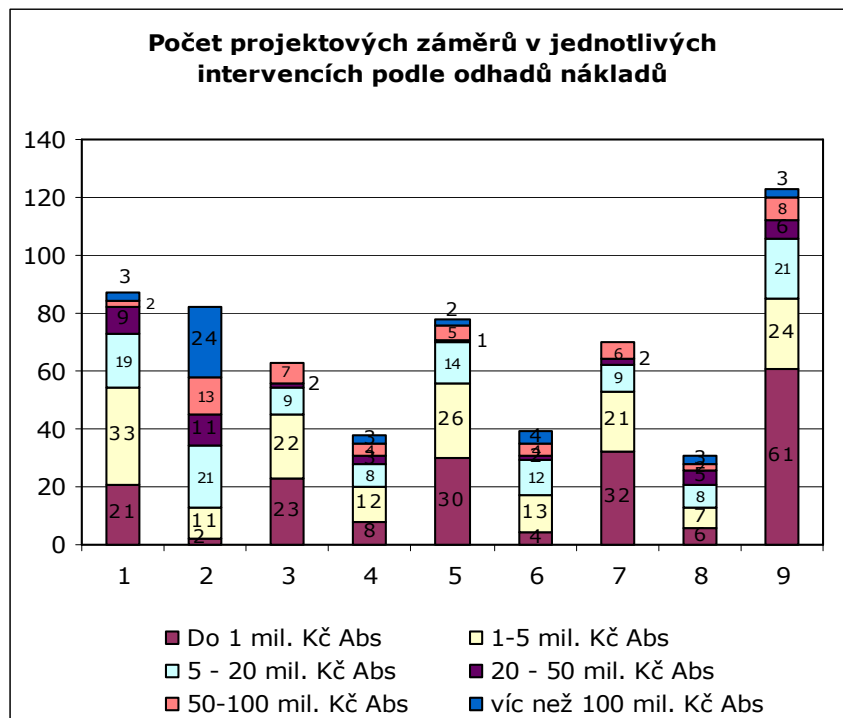

Graf č. 19: Počet projektových záměrů podle oblastí podpory

Poznámka: 1 – intervence na podporu VaV neinvestiční
 2 – intervence na podporu VaV investiční
 3 – intervence na podporu vzdělávání neinvestiční
 4 – intervence na podporu vzdělávání investiční
 5 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství neinvestiční
 6 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství investiční
 7 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu neinvestiční
 8 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu investiční
 9 – intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

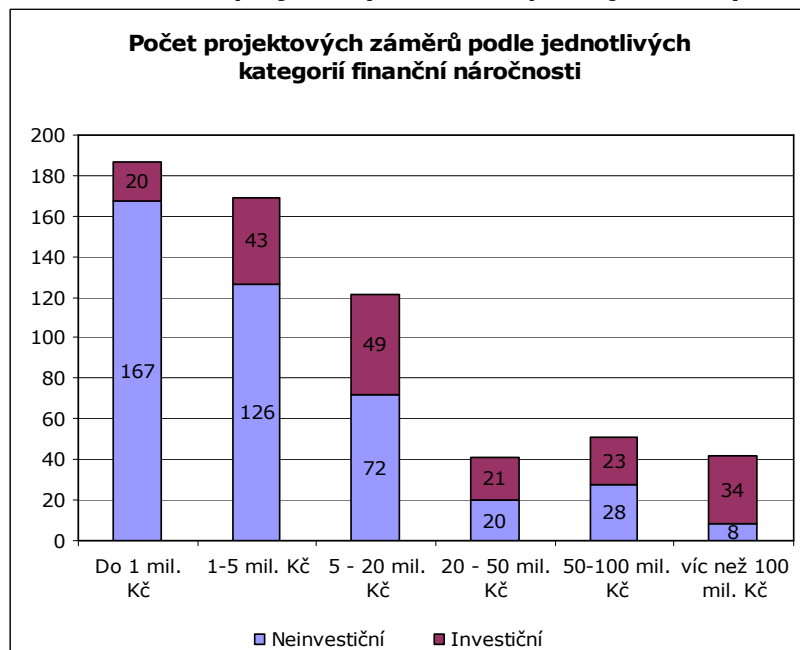
Z následujícího grafu je patrné rozložení projektových záměrů podle jednotlivých intervencí a podle odhadů nákladů, které budou oslovené subjekty čerpat ze Strukturálních fondů. Nejvíce projektových záměrů je soustředěno ve třech kategoriích s nejnižší alokací peněz. 187 projektových záměrů je koncentrováno v kategorii do 1 mil. Kč, 169 projektových záměrů se nachází v kategorii 1-5 mil. Kč a 121 projektových záměrů v kategorii 5-20 mil. Kč. V ostatních kategoriích alokace finančních nákladů se nachází přibližně 50 projektových záměrů.

Jestliže rozdělíme počet projektových záměrů do jednotlivých kategorií finančních nákladů a zároveň podle tematických intervencí, vyplývá, že nejvíce projektových záměrů v kategorii do 1 mil. Kč je soustředěno v rámci intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi (61), v neinvestiční intervenci na zaměřené na inovační infrastrukturu (32) a neinvestiční intervenci na podporu podnikání a podnikatelství (30). Nejvíce projektových záměrů s finanční alokací více než 100 mil. Kč se koncentrovalo v „tvrdé“ intervenci na podporu výzkumu a vývoje (24). V ostatních intervencích bylo zaznamenán počet projektových záměrů v intervalu 0-4.

Graf č. 20: Počet projektových záměrů v jednotlivých intervencích

Poznámka: 1 – intervence na podporu VaV neinvestiční
 2 – intervence na podporu VaV investiční
 3 – intervence na podporu vzdělávání neinvestiční
 4 – intervence na podporu vzdělávání investiční
 5 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství neinvestiční
 6 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství investiční
 7 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu neinvestiční
 8 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu investiční
 9 – intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

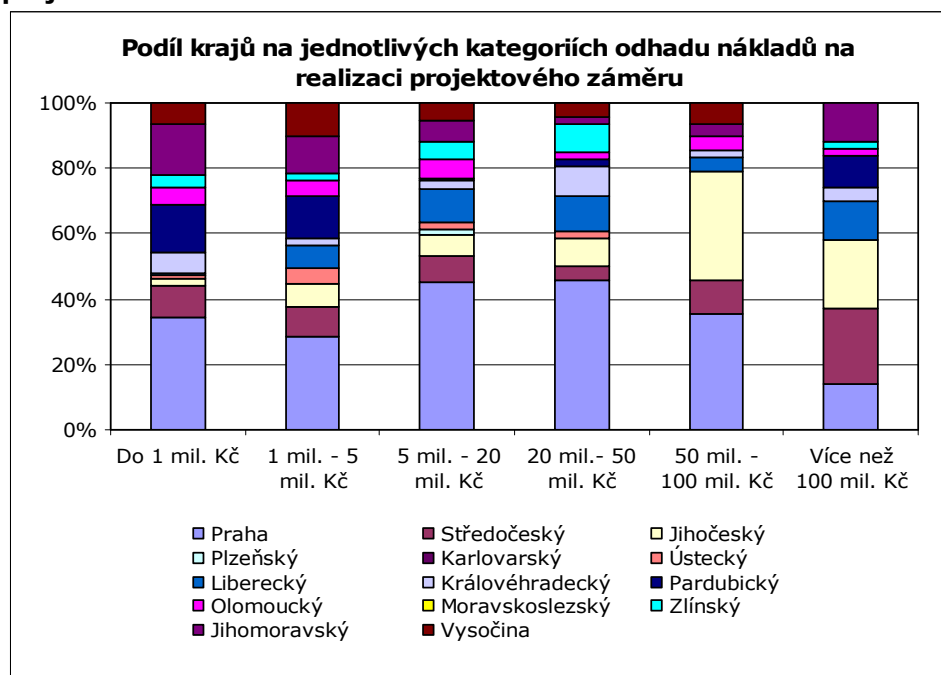
Počet projektových záměrů, které přísluší buď do investiční intervence nebo neinvestiční intervence a do jednotlivých kategorií finanční náročnosti ukazuje následující graf. Z něj je patrné, že většina projektových záměrů bude podána v neinvestičních intervencích a v kategorii předpokládaných nákladů do 1 mil. Kč. Z grafu je patrné, že více projektových záměrů v rámci investičních intervencí je podáno pouze v kategorii finančních nároků 20 – 50 mil. Kč a v kategorii více než 100 mil. Kč. V kategorii 50 – 100 mil. Kč je pak počet projektových záměrů v investičních a neinvestičních intervencích poměrně vyrovnaný. Tento stav rozložení projektových záměrů ukazuje na fakt, že investiční projekty se budou týkat převážně větších investičních celků odpovídajících povaze vybudování rozsáhlejších inovačních kapacit.

Graf č. 21: Počet projektových záměrů podle jednotlivých kategorií finanční náročnosti

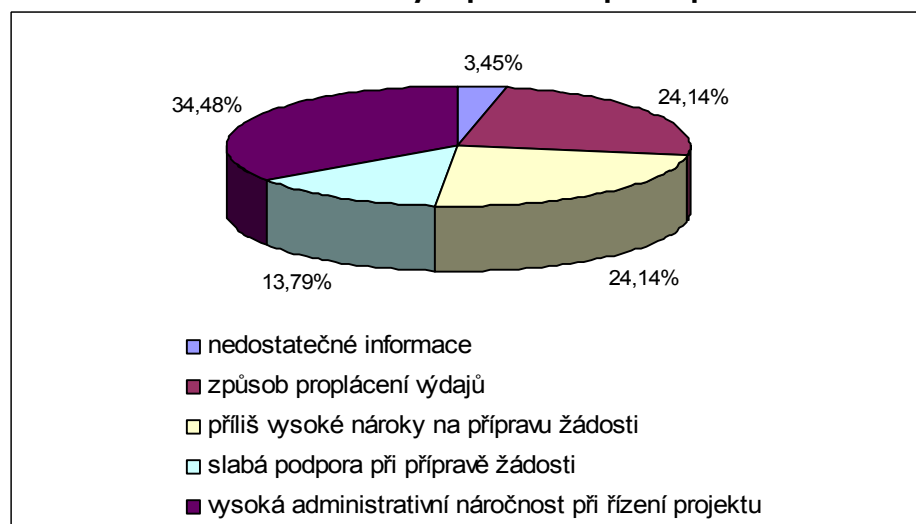
Podíl a počet projektových záměrů v jednotlivých kategoriích odhadu nákladů na realizaci v jednotlivých krajích jsou uvedeny v následujících grafech a tabulce. Ve většině kategoriích odhadu nákladů je nejvíce projektových záměrů lokalizováno v Praze. Výjimku tvoří pouze kategorie nad 100 mil. Kč, kde je Praha na druhém místě za krajem Středočeským.

Tab. č. 24: Počet projektových záměrů v jednotlivých kategoriích nákladů a v krajích

	Do 1 mil. Kč	1 - 5 mil. Kč	5 - 20 mil. Kč	20 - 50 mil. Kč	50 - 100 mil. Kč	Více než 100 mil. Kč
Praha	62	45	49	21	17	6
Středočeský	17	14	9	2	5	10
Jihočeský	4	11	7	4	16	9
Plzeňský	0	0	2	0	0	0
Karlovarský	0	0	0	0	0	0
Ústecký	2	8	2	1	0	0
Liberecký	1	11	11	5	2	5
Královéhradecký	11	3	3	4	1	2
Pardubický	26	20	1	1	0	4
Olomoucký	10	8	6	1	2	1
Moravskoslezský	0	0	0	0	0	0
Zlínský	7	3	6	4	0	1
Jihomoravský	27	18	7	1	2	5
Vysočina	12	16	6	2	3	0

Graf č. 22: Podíl krajů na jednotlivých kategoriích odhadu nákladů na realizaci projektového záměru

V závěru dotazníkového šetření respondenti odpovídali na otázku největších problémů při čerpání prostředků ze Strukturálních fondů, se kterými se potýkali v současném programovacím období. Nejvíce respondentů uvedlo jako výrazný problém vysokou administrativní náročnost při řízení projektu (přes 34 %). Dále respondenti uvádí za podstatný problém vysoké nároky na přípravu žádosti a způsob proplácení výdajů (přes 24%).

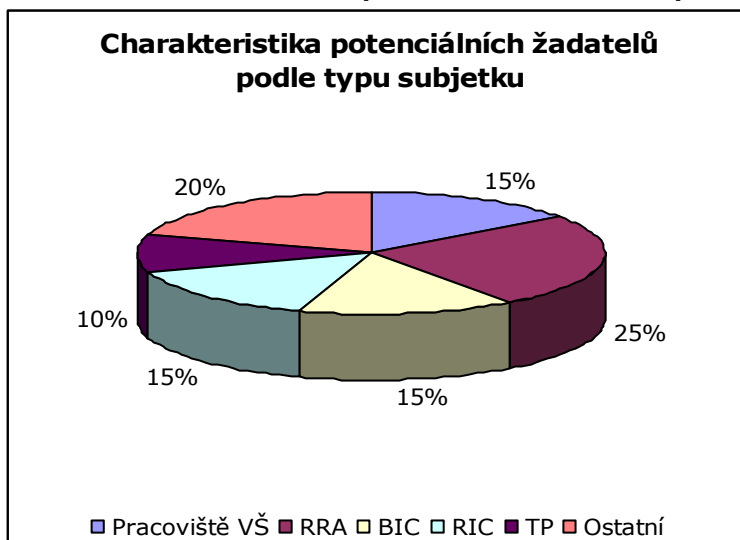
Graf č. 23.: Podíl identifikovaných problémů při čerpání ze SF

6.2.2 Výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na přenos znalostí

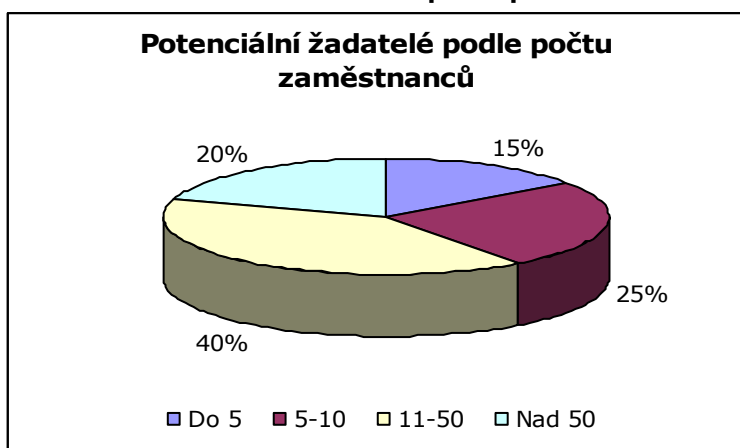
V rámci dotazníkového šetření zaměřeného na tvorbu znalostí odpovědělo 20 subjektů, jež jsou aktivní v činnostech, které napomáhají šíření inovací a znalostí. Dotazník byl určen pracovištěm VŠ, regionálním rozvojovým agenturám, technologickým parkům apod. Největší podíl odpovědí došlo z regionálních rozvojových agentur. Pracoviště VŠ zabývající se přenosem znalostí, BIC a RIC vykazují stejný podíl odpovědí. Podle

charakteru institucí bylo přihlíženo i k třídění subjektů podle počtu zaměstnanců. Nejvíce je tak zastoupena skupina subjektů čítající 10-50 zaměstnanců a podniky s 5-10 zaměstnanci.

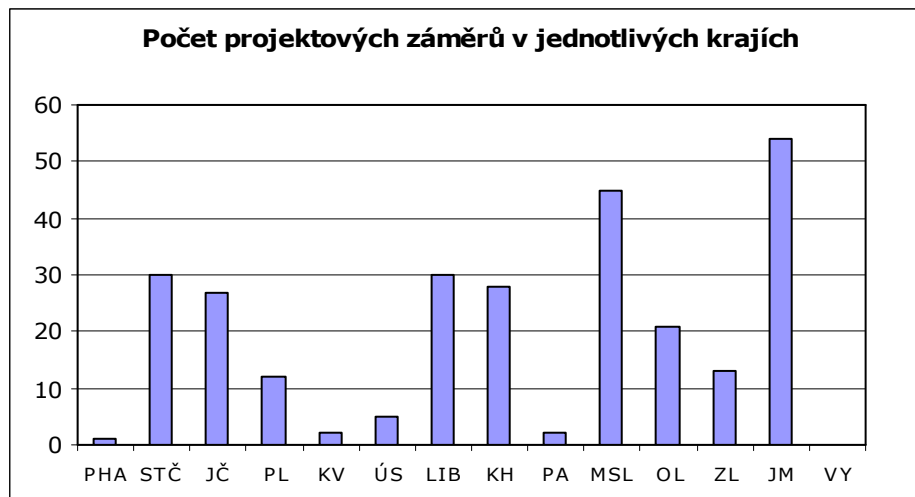
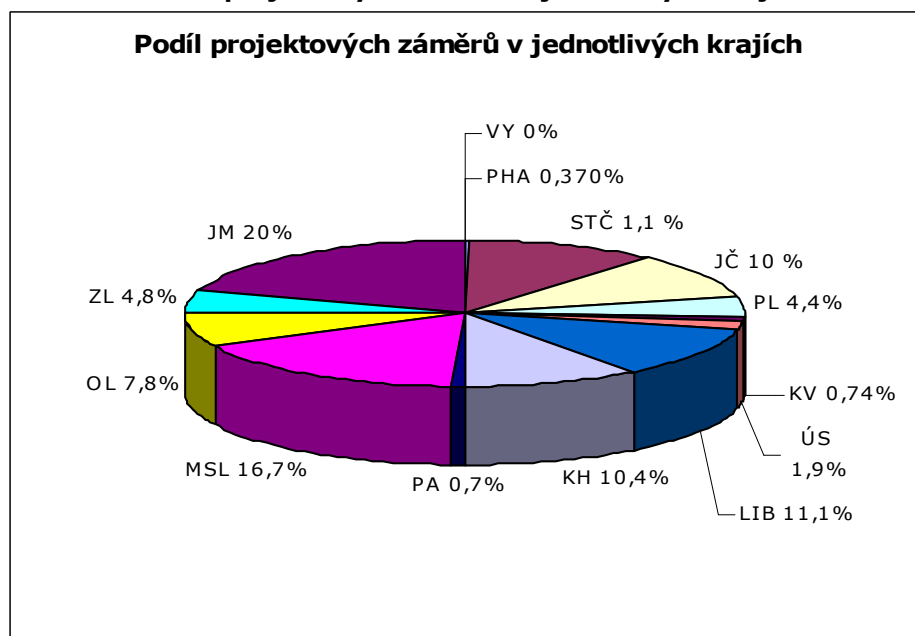
Graf č. 24: Charakteristika potenciálních žadatelů podle typu subjektu

Graf č. 25: Potenciální žadatelé podle počtu zaměstnanců

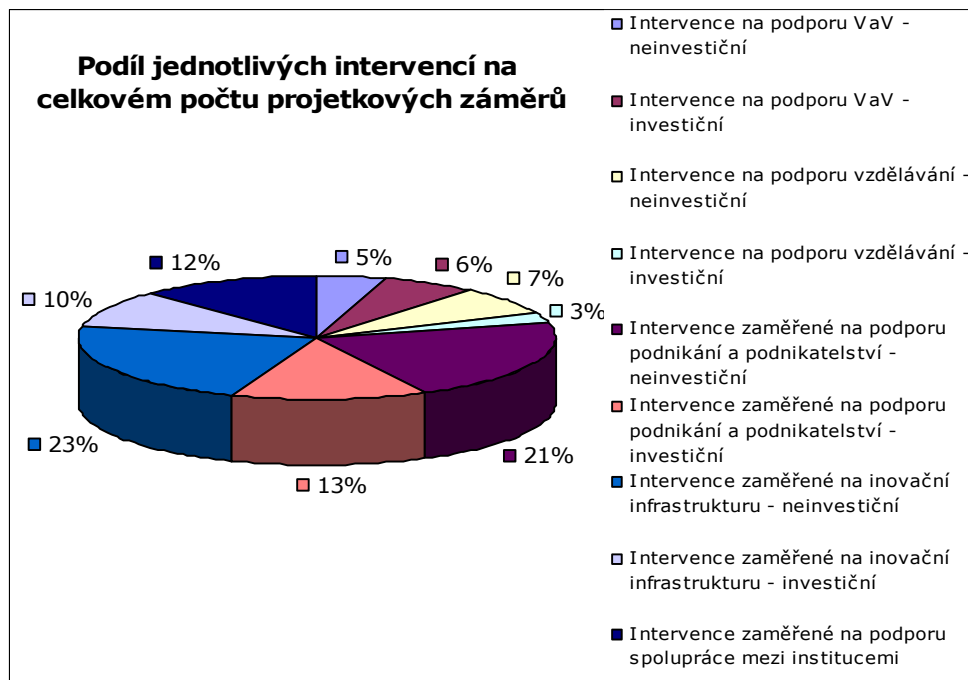
Dotazníkové šetření zaměřené na přenos znalostí zaznamenalo celkem 269 projektových záměrů. Nejvyšší počet projektových záměrů podaly subjekty z obou „moravských“ krajů (54 projektových záměrů v Jihomoravském kraji a 45 projektových záměrů v Moravskoslezském kraji). Druhou skupinu krajů tvoří kraje Středočeský, Jihočeský, Liberecký a Královéhradecký. Zde by mohlo být podáno kolem 30 projektů týkajících se přenosu znalostí. Kraje Karlovarský, Ústecký, Pardubický a Praha vykazují nízký počet projektových záměrů (od 1 do 5). V kraji Vysočina se žádný projektový záměr, který se týká přenosu znalostí pravděpodobně neuskuteční.

Graf č. 26: Počet projektových záměrů v jednotlivých krajích**Graf č. 27: Podíl projektových záměrů v jednotlivých krajích**

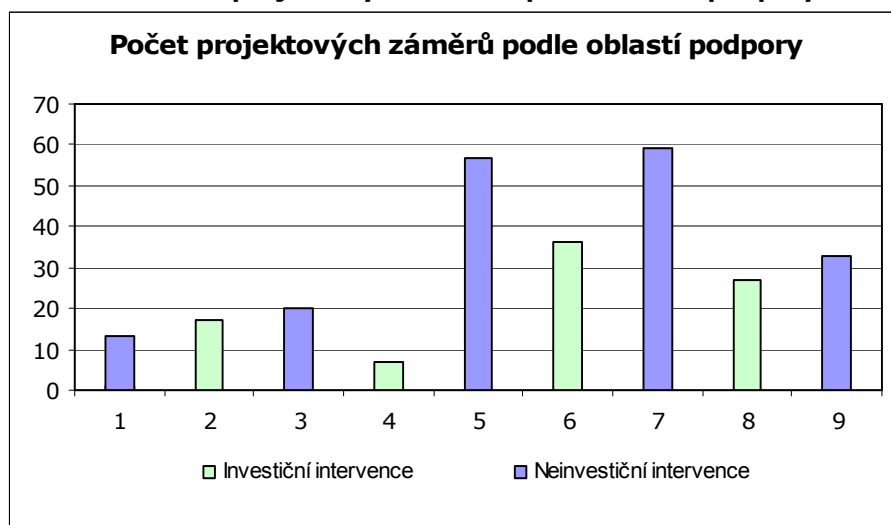
Čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů podle jednotlivých intervencí je naznačeno v následujících grafech. Největší objem projektových záměrů je alokován v rámci neinvestiční intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (23 %) a v neinvestiční intervenci zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství (21 %). Nejméně projektových záměrů bylo v rámci dotazníkového šetření uvedeno v investiční intervenci na podporu vzdělávání (3 % projektových záměrů), v „měkké intervenci na podporu VaV (5 %), v „tvrdé“ intervence zaměřené na podporu VaV (6 %) a v neinvestiční intervenci na podporu vzdělávání (7 %). Z výsledků dotazníkového šetření můžeme poukázat na fakt, že v rámci jednotlivých identifikovaných kategorií intervencí je nejvíce projektových záměrů podáváno v rámci neinvestičních „měkkých“ intervencí. V rámci jednotlivých oblastí neinvestičních intervencí je nejvíce projektových záměrů zaměřeno na vzdělávání zaměstnanců, usnadnění přístupu k financím (rizikový kapitál apod.), poradenství, šíření inovací (včetně marketingu), šíření a sdílení informací a další vzdělávání. Nejvíce projektových záměrů v investičních intervencích bylo uvedeno v oblastech týkajících se budování podnikatelské infrastruktury (klastry, inkubátory apod.), budování infrastruktury podporující vznik a šíření inovací, pořízení nových

technologií a podpora sítí ICT.

Graf č. 28: Podíl jednotlivých intervencí na celkovém počtu projektových záměrů

Graf č. 29: Počet projektových záměrů podle oblastí podpory

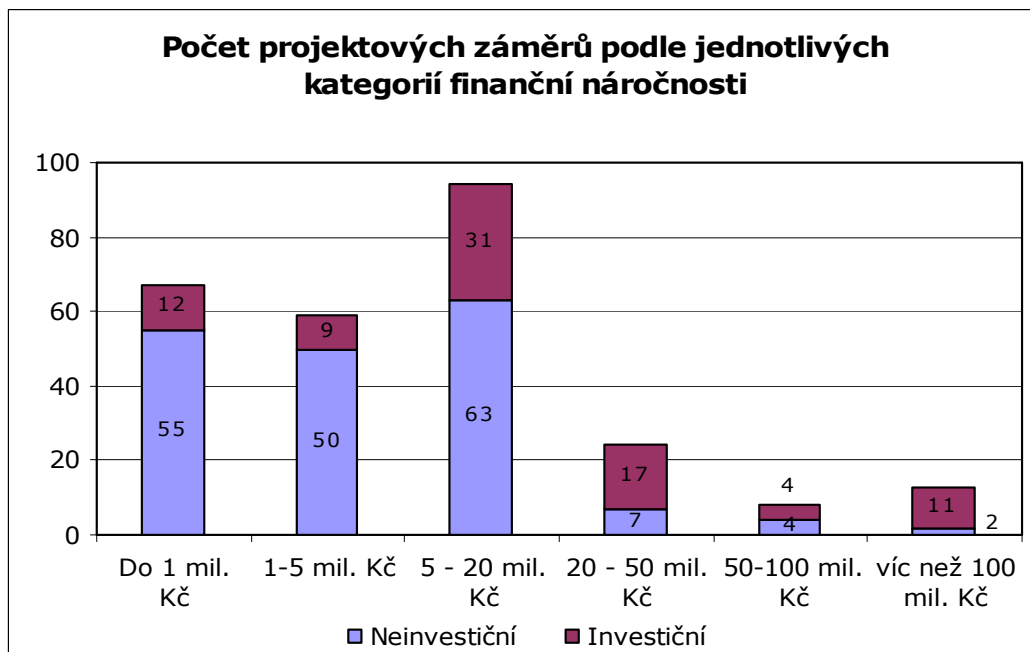

Poznámka: 1 – intervence na podporu VaV neinvestiční
 2 – intervence na podporu VaV investiční
 3 – intervence na podporu vzdělávání neinvestiční
 4 – intervence na podporu vzdělávání investiční
 5 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství neinvestiční
 6 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství investiční
 7 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu neinvestiční
 8 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu investiční
 9 – intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

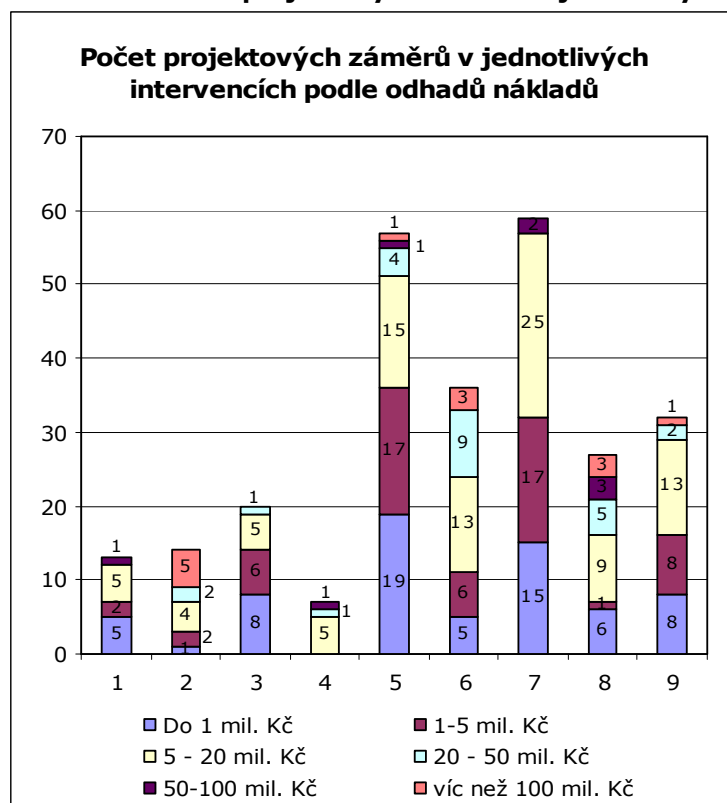
Následující graf zobrazuje rozložení projektových záměrů podle odhadů nákladů, které budou chtít oslovené subjekty čerpat ze SF. Nejvíce je projektových záměrů počítá s projektovými náklady 5 – 20 mil. Kč (94 projektových záměrů). Značný podíl z celkového počtu projektových záměrů náleží do dvou nejnižších kategorií finanční náročnosti – 67 projektových záměrů s finanční náročností do 1 mil. Kč a 59 projektových

záměrů s předpokládaným rozpočtem od 1 do 5 mil. Kč. Z grafu je patrná také alokace projektových záměrů podle finanční náročnosti a investiční nebo neinvestiční intervence. V rámci třech nejnižších kategorií finanční náročnosti je patrné, že výrazně převažují projektové záměry neinvestičního charakteru. Ve zbývajících kategoriích finanční náročnosti naopak početně převažují projektové záměry, které patří do investičních intervencí. Tento stav indikuje fakt, že se investiční projekty soustředí převážně na tvorbu a provoz nových inovačních kapacit, což je z finančního hlediska náročnější (oproti např. zavedení nového pilotního programu, který bude fungovat na bázi stávající infrastruktury).

Graf č. 30: Počet projektových záměrů podle kategorií finanční náročnosti

Jestliže rozdělíme počet projektových záměrů do jednotlivých kategorií finančních nákladů a zároveň podle tématických intervencí je patrné, že nejvíce projektových záměrů v kategorii do 1 mil. Kč je soustředěno v rámci neinvestiční intervenci zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství (19), v neinvestiční intervenci zaměřené na inovační infrastrukturu (15). Nejvíce projektových záměrů s finanční alokací více než 100 mil. Kč se koncentrovalo v „tvrdé“ intervenci na podporu výzkumu a vývoje (5). Absolutně největší počet projektových záměrů byl v rámci dotazníkového šetření alokován v rámci kategorie finanční náročnosti 5 – 20 mil. Kč. V této kategorii bylo nejvíce projektových záměrů v rámci neinvestiční intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (25) a v rámci neinvestiční intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství (15).

Graf č. 31: Počet projektových záměrů v jednotlivých intervencích podle odhadu nákladů

Poznámka: 1 – intervence na podporu VaV neinvestiční
 2 – intervence na podporu VaV investiční
 3 – intervence na podporu vzdělávání neinvestiční
 4 – intervence na podporu vzdělávání investiční
 5 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství neinvestiční
 6 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství investiční
 7 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu neinvestiční
 8 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu investiční
 9 – intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

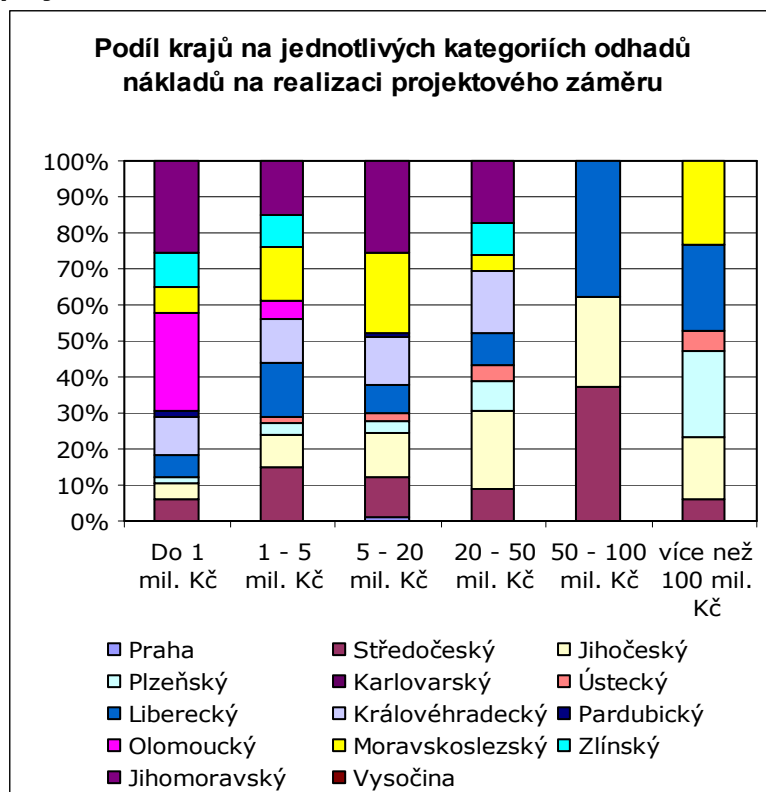
Podíl a počet projektových záměrů jednotlivých kategorií odhadu nákladů na realizaci v jednotlivých krajích jsou uvedeny v následujících grafech a tabulce. Rozložení lokalizace projektových záměrů v jednotlivých krajích není tak jednoznačné jak v případě dotazníkového šetření zaměřeného na tvorbu znalostí.

Tab. č. 25: Počet projektových záměrů v jednotlivých kategoriích nákladů a podle kraje

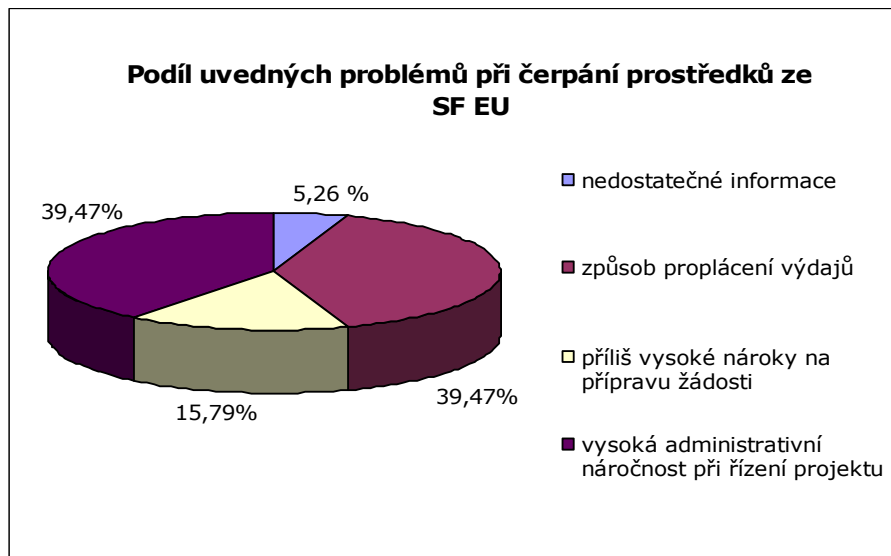
	Do 1 mil. Kč	1 až 5 mil. Kč	5 až 20 mil. Kč	20 až 50 mil. Kč	50 až 100 mil. Kč	víc jak 100 mil. Kč
Praha	0	0	1	0	0	0
Středočeský	4	9	10	2	3	1
Jihočeský	3	5	11	5	2	3
Plzeňský	1	2	3	2	0	4
Karlovarský	0	0	0	0	0	0
Ústecký	0	1	2	1	0	1
Liberecký	4	9	7	2	3	4
Královéhradecký	7	7	12	4	0	0
Pardubický	1	0	1	0	0	0
Olomoucký	18	3	0	0	0	0
Moravskoslezský	5	9	20	1	0	4

Zlínský	6	5	0	2	0	0
Jihomoravský	17	9	23	4	0	0
Vysočina	0	0	0	0	0	0

Graf č. 32: Podíl krajů na jednotlivých kategoriích odhadů nákladů na realizaci projektového záměru

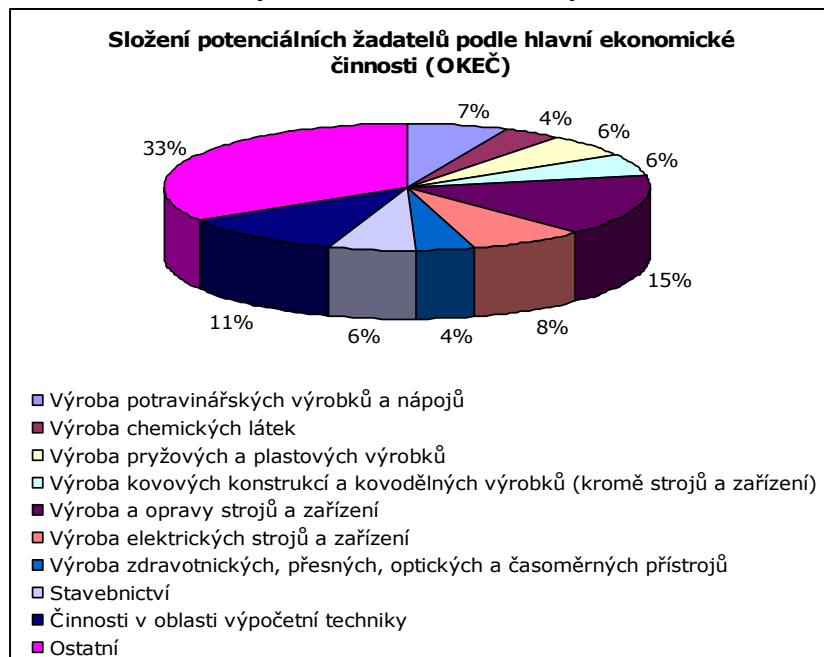

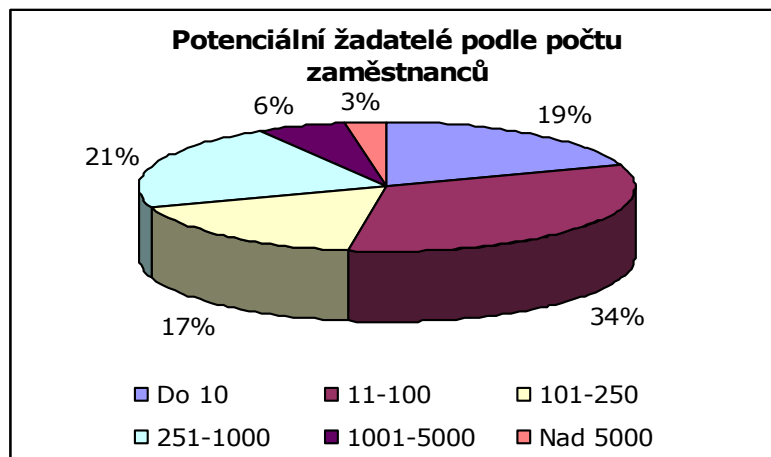
Jako největší problém při čerpání prostředků ze Strukturálních fondů v současném programovacím období (2004-2006) identifikovaly dotázané subjekty způsob proplácení výdajů a vysokou administrativní náročnost při řízení projektu (téměř 40 %). Příliš vysoké nároky na přípravu projektové žádosti uvádí jako problém téměř 16 % respondentů. Žádný z dotázaných subjektů však neuvedl jako problém slabou podporu při přípravě projektové žádosti.

Graf č. 33: Podíl identifikovaných problémů při čerpání ze SF

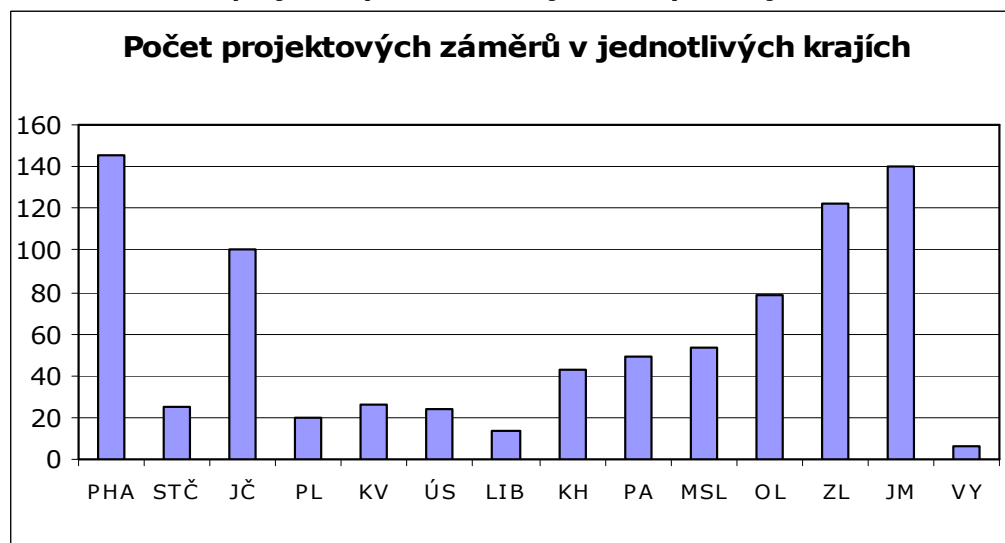
6.2.3 Výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na podnikatelské subjekty

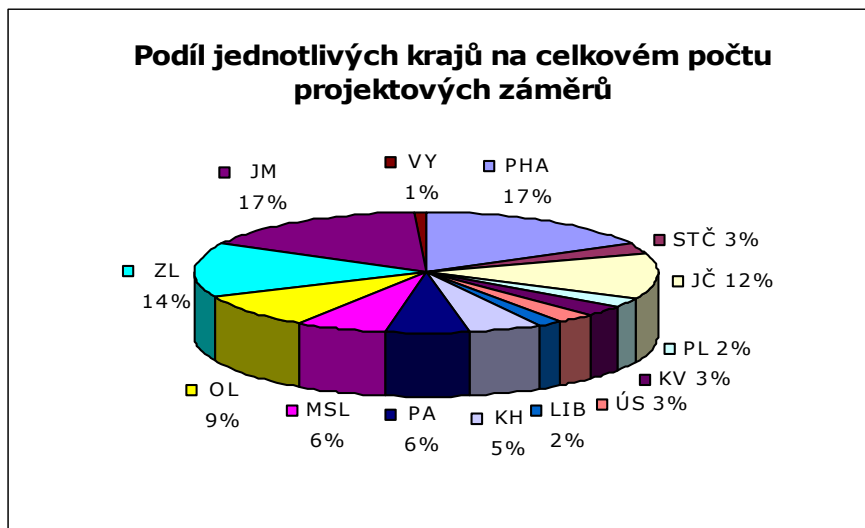
V rámci dotazníkového šetření zaměřeného na podnikatelské subjekty odpovědělo 103 respondentů. Dotazník byl určen firmám s inovačním potenciálem. Složení potenciálních žadatelů (v rámci dotazníkového šetření zaměřeného na podnikatelské subjekty) ukazuje graf č. 34. Z odvětví zpracovatelského průmyslu převládají subjekty činné ve výrobě a opravách strojů a zařízení, v činnostech v oblasti výpočetní techniky, ve výrobě elektrických strojů a zařízení a ve výrobě potravinářských výrobků a nápojů. Nejvíce je tak zastoupena skupina subjektů čítající 10-100 zaměstnanců a podniky s 251-1000 zaměstnanců.

Graf č. 34: Složení potenciálních žadatelů podle hlavní ekonomické činnosti (OKEČ)

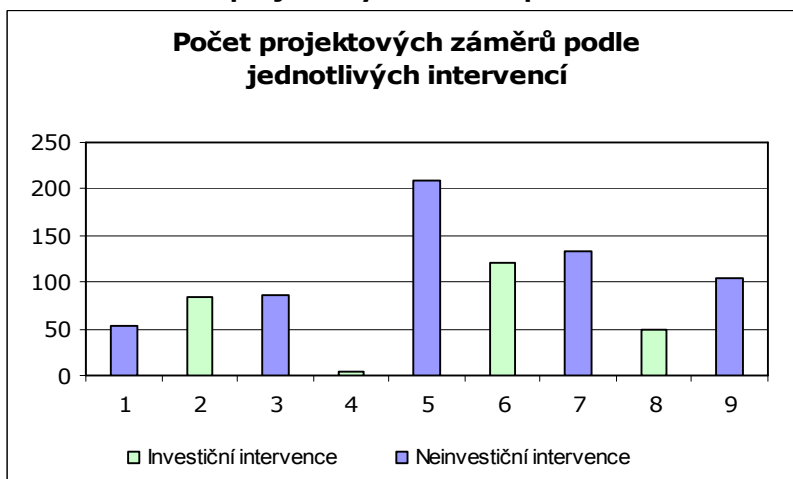
Graf č. 35: Potenciální žadatelé podle počtu zaměstnanců

V rámci dotazníkového šetření zaměřeného na podnikatelské subjekty bylo identifikováno celkem 845 projektových záměrů. Jejich regionální lokalizace je patrná z následujícího grafu. Nejvíce projektových záměrů je lokalizováno v Praze (145), Jihomoravském kraji (140), Zlínském kraji (122) a Jihočeském kraji (100). Nejnižší počet projektových záměrů lze pak nalézt v kraji Plzeňském (20), Libereckém (14) a Vysočina (6). V ostatních krajích Česka je pak lokalizováno poměrně široký interval počtu projektových záměrů, od 24 do 78.

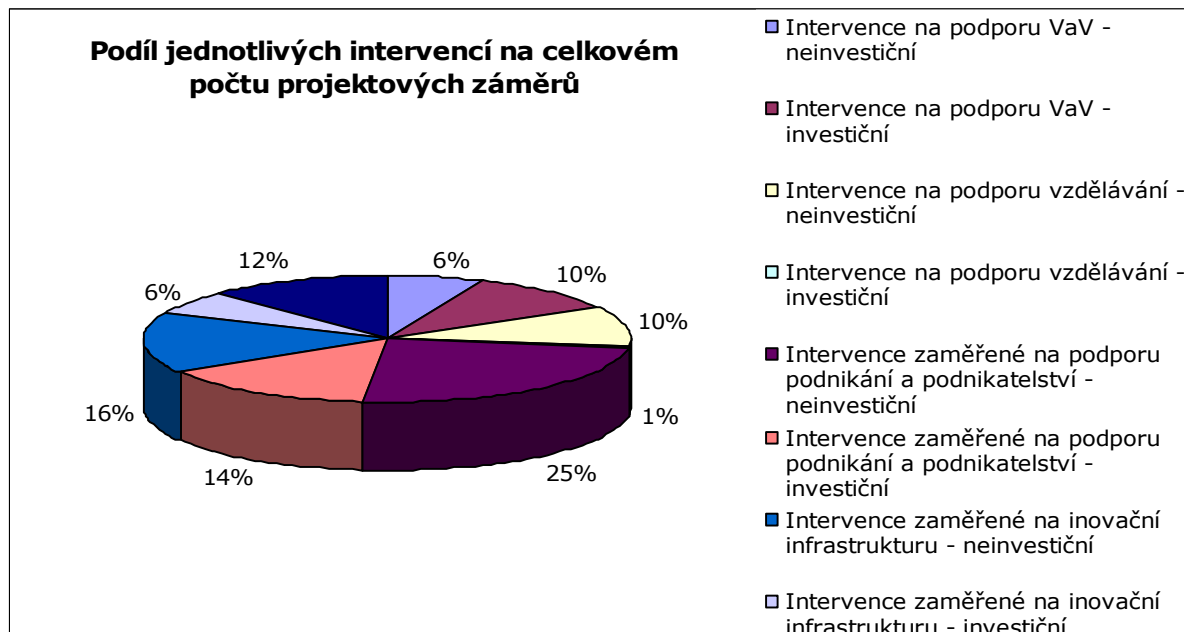
Graf č. 36: Počet projektových záměrů v jednotlivých krajích

Graf č. 37: Podíl jednotlivých krajů na celkovém počtu projektových záměrů

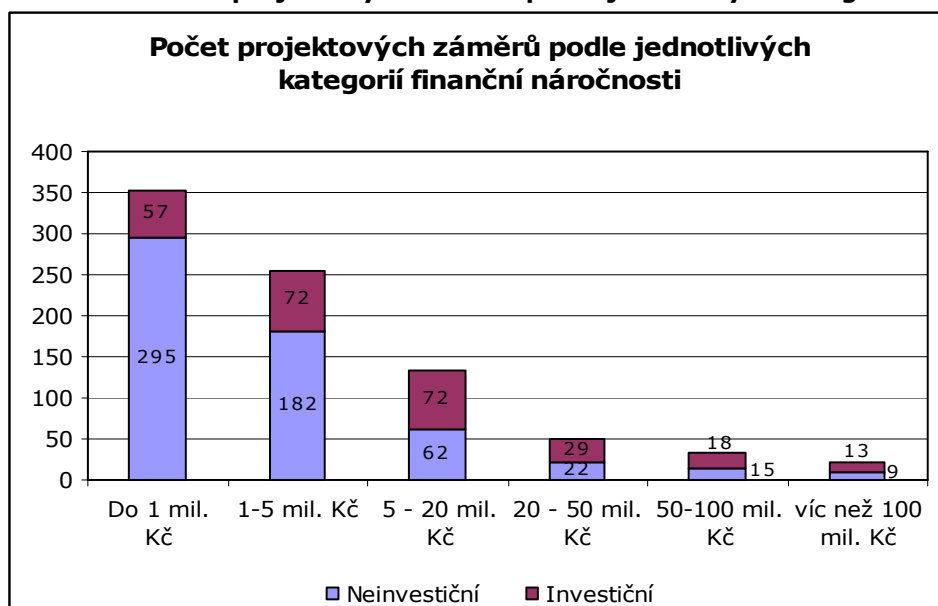
Rozložení plánovaného čerpání finanční podpory ze Strukturálních fondů v rámci jednotlivých intervenčních oblastí ukazují následující dva grafy. Největší objem projektových záměrů je alokován v rámci neinvestiční intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství, kde bude alokováno 123 projektových záměrů. V rámci neinvestiční intervence zaměřené na inovační infrastrukturu je pak alokováno 133 projektových záměrů. Nejméně projektových záměrů je uváděno v rámci „tvrdé“ intervence zaměřené na podporu vzdělávání (5 projektových záměrů). Obecně lze poukázat na fakt, že v rámci jednotlivých identifikovaných kategorií intervencí je nejvíce projektových záměrů podáváno v rámci neinvestičních „měkkých“ intervencí. V rámci jednotlivých oblastí neinvestičních intervencí je největší zájem projektových záměrů o vzdělávání zaměstnanců, testování nových produktů, podporu výzkumu, patentovou ochranu, zkvalitnění vzdělávacích programů a propojení spolupráce podnikatelského sektoru s oblastí VaV.

Graf č. 38: Počet projektových záměrů podle intervencí

Poznámka: 1 – intervence na podporu VaV neinvestiční
 2 – intervence na podporu VaV investiční
 3 – intervence na podporu vzdělávání neinvestiční
 4 – intervence na podporu vzdělávání investiční
 5 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství neinvestiční
 6 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství investiční
 7 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu neinvestiční
 8 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu investiční
 9 – intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

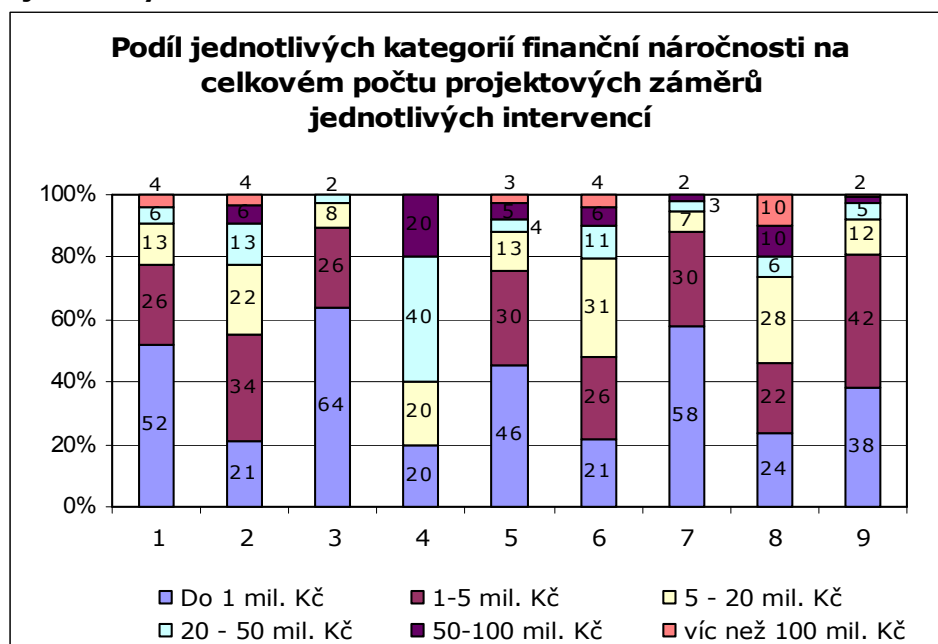
Graf č. 39: Podíl jednotlivých intervencí na celkovém počtu projektových záměrů

Následující graf zobrazuje rozložení projektových záměrů podle odhadů nákladů, které budou chtít oslovené subjekty čerpat ze SF. Nejvíce je projektových záměrů počítá s projektovými náklady do 1 mil. Kč (352 projektových záměrů). Značný podíl z celkového počtu projektových záměrů náleží do dalších dvou kategorií finanční náročnosti – 254 projektových záměrů s finanční náročností od 1 do 5 mil. Kč a 134 projektových záměrů s předpokládaným rozpočtem 5 až 20 mil. Kč. Z grafu je patrná také alokace projektových záměrů podle finanční náročnosti a investiční nebo neinvestiční intervence. V rámci dvou nejnižších kategorií finanční náročnosti je zřejmé, že výrazně převažují projektové záměry neinvestičního charakteru. Ve zbývajících kategoriích finanční náročnosti naopak početně převažují projektové záměry, které patří do investičních intervencí. Tento stav indikuje fakt, že se investiční projekty soustředí převážně na tvorbu a provoz nových inovačních kapacit, což je z finančního hlediska náročnější.

Graf č. 40: Počet projektových záměrů podle jednotlivých kategorií finanční náročnosti

Podíly projektových záměrů do jednotlivých kategorií finanční náročnosti a jednotlivých intervencí je vyjádřeno v následujícím grafu. Největší podíl projektových záměrů v kategorii do 1 mil. Kč je v rámci neinvestiční intervence na podporu vzdělávání (64 %), dále v rámci neinvestiční intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (58 %) a v rámci neinvestiční intervence na podporu VaV (52 %). Podíl projektových záměrů s finanční alokací více než 100 mil. Kč je nejvíce soustředěn v rámci investiční intervenci zaměřené na inovační infrastrukturu (10%). V rámci intervence na podporu VaV (investiční i neinvestiční) a investiční intervenci zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství činí podíl projektových záměrů s finanční náročností vyšší než 100 mil. Kč 4 %.

Graf č. 41: Podíl jednotlivých kategorií finanční náročnosti na celkovém počtu záměrů v jednotlivých intervencích

Poznámka: 1 – intervence na podporu VaV neinvestiční
 2 – intervence na podporu VaV investiční
 3 – intervence na podporu vzdělávání neinvestiční
 4 – intervence na podporu vzdělávání investiční
 5 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství neinvestiční
 6 – intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství investiční
 7 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu neinvestiční
 8 – intervence zaměřené na inovační infrastrukturu investiční
 9 – intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi

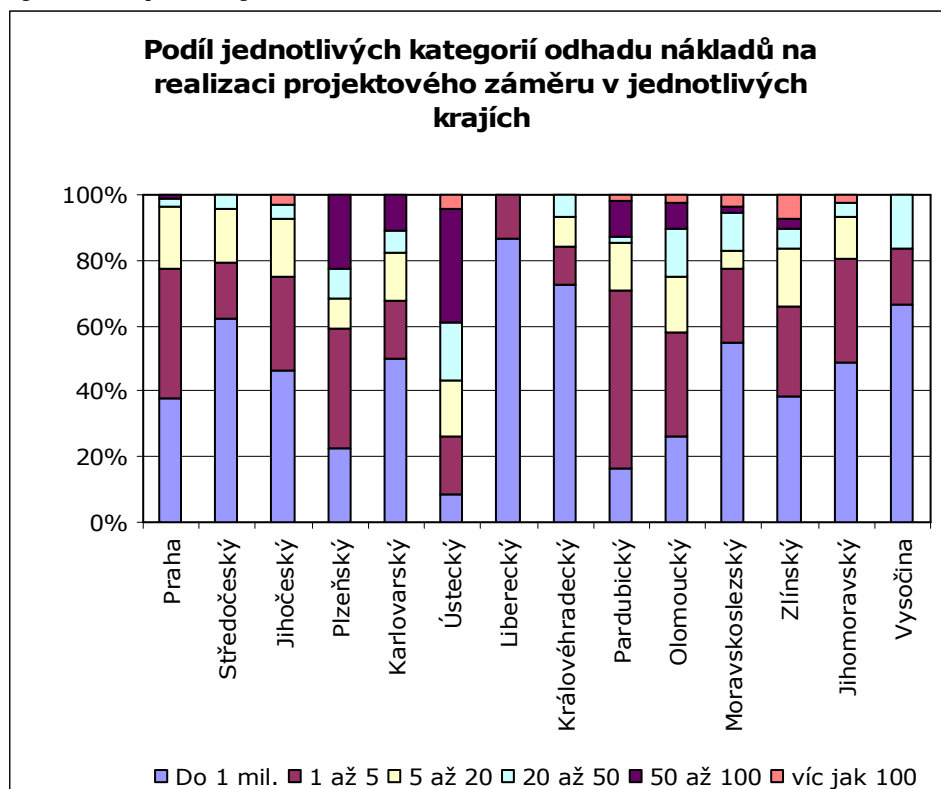
Podíl a počet projektových záměrů v jednotlivých kategoriích odhadu nákladů na realizaci v jednotlivých krajích jsou uvedeny v následujících grafech a tabulce. Většina projektových záměrů je soustředěna ve dvou nejnižších kategoriích odhadu nákladů. Regionální rozložení odpovídá regionálnímu rozložení celkového počtu projektových záměrů.

Tab. č. 26: Počet projektových záměrů podle kategorie finanční náročnosti a podle krajů

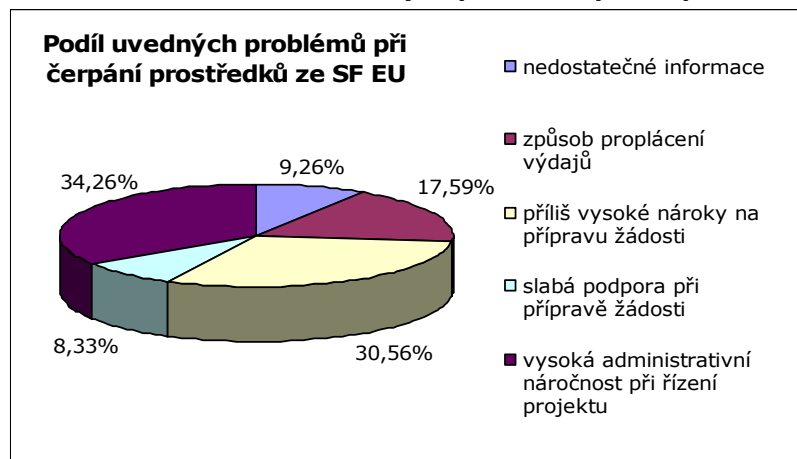
	Do 1 mil. Kč	1 až 5 mil. Kč	5 až 20 mil. Kč	20 až 50 mil. Kč	50 až 100 mil. Kč	Víc než 100 mil. Kč
Praha	54	56	27	3	2	0
Středočeský	15	4	4	1	0	0
Jihočeský	43	27	16	4	0	3
Plzeňský	5	8	2	2	5	0

Karlovarský	14	5	4	2	3	0
Ústecký	2	4	4	4	8	1
Liberecký	13	2	0	0	0	0
Královéhradecký	32	5	4	3	0	0
Pardubický	8	26	7	1	5	1
Olomoucký	20	24	13	11	6	2
Moravskoslezský	29	12	3	6	1	2
Zlínský	47	33	22	7	4	9
Jihomoravský	65	42	17	6	0	3
Vysočina	4	1	0	1	0	0

Graf č. 42: Podíl jednotlivých kategorií odhadu nákladů na realizaci projektového záměru v jednotlivých krajích

Jako největší problém při realizaci projektu a čerpání finančních prostředků ze SF (v programovacím období 2004-2006) uvádějí dotázané podnikatelské subjekty příliš vysoké nároky na přípravu žádosti (30,5 %), vysokou administrativní náročnost při řízení projektu (přes 34 %) a způsob proplácení výdajů (přes 17,5 %).

Graf č. 43: Podíl identifikovaných problémů při čerpání ze SF

6.2.4 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Shrnutí výsledků dotazníkového šetření představuje syntézu všech tří typů dotazníků: dotazník zaměřený na tvorbu znalostí, dotazník zaměřený na přenos znalostí a dotazník zaměřený na podnikatelské subjekty. Celkově bylo v dotazníkovém šetření osloveno 1952 subjektů, návratnost vyplněných dotazníků byla téměř 9 %. Poptávané subjekty uvedly celkově 1726 projektových návrhů.

Regionální rozložení projektových návrhů ukazuje následující tabulka. Nejvyšší počet projektových záměrů by mohlo být podáno subjekty v kraji hlavního města Prahy a v Jihomoravském kraji. Přes sto projektových záměrů bylo uvedeno v kraji Středočeském, Jihočeském, Pardubickém, Olomouckém a Zlínském. Nejmenší aktivitu v oblasti IZE vykazují subjekty v kraji Karlovarském, Plzeňském a Vysočina.

Tab. č. 27: Celkový počet projektových záměrů v jednotlivých krajích

Kraj	Tvorba znalostí	Přenos znalostí	Podnikatelské subjekty	Celkem
PHA	212	1	145	358
STČ	55	30	25	110
JČ	56	27	100	183
PL	3	12	20	35
KV	0	2	26	28
ÚS	15	5	24	44
LIB	38	30	14	82
KH	23	28	43	94
PA	56	2	49	107
MSL	0	45	53	98
OL	29	21	78	128
ZL	24	13	122	159
JM	59	54	140	253
VY	41	0	6	47
Celkem	611	270	845	1726

Srovnání rozložení počtu projektových záměrů podle odhadu finanční náročnosti je vyjádřen v následující tabulce. Z tabulky je jasně patrné, že nejvíce budou jednotlivé subjekty žádat ze Strukturálních fondů dotace na projekty do výše 1 mil. Kč. Je zřejmé,

že s výší finanční alokace na projekt se počet projektových návrhů snižuje. Nejvíce projektových návrhů s nejvyšší finanční alokací je soustředěno do Jihočeského, Středočeského a Zlínského kraje. Je patrné, že v rámci takto koncipovaných projektových záměrech se bude jednat o investiční projekty, což by mohlo indikovat lokalizaci budoucích center excelence.

Tab. č. 28: Počet projektových záměrů v jednotlivých kategoriích finanční náročnosti podle jednotlivých krajů

Kraj	Do 1 mil. Kč	1 mil. - 5 mil. Kč	5 mil. - 20 mil. Kč	20 mil.- 50 mil. Kč	50 mil. - 100 mil. Kč	Více než 100 mil. Kč
Praha	118	112	78	25	19	6
Středočeský	36	27	23	5	8	11
Jihočeský	62	32	38	16	19	16
Plzeňský	6	10	7	4	5	3
Karlovarský	14	5	4	2	3	0
Ústecký	5	14	9	6	8	2
Liberecký	19	23	18	8	5	9
Královéhradecký	49	14	18	10	1	2
Pardubický	37	47	9	3	6	5
Olomoucký	36	23	23	8	2	6
Moravskoslezský	49	36	19	13	8	3
Zlínský	62	42	28	13	4	10
Jihomoravský	113	69	49	12	2	8
Vysočina	16	18	7	3	3	0
Celkem	622	472	330	128	93	81

Regionální rozložení plánovaných projektových záměrů v rámci investičních a neinvestičních intervencí ukazuje následující tabulka. Celkem dotázané subjekty uvažují o 1188 projektech, které uvedly v rámci neinvestičních intervencí a o 538 projektových záměrech, které byly v rámci uvedeny v rámci investičních intervencí. Regionální rozložení „neinvestičních“ projektových záměrů je téměř totožné s rozložením absolutního počtu všech projektových záměrů. V rámci „investičních“ projektových záměrů je situace regionálně podstatně nivelizovanější. Výrazně se liší počtem možných projektových záměrů pouze Praha (104) a kraj Karlovarský (6), Plzeňský (14) a Vysočina (16).

Tab. č. 29: Počet projektových záměrů v investičních a neinvestičních intervencích

Kraj	Neinvestiční intervence				Investiční intervence			
	Tvorba znalostí	Přenos znalostí	Podnikatelské subjekty	Celkem	Tvorba Znalostí	Přenos znalostí	Podnikatelské subjekty	Celkem
Praha	153	1	100	254	59	0	45	104
Středočeský	34	21	17	72	21	9	8	38
Jihočeský	40	21	69	130	17	6	31	54
Plzeňský	2	6	12	20	0	6	8	14
Karlovarský	0	2	20	22	0	0	6	6
Ústecký	11	2	15	28	4	3	9	16
Liberecký	23	20	13	56	15	10	1	26
Královéhradecký	16	19	32	67	6	9	11	26
Pardubický	38	1	34	73	18	1	16	35
Moravskoslezský	0	31	42	73	0	14	13	27
Olomoucký	18	14	49	81	11	7	29	47

Zlínský	16	8	83	107	6	5	39	50
Jihomoravský	41	37	96	174	18	17	44	79
Vysočina	27	0	4	31	14	0	2	16
Celkem	419	183	586	1188	189	87	262	538

Následující tabulka vyjadřuje rozložení projektových návrhů podle neinvestičních a investičních intervencí v jednotlivých typech použitých dotazníků a podle jednotlivých kategorií odhadované finanční náročnosti na projektový záměr. Z tabulky je patrné, že projektových záměrů v rámci investičních intervencí je o více než 55 % méně než projektových záměrů z intervencí neinvestičních. Tomuto stavu odpovídá i rozložení projektových záměrů do jednotlivých skupin předpokládaných finančních alokací. Nejvíce jich spadá do nejnižší kategorie nákladů, což odpovídá skutečnosti, že subjekty, které odpověděli na dotazníkové šetření počítají převážně s podáním projektů menšího rozsahu, které se budou opírat o již vzniklou infrastrukturu a technické a technologické zázemí. Investičních projektů v kategorii náročnosti do jednoho mil. Kč je relativně málo (pouze 85). Investiční projekty v takovéto výši odpovídá spíše nákupu specializovaného přístroje nebo vybavení ICT systému apod. S nárůstem výše předpokládaných nákladů na projektový záměr se vyrovnává i poměr počtu projektových záměrů v rámci investičních a neinvestičních intervencí. Tento trend odpovídá charakteru investičních projektů, které se převážně zaměřují na výstavbu nových kapacit, jež si vyžaduje větší finanční alokaci. Nejvyšší počet projektových záměrů v investičních intervencích s finanční náročností nad 100 mil. Kč vykázaly dotázané subjekty odpovídající na dotazník zaměřený na tvorbu znalostí.

Tab. č. 30: Počet projektových záměrů podle typu intervence a podle kategorie finanční náročnosti

Typ dotazníku/typ intervence		Do 1 mil. Kč	1-5 mil. Kč	5-20 mil. Kč	20-50 mil. Kč	50-100 mil. Kč	Více než 100 mil. Kč	Celkem (mil. Kč)
Tvorba znalostí	Neinvestiční	167	126	72	20	28	8	421
	Investiční	13	42	49	18	23	34	179
Přenos znalostí	Neinvestiční	55	51	62	7	4	2	181
	Investiční	14	9	35	18	6	13	95
Podnikatelské subjekty	Neinvestiční	295	181	62	23	16	9	586
	Investiční	58	72	73	29	19	13	264
Neinvestiční celkem		517	358	196	50	48	19	1188
Investiční celkem		85	123	157	65	48	60	538
Celkem		602	481	353	115	96	79	1726

Jestliže se pokusíme o velmi hrubé vyčíslení „nízké“, „vysoké“ a „střední“ (průměrné) varianty přibližného čerpání finanční pomoci ze SF oslovenými subjekty, vychází nám hodnoty uvedené v následující tabulce. Při maximálním čerpání by oslovené subjekty vyčerpaly ze Strukturálních fondů (a národních zdrojů) přes 33,3 mld. Kč, „nízké“ variantě by pak čerpání odpovídalo sumě téměř 18 mld. Kč. Zajímavá je však suma čerpání podle jednotlivých (neinvestičních a investičních) intervencí. Čerpání „měkkých“ investic dosahuje ve „vysoké“ variantě hodnoty přes 15.5 mld. Kč. Vzhledem k celkové finanční alokaci peněžní částky v rámci relevantních OP (OP Praha Adaptabilita a OP Vzdělání pro konkurenceschopnost), jejíž celková hodnota dosahuje výše přibližně 68,3 mld. Kč, je hodnota projektových nákladů, které vykázalo dotazníkové šetření nedostatečná. Do jisté míry je tato úvaha způsobena hrubým dělením jednotlivých intervalů finanční náročnosti projektových záměrů a zároveň nedokonalým odhadem subjektů na celkové finanční ohodnocení daného projektového záměru. Přesto se zdá být celková výše dostupných „měkkých peněz“ nedostatečná. Odhad čerpání „tvrdých“ investic odpovídá celkové alokaci dotací ze SF a národních zdrojů, jejíž hodnota je (v

rámci OP Praha konkurenceschopnost, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Podnikání a inovace) přibližně 99,7 mld. Kč. „Vysoká“ varianta poskytnutých finančních odhadů projektových návrhů v rámci dotazníkového šetření dosahuje hodnoty téměř 17,9 mld. Kč. Je zřejmé, že při průběhu dotazníkového šetření se podařilo oslovit pouze malou část potenciálních žadatelů, přesto je možné konstatovat, že finanční alokace celkových „tvrdých“ finančních prostředků je v Česku dostatečná.

Tab. č. 31: Prognóza čerpání financí ze SF podle výsledků dotazníkového šetření

Intervence	Varianta	Do 1 mil. Kč	1 mil. - 5 mil. Kč	5 mil. - 20 mil. Kč	20 mil. - 50 mil. Kč	50 mil. - 100 mil. Kč	Více než 100 mil. Kč	Celkem (mil. Kč)
Celkem	Vysoká	602	2405	7060	5750	9600	7900	33317
	Střední	602	1203	4413	4025	7200	7900	25343
	Nízká	602	481	1765	2300	4800	7900	17848
Neinvestiční	Vysoká	517	1790	3920	2500	4800	1900	15427
	Střední	517	895	2450	1750	3600	1900	11112
	Nízká	517	358	980	1000	2400	1900	7155
Investiční	Vysoká	85	615	3140	3250	4800	6000	17890
	Střední	85	308	1963	2275	3600	6000	14231
	Nízká	85	123	785	1300	2400	6000	10693

Na závěr dotazníkového šetření byly hodnoceny nejzávažnější problémy, se kterými se dotázané subjekty potýkaly při přípravě projektů v programovacím období 2004-2006. Jako největší problém byla uvedena vysoká administrativní náročnost při řízení projektu, kterou jako nejvýraznější překážku označila více než třetina (35,3 %) oslovených subjektů. Nepříznivý stav této skutečnosti je především proto, že administrativní náročnost řízení projektu uvedlo nejvíce respondentů z podnikatelského sektoru. Druhé nejvýraznější omezení při čerpání ze SF v současném programovacím období oslovené subjekty uváděly vysoké nároky na přípravu projektové žádosti, kterou uvedla více než čtvrtina (25,9 %) žadatelů. Jako nejmenší problém (z identifikovaných) byly uvedeny nedostatečné informace (necelých 7% oslovených).

Tab. č. 32: Počet identifikovaných problémů při čerpání ze SF

Problémy uvedené dotázanými subjekty	Tvorba znalostí	Přenos znalostí	Podnikatelské subjekty	Celkem
Nedostatečné informace	2	2	10	14
Způsob proplácení výdajů	14	15	19	48
Příliš vysoké nároky na přípravu žádosti	14	6	33	53
Slabá podpora při přípravě žádosti	8	0	9	17
Vysoká administrativní náročnost při řízení projektu	20	15	37	72

6.3 Screening projektů OP VaVpI

Výsledky provedeného dotazníkového šetření považujeme za vhodné konfrontovat s výsledky screeningu projektových záměrů připravovaných v rámci OP VaVpI, který provedla Rada pro výzkum a vývoj.

Cílem 5. kola screeningu provedeného v období 14. července až 31. srpna 2006 Radou pro výzkum a vývoj, byla optimalizace podmínek (věcných, finančních, časových i regionálních) a kritérií OP Výzkum a vývoj pro inovace a zároveň poskytnout jeho účastníkům zpětnou vazbu o jejich projektech. Vybrány byly pouze nejdůležitější podmínky a kritéria. Screening byl proveden pro všechny velikosti projektů a pro všechny, kteří se účastnili minulých kol i pro nové uchazeče. Screening představuje zajímavou dimenzi pohledu na stav absorpční kapacity, resp. inovačních aktivit výzkumných institucí a jiných subjektů.

V rámci této předkládané zprávy jsou uvedeny jen některé dílčí výsledky provedeného screeningu, které jsou publikované na internetovém portálu Rady pro výzkum a vývoj (<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekcce=18726>). Použité výsledky jsou uvedeny v následujících tabulkách.

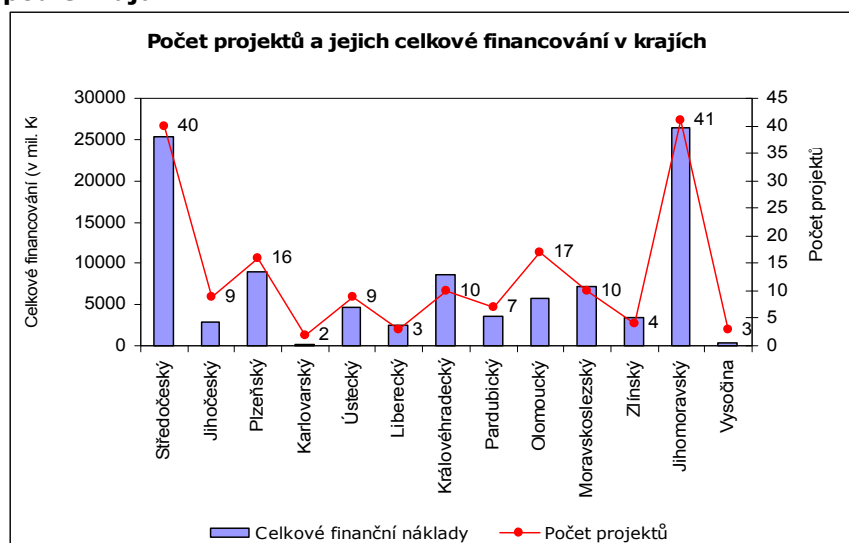
Z publikovaných výsledků je patrné, že oproti předchozímu kolu screeningu se objem finančních prostředků ani počet podaných projektů výrazně nezměnil (ze 191 projektů ve 4. kole na 171 v 5. kole), a to přesto, že se podmínky pro zařazení projektů do screeningu výrazně zpřísnily.

Rozložení projektů podle kraje a celkových finančních nákladů je uvedeno v následující tabulce a grafu. Nejvyšší počet projektových záměrů bylo uvedeno v Jihomoravském, Středočeském a Olomouckém kraji. První dva uvedené kraje představují zázemí dvou nejvýznamnějších center VaV v ČR, což odpovídá lokalizaci realizace více než poloviny projektových záměrů a nadpoloviční podíl předpokládaných finančních nákladů. Nejnižší počet projektových záměrů a současně nejnížší předpokládané finanční náklady vykazují kraje Karlovarský a Vysočina.

Tab. č. 33: Počet návrhů projektů a celkové finanční náklady na projekty podle krajů

Kraj	Počet projektů	Podíl na celkovém počtu projektů (%)	Financování celkem (mil. Kč)	Podíl na celkových nákladech (%)	Průměrná velikost projektu (mil. Kč)
Středočeský	40	23,4	25 296	25,3	632
Jihočeský	9	5,3	2 949	2,9	328
Plzeňský	16	9,4	8 960	9,0	560
Karlovarský	2	1,2	214	0,2	107
Ústecký	9	5,3	4 753	4,8	528
Liberecký	3	1,8	2 480	2,5	827
Královéhradecký	10	5,8	8 632	8,6	863
Pardubický	7	4,1	3 600	3,6	514
Vysočina	3	1,8	421	0,4	140
Jihomoravský	41	24,0	26 339	26,3	642
Olomoucký	17	9,9	5 816	5,8	342
Zlínský	4	2,3	3 346	3,3	837
Moravskoslezský	10	5,8	7 202	7,2	720
ČR celkem	171	100,0	100 008	100,0	585

Graf č. 44: Počet návrhů projektů a celkové finanční náklady na projekty (v mil. Kč) podle krajů

Následující tabulka znázorňuje rozložení celkových předpokládaných finančních nákladů na projektové návrhy v krajích ČR (podle místa realizace) a na základě příslušnosti návrhů projektů k jednotlivým oblastem podpory OP VaVpI. Z tabulky je patrné, že největší předpokládané náklady by se měly týkat projektových záměrů v rámci oblasti podpory 1.2 (rozvoj center excelence) a 1.3 (rozvoj kapacit cíleného VaV) v Jihomoravském a Středočeském kraji. Náklady na projekty v těchto krajích a oblastech podpory tvoří přes 37 % předpokládaných nákladů na všechny projekty. Nejvyšší koncentrace projektů s finanční náročností nad 2 mld. Kč v rámci jedné oblasti podpory vykazuje kraj Středočeský (oblast podpory 1.1, 1.2, 1.3, 2.1), Jihomoravský (oblast podpory 1.2, 1.3, 2.1), Plzeňský (oblast podpory 1.2, 2.1), Královéhradecký (oblast podpory 1.2, 1.3) a Moravskoslezský (oblast podpory 1.2, 3.1).

Tab. č. 34: Počet projektů a finanční náklady na projekty podle jednotlivých oblastí podpory a v jednotlivých krajích

Kraj	Oblast podpory												Celkem	
	1.1		1.2		1.3		2.1		2.2		3.1			
	Počet projektů	Finanční náklady	Počet projektů	Finanční náklady	Počet projektů	Finanční náklady	Počet projektů	Finanční náklady	Počet projektů	Finanční náklady	Počet projektů	Finanční náklady	Počet projektů	Finanční náklady
Středočeský	5	2992	3	8650	19	7336	9	4298	1	100	3	1920	40	25296
Jihočeský	2	375	0	0	4	1220	2	1004	0	0	1	350	9	2949
Pízeňský	2	460	2	3455	3	360	7	3685	0	0	2	1000	16	8960
Karlovarský	1	58	0	0	0	0	0	0	0	0	1	156	2	214
Ústecký	0	0	0	0	4	1364	3	712	0	0	2	2677	9	4753
Liberecký	0	0	0	0	0	0	1	500	0	0	2	1980	3	2480
Královéhradecký	1	80	1	4210	3	2650	0	0	1	45	4	1647	10	8632
Pardubický	0	0	1	1500	1	400	2	429	0	0	3	1271	7	3600
Vysočina	1	35	0	0	2	386	0	0	0	0	0	0	3	421
Jihomoravský	6	132	1	15000	22	6410	9	4027	0	0	3	770	41	26339
Olomoucký	1	98	0	0	6	2899	2	471	5	448	3	1900	17	5816
Zlínský	1	297	1	1612	1	105	0	0	0	0	1	1332	4	3346
Moravskoslezský	0	0	1	2528	4	783	3	391	0	0	2	3500	10	7202
ČR celkem	20	4527	10	36955	69	23913	38	15517	7	593	27	18503	171	100008

Tab. č. 35: Počet projektových záměrů a celkové finanční náklady na projekty podle jednotlivých oblastí podpory a kategorií finanční náročnosti

Oblast podpory	Celkový počet projektů												Podíl oblasti podpory (%)			
	0-49		50-99		100-249		250-499		500-1499		1500+		Celkem		Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)
	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)	Počet projektů	Celkové finanční náklady (v mil. Kč)		
1.1	6	107	7	541	1	210	4	1117	1	1052	1	1500	20	4527	11,7	4,5
1.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,8	37,0
1.3	0	0	18	1352	20	2975	17	6330	12	10256	2	3000	69	23913	40,4	23,9
2.1	0	0	4	311	12	1681	12	4516	9	7509	1	1500	38	15517	22,2	15,5
2.2	3	108	1	75	3	410	0	0	0	0	0	0	7	593	4,1	0,6
3.1	0	0	0	0	4	558	13	4397	6	4873	4	8675	27	18503	15,8	18,5
CELKEM	9	215	30	2279	40	5834	46	16360	28	23690	18	51630	171	100008	100	100

Předchozí tabulka znázorňuje rozložení návrhů projektů a předpokládaných finančních nákladů na projekty podle jednotlivých oblastech podpory Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. Oproti minulému kolu screeningu se projevil nárůst projektů s finanční alokací nad 1,5 mld. Kč (ze 14 na 18). Naopak, poklesl počet projektů do 50 mil. Kč (z 25 na 9).

Finančně nejnáročnější projektové návrhy jsou koncentrovány v oblasti podpory 1.2, která podporuje rozvoj špičkových evropských center excellence. V této oblasti podpory je soustředěno pouze necelých 6 % projektových návrhů, podíl celkových finančních nákladů na projektové záměry ale tvoří 37 %, což odpovídá velmi vysokým finančním nárokům na projekt. Naopak, nejvíce projektových návrhů bylo uvedeno v rámci oblasti podpory 1.3, která podporuje rozvoj kapacit cíleného VaV, a oblasti podpory 2.1, která se zaměřuje na podporu rozvoje kapacit technického výzkumu. Nejnižší finanční nároky vykazují projekty v rámci oblasti podpory 2.2 – Ochrana duševního vlastnictví.

Nejvíce projektových záměrů s největší finanční alokací (nad 1500 mil. Kč) je soustředěno do oblasti podpory 1.2 (rozvoj center excellence) a do oblasti podpory 3.1 (rozvoj kapacit vysokých škol). Projekty s nejmenší finanční náročností se soustředí v rámci oblasti podpory 1.1 (rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech) a v oblasti podpory 2.2 (ochrana duševního vlastnictví). Rozložení projektů a předpokládaných nákladů u ostatních oblastí podpory je z hlediska velikostních kategorií více rovnoměrné.

V rámci Operačního programu VaVpI nelze explicitně vyčlenit oblast podpory, která by byla podporována neinvestičními finančními prostředky. Pouze v rámci oblasti podpory 2.2 (ochrana duševního vlastnictví) je uveden operační cíl, který je zaměřen na zajištění ochrany duševního vlastnictví v souladu s Rámcem Společenství pro veřejnou podporu výzkumu, vývoje a inovací, a který lze označit jako neinvestiční.

Analýza náplně screeningu projektových návrhů Operačního programu VaVpI ukázala, že vysoce aktivní výzkumné organizace jsou lokalizovány v Jihomoravském a Středočeském kraji. Dohromady vytváří téměř poloviční podíl na všech projektových záměrech a více než poloviční podíl na předpokládaných finančních nákladech na všechny projektové záměry. Podobného výsledku se dosáhlo i v rámci provedeného dotazníkového šetření. Zde opět Jihomoravský kraj zaujímal čelní postavení (kromě Prahy, která není do screeningu zahrnuta), podobně tak i kraj Středočeský.

Nejvyšší předpokládané náklady na navrhované projekty jsou soustředěny v rámci oblasti podpory 1.2 (rozvoj center excellence), nejvíce návrhů projektů je v rámci oblasti podpory 1.3 (rozvoj kapacit cíleného VaV) a 2.1 (rozvoj kapacit technického výzkumu). Nejnižší zájem z hlediska počtu projektů i potřebných finančních nákladů je o subvenci z oblasti podpory 2.2 (ochrana duševního vlastnictví). Nejvyšší předpokládané náklady na projekty v rámci krajů jsou soustředěny v rámci oblasti podpory 1.2 (rozvoj center excellence) a 1.3 (rozvoj kapacit cíleného VaV) v Jihomoravském a Středočeském kraji.

Nejvyšší počet projektových návrhů je uvedeno v kategorii finanční náročnosti v intervalu 250-499 mil. Kč (48) a v intervalu 100-249 mil. Kč (40). V rámci dotazníkového šetření bylo zjištěno, že nejvíce projektových záměrů bude podáno s předpokládanou finanční alokací do 1 mil. Kč.

6.4 Hloubkové rozhovory

Ne nevýznamnou součástí aktivit celého projektu byla i realizace hloubkových rozhovorů. Jejich cílem bylo zjistit pohled na problematiku absorpční kapacity z druhé strany, tj. nejen ze strany žadatelů, kteří měli možnost vyjádřit své názory v dotazníkovém šetření, ale poskytnout prostor i pro názor implementátorů. Ti mohou nabídnout konkrétní a velmi cenná doporučení vyplývající z jejich bezprostřední zkušenosti.

V programovém období 2004-2006 byly identifikovány OPPP, JPD 2 a JPD 3 jako Operační programy, které mohou mít výraznější dopad pro oblast inovací a znalostní ekonomiky. V rámci implementačních jednotek těchto Operačních programů byly

osloveny celkem 3 osoby, přičemž hloubkový rozhovor se podařilo realizovat se dvěma z nich (za OP PP a za JPD 3).

Výstupy z těchto rozhovorů, z nichž každý trval přibližně 90 minut, se prolínají především kapitolou 6.2 Vyhodnocení dotazníků, ale napomohly také k formulování některých doporučení. V průběhu hloubkových rozhovorů byla věnována pozornost především následujícím okruhům:

I) Které klíčové problémy v souvislosti s implementací projektů daného programu (tj. nejen v oblasti IZE) jsou podle Vaší zkušenosti největší překážkou pro žadatele?

- slabá informovanost žadatelů (veřejnost, potenciální žadatelé, realizátoři)
- způsob proplácení výdajů (dlouhé lhůty při poskytování zálohových plateb)
- nedostatek zdrojů pro předfinancování projektu nebo pro spolufinancování
- administrativní náročnost při schvalování žádosti i řízení projektu
- slabá podpora při přípravě žádosti
- vysoká administrativní náročnost při řízení projektu
- složitý a uživatelsky nepříjemný systém řízení a monitorování
- jiné

II) Je dostatečná poptávka po projektech zaměřených na IZE (v oblastech podpory zaměřených alespoň částečně na oblast IZE)? Je vyšší nebo nižší ve srovnání s ostatními oblastmi podpory? Jaké jsou příčiny tohoto stavu?

III) Vyznačují se projekty zaměřené na oblast IZE nějakými specifiky z hlediska implementace ve srovnání s ostatními projekty?

1) Jsou projekty zaměřené na IZE složitější z hlediska:

- požadavků na žádost
- hodnocení
- řízení projektu?

2) Jsou tato specifika cíleně zohledňována? Vyznačují se například nějakým specifickým režimem z hlediska:

- požadavků na žádost
- hodnocení
- řízení projektu?

3) Které klíčové problémy v souvislosti s implementací projektů zaměřených na IZE jsou podle Vaší zkušenosti největší překážkou pro žadatele?

- slabá informovanost žadatelů (veřejnost, potenciální žadatelé, realizátoři)
- způsob proplácení výdajů (dlouhé lhůty při poskytování zálohových plateb)
- nedostatek zdrojů pro předfinancování projektu nebo pro spolufinancování
- administrativní náročnost při schvalování žádosti i řízení projektu
- slabá podpora při přípravě žádosti
- vysoká administrativní náročnost při řízení projektu
- složitý a uživatelsky nepříjemný systém řízení a monitorování
- jiné

IV) Promítly se nějak zkušenosti z programového období 2004-2006 z hlediska projektů v oblasti IZE do přípravy OP na programové období 2007-2013 (zejména v oblasti implementace) ?

7. Zahraniční zkušenosti

7.1 Úvod

Tato část předkládaného dokumentu obsahuje analýzu úspěšných zahraničních Operačních programů, které jsou zaměřeny na podporu podnikání, znalostní ekonomiky, inovačních aktivit firem a zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky. Zdrojem informací pro analýzy byly především dostupné údaje o jednotlivých Operačních programech

zavedených v zahraničí. Zohledněny nebyly pouze internetové stránky programů a jejich implementačních agentur, ale také výsledky hodnocených programů (pokud byly dostupné). Výběr zahraničních dobrých praxí byl proveden z celé řady programů na podporu podnikání, znalostní ekonomiky a inovací tak, aby splňoval stanovená kritéria:

- 1) program musel být příznivě hodnocen v dokumentech EU,
- 2) program musel splňovat požadované strategické zaměření a soulad s všeobecnými trendy v posledních letech,
- 3) program musel být realizován ve velikostně srovnatelných zemích, jako je Česká republika.

Obecně lze říci, že Operační programy zahrnující problematiku inovací a znalostní ekonomiky jsou zaměřeny buď tématicky nebo regionálně. Tématické Operační programy realizuje v EU např. Irsko, Itálie, Portugalsko a Řecko. V evropských zemích však převažují Operační programy regionální, jež v rámci svých priorit a oblastí podpory propojují znalostní ekonomiku a inovace s ostatními aspekty regionálního rozvoje.

7.2 Slovinsko – Jednotný programový dokument pro Cíl 1

Slovinsko využívá strukturální pomoc k dosažení větší konvergence se zeměmi EU v ekonomické a sociální rovině a zároveň ke snížení vnitřní nerovnováhy regionálního rozvoje. Všechny regiony na území Slovinska jsou zařazeny do Cíle. Jednotný programový dokument podporuje snižování rozdílů mezi tvorbou HDP/obyvatele ve Slovinsku a v EU, tvorbu nových a ochranu stávajících pracovních míst, snižování regionálních disparit v zemi, inovace a přístup podnikatelů k informacím, znalostem a financím, rozvoj turistického ruchu, schopnost získání zahraničních investic, rozšiřování oblastí vzdělávání podle potřeb pracovního trhu a rostoucí ekonomiky, využití konkurenčního primárního sektoru a účinné využití zemědělských zdrojů. Program obsahuje tři základní priority:

- Produkční sektor a konkurenceschopnost
- Znalosti, rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanost
- Restrukturalizace zemědělství, lesního hospodářství a rybolovu
- Technická pomoc

Implementace programu probíhá skrze jeden řídicí orgán (centralizovaná forma implementačního rámce), kterým je ustanoven Úřad pro regionální politiku a regionální rozvoj. V jeho čele je ministr bez portfeje. Zprostředkující subjekty jsou tři ministerstva (Ministerstvo ekonomiky, Ministerstvo práce, rodiny a sociálních věcí, Ministerstvo zemědělství), které vykonávají koordinační aktivity spravující jednotlivé Evropské fondy. Tato ministerstva zpracovávají návrhy sektorových politik, jednotlivých priorit a oblastí podpory JPD a zajišťují jejich implementaci.

Dobrou praxi představuje především prioritou Produkční sektor a konkurenceschopnost, která zahrnuje stimulaci produkce skrze tvorbu prostředí vhodného pro inovace, vědu a výzkum a transfer znalostí. Priorita také obsahuje pomoc malým a středním firmám, zvláště firmám typu start-up, podporu podnikatelských zón a technologických klastrů a podporu regionálnímu cestovnímu ruchu.

http://www.east-gate.it/public/SLVEN_SPD_04-06.pdf

7.2 Maďarsko – Operační program Konkurenceschopnost

V letech 2004-2006 jsou všechny regiony Maďarska zařazeny do Cíle 1 pro možnost čerpání finanční pomoci ze Strukturálních fondů. Čerpání z nich uskutečňuje Maďarsko pomocí 5 rozvojových programů, jejichž globálním cílem je zvýšení socio-ekonomické úrovně, udržitelný rozvoj, ekonomický růst, ochrana životního prostředí a rovné příležitosti mezi muži a ženami. Globálního cíle se dosáhne prostřednictvím zvýšení konkurenceschopnosti výrobního sektoru, podporou zaměstnanosti a lidských zdrojů,

snížením regionálních rozdílů v dopravní infrastruktuře a v oblasti životního prostředí, snižováním regionálních rozdílů posílením pólů růstu při optimálním využití existujících zdrojů a pomoc nejvíce znevýhodněným regionům.

OP Konkurenceschopnost podporuje investice na modernizaci produkčních kapacit a tvorbu center služeb pro zpracovatelský průmysl, průmyslové zóny, podnikatelských inkubátorů atd. Podpora MSP (technologie, kontrola kvality, kooperace) je zaměřena, aby MSP mohly konkurovat velkým zahraničním společnostem. Program také podporuje, výzkum, vývoj a inovace a rozvoj e-economy. Operační program Konkurenceschopnost, v rámci kterého je rozveden postup budoucího směřování oblasti výzkumu, vývoje a inovací, sestává z pěti priorit.

- Podpora investic
- Rozvoj malých a středních firem
- Výzkum, vývoj a inovace
- Rozvoj informační společnosti e-economy
- Technická pomoc

Implementace programu probíhá centrálně skrz řídicí orgán, kterým je pro OP Konkurenceschopnost Ministerstvo pro ekonomiku a dopravu. Řídicímu orgánu poskytuje poradenské a konzultační služby tzv. „poradní orgán“ složený z 11 subjektů z veřejného i soukromého sektoru. V kompetenci řídicího orgánu je řízení, implementace, monitoring a evaluace programu.

Operační program je příkladem podpory inovací a vývoje v podnikatelském sektoru, zejména v malých a středních firmách, a spolupráce podnikatelského sektoru s výzkumnými institucemi. Představuje dobrý příklad komplexního přístupu k inovačnímu rozvoji regionu. Program podporuje přímé investice do inovačního podnikání, zároveň však podporuje vzdělanost společnosti prostřednictvím podpory rozvoje informační společnosti. Ve spojení s ostatními maďarskými Operačními programy pokrývá celé spektrum rozvoje regionů.

http://www.east-gate.it/public/HU_CI_04-06.pdf

7.3 Irsko – Operační program Produkční sektor

Operační program Produkční sektor je určen pro dva irské regiony Cíle 1 – region Border Midlands & Western (jako region Cíle 1 zůstává do konce roku programovacího období) a region Southern & Western (který získával podporu z Cíle 1 do konce roku 2005 v režimu „phasing-out“). Program podporuje zlepšení podnikatelského prostředí, zejména posílení konkurenceschopnosti Irska na mezinárodním trhu, včetně zvyšování zaměstnanosti, rozvoje lidských zdrojů a vyváženého regionálního rozvoje. Operační program Produkční sektor je rozdělen do 5 priorit:

- Výzkum, technologický vývoj a inovace (RTDI)
- Průmysl
- Marketing
- Rozvoj rybolovu
- Technická asistence

Implementace jednotlivých Operačních programů v Irsku je v kompetenci zvláštních Řídicích orgánů. Tyto úřady pověřují realizací projektů a grantových schémat zprostředkující subjekt. Tím je ve většině případů příslušné ministerstvo, regionální správa apod. Jelikož je OP Produkční sektor regionální, zaručuje regionální jeho implementaci regionální správa, jež zaručuje významný nárůst pozitivních dopadů působení OP.

Operační program Produkční sektor představuje dobrou praxi zejména sloučením jednotlivých sektorů, ve kterých je podporován výzkum. Ta tak není rozdrobena do několika tematických Operačních programů. Inspirací je propojení podpory základního a

aplikovaného výzkumu v jednotlivých sektorech v rámci jedné priority a kombinace národních zdrojů s prostředky EU při financování jednotlivých priorit Operačního programu.

http://www.csinfo.com/htm/operational_prog/productive_sector.htm

7.4 Portugalsko – Operační program Věda, technologie a inovace

Operační program je primárně zaměřen na zvýšení počtu vědeckovýzkumných pracovníků, zvýšení výdajů na vědu a výzkum a zapojení soukromého sektoru do výzkumu a vývoje. Operační program sestává z následujících priorit:

- Vzdělávání a zvyšování odbornosti
- Rozvoj vědeckého, technologického a inovačního potenciálu
- Podpora vědeckotechnické kultury

První prioritou se věnuje zvyšování kvality lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje, podpoře postgraduálního vzdělávání a vědecké práci, vytváření a zavádění e-learningových programů ve vědě a výzkumu. Druhá prioritou reflektuje rozvoj služeb poskytovaných společnostmi, např. rozvoj technických a technologických znalostí a odborností, konzultace, transfer technologií, posílení spolupráce mezi vědeckými institucemi a podniky, které povedou k vytváření výzkumných konsorcií, klastrů, podnikatelských inkubátorů apod. Zároveň podporuje mladé vědce, vytváření sítí výzkumných a technologických institucí, propojení domácího výzkumu a vývoje s evropskými systémy, transfer technologií atd. Třetí prioritou se soustředí na podporu netechnických inovací vyplývajících z transferu technologií.

V Portugalsku je za implementaci Strukturálních fondů zodpovědné Ministerstvo pro ekonomiku a finance. Do jeho kompetencí spadá legislativní rámec portugalské regionální politiky, koordinace regionálního rozvoje, administrace regionální pomoci apod. Ekonomické oddělení Ministerstva se specializuje na regionální plánování podle vymezených cílů Společenství, Finanční oddělení Ministerstva provádí monitoring implementace v národní rovině. Ministerstvo spravuje programy financované z EFRR. Ministerstva práce a sociálních věcí je pak řídicím orgánem pro programy financované z ESF.

Operační program je dobrým příkladem systematického propojení vědeckovýzkumných institucí s podnikatelským sektorem a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji, zejména v podpoře postgraduálního vzdělávání a možnostech uplatnění mladých vědců.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/prordn/details.cfm?gv_OBJ=ALL&gv_PAY=PT&gv_reg=ALL&gv_THE=ALL&gv_PGM=1999PT161PO003&LAN=5

7.5 Rakousko – Jednotný programový dokument pro Cíl 2: region Štýrsko

Program Cíle 2 musí přispívat k dosažení principu trvale udržitelného rozvoje hlavních ekonomických oborů, k rozvoji konkurenceschopnosti regionální ekonomiky, vytváření nových pracovních míst a zlepšování životních podmínek v regionu. Z této definice vychází Jednotný programový dokument, na který navazuje Program Cíle 2 Štýrsko. Zahrnuje detailnější členění na jednotlivé oblasti podpory a obsahuje jasné a konkrétní vymezení cílů a rozvojových strategií, jež představují základ pro finanční čerpání z fondů EU. Program je připraven v souladu s regionálním financováním v Rakousku jako doplňkem federální finanční politiky. Program reaguje na vzniklé disparity uvnitř regionu a zaměřuje se na podporu průmyslu, výzkumu a vývoje a transferu technologií, které položily základy dalších strukturálních změn. Program sestává z pěti priorit:

- Podpora zpracovatelského průmyslu a služeb
- Podpora konkurenceschopných oblastí a příprava na informační společnosti

- Podpora rozvoje kapacit integrovaného regionálního rozvoje, turismu a kultury
- Podpora zaměstnanosti a lidských zdrojů
- Technická pomoc

První priorita se soustředí na podporu zakládání nových podnikatelských subjektů prostřednictvím investičních pobídek a výhodných podmínek pro relokaci firmy do regionu. Druhá priorita obsahuje oblasti podpory týkající se rozvoje výzkumu, vývoje, nových technologií, inovací, telekomunikací, informační společnosti a výzkumné infrastruktury. Třetí priorita obsahuje oblasti podpory, která se svou podstatou dotýká cestovního ruchu, kultury a integrovaného rozvoje regionů, čtvrtá priorita se zabývá podporou zaměstnanosti a rozvojem lidských zdrojů (snižování nezaměstnanosti, rekvalifikační kurzy, flexibilita pracovního trhu, podpora rovných příležitostí apod.).

Tento program je příkladem regionální podpory zakládání nových malých a středních podniků, podpory spin-off a využívání rizikového kapitálu. Program se současně strategicky zabývá rozvojem infrastruktury pro podnikání a výzkum a vývoj.

<http://www.ziel2steiermark.at/>

7.6 Rakousko – Jednotný programový dokument pro Cíl 2: region Korutany

Region Korutany je zařazen v současném programovacím období do Cíle 2. V rámci tohoto Cíle jsou podporovány aktivity, které přispívají k vytváření nových malých a středních firem, rozvoji cestovního ruchu, podpoře vzdělávání, nových technologií a inovací. V rámci regionu jsou stanoveny tři priority:

- Obchod, průmysl a produkční služby
- Turistický ruch a regionální rozvoj
- Vzdělávací kurzy a průmysl

První priorita je zaměřená na podporu nově vznikajícím start-up firmám v sektoru průmyslu a služeb. Důraz je kladen i na rozvojové úsilí stávajících i nově vznikajících malých a středních firem. Podpora je věnována také regionálním obchodním organizacím, vzrůstajícímu významu výzkumu a inovací, opatřením týkající se vodního hospodářství, životního prostředí a energetice. Druhá priorita podporuje rozvoj cestovního ruchu a regionálního rozvoje. Opatření směřují k posilování individuálního podnikání v oblasti CR a k posílení spolupráce firem v rámci regionu. Důraz je kladen na rozvoj inovační turistické infrastruktury a manažerské a administrativní kurzy. V rámci třetí priority jsou podporovány vzdělávací a rekvalifikační kurzy, které jsou zaměřené na potřeby regionálních firem jakožto potencionálních zaměstnavatelů. Podporovány je také lepší využití regionálních zdrojů (převážně skrze spolupráci firem a tvorbu klastrů).

Implementaci programu spadá do kompetence Regionálního ekonomického podpůrného fondu (KWF: Kärnter Wirtschaftsförderungsfonds), který je zodpovědný za celkovou koordinaci programu v regionu. Jeho hlavním úkolem je zlepšení inovačních schopností malých a středních firem lokalizovaných v regionu, jejich vnitřní a vnější spolupráce. Dalším cílem Fondu je podpora výzkumu, vývoje, high-tech projektů a klastrů. Z právní podstaty je KWF podpůrný ekonomický subjekt, jehož rozhodnutí jsou nezávislá na nařízení regionálních i federálních orgánů.

Operační program slouží jako dobrá praxe především v oblasti podpory inovačně zaměřeného malého a středního podnikání, vytváření klastrů a přenosu výsledků výzkumu a vývoje do praxe. Jako dobrou praxi lze také hodnotit status implementační organizace programu v regionu a formy její činnosti, které se přizpůsobují potřebám místních firem.

<http://www.kwf.at/>

7.7 Závěr

Podnikání, inovace a znalostní ekonomika jsou podporovány prostřednictvím tematických i regionálních Operačních programů, popř. jednotných programových dokumentů. Regionální Operační programy a jednotné programové dokumenty reagují na specifika uvnitř jednotlivých hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů a polarizace uvnitř těchto oblastí, čímž napomáhají hospodářské a sociální konverzi v rámci jednotlivých států. Výhodou tematických Operačních programů je naopak větší koncentrace finančních prostředků na podporu podnikání, tvorbu inovací a výzkumu a vývoje. Zároveň je v nich zřetelná výrazná provázanost tvorby inovací, výzkumu a vývoje s podnikáním, tedy podpora komplexního inovačního rozvoje a konkurenceschopnosti země jako celku. Tematické Operační programy jsou, s výjimkou Irska, využívány v zemích, resp. regionech, s nižší úrovní schopnosti tvorby inovací.

Programy financované ze strukturálních fondů podporují zejména:

- Vytvoření infrastruktury pro vznik a rozvoj firem,
- Networking, tvorbu klastrů, regionální, národní i mezinárodní spolupráci místních podnikatelských subjektů
- Rozvoj spolupráce mezi soukromým sektorem a vědecko-výzkumnými institucemi,
- Inovační rozvoj malých a středních podniků
- Zakládání nových podniků a spin-off firem,
- Propojení základního a aplikovaného výzkumu, vytváření center excelence,
- Zavádění informačních technologií, rozvoj e-ekonomy, e-administrativa, e-learning,
- Rozvoj lidských zdrojů, celoživotní vzdělávání, rekvalifikační kurzy zaměřené na požadavky místních firem,
- Poradenství, konzultační a administrativní služby,
- Transfer technologií,
- Využívání rizikového kapitálu.

7.8 Příklady dobrých praxí aplikovatelné v ČR

7.8.1 Operační program Produkční sektor

Jako příklad dobré praxe v oblasti IZE, která je uplatnitelná v České republice autoři uvádějí příklad irského Operačního programu Produkční sektor. Ten je slouží jako dobrá zahraniční zkušenost především pro své zaměření na zlepšení podnikatelského prostředí, na posílení konkurenceschopnosti a zvláště sloučením jednotlivých sektorů, ve kterých je podporován výzkum. Program je rozdělen do 5 priorit, z nichž největší objem financí je určen právě na prioritu „Výzkum, technologický vývoj a inovace“. Společně s prioritou „Průmysl“ soustředí přes 90 % finančních prostředků programu.

Změny vyplývající ze zkušeností s předcházejícím Operačním programem (OP Průmyslový rozvoj) spočívají zejména ve zvýšení objemu investic do oblasti VaV a v rozšíření nástrojů pro podporu projektů (vedle původně dominantních dotací také využití zárodečného a rizikového kapitálu, financování start-up firem či zvýhodněných úvěrů malým a středním podnikům).

Problémy s nízkým čerpáním se týkaly většího počtu oblastí podpory Operačního programu, ale zejména finančně nejobjemnější oblasti podpory „Výzkum, technologický vývoj a inovace“ a „Průmysl“, podporujícího řadu aktivit na pomezí výzkumu a aplikační sféry. Potíže s financováním byly zapříčiněny časovým rámcem nutným pro získání souhlasu se spolufinancováním projektů ze zdrojů EU, zhoršující se situací státního rozpočtu (také v souvislosti se zpomalením „záračného“ hospodářského růstu Irska po roce 2000), důsledky pravidla N + 2, ale i zpomalením nárůstu výdajů na VaV, způsobeným nejistým globálním ekonomickým klimatem. Přesto bylo v dalším průběhu programu předpokládáno navýšení ročního objemu čerpání (nejnovější data ovšem vzhledem k neukončenosti programu ještě nejsou k dispozici).

Nejvyšší podíl na financích určených na prioritu „Výzkum, technologický vývoj a inovace“ připadá na oblast podpory „Průmysl“ a „Vysokoškolské vzdělávání“ (dohromady přes 90 % financí na prioritu), přičemž oblast podpory podporující zejména průmyslový VaV disponuje 3x větším objemem prostředků než oblast podpory vysokoškolského VaV. Přes potíže s čerpáním prostředků je úspěšná realizace některých podopatření (např. zvyšování kapacit a výdajů komerčního VaV, spolupráce ve VaV na národní úrovni), kde výstupy za první tři roky programovacího období převýšily 50 % plánovaných (cílových) výstupů pro celé programovací období 2000-2006.

Jako příklad dobré praxe může posloužit zejména rozdělení aktivit (podopatření), podporovaných v rámci oblasti podpory „Průmysl“ (podpora komerčního VaV, spolupráce ve VaV na národní i mezinárodní úrovni, podpora inovací, výzkumné a inovační infrastruktury, vzdělávání v oblasti výzkumu a inovací, podpora technologického foresightu) a „Vysokoškolské vzdělávání“ (podpora základního výzkumu, individuálních výzkumných projektů a záměrů, výzkumu v technologickém sektoru, strategického výzkumu spolufinancovaného ze zdrojů EU).

7.8.2 Systém strukturálních fondů v Rakousku

Rakouské programy strukturálních fondů EU jsou založeny na národních programech financování. Národní systém financování byl v průběhu let od vstupu Rakouska do EU průběžně přizpůsobován potřebám nařízení EU a je úzce spjat s programy EU. Některé národní programy jsou využívány ke spolufinancování jednotlivých oblastí podpory programů strukturálních fondů. Management a implementace rozvojových programů v zásadě probíhá v různých členských státech EU dvojím způsobem:

- 1) Strukturální fondy jsou integrovány do národního systému financování
- 2) Implementace Strukturálních fondů probíhá zvlášť, odděleně (např. Skotsko)

V Rakousku bylo rozhodnuto založit specifický implementační systém na základě zkušenosti ostatních členských států. Základní princip spočívá v použití fondů EU jako přídatku k existujícím národním programům. Po zkušenostech s implementací regionálních rozvojových programů se jednotlivé státy rozhodly restrukturovat institucionální zázemí (kompetence, reorganizace existujících agentur) a zjednodušit obsah národních podpůrných programů a nástrojů.

V Rakousku jsou nyní všechny programy podpory podnikání přístupné přes tzv. One-Stop-Shop. Níže uvedená Austria Wirtschaftsservice (AWS) poskytuje podporu podnikům od jejich založení do uvedení na burze.

V Rakousku existuje několik významných státních institucí poskytující finanční podporu:

Austria Wirtschaftsservice (AWS), www.awsg.at, je specializovaná banka zaměřená na podporu podnikání, jejímž 100%-ním vlastníkem je stát (ministerstvo financí spolu s ministerstvem hospodářství a práce).

Österreichische Forschungsförderungsgesellschaft mbH (ffg), www.ffg.at, je společnost zaměřená na podporu výzkumu, zejména ve vazbě na podnikání a inovace.

Koordinaci národních a evropských zdrojů zajišťují federální finanční agentury. Na úrovni jednotlivých spolkových zemí existují agentury (business agencies), které mají v implementaci strukturálních fondů funkci prostředníků a zajišťují soulad nebo zabraňují překrývání systému národního financování a financování z fondů EU. Tuto funkci může plnit např. úřad příslušné zemské vlády.

V současném programovacím období (2000-2006) se národní a evropský (EU) systém financování vzájemně doplňují. Implementační systém strukturálních fondů EU je úzce spjat s existujícím národním systémem financování. Ten se však musel upravit tak, aby vyhovoval požadavkům EU. Přistoupení Rakouska do EU bylo důvodem k intenzivnější spolupráci mezi finančními institucemi a implementačními orgány programů strukturálních fondů. Aby byla zajištěna synergie národních a evropských (EU)

rozvojových programů, byla založena průřezová diskusní platforma pod vedením Rakouské konference regionálního plánování (ÖROK).

Implementace rozvojových programů v Rakousku

Před přistoupením k EU neexistoval formální koordinační rámec. Specifickou inovací v souvislosti se strukturálními fondy EU bylo zavedení cyklů hodnocení (evaluace) v procesu implementace.

Programy strukturálních fondů EU pomohly k dosažení strategičtějšího zaměření a zavedení formální konzistence a koordinace programů financování. Prostřednictvím stability finančního rámce Operačních programů bylo možno plánovat ve střednědobé perspektivě. Tato zkušenost se začala aplikovat i na národní programy. Existující národní rozvojové programy byly přizpůsobeny požadavkům EU (např. legislativa státní pomoci podnikům) a byly integrovány do programových priorit a oblastí podpory.

V následujícím programovacím období 2007-2013 se rakouské strategické zaměření váže převážně na inovace. Vzhledem k této skutečnosti je pak nutné navrhnout implementační nástroje tak, aby bylo možné podporovat rizikové projekty začínajících dynamických firem. Nutné je podporovat i sítě (networks), což nelze, jsou-li oblasti podpory příliš úzce zaměřené. Zásadní význam pro zajištění implementace programů má schopnost zodpovědných institucí řídit a dodržovat vymezené strategické zaměření a následné řízení příštích regionálních programů EU.

Strukturální fondy v Rakousku

Rakousku jsou téměř všechny programy uskutečňovány společně na spolkové a zemské úrovni. Za tím účelem byl v roce 2001 (nejdříve pro regionální politiku v Rakousku) vytvořen společný právní základ (dohoda mezi státem a zeměmi dle zákona). V období 1995-1999 získalo Rakousko ze strukturálních fondů téměř 1,7 Mrd. €. Dohromady bylo z ERDF podpořeno přes 17 tisíc projektů o celkových nákladech 5,9 Mrd. €. Pro období 2000-2006 je finanční rámec strukturálních fondů pro Rakousko ve výši cca. 1,9 Mrd. €.

Koordinaci finančního řízení a finanční kontrolu pro jednotlivé fondy v Rakousku zabezpečují následující spolková ministerstva:

ERDF: Úřad spolkového kancléřství (Bundeskanzleramt)

ESF: Spolkové ministerstvo hospodářství a práce (Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit)

V letech 2000-2006 jsou v Rakousku, resp. s rakouskou účastí, uskutečňovány následující programy (správním orgánem programů Cíle 1 a 2 je s výjimkou Korutan vždy příslušný Úřad zemské vlády)

- Cíl 1 Burgenland
- Cíl 2 Kärnten (Korutany)
- Cíl 2 Niederösterreich (Dolní Rakousko)
- Cíl 2 Oberösterreich (Horní Rakousko)
- Cíl 2 Salzburg
- Cíl 2 Steiermark (Štýrsko)
- Cíl 2 Tirol (Tyrolsko)
- Cíl 2 Vorarlberg
- Cíl 2 Wien
- Cíl 3 Rakousko: (správní orgán: Spolkové ministerstvo hospodářství a práce)

Programy podpory podnikání v Rakousku

Programy podpory podnikání zajišťuje *Austria Wirtschaftsservice (aws)* - specializovaná

banka zaměřená na podporu podnikání vlastněná státem - tzv. systémem One-Stop-Shop. Tento systém je platný pro všechny programy podpory podnikání v Rakousku. Austria Wirtschaftsservice spolu se spolkovými zeměmi a při použití prostředků EU prosazuje cílené oblasti podpory stimulující průmyslové investice do podporovaných oblastí.

V rámci podpora regionů Rakouska prosazuje Austria Wirtschaftsservice udržitelný růst inovačních podniků, zajištění zaměstnanosti v hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionech a starých průmyslových oblastech.

Aws se přitom stará o optimální kombinaci jednotlivých nástrojů podpory:

- příspěvky z prostředků EU (ERDF)
- příspěvky z národních a zemských prostředků, zejména ze spolkových prostředků na podporu pracovního trhu a inovačního programu Dynamika podnikání
- úvěry s výhodným úročením
- záruky za bankovní úvěry

Podpory jsou určeny všem podnikům (s výjimkou cestovního ruchu) které investici lokalizují v podporovaných regionech. Žádost o podporu probíhá zpravidla přes regionální banku. Žádost o příspěvky z EU probíhá automaticky společně s národními prostředky. Zvláštní žádost o podporu z EU není potřeba.

8. Syntéza

8.1 Doporučení vyplývající z analýzy oblastí podpory v OP z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE

Následná doporučení jsou reakcí na bariéry, které byly identifikovány v rámci kapitoly 5.2 – „Relevance oblastí podpory v OP z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE“. Cílem kapitoly byla konfrontace intervencí Operačních programů pro období 2007-2013, které se vztahovaly k znalostní ekonomice a inovacím, s problematickými oblastmi, které byly identifikovány v předchozích analýzách jako bariéry v oblasti VaV a inovací. Doporučení vycházejí z označených problematických míst, která intervence navržené v rámci OP přímo neřeší (slabé pokrytí nebo vynechání problematické oblasti, nezajištění navazujících aktivit apod.).

Nízké investice do výzkumu a vývoje

Pro efektivní využití prostředků OP k řešení identifikované bariéry bude nezbytné zajistit podporu zvyšování kvalifikací pracovníků v souvislosti se zaváděnými nebo uvažovanými výzkumnými aktivitami podniků. Zde je patrná vazba s OP Vzdělání pro konkurenceschopnost, zejména s prioritní osou „Další vzdělávání“ a oblastí podpory „Další vzdělávání v podnikatelském sektoru“, případně i oblastí podpory „Systémový rámec dalšího vzdělávání“ (např. vytvoření systému dalšího vzdělávání ve vybraných oborech).

Dále je třeba podporovat horizontální mobilitu VaV pracovníků z veřejných výzkumných institucí a ze vzdělávacího sektoru směrem k soukromým podnikům (vazba na OP Vzdělání pro konkurenceschopnost). Zároveň je nutné vytvořit kvalitní a profesionální síť (s využitím externistů z veřejných VaV institucí a univerzit), která bude poskytovat odpovídající poradenské služby pro podniky provádějící výzkum, vývoj a inovační aktivity, nebo pro ty, kteří o těchto aktivitách uvažují (vazba na prioritní osu „Služby pro rozvoj podnikání“ a oblastí podpory „Služby“ a „Nové trendy“ v OP Podnikání a inovace). V průběhu celého programovacího období monitorovat kvalitu poskytovaných poradenských služeb, zavést odpovídající systém akreditace.

V OP Výzkum a vývoj pro inovace budou značné prostředky věnovány na budování a rozšiřování výzkumných kapacit ve veřejném sektoru, včetně projektů velkého rozsahu a budování center excelence. Pro realizaci výzkumných a vývojových projektů soukromého sektoru by bylo určitě přínosné využití především unikátního vybavení v těchto VaV

kapacitách. Toto opatření by také mohlo řešit případný nedostatek odpovídající náplně pro tyto nové výzkumné kapacity.

Nezbytné je průběžně monitorovat počet projektů a podaných žádostí, a to včetně jejich kvality. Podle výsledků vyhodnocení pak modifikovat požadavky, případně posílit nedostatkové aktivity (např. zvyšování kvalifikací, spolupráce veřejného výzkumu s podniky apod.)

Vybavení nákladnými přístroji VaV

Pro účelné využití finančních prostředků k řešení této bariéry bude nezbytné zajistit a důsledně vyžadovat vazby na ostatní aktivity podporované v OP Výzkum a vývoj pro inovace a v OP Podnikání a inovace, stejně tak i pro aktivity financované z jiných zdrojů (národních i evropských). Jedná se zejména o spolupráci s podnikovou sférou ve VaV s využitím vybudovaných VaV kapacit (například společné VaV projekty podporované v rámci OP PI nebo z jiných finančních zdrojů, např. ze státního rozpočtu), komercializaci výsledků VaV, inovace v podnicích, spin-off firmy, transfer technologií apod.

Dostupnost vybavení výzkumných kapacit nákladnými přístroji se také usnadní zapojením VaV institucí do technologických platforem, pólů excelence, center excelence, sítí (včetně mezinárodních) apod. a zapojením VaV kapacit do evropských výzkumných aktivit – zejména aktivit ERA, 7. rámcového programu EU a dalších mezinárodních programů (např. Eureka).

Pro účelné využití investovaných prostředků do vybavení výzkumných kapacit nákladnými přístroji je též nezbytné, aby financované projekty byly v souladu s tematickým zaměřením podle DZSV (Dlouhodobé základní směry výzkumu) a Národního programu výzkumu III, zejména u projektů většího rozsahu.

Pro účelné investování finančních prostředků bude nezbytné nejen vybrat kvalitní projekty, ale také monitorovat a vyhodnocovat jejich realizaci a případně upravit podmínky dalších výzev (možná i výzev zaměřených na související aktivity financované z jiných OP). U projektů (zejména velkého rozsahu) sledovat, zda jsou vytvářeny vazby na ostatní aktivity podporované z OP.

Vysoká cena přípravy mezinárodních projektů

K zajištění alespoň částečné eliminace tohoto identifikovaného problému je nutné přistoupit k vytvoření kvalitní sítě poradenských služeb pro výzkumné a vzdělávací instituce a podniky pro jejich účast v mezinárodních projektech VaV pro výzkumné a vzdělávací instituce a podniky. Vzniklá poradenská síť by měla poskytovat služby, v rámci kterých bude zjednodušeno zajišťování a poskytování včasných a úplných informací o evropských programech, asistence při přípravě návrhů (psaní návrhů) projektů, které se zapojí do mezinárodních výzkumných aktivit. Dále by měla vzniklá síť přispívat k právním, účetním a IPR záležitostem.

Síť poradenských služeb by měla mít v kompetenci i vedení náročných projektů (zejména pro VaV a vzdělávací instituce), hledání partnerů pro účast v projektu na národní a zejména na mezinárodní úrovni (využití NCP v 7. rámcovém programu EU, využívání CZELO, atd.), „zprostředkování“ dalších finančních zdrojů v souvislosti s účastí a přípravou mezinárodních projektů.

Nedostatečná míra spolupráce institucí VaV s ostatními subjekty

Oblast spolupráce výzkumu je všestranně pokryta ve třech OP (OP VaVpI, OP PI, OP VpK). Vzhledem k tomu, že řada aktivit, jejichž podpora je zařazena v různých OP, spolu souvisí a navazuje na sebe, je nezbytné zajistit efektivní vazby (mechanismus umožňující efektivní činnost) mezi jednotlivými aktivitami. Jedná se například o technologické

platformy, spin-off firmy a o patentové aktivity.

K dosažení pokroku v oblasti spolupráce mezi jednotlivými institucemi je nutné v první řadě vyhodnotit program Klastry v OP Průmysl a podnikání (2004-2006) a podle výsledků provedené analýzy změnit omezující podmínky programu tak, aby bylo dosaženo větší efektivity spolupráce mezi podniky v daném oboru, resp. regionu. Podpora by měla směřovat také do oblasti mezinárodní spolupráce klastrů a jejich napojení na podobné zahraniční struktury.

Následně je nutné zajistit propojení klastrů financovaných v rámci Cílů Konvergence a Konkurenceschopnost, posílení programu v oblasti vazby mezi VaV a průmyslem, transferu technologií. V oblasti lidských zdrojů by také měla být zajištěna vazba mezi souvisejícími aktivitami financovanými v rámci jiných OP (např. rozvoj pólů a center excellence, poradenství, celoživotní vzdělávání atd.)

Nerozvinutá informační infrastruktura a infrastruktura transferu znalostí

Centra transferu technologií na (významných) VŠ a výzkumných institucích by měla zajišťovat alespoň tyto služby (aktivity) - hledání nápadů (výsledků VaV) na daném pracovišti, které jsou vhodné pro komercializaci, zajištění příslušných analýz nutných pro komercializaci (např. studie stavu technologií v daném oboru, patentové rešerše, ekonomický rozbor, posouzení situace na trhu, marketingové studie, apod.), rozhodnout, jak s námětem naložit (např. dále zkoumat v daných směrech, patentovat a prodat, vytvořit spin-off, dále zkoumat v daných směrech, pozastavit další vývoj ...), nalezení příslušných partnerů v průmyslu (vazby na podniky v regionu), zajištění příslušného vzdělávání VaV pracovníků a studentů na pracovišti (komercializace VaV, IPR, podnikání). Pomocí takto definovaných center bude zajištěn přenos kvalitních a unikátních znalostí a jejich následná komercializace, včetně zapsání znalosti jako patentu.

Nedostatečné financování vzniku a počátečního rozvoje firem

OP PI pokrývá oblast financování vzniku a počátečního rozvoje firem v dostatečné míře. Pro optimální chod bude zapotřebí vytvoření systému odpovídajících poradenských služeb pro vznikající a rozvíjející se firmy (např. studie proveditelnosti, příslušné oborové studie apod.).

Pro počáteční rozvoj firem je nutné vytvořit vhodné programy pro zvyšování podnikatelských znalostí (zejména pro podniky, akademické pracovníky, studenty závěrečných ročníků), motivovat VaV pracovníky ve výzkumných a vzdělávacích institucích a studenty vysokých škol k podnikatelské aktivitě. Nutné je zajistit funkční vazby všech souvisejících činností – např. vznik spin-off v akademických pracovištích (OP VaVpI a OP VpK), získání odpovídajících finančních zdrojů, zařazení vzniklých firem do inkubátorů, využití příslušných poradenských služeb (OP PI), vytvořit regionální síť, která bude asistovat fondům rizikového kapitálu (např. administrace, poradenství, výběr projektů, analýzy), monitorovat poradenské služby, zavést systém akreditace pro poradenské firmy tak, aby vypracované studie byly akceptovatelné finančními institucemi, monitorovat počet žádostí, jejich kvalitu a úspěšnost; procento podpořených firem v jiných aktivitách (např. spin-off v OP VaVpI), které žádají v této oblasti podpory.

Nedostatek inkubátorů a nedostatečné zdroje pro financování provozu podnikatelských inkubátorů

Nedostatek podnikatelských inkubátorů je mj. důsledkem nedostatečných finančních zdrojů pro zakládání a činnost takovýchto institucí. Pro zlepšení situace je nezbytné zajištění dobré návaznosti na programy podporované z OP Výzkum a vývoj pro inovace (např. vznik spin-off firem) a další programy podporované z OP Podnikání a inovace (zejména finanční zdroje pro vznik a rozvoj firem).

Nutné je i zajištění vazeb na výzkumné, vývojové a vzdělávací instituce, velké podniky apod. Zároveň je nutné po opuštění inkubátoru zajistit přesun firmy do VTP.

Jako preventivní opatření je možné monitorovat a průběžně hodnotit připravenost firem k opuštění inkubátoru. Počet firem, které úspěšně opustí inkubátor je pak odrazem činnosti inkubátoru. Pro zvýšení prestiže inkubátorů (zvláště pokud je úspěšný), by je bylo možné zahrnout do systému akreditace s využitím mezinárodních standardů.

Vysoké poplatky za zahraniční patenty

Pro optimální chod Operačních programů je z důvodu patentové aktivity nezbytné zajistit provázanost přímé podpory IPR s dalšími subvenčními oblastmi, které jsou zařazeny v jiných oblastech podpory i v jiných Operačních programech (např. komercializace výsledků VaV, vznik spin-off firem, podpora inovací apod.).

K rozvoji předkládání patentů přispěje také zajištění kvalitních poradenských služeb v oblasti ochrany duševního vlastnictví (včetně zavedení akreditace poradenských subjektů), zvyšování průmyslově-právního povědomí a znalostí pracovníků VaV a vzdělávacích institucí, podniků a širší veřejnosti v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Vhodné by bylo zařadit předmět ochrany duševního vlastnictví do dalšího vzdělávání tak, aby se zvyšovalo průmyslově-právní povědomí studentů, zvláště studentů přírodovědných a technických oborů vysokých škol (tzn. zařadit ochranu duševního vlastnictví do výuky na VŠ).

Vysoké náklady na inovace

Pro efektivní využití prostředků OP pro podporu inovačních podniků je zapotřebí zajistit podporu zvyšování kvalifikací pracovníků v souvislosti se zaváděnými nebo uvažovanými inovacemi - vazba OP PI s OP VpK (zejména s prioritní osou „Další vzdělávání“ a oblastí podpory „Další vzdělávání v podnikatelském sektoru“, případně i s oblastí podpory „Systémový rámec dalšího vzdělávání“).

Snížení nákladů na inovace a snížení rizikovosti inovací by napomohlo také vytvoření systému dalšího vzdělávání ve vybraných oborech – např. ve vazbě na strategické tematické zaměření VaV stanovené v Dlouhodobých základních směrech výzkumu. Podobný efekt může přinést vytvoření kvalitní a profesionální sítě s využitím externistů z VŠ a VaV institucí, která bude poskytovat odpovídající poradenské služby (odborné i podnikatelské) pro podniky provádějící VaV a inovace nebo pro ty, kteří o těchto aktivitách uvažují (vazba na prioritní osu „Služby pro rozvoj podnikání“ a oblasti podpory „Služby“ a „Nové trendy“ v OP PI).

Nerozvinutý sektor high-tech firem

Většina navržených oblastí podpory podporuje rozvoj sektoru high-tech (tj. podporuje činnosti nejvíce náročné na nové technologie, činnosti s nejvyšším podílem absolventů technických a přírodovědných oborů, činnosti vykazující nejvyšší růst přidané hodnoty) firem a proto lze očekávat postupné zlepšování situace v této oblasti.

Pro optimální vývoj bude důležité sledovat indikátory, které charakterizují sektor high-tech firem (např. počet zaměstnanců v high-tech sektoru, hodnota tržeb v high-tech sektoru, přidaná hodnota vytvořená v high-tech sektoru, podíl přidané hodnoty high-tech sektoru na celkové přidané hodnotě, podíl exportu high-tech sektoru na celkovém exportu) a podle jejich vývoje modifikovat podmínky podpory v poskytované v jednotlivých oblastech a Operačních programech tak, aby bylo dosaženo vyváženého rozvoje v sektoru high-tech firem.

Specifické problémy s využíváním Strukturálních fondů EU

K zajištění bezproblémového využívání Strukturálních fondů EU je potřeba dosáhnout dostatečné spolupráce v implementaci jednotlivých Operačních programů, synchronizovat relevantní výzvy v celém průběhu programovacího období a vytvořit systém, který umožní podávat (a schvalovat) komplexně pojaté projekty (tj. projekty, u kterých jednotlivé aktivity vyžadují čerpání z různých Operačních programů).

Může se jednat například o společné podání projektové žádosti několika subjekty, společné vyhodnocení návrhu a schvalování projektů, vyřešení financování těchto projektů atd.

Důležité je také zajištění dostatečné informovanosti potenciálních žadatelů o podporu, vytvoření efektivní sítě, která bude poskytovat kvalitní poradenské služby žadatelům o podporu během přípravy projektů apod.

Nedostatek vhodně kvalifikovaných pracovních sil pro výzkum na trhu práce

V intervencích zařazených v OP Podnikání a inovace a OP Výzkum a vývoj pro inovace je využito křížové financování pro rozvoj lidských zdrojů v požadovaných oblastech (zejména „speciální znalosti“, které nebudou obecně podporovány v rámci výzev OP Vzdělání pro konkurenceschopnost).

V OP Vzdělání pro konkurenceschopnost je nutné vytvořit programy na rozvoj lidských zdrojů, např. zvyšování kvalifikací, další profesní vzdělávání, které budou zaměřeny na IZE a aktivity, které jsou podporované v rámci OP PI a OP VaVpI. Jedná se např. o lidské zdroje pro VaV, ochrana duševního vlastnictví, komercializace poznatků VaV, podnikání a podnikatelské znalosti a dovednosti, odborné znalosti (např. perspektivní technologie) atd.

Z hlediska rozvoje lidských zdrojů pro VaV a zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných pracovních sil pro vybudované VaV kapacity (v rámci OP VaVpI) bude zapotřebí důsledně požadovat zapojení studentů (zejména studentů závěrečných ročníků) a doktorandů do projektových činností v oblasti VaV, zajistit příslušné vazby na výuku, vybudovat (resp. dobudovat) systém hodnocení výzkumu (zejména ex-post) tak, aby vědecké týmy byly financovány podle dosažených výsledků výzkumu (včetně platů výzkumných pracovníků).

Legislativa/prostředí

Řešení problematických oblastí legislativy ve vazbě na IZE nespadá do kompetence strukturálních fondů, ale identifikované problémy je nutné řešit systematicky a v podle možností využívat podporu z jiných finančních zdrojů (např. ze státního rozpočtu).

Jedná se o bariéry, které ovlivňují nebo se jinak negativně dotýkají oblasti inovací a znalostní ekonomiky, jako je malá legislativní podpora státu pro oblast VaV a inovací a nepříznivé právní prostředí pro investice do rizikového kapitálu. K zakládání spin-off a inovačních firem by také pozitivně ovlivnilo další zjednodušení postupu při zakládání nových právních subjektů. Investice podniků do projektů, které se týkají VaV, a které jsou financované zejména ze zdrojů EU, by také pozitivně ovlivnilo motivační daňové prostředí (výraznější daňové úlevy).

Tab 36: Navržená řešení k eliminaci klíčových problémů z hlediska IZE v ČR a jejich zakotvení v Operačních programech

Bariéra	Řešení k eliminaci bariéry	OP	Prioritní osa	Oblast podpory
Nízké investice do výzkumu a vývoje	Podpora zvyšování kvalifikace pracovníků VaV v podnicích	PI	Podnikání a inovace	Inovace
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů VaV
		VpK	Další vzdělávání	Další vzdělávání v podnikatelském sektoru
		PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání
		PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Inovace organizace práce
		VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj sítě výzkumných pracovišť v regionech s rozvojem potenciálem
		VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj špičkových evropských center excelence pro EVP
		VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj kapacit cíleného VaV v regionech
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů VaV
		PI	Tvorba kvalitní a profesionální sítě poradenských služeb pro podniky provádějící VaV a inovace	Vznik firem
		PI	Sdílené využití kapacit VaV veřejným a soukromým sektorem	Služby
Vybavení nákladními přístroji VaV	<p>Monitorování podaných projektů a žádostí</p> <p>Pro účelové využití finančních prostředků je nutné zajistit vazbu s aktivitami podporovanými OP VaVpI a OP PI</p> <p>Spolupráce veřejného a soukromého výzkumu</p> <p>Podpora komercializace výsledků výzkumu vytvořených ve výzkumných kapacitách financovaných z OP VaVpI</p> <p>Zapojení VaV kapacit do do technologických platforem, pólů excelence, center excelence, sítí a do evropských výzkumných aktivit</p>	PK	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou VaV a praxí
		PI	Podnikání a inovace	Inovace
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
		PK	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí
		PI	Podnikání a inovace	Inovace
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce
		PI	Podnikání a inovace	Inovace
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce
		VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj špičkových evropských center excelence pro EVP

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA K PROJEKTU 145/06-A05

Vybavení nákladnými přístroji VaV	Soulad podpořených projektů s tématickým zaměřením DZSV a NPV III Monitoring a hodnocení realizace podpořených projektů, u projektů velkého rozsahu sledovat jejich vazbu na ostatní aktivity podporované z OP	VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj kapacit cíleného VaV v regionech		
	Vysoká příprava mezinárodních projektů cena	Vznik kvalitní sítě poradenských služeb	PI	Podnikání a inovace	Rozvoj firem, Inovace	
PI			Služby pro rozvoj podnikání	Služby		
PI			Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce		
VpK			Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání		
VpK			Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů VaV		
PA			Modernizace počátečního vzdělávání	Rozvoj a z kvalitnějších studijních programů na VŠ		
PI			Podnikání a inovace	Rozvoj firem		
PI			Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce		
PK			Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí		
PA			Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu		
Nedostatečná míra spolupráce institucí VaV s ostatními subjekty	Zajištění efektivních vazeb mezi jednotlivými aktivitami (technologické platformy, spin-off firmy, patentové aktivity)	VaVpI	Rozvoj spolupráce veřejného sektoru se soukromým	Rozvoj kapacit technického výzkumu		
		PI	Podnikání a inovace	Inovace		
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce		
		PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Spolupráce podniků a pracovišť VaV		
		VaVpI	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým	Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace		
		PK	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou VaV a praxí		
		Rozvoj mezinárodních klastrových aktivit	Podpora spolupráce výzkumných a vzdělávacích institucí s podniky v jednotlivých výzkumných aktivitách Provedení analýzy stávajícího programu Klastry v OPPP (2004-6) a podle dosažených výsledků změnit omezující podmínky programu tak, aby bylo dosaženo větší efektivity Zajištění propojení klastrů financovaných z Cíle Konvergence a z Cíle Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti	VaVpI	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým	Rozvoj kapacit technického výzkumu
				PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Spolupráce
				PK	Inovace a podnikání	Podpora příznivého podnikatelského prostředí

Nerozvinutá informační infrastruktura a infrastruktura transferu znalostí	PI	Podnikání a inovace	Inovace
	PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro podnikání a inovace
	PK	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí
	PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Spolupráce podniků a pracovišť vědy a výzkumu
	VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj kapacit cíleného výzkumu v regionech
	VaVpI	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým	Zvýšení cílené informovanosti o VaV a jeho výsledcích pro inovace
	VaVpI	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým	Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích
	PI	Podnikání a inovace	Vznik firem
	PI	Podnikání a inovace	Rozvoj firem
	PI	Podnikání a inovace	Inovace
Nedostatečné financování vzniku a počátečního rozvoje firem	PI	Podnikání a inovace	Vznik firem
	PI	Podnikání a inovace	Rozvoj firem
	PI	Podnikání a inovace	Inovace
	PI	Podnikání a inovace	Vznik firem
	PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Podpora poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí
	PI	Služby pro rozvoj podnikání	Služby
	PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů
	VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
	VpK	Další vzdělávání	Další vzdělávání v sektoru veřejných služeb
	VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
Podpora souvisejících činností (vznik spin-off v akademických pracovištích, získání odpovídajících finančních zdrojů, zařazení do inkubátorů, využití příslušných poradenských služeb, rizikový kapitál, akreditace poradenských center, monitoring žádostí a projektů)	PI	Podnikání a inovace	Vznik firem, Rozvoj firem, Inovace
	PK	Dostupnost a prostředí	Rozvoj a dostupnost služeb
	PK	Inovace a podnikání	Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí
	VaVpI	Rozvoj kapacit VaV	Rozvoj špičkových evropských center excelence pro EVP
	VaVpI	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích

Nedostatek inkubátorů a nedostatečné zdroje pro financování podniku a inkubátorů	Zajištění návaznosti zakládání podnikatelských inkubátorů na intervence z OP VaVpI a OP PI				
	Zajištění vazeb podnikatelských inkubátorů na výzkumné, vývojové a vzdělávací instituce, velké podniky apod.	PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro podnikání a inovace
Vysoké poplatky za zahraniční patenty	Zajištění přesunu firmy z podnikatelského inkubátoru do VTP po skončení působení v inkubátoru	PK	Inovace a podnikání		Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí
	Monitoring a průběžné hodnocení připravenosti firem k opuštění inkubátoru				
Vysoké poplatky za zahraniční patenty	Zajištění provázanosti přímé podpory IPR s oblastní podporou v různých OP	PI	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Inovace
	Vznik kvalitních poradenských služeb v oblasti duševního vlastnictví	PI	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Inovace
	Zařadit předmět Ochrany duševního vlastnictví do výuky na VŠ	VaVpI	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve VaV	Ochrana duševního vlastnictví na univerzitách a výzkumných institucích
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
		PA	Modernizace počátečního vzdělávání	Modernizace počátečního vzdělávání	Rozvoj a zkvalitnění studijních programů na VŠ
		PI	Podnikání a inovace	Podnikání a inovace	Inovace
Vysoké náklady na inovace		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů VaV
		VpK	Další vzdělávání	Další vzdělávání	Další vzdělávání v podnikatelském sektoru
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Zvyšování úrovně a dopadů VaV
		PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání
		PA	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	Inovace organizace práce
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů

Nerozvinutý sektor high-tech firem	Sledování výchozích podmínek sektoru high-tech, sledování vývojového trendu indikátorů charakterizující sektor high-tech a podle nich pak modifikovat podmínky podpory napříč všemi relevantními OP	PI	Podnikání a inovace	Vznik firem, Rozvoj firem
Specifické problémy s využíváním Strukturálních fondů EU	Zajištění dostatečné spolupráce v implementaci jednotlivých OP Synchronizace relevantních výzev v celém průběhu programovacího období Tvorba systému umožňujícího podávat komplexní projekty			
	Zajištění efektivní poradenské sítě žadatelům o podporu ze SF a konzultace při přípravě projektů	PI	Služby pro rozvoj podnikání a	Nové trendy
		PI	Prostředí pro podnikání a inovace	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
		VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Partnerství a sítě
Nedostatek vhodné kvalifikovaných pracovních sil pro výzkum na trhu práce	Tvorba programů na rozvoj lidských zdrojů specificky zaměřeny na IZE	PK	Inovace a podnikání	Podpora příznivého podnikatelského prostředí
		PK	Modernizace počátečního vzdělávání	Rozvoj a zkvalitnění studijních programů na VŠ
		VaVpI	Rozvoj kapacit VŠ v terciárním vzdělávání	
	Zajištění trvalého zapojení studentů VŠ a studentů doktorandského studia do projekových činností v rámci VaV	VpK	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	Modernizace vysokoškolského vzdělávání
	Malá legislativní podpora státu pro oblast VaV a inovací			
	Nepříznivé právní prostředí pro investice do rizikového kapitálu			
	Složitý postup při zakládání nových právních subjektů			
Legislativa/prostředí	Nemotivační daňové prostředí pro projekty VaV financované ze zdrojů EU			

Shrnutí

V rámci kapitoly 5.2 (Relevance oblastí podpory v OP z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE) byly analyzovány identifikované bariéry, jež představují široké spektrum problémů od vzniku produktu IZE (inovace, znalosti) až po jeho implementaci v praxi. Následně byla provedena konfrontace jednotlivých navržených řešení s tématickým obsahem jednotlivých oblastí podpory v rámci relevantních OP. Tím jsme dospěli k bariérám, které OP v současném znění neřeší. Vzhledem k téměř uzavřené kapitole přípravy Operačních programů, jsou předkládaná doporučení spíše systémové povahy.

Z definovaných doporučení, která se týkala jednotlivých bariér, vyplývá nutnost posílení vazeb a provázanosti mezi jednotlivými OP (nezbytnou podmínkou je důkladná analýza OP z let 2004-2006) i mezi jednotlivými aktivitami různých resortů. V tomto bodě se odráží skutečnost, že v budoucnu není možné oddělovat propojené tématické celky, které by bylo efektivnější podporovat společně. Tímto by se mohl vytvořit mechanismus umožňující efektivní vícerozměrnou činnost, která by ústila ve vytvoření technologických platforem, center excelence a patentových aktivit. V zásadě se jedná o koordinaci aktivit působící na rozvoj lidského kapitálu, vytváření výzkumných kapacit a výzkumné infrastruktury a zajišťování finančních zdrojů pro tyto aktivity. Systémovým prvkem je také zavedení výkonného monitorovacího systému, který by sledoval počet projektů a podaných žádostí, včetně jejich kvality a po jejich analýze modifikovat požadavky a případně posílit nedostatkové aktivity.

8.2 Doporučení vyplývající z analýzy vnější konzistence oblasti IZE

Podporu inovací a znalostní ekonomiky zohledňuje několik evropských dokumentů, jež bezprostředně navazují na Lisabonskou strategii. Její cíle jsou zakotveny také v českých strategických dokumentech, které jsou pro rozvoj IZE v ČR zásadní. Nedostatek však představují přílišná zobecnění, která se týkají znalostní společnosti a tvorby inovací. Důležité je proto revidovat ty části dokumentů, které se zabývají tvorbou předpokladů pro rozvoj inovačních strategií a politik v obraze nově definovaných překážek a bariér.

Rozvojem IZE se budou zabývat v novém programovacím období také některé Operační programy, jež by měly svým obsahem pokrývat celou oblast prioritních os definovaných Národním strategickým referenčním rámcem. Můžeme říci, že aktivity, které budou podporovány v rámci jednotlivých intervencí relevantních Operačních programů, naplňují svou podstatou prioritní osy Národního strategického referenčního rámce. Problematickým místem je však tématická provázanost některých podporovaných aktivit, kdy v jistých případech vznikají výrazné překryvy a jindy je daná oblast pokryta jen povrchně.

Jako problematická místa, na která by se měly OP konzistentněji zaměřit je možné označit podporu klastrové iniciativy a vzájemné provázanosti subjektů a institucí, regionální blízkost výzkumných institucí a inovačních pólů, stimulace evropských inovačních iniciativ, zvyšování vlivu IZE v národním hospodářství, podporu aplikovaného výzkumu.

Jako systémová doporučení, která by měla být v rámci intervencí OP obsažena, lze vnímat např. vytvoření příznivých právních a institucionálních podmínek pro rozvoj IZE, zvýšenou podporu úspěšných oblastí českého výzkumu a vývoje a dodržování principů udržitelného rozvoje.

8.3 Doporučení vyplývající z analýzy vnitřní konzistence oblasti IZE

V souvislosti s nastavením podpory ze strukturálních fondů (ERDF a ESF) se uměle oddělují témata, která spolu úzce souvisí a která by bylo mnohem smysluplnější podporovat společně. Tento projekt si nemůže klást ambice navrhovat změnu celého systému evropského financování, jediné doporučení, které lze formulovat za zachování

současného stavu, je důsledná meziresortní koordinace, a to nejen z hlediska přípravy OP (ta už skutečně finišuje), ale i později, kdy bude přínosné vzájemně si předávat zkušenosti v oblasti implementace.

Z obsahového hlediska je vhodné zdůraznit diskrepance mezi podporou fyzické infrastruktury a rozvojem lidských zdrojů, a to zejména v oblasti výzkumu a vývoje. I přes to, že v současném programovacím období je rozvoj lidských zdrojů pro VaV podporován v rámci OP Rozvoj lidských zdrojů (Opatření 3.2 – Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje) a vzdělávací programy podporující IZE jsou zakotveny v Národním programu výzkumu II doporučují autoři zvážit propojení tématické linky mezi podporou fyzické infrastruktury a rozvojem lidských zdrojů v novém programovacím období, a to jak v tématických Operačních programech, tak i v Operačních programech pro Prahu.

8.4 Doporučení vycházející z hodnocení dotazníkového šetření

Možný vývoj absorpční kapacity v oblasti inovací a znalostní ekonomiky vyjadřují v určité rovině i mínění a konání veřejných i soukromých subjektů, které jsou svými aktivitami do oblasti IZE zapojeny. Z výsledků námi provedeného dotazníkového šetření vyplývá, že je nutné dále inovační kapacity podporovat. Lze však tvrdit, že vývojová trajektorie rozvoje absorpční kapacity by měla směřovat stále více k „měkkým“ investicím a postupně opouštět zaměření na „tvrdé“ investiční peníze a budování výzkumné infrastruktury.

Vzhledem k počtu projektových záměrů a absorpční kapacitě v Praze je možné při úspěšném čerpání v rámci Středočeského kraje (vzhledem k regionální alokaci finančních prostředků z ERDF) vytvořit vědeckovýzkumné kapacity, sdružené do center excelence, včetně veškeré technické a dopravní infrastruktury.

Jestliže bude čerpání finanční pomoci skrze projektové záměry nedostatečné, bude třeba absorpční kapacitu týkající se oblasti IZE aktivně vytvářet, aplikovat pilotní (vzorové) projekty a připravit dostatečně silnou a výkonnou implementační strukturu, která zmírní vysoké nároky na přípravu žádostí a zjednoduší administrativní překážky při řízení projektu. Z uvedeného vyplývá nezbytná nutnost zjednodušit systém na všech úrovních – přípravy, hodnocení i monitorování projektu. Podrobnější popis je uveden v následující kapitole.

Podpořena by také měla být multidisciplinarita projektů. Díky této koncepci je možné předejít vysokým nárokům na stávající implementační strukturu, jako je tomu v případě vysokého počtu „malých“ projektů. Je nutné klást důraz na strukturu implementačních orgánů, která stále není pro žadatele srozumitelná. Bylo by vhodné uvážit, do jaké míry je výhodné aplikovat princip přenesené působnosti na regionální implementační kanceláře a nastavit soustavu regionálních zastoupení s jasným systémem realizace projektů (od podání žádosti až po vyplácení finanční podpory) a pro tento systém zavést jasnou a průhlednou centrální koordinaci.

Vzhledem k povaze projektů, které jsou zaměřené na IZE, by bylo vhodné vytvářet pilotní projekty, které by ověřovaly funkční možnosti připravovaných aktivit výzkumu a vývoje. Výsledky těchto pilotních programů je pak nutné implementovat do současného nastavení systémové podpory aktivit výzkumu a vývoje. Zároveň je však dbát na důslednou publicitu těchto pilotů, a to např. prostřednictvím workshopů a seminářů.

Ostatní doporučení, týkající se výsledků dotazníkového šetření, jsou ve shodě s doporučeními, které jsou uvedeny v rámci hodnocení řízených rozhovorů.

8.5 Doporučení vycházející z hodnocení hloubkových rozhovorů

8.5.1 Obecná doporučení

V souvislosti s často kritizovanými aspekty programového období 2004 – 2006 vyplývá několik zásadních doporučení obecného charakteru, která jsou společná pro všechny typy projektů, nejen pro projekty zaměřené na IZE. Týká se to velmi často zmiňované administrativní náročnosti. Celý systém by bylo třeba zjednodušit. Za tímto účelem je možné doporučit mimo jiné přenesení odpovědnosti na žadatele, vytvoření uživatelsky příznivější formy dotazníku, zavedení *paperless office* nebo elektronického účtu apod. To by umožnilo vyhnout se situaci, kdy žadatelé jsou povinni v okamžiku podání projektu mít připraveny veškeré dokumenty namísto toho, aby je poskytovali postupně, podle potřeby pro hodnocení projektu.

Systém hodnocení by také bylo velmi přínosné zjednodušit a zavést vícestupňový systém, který by reflektoval rizikovost a finanční objem projektů. To by také vedlo ke zkrácení doby čekání na výsledek výběru projektů.

Určitá míra zjednodušení by byla žádoucí i v oblasti monitorování, kde se nabízí možnost snížit zejména v pokročilejším stádiu implementace frekvenci podávání monitorovacích zpráv a zejména klást větší důraz na dobrou měřitelnost indikátorů.

8.5.2 Doporučení pro oblast IZE

Projekty zaměřené na IZE jsou tradičně rizikovější z toho hlediska, že nemusí být vždy zcela zřejmý jejich přínos, případně že nemusí odpovídat tomu, co bylo plánováno. Proto je vhodné důsledně realizovat pilotní projekty tak, aby se vyzkoušela nová aktivita a její výsledky by se použily pro nastavení systému.

U podpory, která vnáší skutečně nové aspekty do českého prostředí, ať už se jedná o oblast podnikání, vzdělávání nebo výzkumu a vývoji, je třeba si uvědomit, že nestačí nabídnout podporu, ale že je třeba absorpční kapacitu aktivně vytvářet. Obzvláště v případě, kdy je zájem stimulovat něco zcela nového, co ještě nemá vytvořeno zázemí v České republice. Nestačí tedy obecná publicita, je třeba vhodné projekty skutečně aktivně vyhledávat a podporovat jejich vznik a realizaci i v přípravné fázi. Tato etapa je totiž zcela klíčová pro úspěšné nastavení projektu. V této souvislosti se objevuje doporučení přiblížit se potenciálním žadatelům i geograficky, protože důležitá je znalost lokálního prostředí a osobní vztahy.

Je velmi žádoucí důsledně podporovat spolupráci mezi všemi zúčastněnými aktéry v jakékoli fázi. Toto doporučení sice platí pro všechny typy projektů, ale v případě projektů zaměřených na oblast IZE je třeba jej ještě více zdůraznit. Nejedná se jen o podporu spolupráce mezi implementátory, kteří si tak mohou vyměňovat zkušenosti s výběrem projektů, administrací obecně, monitorováním apod. Jde i o žadatele, pro něž vzájemné kontakty mohou představovat důležitý zdroj praktických informací a mohou posílit absorpční kapacitu, protože je zbaví neopodstatněných obav z některých faktorů souvisejících se samotným procesem. V neposlední řadě to může přispět k „síťování projektů“, kdy dojde k propojení projektů, které mají obdobné zaměření.

8.6 Doporučení vycházející z analýzy zahraničních zkušeností

8.6.1 Vazba na zahraniční zkušenosti

Stejně jako v připravovaném programovacím období 2007-13 v České republice, tak ve stávajícím období lze sledovat umístění programů podporujících IZE do regionálních a tematických Operačních programů. Obsahově je zřetelný pozitivní posun ve vybraných Operačních programech ČR směrem k IZE v podobné struktuře, jakou mají vybrané ostatní země v současném období. Je velmi složité vyhodnotit, zda intervence v oblasti IZE byly a jsou úspěšnější v případě sektorového či regionálního přístupu. Všechny

aktivity, které jsou v zahraničí podporovány v současné době ze strukturálních fondů, jsou ve větší či menší míře obsaženy i ve vybraných Operačních programech České republiky pro období 2007-13.

Jako zajímavost může sloužit to, že lidské zdroje jsou ve většině zemí vnímány jako celek, zatímco v České republice dochází v připravovaném období na spíše umělé dělení (vzdělávání versus zaměstnanost), které kopíruje kompetence příslušných resortů spíše než logiku rozvoje lidských zdrojů nutných pro znalostní společnost.

Kromě obsahového zaměření prioritních os a vlastních Operačních programů je z hlediska posouzení absorpční kapacity důležité i implementační uspořádání operačních programů. Ukazuje se (dlouhodobě zdůrazňováno i MMR), že čím jednodušší a centrálnější struktura, tím je jednodušší a úspěšnější čerpání.

8.6.2 Vazba na Poziční dokument Evropské komise k Národnímu strategickému referenčnímu rámci

Na Národní strategický referenční rámec, a tím nepřímo na skladbu a zaměření operačních programů, reagoval Poziční dokument Evropské komise. Z hlediska rozvoje inovací jako celku by dle Evropské komise měly být podpořeny intervence podporující rozvoj klastrů, zvýšení kapacity aplikovaného výzkumu, zlepšení vybavení a infrastruktury pro výzkum a vývoj, zvýšení podpory start-up firem, přístup k finančním prostředkům a ochraně duševního vlastnictví a zvýšení investic do lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace.

Domníváme se, že všechny jednotlivé aktivity jsou v navrhovaných Operačních programech obsaženy, je však poměrně složité (díky rozdělení do 3 programů – OP PI, OP VaVpI a OP VpK) najít vnitřní logickou vazbu. Z posuzovaných verzí OP je patrné, že koordinace přípravy Operačních programů nebyla optimální. Stejně tak je zřejmé, že programy byly utvářeny resortně, čili zezdola, nikoliv na základě jasně stanoveného, logického a konzistentního rámce. To je jeden z důvodů, proč je pro vnějšího pozorovatele (např. EK) obtížné pozorovat logické vazby mezi programy a prioritními osami včetně jejich vzájemné provázanosti. To je také, kromě jiného, například důvod, proč EK například doporučuje, že všechny aktivity týkající se spolupráce mezi vysokými školami, výzkumnými a vývojovými institucemi a podnikatelským sektorem (podporované ERDF) měly být přesunuty pod jeden Operační program (OP PI). V současné době jsou tyto aktivity obsaženy jak v OP PI, tak v OP VaVpI.

Doporučujeme lepším způsobem popsat vzájemné vazby mezi jednotlivými programy a jejich logickou návaznost, stejně tak jako oprávněnost samostatnosti Operačních programů. Stejně tak považujeme za vhodné lépe zdůvodnit umístění jednotlivých aktivit (oblastí podpory) do příslušných Operačních programů.

8.7 Syntéza doporučení

Analýzy provedené v rámci této studie prokázaly, že navržené Operační programy (OP VaVpI, OP PI a OP VpK) pokrývají uspokojivě veškeré oblasti IZE a jsou i v souladu se strategickým zaměřením ČR a EU, které je stanoveno v základních dokumentech připravených jak v ČR (např. Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec, Národní program reforem), tak i na úrovni EU (např. Strategické obecné zásady Společenství, Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci 2007-2013, Communication from the Commission: Building the ERA of knowledge and growth atd.).

Analýza však prokázala některé nedostatky a problematická místa, která se mohou negativně projevit v průběhu implementace těchto Operačních programů a v důsledku tak snížit efektivitu využívání finančních prostředků z evropských strukturálních fondů. Pro řešení zjištěných problematických míst byla navržena příslušná doporučení, která jsou podrobněji specifikována v předcházejících odstavcích.

Existence tří Operačních programů (OP VaVpI, OP PI a OP VpK) pro oblast IZE představuje zřejmě potenciálně největší problém, který se může negativně projevat během celého programovacího období. Uvedené Operační programy totiž podporují celou řadu aktivit, které spolu navzájem souvisejí a které lze z hlediska návazností jen velmi obtížně oddělit. Pro zajištění bezproblémového chodu Operačních programů a vytvoření optimálních podmínek pro efektivní čerpání finanční podpory ze strukturálních fondů navrhuje předkládaná studie řadu **systémových opatření**. Jedná se zejména o zajištění provázanosti a koordinace aktivit jednotlivých Operačních programů, které budou podporovány různými rezorty, a posílení vazeb mezi jednotlivými Operačními programy. Důležitým systémovým opatřením je i vytvoření odpovídajícího monitorovacího systému, který umožní průběžně sledovat využívání podpory ze strukturálních fondů a průběžně upravovat podmínky účasti v jednotlivých podporovaných aktivitách tak, aby bylo dosaženo optimálního čerpání finančních prostředků.

Vhodným nástrojem z hlediska IZE by bylo zřízení koordinační jednotky, která by dokázala napříč Operačními programy monitorovat a koordinovat veškeré aktivity pro tuto oblast. Aby však byla schopná plnit tuto úlohu, musela by mít nadrezortní působnost a politický mandát. Jedině tak by mohla vydávat doporučení pro jednotlivé ŘO v souvislosti s výzvami vztahujícími se k této problematice, podpořit návaznost nebo synchronizaci těchto výzev a jejich užší tematické vymezení, což by vedlo k efektivnějšímu a na IZE výrazně cílenému čerpání prostředků ze strukturálních fondů. Tato jednotka by mohla být financována z technické asistence. Oblast IZE není jediným tématem, kde by byl vhodný tento nadrezortní přístup. Nastavení operačních programů podle gescí jednotlivých ministerstev by jej vyžadoval i v jiných případech. To by mohlo výrazně přispět k posílení partnerství a koordinaci podpory ze strukturálních fondů.

Dalším tématem je **aktivní vytváření absorpční kapacity**, která bude dávat předpoklady nejen pro realizaci finančně náročných, komplexních a multidisciplinárních projektů, ale i vytvářet podmínky pro úspěšnou realizaci rizikových inovačních projektů připravovaných na regionální úrovni. Pro tyto účely se například jeví jako nezbytné vytvoření kvalitní poradenské sítě s účastí expertů z řady institucí (vzdělávání, VaV, podnikatelský sektor, státní správa apod.). To by mohlo být realizováno například formou centrálně řízeného poradenského orgánu, který by zajišťoval síť subjektů s vědeckým potenciálem. Jednalo by se v podstatě o jakýsi „virtuální vědeckotechnologický park“, který by sdružoval subjekty s vědeckovýzkumným potenciálem, oborově orientovanými. Případný zájemce o výzkum a vývoj ve svém oboru by tak měl možnost obrátit se na tuto jednotku s určitým projektovým záměrem, a ta by mu zprostředkovala kontakty se subjekty, které by jim mohly být při jeho realizaci nápomocní. Absorpční kapacitu zvýší i podpora spolupráce mezi jednotlivými aktéry z veřejného i soukromého sektoru a propojování (síťování) podobně zaměřených projektů. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že na straně respondentů je v oblasti IZE vyšší zájem o projekty neinvestičního charakteru. To však ještě neznamená, že budou prostředky určené na tento typ projektů skutečně vyčerpány, jak ostatně naznačují i zkušenosti s nedostatečnou absorpční kapacitou programů financovaných z ESF. Z tohoto důvodu je potřeba aktivně podporovat absorpční kapacitu, a to tím spíše, že výsledky dotazníkového šetření poukazují na vyšší zájem o projekty malého rozsahu. Vzhledem k uplatňovanému principu koncentrace by byly žádoucí spíše větší projekty, kterých dotazované subjekty plánují vytvářet méně. Podpora tvorby absorpční kapacity by se měla zaměřit především na podnikatelské subjekty a subjekty, jež se zabývají přenosem znalostí. Důležitou aktivitou bude i realizace pilotních projektů, které budou využívány pro ověření některých připravovaných aktivit.

Chod Operačních programů pozitivně ovlivní i **zjednodušení implementační struktury Operačních programů**, které nejen sníží náklady na jejich implementaci, ale i urychlí vyřizování žádostí o podporu a usnadní i průběžné monitorování čerpání finanční podpory ze strukturálních fondů. Z hlediska monitorování by byla zajímavá možnost sledovat projekty podle jednotlivých oborů, tedy napříč Operačními programy (viz monitorovací role koordinační jednotky pro oblast IZE).

Pro chod Operačních programů během celého programovacího období je důležité i vytvoření odpovídající centrální implementační struktury s odpovídající sítí regionálních kanceláří, které budou zajišťovat bezproblémový chod Operačních programů i nezbytnou synchronizaci relevantních výzev (včetně synchronizace výzev z různých Operačních programů). Administraci Operačních programů usnadní i elektronické vedení veškeré dokumentace projektů („paperless office“). Důležité je také vybudovat vícestupňový systém hodnocení projektů, který bude odrážet jejich rizikovost i finanční náročnost, přičemž důraz by měl být kladen i na dobrou měřitelnost všech sledovaných indikátorů.

Zcela nezbytným krokem je i **zvýšení publicity** Operačních programů, která vytvoří podmínky pro účast širokého spektra žadatelů z různých oborů a regionů. V oblasti publicity je nezbytné včasné a přesné zveřejňování relevantních informací o realizovaných i připravovaných aktivitách (brožury, informační materiály v tištěné i elektronické podobě). Mělo by se využívat ve větší míře všech dostupných médií a více se zaměřit na jednotlivé cílové skupiny. Větší problém s čerpáním prostředků ze Strukturálních fondů se objevil u ESF a vyšší míra publicity i neinvestičních projektů by mohla posílit absorpční kapacitu. Zcela nezbytné je nepodcenit ani časový harmonogram – s obecnou publicitou by se mělo začít již nyní. Pro potenciální žadatele by měly být přitažlivou formou pořádány také tematicky zaměřené semináře a workshopy, které umožní výměnu názorů i zkušeností mezi partnery z různých sektorů (akademické sféra, podnikatelský sektor i státní správa). Na chodu Operačních programů a efektivitě využívání podpory se zcela jistě pozitivně projeví i využívání osvědčených přístupů z jiných evropských zemí, které mají s využíváním podpory delší zkušenosti (zahraniční dobré praxe), a to zejména zkušenosti z regionů, které se potýkají/potýkaly se stejnými problémy jako ČR. Z tohoto hlediska by bylo vhodné pokrýt z technické asistence i studijní zahraniční cesty nebo pobyty zahraničních expertů v České republice.

Přehledný souhrn navržených doporučení pro zlepšení absorpční kapacity v oblasti IZE je uveden v tabulce 37.

Tab. č. 37: Souhrnná doporučení pro zlepšení absorpční kapacity v oblasti IZE

	<p>Posílení vazeb a provázanosti mezi jednotlivými OP (zvláště OP PI a VaVpI)</p> <p>Posílení provázanosti aktivit vytvořených jednotlivými resorty</p> <p>Koordinace aktivit působící na rozvoj lidského kapitálu, tvorby výzkumných kapacit a výzkumné infrastruktury a finančních zdrojů</p> <p>Zavedení výkonného monitorovacího systému (sledování počtu projektů a žádostí a jejich kvality, analyzovat je a poté posílit nedostatkové aktivity)</p> <p>Zajištění cirkulace podnikatelských subjektů v inkubátorech, podpora úspěšných</p> <p>Projekty je nutné aktivně vyhledávat a podporovat jejich vznik a realizaci i v přípravné fázi</p> <p>Podpora multidisciplinarity projektů</p> <p>Aplikace pilotních projektů (ověření funkčního využití připravovaných aktivit)</p> <p>Tvorba systému umožňující podávat komplexní projekty</p> <p>Přiblížení se potenciálním žadatelům i geograficky (znalost lokálního prostředí a osobní vztahy)</p> <p>Podpora spolupráce mezi všemi zúčastněnými aktéry (vazby mezi jednotlivými žadateli)</p> <p>Tvorba kvalitní poradenské expertní sítě za účasti expertů z VŠ a VaV institucí</p> <p>Podpora sdíleného využívání výzkumných kapacit veřejným i soukromým sektorem</p> <p>Síťování podobně zaměřených projektů</p> <p>Provedení analýzy stávajících programů a podle výsledků změnit omezující podmínky programu k dosažení větší efektivity</p> <p>Zajištění dostatečné spolupráce v implementaci jednotlivých OP</p> <p>Synchronizace relevantních výzev v celém průběhu programovacího období</p> <p>Srovnatelná implementační struktura pro žadatele</p> <p>Centrálně koordinovaná implementační struktura (revize přenesené působnosti regionálních kanceláří)</p> <p>Přenesení odpovědnosti přípravy projektu na žadatele</p> <p>Paperless office nebo elektronický účet (eliminace okamžité přípravy veškeré projektové dokumentace)</p> <p>Víceúrovňový systém hodnocení projektů (reflexe rizikovitosti a finanční náročnosti projektů v oblasti IZE)</p> <p>Snížení frekvence monitorovacích zpráv v pokročilém stádiu implementace</p> <p>Klíast větší důraz na dobrou měřitelnost indikátorů</p> <p>Zvyšování publicity a zveřejnění informací o realizovaných a připravovaných opatření</p> <p>Transfer "nejlepších praktik" ze zemí EU</p> <p>Podpora replikace přístupů k projektu i jeho výsledků (semináře, brožury, webová prezentace)</p> <p>Šíření informací o metodice a nástrojích použitých v rámci řešení projektu</p> <p>Pořádání tematických seminářů a workshopů</p>
Aktivní vytváření absorpční kapacity	
Zjednodušení implementační struktury	
Zvyšování publicity	

9. Závěr

Projekt „Posouzení absorpční kapacity v oblasti inovací a znalostní ekonomiky a návrhy její podpory pro období 2007-2013“ byl zadán Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a vypracován Technologickým centrem AV ČR a společností DHV ČR, spol. s r. o. ve smyslu zadání ze dne 15. 8. 2006.

Cílem projektu bylo posouzení možností pro zvýšení inovačního potenciálu České republiky prostřednictvím posílení absorpční kapacity a efektivním čerpáním podpory ze Strukturálních fondů (SF) v oblasti inovací a znalostní ekonomiky. Navržená doporučení nastavují pozitivní podmínky pro dosažení cílů a přínosů intervencí Hospodářské a sociální politiky soudržnosti pro období 2007-2013. Globální cíl projektu byl dosažen splněním následujících specifických cílů:

1. Analýza a zhodnocení absorpční kapacity ČR z hlediska schopnosti a podpory tvorby projektů v oblasti IZE.
2. Návrh kroků pro posílení projektové absorpční kapacity v oblasti IZE a návrh způsobů, nezbytných struktur a vhodných subjektů pro realizaci její systematické podpory.

Cílem tohoto projektu tedy bylo posouzení souboru navržených intervencí na podporu znalostní ekonomiky a inovací v kontextu identifikovaných potřeb (relevance a konzistence intervencí) a zhodnocení připravenosti, resp. absorpční kapacity ČR v této sféře. Finálním výstupem projektu jsou konkrétní doporučení, která povedou k posílení absorpční schopnosti a zefektivnění řízení podpory ze SF v oblasti inovací a znalostní ekonomiky.

Pro posouzení možností zvýšení absorpční kapacity v oblasti IZE bylo využito expertní zpracování dostupných informací, jež se k problematice IZE vztahují. První krok tak představovala podrobná analýza, která se soustředila na dokumenty určující zaměření EU v oblasti IZE a na strategické dokumenty, které v této oblasti stanovují směřování ČR v příštím programovacím období. S touto analýzou byla zároveň provedena i zevrubná studie programů, které jsou v současném programovacím období využívány v zahraničí a které se osvědčily.

Součástí analytické části studie byl rovněž rozbor návrhů oblastí podpory v rámci Operačních programů, které se vztahují k podpoře problematiky IZE v období 2007-2013. Rozbor vedl k návrhu klasifikace oblastí podpory podle obsahového zaměření. Z této klasifikace pak vychází struktura tvorby použitých dotazníků v rámci elektronického sběru dat. „Ex-ante“ hodnocení pak doplnila analýza relevance oblastí podpory v OP z hlediska klíčových problémů ČR v oblasti IZE, která dopomohla k identifikaci problematických míst a bariér, jež brání rozvoji této oblasti.

Důležitou součástí projektu bylo dotazníkové šetření. Probíhalo elektronickou formou a dotazovány byly instituce, které se podílejí na tvorbě znalostí, přenosu znalostí a dále podnikatelské subjekty. Výsledky dotazníkového šetření byly konfrontovány s výsledky screeningu projektových záměrů připravovaných v rámci OP VaVpI, který provedla Rada pro výzkum a vývoj.

Každá část analytické části projektu vyústila v návrh doporučení, který může pozitivně ovlivnit rozvoj oblasti inovací a znalostní ekonomiky v ČR. Výsledkem projektu je návrh čtyř tématických oblastí, které byly vygenerovány z výsledných doporučení jednotlivých kapitol. Čtyři tématické oblasti, které zásadně podpoří rozvoj absorpční kapacity v oblasti IZE, sestávají celkově z 29 konkrétních doporučení.

10. Použitá literatura

Boskin, Michael J. & Lau, Lawrence, J. (1996). Contributions of R&D to economic growth. In B. L. R. Smith & C. E. Barfield (eds). The Governance of Research and Innovation. An international comparative study, Country reports. Available at www.technopolis.co.uk

CESES. (2004). Zpráva o stavu země: Strategické volby, před nimiž stojí. Praha: CESES.

CESES. (2003). Vývojové scénáře: Formulace sociálních a ekonomických potřeb společnosti ve vztahu k prioritám Národního programu výzkumu II.

DG Research. (2006). Constructing Regional Advantage: Principles – Perspectives – Policies.

Evropská komise. (2004). Science and technology, the key to Europe's future – Guidelines for future European Union policy to support research.

Identifikace, analýza a zhodnocení rozložení rozvojových programů EU a českých rozvojových programů s cílem navrhnout koordinovanější a racionálnější systém (2005). Pro MMR ČR, DHV CR, spol. s r. o.

Janeček, M. (2002). Inovační podnikání a transfer technologií v ČR

Kadeřábková, A. (2006). Kvalitativně založená konkurenční výhoda ČR v mezinárodním srovnání. Working Paper CES VŠEM 2/2006.

Národní vzdělávací fond. (2003). Identifikace nedostatků na českém trhu práce. Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání. Praha: NVF

Národní vzdělávací fond. (2000). Rozvoj lidských zdrojů v malých a středních podnicích.

Národní vzdělávací fond. (2003). Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku.

Národní vzdělávací fond. (2003). Technologický rozvoj, výzkum a vývoj a související kvalifikační požadavky v podnikatelské sféře. Projekt programu Moderní společnost a její proměny č. MS-07-03. Praha: NVF

Pitra, Z. (2006). Management inovačních aktivit. Praha: Professional Publishing.

Schilling, P. (2005). Research as a source of strategic opportunity? Rethinking research policy developments in the late 20th century. Umeå Studies in Economic History No 32, 2005, Umeå universitet.

Světová banka. (1998). Knowledge for Development

Technologické centrum AV ČR. (2004). Bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky. Projekt č. 4/04 evaluace RPS.

Technologické centrum AV ČR. (2005). Posouzení priorit a formulace doporučení pro tvorbu implementačních opatření v oblasti podpory rozvoje znalostní ekonomiky pro přípravu národních programových dokumentů ČR na období 2007-2013. Projekt č. 8/05-2-2/05.

Veselý, A., Kalous, J., & Marková, J. (2002). Kultivace vědění v klíčový faktor produkce.

Wolf, A. (2002). Does Education Matter? Myths about education and economic growth, London: Penguin Books.

Ostatní zdroje:

AplusB

<http://www.tig.or.at/en/fundingprogramms/aplusb/>

Bundeskanzleramt Österreich

<http://www.europa.gv.at/site/4646/default.aspx#1>

Department of Trade and Industry

<http://www.dti.gov.uk/innovation/randd/support-for-business-randd/page11353.html>

Exist

http://www.exist.de/exist_en/english.html

Garching Innovation

<http://www.garching-innovation.de/en/index.html>

KTP: Knowledge Transfer Partnership

<http://www.ktponline.org.uk/>

RVCF: Regional Venture Capital Fund

<http://www.sbs.gov.uk/sbsgov/action/layer?r.I2=7000000142&r.I1=7000000140&r.s=t1&topicId=7000000156>

Steinbeis Stiftung

<http://www.stw.de/K060/60000/frei/e/60000-e.htm>

TOP: Temporary Entrepreneurial Positions

<http://www.utwente.nl/top/>

WBSO: Research and Development (Promotion) Act

<http://www.senternovem.nl/wbso/English.asp>

<http://www.awsg.at/portal/index.php?n=121>

11. Přílohy

11.1 Rešerše dokumentů

Programové dokumenty politiky HSS ČR

Národní rozvojový plán 2007-2013

Základním strategickým dokumentem pro získávání podpory ze Strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti pro období 2004-2006 je Národní rozvojový plán. Globálním cílem Národního rozvojového plánu ČR na období 2007-2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Udržitelného růstu bude v České republice dosahováno prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti. Jeho tempo bude vyšší než průměrný růst EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti, o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování kvality života obyvatelstva.

Možnosti zvyšování absorpční kapacity řeší NRP 2007-2013 ve změně schopnosti utváření regionálních systémů inovací, v zajištění přípravy, zpracování a aktualizaci rozvojových strategií s důrazem na vědu, výzkum a inovace. K tomu by měla přispět i modernizace veřejné správy, která by podporovala společnost založenou na znalostech, jež je základním předpokladem pro dlouhodobě udržitelný rozvoj a zvyšující se produktivitu práce. Tvorba institucionální absorpční kapacity veřejné správy tak představuje snahu o místní rozvojové partnerství, zohlednění potřeb a možností místních aktérů a zvláště provázanost lokálních a státních politik.

Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013

Národní strategický referenční rámec je jedním ze základních strategických dokumentů ČR pro čerpání podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v novém programovém období. Hlavním cílem NSRR je přeměna socioekonomického prostředí ČR v návaznosti na principy udržitelného rozvoje tak, aby byla Česká republika atraktivním místem pro realizaci investic a život a práci obyvatel. Pomocí čtyř strategických cílů (*Konkurenceschopná česká ekonomika, Otevřená flexibilní a soudržná česká společnost, Atraktivní prostředí a Vyvážený rozvoj území*) bude tedy ČR usilovat o růst zaměstnanosti, vyrovnaný rozvoj regionů a zvyšování úrovně kvality obyvatelstva.

Národní strategický referenční rámec hodnotí nedostatky v průběhu čerpání prostředků a realizace programů SF. Po identifikaci problémů navrhuje komplexní opatření, která podpoří možnosti zvýšit absorpční kapacitu. Opatření by měla především vést k jednoduché a přehledné implementační struktuře, zjednodušení a urychlení složitých administrativních procesů, zajištění dostatečné administrativní kapacity včetně přípravy kvalifikovaných pracovníků. Těmito kroky dojde k prohloubení absorpční kapacity na straně konečných příjemců. Posledním krokem k rozvoji absorpční kapacity je podpora rozvoje forem spolupráce veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership), kdy dochází ke zvyšování efektivity veřejných investic (díky možnosti kofinancování projektu ze soukromých zdrojů).

Operační programy 2004-2006

OP Rozvoj lidských zdrojů

Globálním cílem Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů je dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a konkurenceschopnosti podniků při respektování principů udržitelného rozvoje. Tento globální cíl zahrnuje řadu témat a aspektů trhu práce a bude postupně realizován naplňováním specifických cílů (globálních cílů jednotlivých priorit). Tyto čtyři specifické cíle byly nastaveny tak, aby svou podstatou pokryly široké spektrum oblastí, od konkurenceschopnosti až po sociální inkluzi. Tímto způsobem se zajistí plnění realizace globálního cíle OPRLZ.

- *Aktivní politika zaměstnanosti* – cílem této priority je rozvoj pružného trhu práce, který přispívá ke snížení a prevenci nezaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti osob, jimž hrozí vyloučení z trhu práce.
- *Sociální integrace a rovné příležitosti* – úkolem této priority je snížení počtu a podílu osob ohrožených sociální exkluzí prostřednictvím integrovaného přístupu a odstraňování bariér znesnadňujících účast na trhu práce, včetně diskriminace podle pohlaví.
- *Rozvoj celoživotního učení* – cílem této priority je Rozvoj celoživotního učení prostřednictvím zvyšování kvality nabídky vzdělávání z hlediska potřeb znalostní společnosti a prostřednictvím rozšiřování účasti všech subjektů v procesu vzdělávání.
- *Adaptabilita a podnikání* – globálním cílem této priority je rozvoj kvalifikované pracovní síly, konkurenceschopnosti podniků, rozšiřování nabídky pracovních příležitostí v rozvojových odvětvích a posílení environmentálního přístupu.

Zvýšení absorpční kapacity je v programu OP RLZ podpořeno především informační subvencí projektů, pořádáním seminářů a školení a publicitou Operačního programu, podporou při procesu hodnocení a výběru projektů, poradenstvím žadatelů o podporu a auditem a kontrolou projektů.

OP Průmysl a podnikání

OP Průmysl a podnikání byl schválen EK 21. 6. 2004. Jeho globálním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu a podnikatelských služeb. Toho lze dosáhnout pomocí mechanismu, který posílí hospodářskou výkonnost při současném zvýšení zaměstnanosti a sociální soudržnosti. Zároveň program zajišťuje optimální vývoj českého průmyslu a dosažení úrovně produkce srovnatelné s evropskými zeměmi při zachování kvality životního prostředí. Specifické cíle a priority programu jsou nastaveny tak, aby se na hospodářském růstu ČR podílely rovnoměrně všechny regiony a aby byla eliminována sociální exkluze určitých sociálních skupin obyvatelstva. Operační program Průmysl a podnikání stanovuje následující priority:

- *Rozvoj podnikatelského prostředí* – priorita zahrnuje rozvoj infrastruktury pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace, rozvoj podnikatelské infrastruktury, infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání, rozvoj informačních a poradenských služeb a klastrů.
- *Rozvoj konkurenceschopnosti podniků* – Priorita se zaměřuje na zakládání a rozvoj malých a středních podniků, podporu inovací výrobků, technologií a služeb, snižování energetické náročnosti a vyšší využití obnovitelných zdrojů energie.

Ke zvýšení absorpční kapacity se využije prostředků v rámci priority technická pomoc. Jedná se především o financování seminářů, workshopů, informovanosti, propagace a publicity, informativních akcí, zpracování informačních analýz, přípravy programové dokumentace apod.

Jednotný programový dokument pro cíl 2

Jednotný programový dokument pro Cíl 2 regionu soudržnosti Praha, jehož řídicím orgánem je MMR byl oficiálně schválen Evropskou komisí v prosinci 2003. Programový dodatek obsahuje konkrétní informace pro předkladatele projektů. Cílem strategie JPD 2 je odstranění nejvýznamnějších slabých stránek a rozvojových bariér regionu na relevantním území podpory tak, aby se zkvalitnilo městské prostředí a rozvinul se potenciál města. Globálním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy lepším využitím městského území a posílením inovačních funkcí podnikatelského prostředí a lidských zdrojů. JPD 2 sestává ze 3 priorit (3. priorita je *Technická pomoc*) a 8 opatření.

- *Revitalizace a rozvoj městského prostředí* – priorita podporuje regeneraci nevhodně využívaných a poškozených ploch, které ohrožují rozvoj celého města nízkou urbánní kvalitou a jejich nahrazení novým funkčním využitím, rozvoj dopravních systému,

kteřé jsou šetrné k životnímu prostředí a podporují rozvoj městského prostředí, rozvoj sociální infrastruktury zlepšující kvalitu života, především v okrajových částech města.

- *Vytváření podmínek budoucí prosperity vybraného území* – priorita podporuje zvýšení kvality partnerství veřejného a soukromého, neziskového sektoru, výzkumu a vývoje prostřednictvím tvorby informačních vazeb a komunikačních sítí. Podporováno je malé a střední podnikání, vytváření kvalitního podnikatelského prostředí a rozvoj strategických služeb na podporu informační společnosti v Praze.

Možnosti posílení absorpční kapacity v rámci naplnění cílů JPD 2 jsou především ve zvýšení povědomí občanů a potenciálních uchazečů o programu, získání odborných zkušeností prostřednictvím konzultace, semináře, v zajištění analytických prací v rámci monitoringu, technické i metodologické zajištění výměny informací na národní úrovni i evropské úrovni. K posílení absorpční kapacity přispívá i informovanost a s ní spojená publicita zaměřená na různé cílové skupiny.

Jednotný programový dokument pro cíl 3

Globálním cílem programu je vytvoření efektivního trhu práce založeného na kvalifikované pracovní síle, konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, využití výzkumně-vývojového potenciálu regionu, sociální integraci ohrožených skupin a rovnosti příležitostí při respektování zásad udržitelného rozvoje. Program by měl podpořit podnikatelské prostředí, ve kterém budou vytvářeny pracovní příležitosti, a ve kterém je využívána vysoce kvalifikovaná a flexibilní pracovní síla. Program by měl podpořit zkvalitnění vzdělávání, rekvalifikační programy, usnadnit přístup na trh práce a eliminovat nerovnoprávnosti v přístupu na trh práce. Priority programu jsou v souladu s Evropskou strategií zaměstnanosti a Národním akčním plánem zaměstnanosti.

- *Aktivní politika zaměstnanosti* – cílem priority je rozvoj pružného trhu práce s důrazem na skupiny ohrožené na trhu práce, prevenci nezaměstnanosti, zvýšení zaměstnatelnosti a zamezení růstu dlouhodobé nezaměstnanosti. Specifickým cílem této priority je zvýšení účinnosti aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání.
- *Sociální integrace a rovné příležitosti* – globálním cílem této priority je sociální začleňování znevýhodněných skupin, rozvoj institucí a kvality služeb zaměřených na sociální integraci a vyrovnání příležitostí žen a mužů na trhu práce.
- *Rozvoj celoživotního učení* – priorita napomáhá rozvoji systému celoživotního učení, který bude připravovat kvalifikovanou a flexibilní pracovní sílu schopnou aplikovat princip udržitelného rozvoje, především zkvalitněním počátečního vzdělávání a rozvojem systému kvalitního, uznávaného a uplatnitelného dalšího vzdělávání.
- *Adaptabilita a podnikání* – priorita zvyšuje adaptabilitu zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, spolupráci výzkumných a vývojových pracovišť s podnikatelskou sférou, podporu inovací a rozvoj cestovního ruchu.

Možnosti posílení absorpční kapacity v rámci naplnění cílů JPD 3 jsou především ve zvýšení povědomí občanů a potenciálních uchazečů o programu, získání odborných zkušeností – konzultace, semináře, v zajištění analytických prací v rámci monitoringu, technické i metodologické zajištění výměny informací na národní úrovni a s EU. Důležitá je i informovanost a s ní spojená publicita zaměřená na různé cílové skupiny. Pro zvýšení absorpční kapacity také přispěje podpora partnerství mezi organizacemi neziskového a dalších sektorů tak, aby bylo možné počítat s efektivním využitím poskytnutých prostředků.

Operační programy 2007-2013

OP Výzkum a vývoj pro inovace

Globálním cílem OP Výzkum a vývoj pro inovace je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst v regionech NUTS II (tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit) prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů. Dosažení globálního cíle bude provedeno prostřednictvím posílení kapacit ve výzkumu a vývoji a jejich efektivnímu využití na regionální, národní i evropské úrovni. Dalším prostředkem k dosažení globálního cíle je rychlý a efektivní transfer výsledků výzkumu a vývoje a posílení vzdělávacích kapacit na VŠ. OP Výzkum a vývoj pro inovace sestává ze čtyř priorit (4. priorita je technická asistence).

- *Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje* – cílem priority je zajištění trvalých výsledků regionálního výzkumu a vývoje, které budou využity pro udržitelný rozvoj ekonomiky a zajištění jejich efektivního transferu. Podmínkou k dosažení tohoto cíle je třeba využít stávajícího růstového potenciálu k vybudování kapacit ve výzkumu a vývoji na všech regionálních úrovních.
- *Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji* – cílem priority je podpora trvalé a efektivní spolupráce mezi veřejnými výzkumnými institucemi a podniky, vedoucí k zajištění přenosu poznatků výzkumu a vývoje k uživatelům (podpora rozšíření technologické spolupráce, vznik technologicky orientovaných firem, vč. spin-off firem, podpora cílené informovanosti o výsledcích výzkumu a vývoje pro inovace).
- *Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání* – cílem priority je zvýšení kapacit vysokých škol v terciárním vzdělávání na potřebné kvalitativní úrovni; nové kapacity budou využitelné k růstu, podpoře konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v regionech.

Pořádáním seminářů, workshopů, výměn zkušeností a informací, propagace a publicity, informativních akcí, zpracování informačních analýz, pořizování a instalací počítačových systémů potřebných pro řízení, implementaci a monitorování, podporou přípravy studií, analýz, strategií a hodnocení dojde ke zvýšení absorpční kapacity.

OP Podnikání a inovace

Operační program Podnikání a inovace se soustřeďuje na inovace nižších řádů, které využívají výsledky výzkumu a vývoje v kratším a střednědobém časovém horizontu a na inovace vznikající především z iniciativy podniků. OP Podnikání a inovace poskytuje podporu vědě a výzkumu především formou spolupráce stávajících výzkumných kapacit s podniky. OP je celkově zaměřen na zlepšování podmínek pro podnikatelské prostředí a podporu inovací. Globálním cílem OP je zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky a přiblížení se inovační výkonnosti průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy. OP sestává ze čtyř priorit (4. priora je technická pomoc).

- *Podnikání a inovace* – cílem je zintenzivnění aktivity malých a středních podniků a stimulace a usnadnění vzniku nových malých a středních firem, inovační činnost v průmyslu, zavádění inovací technologií, výrobků a služeb a zvýšení účinnosti užití energií v průmyslu.
- *Prostředí pro podnikání a inovace* – tvorbou infrastruktury pro rozvoj spolupráce podniků a vědeckovýzkumných a vzdělávacích institucí podporovat kooperaci těchto subjektů, rozvojem kvalitní infrastruktury pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů v průmyslu zefektivnit využití lidského kapitálu a zkvalitnit podnikatelskou infrastrukturu.
- *Služby pro rozvoj podnikání* – zintenzivněním rozvoje poradenských a informačních služeb pro podnikání a inovace dosahovat vyšší konkurenceschopnosti.

Opatření podporující nepřímo absorpční kapacitu předpokládají především vypracování různých externích studií, analýz, strategií a hodnocení, jejichž financování bude

zajišťováno v rámci priority „Technická pomoc“. Další opatření jsou především pořádání seminářů, workshopů, výměn zkušeností a informací, propagace a publicita, informační analýzy, podpora pořizování informačních a komunikačních systémů apod.

OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost

Globálním cílem OP Vzdelávání pro konkurenceschopnost 2007-2013 je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti a posílení konkurenceschopnosti ekonomiky ČR prostřednictvím partnerské spolupráce vedoucí ke zkvalitnění a modernizaci systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji. V rámci OP byly identifikovány tři priority pomocí nichž bude naplněn globální cíl.

- *Modernizace počátečního vzdělávání* – cílem je rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšením motivace k dalšímu vzdělávání. Prostředky pro dosažení tohoto cíle jsou zvýšení kvality systému počátečního vzdělávání, zlepšení rovných příležitostí žáků, zlepšení kompetencí pedagogických i nepedagogických pracovníků škol.
- *Modernizace terciárního vzdělávání a výzkumu a vývoje* – globálním cílem této priority je adaptace systému terciárního vzdělávání směrem k větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice a zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj. Pro dosažení cíle je třeba zkvalitnit vzdělávání na vyšších odborných školách a podpora rozšíření jejich kapacit, zvýšit kvalitu a prohloubení diverzifikace vysokých škol s důrazem na požadavky znalostní ekonomiky, zlepšit odbornou přípravu a podmínky pracovníků ve výzkumu a vývoji, posílit vztah mezi institucemi terciárního vzdělávání, výzkumnými institucemi a ostatními subjekty soukromé a veřejné správy.
- *Rozvoj dalšího vzdělávání* – cílem je posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky ČR systému dalšího vzdělávání. Prostředky pro dosažení cíle jsou dokončení systémového a institucionálního rámce dalšího vzdělávání a jeho propojení s počátečním vzděláváním, zajištění vhodných podmínek pro rozvoj dalšího vzdělávání a řízení rozvoje lidských zdrojů v podnikatelském sektoru, zajištění vhodných podmínek pro další vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů v sektoru veřejných služeb, usnadnění individuálního přístupu obyvatel ČR k dalšímu vzdělávání a motivace k celoživotnímu učení.

Praha – konkurenceschopnost

Globálním cílem OP Praha – konkurenceschopnost je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako dynamické metropole členské země EU prostřednictvím odstranění rozvojových bariér a slabin regionu, zkvalitněním městského prostředí, zlepšením dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutím inovačního potenciálu města. Tento cíl bude naplňován prostřednictvím specifických cílů:

- Zlepšení dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a zkvalitnění životního prostředí,
- zvýšení konkurenceschopnosti Prahy rozvojem a efektivním využitím jejího inovačního potenciálu.

V rámci tohoto OP budou podpořeny projekty, které budou orientované na dostupnost klíčových služeb, zlepšení městského prostředí, inovace a podnikání, čímž by měla Praha dosáhnout odstranění rozvojových bariér a stát se dynamicky rostoucí evropskou metropolí. OP Praha – konkurenceschopnost navazuje na JPD 2. V něm se potvrdilo, že největší potenciál absorpční kapacity měly investičně náročné projekty do infrastruktury. Je však patrné, že z hlediska dlouhodobé perspektivy jsou pro konkurenceschopnost města zcela zásadní inovace. Z tohoto důvodu je třeba podporovat vhodné projekty

z oblasti inovací. Předpokladem pro dostatečnou absorpční kapacitu Prahy je jsou vyšší horní limity velikosti projektů oproti programu JPD 2.

Praha – adaptabilita

Globálním cílem Operačního programu Praha – adaptabilita je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy, zvláště posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání. Globální cíl povede k posílení udržitelného socioekonomického rozvoje regionu a ke zvýšení významu Prahy ve středoevropském prostoru v porovnání s ostatními metropolemi zemí EU. Globální cíl je rozveden pomocí třech cílů specifických:

- Zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů směřující ke zvýšení kvality a produktivity práce,
- Zlepšení dostupnosti zaměstnání pro znevýhodněné osoby a zvýšení jejich účasti na trhu práce,
- Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy lidí, které odpovídají požadavkům trhu práce.

V návaznosti na Jednotný programový dokument 3, ve kterém jsou opatření (kromě opatření 1,1 JPD 3), kvalifikovaná jako výkonná, tj. že vykazují dostatečnou absorpční kapacitu a v rámci nich podpořené projekty napomáhají dosažení stanovených cílů, navrhuje OP PA pro další zvyšování absorpční kapacity pouze další zjednodušení formy čerpání podpory z ESF ve formě Globálního grantu. V OP se předpokládá, vzhledem ke snížení alokace financí oproti JPD 3, že je v zásadě dostatečná absorpční kapacita zajištěná.

Shrnutí skupiny

Tato skupina programových dokumentů zahrnuje materiály vládní a resortní úrovně. Národní rozvojový plán 2007-2013 a Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013 jsou základními dokumenty, které budou Českou republiku opravňovat k čerpání financí ze strukturálních fondů EU. Tyto dva dokumenty definují cíle a priority, které budou podporovány, nastiňují široký rámec politik a směrů, kterými se bude ČR v následujícím programovacím období ubírat a to tak, aby byly v souladu s globálními politikami Evropské unie a se schválenými agendami. Na základě definovaných cílů a priorit Národního rozvojového plánu ČR připravují jednotlivá ministerstva pro využívání fondů EU singulární Operační programy. Ty jsou součástí taktické a realizační fáze podpory problémových okruhů strategií mající plošný charakter. Jsou to plány cílených intervencí, které jsou navrženy pro stimulaci nebo rozšíření rozvoje jednoho nebo několika sektorů. Členění Operačních programů odráží především hlavní oblasti, jež jsou předmětem podpory ze strukturálních fondů, zejména z Evropského regionálního rozvojového fondu, Evropského sociálního fondu a Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu.

Zvýšení absorpční kapacity spatřují vládní dokumenty v rozvoji schopností tvorby regionálních systémů inovací, v zajištění přípravy, zpracování a aktualizaci rozvojových strategií s důrazem na vědu, výzkum a inovace. Možnosti větší absorpce finanční pomoci podpoří i modernizace veřejné správy (institucionální absorpční kapacita), místní rozvojové partnerství (PPP), jednoduchá implementační struktura, urychlení složitých administrativních procesů, zajištění dostatečné administrativní kapacity včetně přípravy kvalifikovaných pracovníků. Těmito kroky dojde k prohloubení absorpční kapacity na straně konečných příjemců. Jednotlivé Operační programy reagují na požadavek zvýšení absorpční kapacity především informační podporou projektů, pořádáním seminářů, školení, publicitou Operačního programu, poradenstvím žadatelů o podporu, konzultačními činnostmi, zjednodušením formy čerpání podpory ze SF apod.

Výsledky předběžného hodnocení programových dokumentů, závěrečné zprávy evaluace RPS a další studie

1/04 Analýza a vyhodnocení slabých míst systému implementace SF a rizik poruch

Analýza se zabývala identifikací slabých míst systému implementace fondů EU, formulací doporučení ke zlepšení v oblasti připravenosti potenciálních konečných uživatelů pomoci, kvalitou projektových žádostí a systémem administrace projektů. Analýza byla rozčleněna do třech dílčích podprojektů:

- Informovanost – orientace na vyhodnocení informovanosti žadatelů, znalostí problematiky SF u cílových uživatelů pomoci. Cílem projektu bylo vyhodnocení kvality systému poskytování informací a identifikace slabých míst.
- Kvalita projektů – orientace na oblast přípravy projektových žádostí. Cílem byla analýza a vyhodnocení kvality předložených projektů a identifikace slabých míst v oblasti tvorby a přípravy projektů, relevance projektových dokumentů.
- Administrace – orientace na hodnocení systému administrace (přijímání) projektů, jejich registrace, hodnocení, schvalování, až do počátku realizace projektů. Cílem byla identifikace slabých míst procesu administrace, zjištění, zdali je skutečný proces přijímání projektů úměrný požadavkům na průběh implementace strukturální pomoci.

3/04 Analýza a vyhodnocení vnějšího prostředí systému implementace RPS

Cílem projektu byla identifikace a vyhodnocení významných externích vlivů, které působí na úspěšnou implementaci RPS a absorpci strukturálních fondů (ve smyslu tvorby a zaměření projektů), a následně navrhnout postupy pro úpravy vnějšího prostředí systému implementace SF. Studie si pokládá dvě základní (a několik dalších podotázek) evaluační otázky:

- 1) Existuje dostatečná kapacita generování projektů, která zajistí maximální přínosy?
- 2) Jaké jsou hlavní problémy a překážky tvorby efektivních projektů z hlediska vnějšího prostředí (mimo vlastní administrativní strukturu SF)?

Závěrečná zpráva projektu - odpovědi na evaluační otázky - je členěna do tří částí:

- *Obecné (externí) problémy a překážky přípravy projektů a implementace SF v ČR* – zde jsou popsány zásadní příčiny vnějších bariér implementace SF, které přímo či nepřímo ovlivňují většinu dílčích bariér, které jsou podrobně popisovány v dalších částech
- *Problémy a překážky přípravy a realizace projektů dané institucionálním prostředím v České republice* – tato část se zabývá podmínkami, v nichž jednotliví individuální rozvojoví aktéři, koneční příjemci, koneční uživatelé (a v malé míře i zprostředkující subjekty) připravují a realizují svoje projekty.
- *Problémy a překážky přípravy a realizace projektů na straně samotných rozvojových aktérů* – zde jsou popsány problémy a podmínky, které jsou z hlediska systému implementace RPS vnější, ale z hlediska rozvojových aktérů se jedná o podmínky a faktory vnitřní, protože jsou dány charakterem, strukturou, kapacitou a zájmy těchto aktérů. Alespoň do určité míry mohou rozvojoví aktéři tuto skupinu faktorů ovlivnit.

4/04 Bariéry růstu konkurenceschopnosti ČR

Cílem studie bylo identifikovat a vyhodnotit bariéry růstu konkurenceschopnosti České republiky, především s ohledem na schopnost vytváření, šíření a využívání znalostí a navrhnout konkrétní opatření, která povedou k odstranění nebo zmírnění identifikovaných bariér. Analýza prokázala existenci bariér, které brání procesu tvorby a difúze využití znalostí. Bariéry byly identifikovány v oblasti *lidských zdrojů, financování výzkumu, vývoje a inovačních aktivit*.

Užitím příkladů zahraniční dobré praxe, s ohledem na specifické podmínky ČR byla pro jednotlivé bariéry navržena konkrétní opatření tak, aby bylo možné pro odstranění bariér

využívat finančních prostředků z fondů EU (pro roky 2007-2013).

Dokončení struktur a opatření pro zvýšení absorpční kapacity na národní a regionální úrovni

Hlavním cílem projektu ABCap je jednak pomoci nositelům projektů připravit jejich projekty nebo projektové záměry tak, aby se s těmito projekty mohli ucházet o dotaci ze SF, jednak přispět k posílení kapacity těch institucí, které budou projekty žádající o podporu ze SF či ze SF podporované administrovat. Projekt ABCap je zaměřen na 3 Operační programy Cíle 1 (Průmysl a podnikání, Rozvoj lidských zdrojů a Regionální rozvoj) a JPD 2 a 3 pro Hl. m. Praha. V zadání projektu byly uvedeny dva specifické cíle:

- *Absorpční kapacita* – zajištění kapacit pro návrh a zpracování projektů, s využitím dostupných zdrojů účinně řešit potřeby na národní a regionální úrovni
- *Administrativní kapacita* – rozvinutí dovedností a kompetencí osob, jež budou pravděpodobně zapojeny do úkolů v rámci odpovědnosti příslušných řídicích, monitorovacích a platebních orgánů na centrální i regionální úrovni

Výstupem projektu jsou konkrétní doporučení, které studie navrhuje po analýze podpořených projektů. Doporučení i s popsáním problémem je adresována vládním nebo soukromým institucím tak, aby napříště byl napříště problém pokud možno eliminován. Zkušenosti a doporučení jsou rozděleny do kategorií (v závorce jsou uvedena jednotlivá opatření):

- *Inovace a konkurenceschopnost* (infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace, rozvoj podnikatelské infrastruktury, Infrastruktura pro lidské zdroje, Rozvoj služeb (klastrů))
- *Rozvoj lidských zdrojů* (opatření aktivního trhu práce, vzdělávací projekty)
- *Infrastruktura*
- *Cestovní ruch*
- *Grantová schémata SROP*

Další dokumenty relevantní k tématu projektu

Národní lisabonský program ČR

Národní lisabonský program je jednotný dokument, který reviduje cíle Lisabonské strategie v souvislosti s deklarovaným požadavkem více podpořit hospodářský růst a zaměstnanost v jednotlivých členských státech. Jeho cílem je posílit politickou odpovědnost za naplňování obsahu Lisabonské strategie a umožnit vyhodnocení plnění stanovených reformních kroků na území ČR. Jako podklady pro vypracování Národního programu reforem ČR byly využity Strategie udržitelného rozvoje České republiky a Strategie hospodářského růstu. Národní program reforem ČR představuje integrovaný a soudržný přístup mezi makroekonomickými politikami, mikroekonomickými politikami a politikou zaměstnanosti. Reformy a priority se dotýkají třech tematických oblastí:

- *Makroekonomická oblast* – pokračování reformy veřejných financí, snižování deficitu veřejných financí na HDP, stabilní růst cenové hladiny, splnění Maastrichtských kritérií z důvodu zavedení Eura do roku 2010
- *Mikroekonomická oblast* – udržitelné využívání zdrojů, posílení a zvýšení konkurenčních výhod české průmyslové základny, snižování rozdílů mezi českou a evropskou ekonomickou výkonností, vytvoření prostředí stimulačního výzkum, vývoj a inovace a jejich komerčního využití, modernizace a rozvoj dopravy, informačních a telekomunikačních sítí, vytváření kvalitního podnikatelského prostředí
- *Oblast trhu práce* – zavádění reforem podporující větší flexibilitu trhu práce, rozšíření smluvní volnosti, snížení zákonných nemzdových nákladů práce, zvýšení územní mobility pracovní síly, snadnější přístup absolventů a osob na konci profesní kariéry na trh práce, rozvoj vzdělávání

Strategie hospodářského růstu ČR

Strategie hospodářského růstu je základním koncepčním materiálem ke koordinaci činností jednotlivých výkonných složek státu. Strategie hospodářského růstu stanovuje základní principy a formuluje konkrétní doporučení pro směřování hospodářské politiky ČR, resp. politik jednotlivých resortů pro nasměrování prostředků ze strukturálních fondů a kohezního fondu pro období 2007-2013. Vizí Strategie hospodářského růstu je „vytvořit z České republiky znalostně technologické centrum Evropy s rostoucí životní úrovní a vysokou zaměstnaností“ a jejím cílem je významným způsobem přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí EU.

Strategie hospodářského růstu podporuje 5 vzájemně provázaných prioritních oblastí, které představují základy konkurenceschopnosti hospodářství České republiky.

- *Institucionální prostředí*
- *Zdroje financování – nasměrování finančních prostředků do oblastí s nejvyšším multiplikačním efektem*
- *Infrastruktura*
- *Rozvoj lidských zdrojů*
- *Výzkum, vývoj a inovace*

Aktivity, které se vztahují k rozvíjení činností podporující schopnost ČR zvyšovat absorpční kapacitu jsou řešeny zvláště v pilíři Zdroje financování, kdy SHR navrhuje nutně zvýšit informovanost případných zájemců o finanční podporu ze Strukturálních fondů. Zároveň navrhuje i zpřehlednění pravidel hodnocení projektů v procesu žádosti o dotace z evropských fondů. Jako řešení se ve SHR uvádí vytvoření regionálních informačních center s vyškoleným personálem, který bude schopen poskytnout informace o možnostech čerpání finanční pomoci z evropských fondů i komunitárních programů. K posílení absorpční kapacity přispěje i vytvoření příznivého prostředí pro efektivní partnerství veřejného a soukromého sektoru, kdy možnost kofinancování projektů veřejného zájmu soukromým sektorem výrazně posílí schopnost čerpání fondů z Evropské unie

Strategické obecné zásady Společenství

Strategické obecné zásady Společenství stanovují směry pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost jako rámec pro intervence ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v programovém období 2007 – 2013. Dokument tak představuje základní rámec pro nové programy, které budou v novém programovacím období podporovány (z ERDF, ESF, CSF). Programy, jež budou podporovány prostřednictvím politiky soudržnosti budou zaměřeny na 3 priority:

- Zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a zachováním jejich potenciálu v oblasti životního prostředí.
- Podpora inovací, podnikatelského ducha a růstu hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií.
- Tvorba většího počtu a lepších pracovních míst pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.

Možnosti podpory absorpční kapacity popisuje druhá priorita. Strategické obecné zásady společenství navrhuje posílení vnitrostátních a regionálních kapacit pro výzkum a technologický rozvoj, podpořit investice do infrastruktury informační a komunikační technologie a rozšiřovat znalosti prostřednictvím transferu technologií, čímž je možné podpořit absorpční kapacitu MSP. V rámci regionální politiky je třeba vzít v úvahu specifickou povahu výzkumu a technologického rozvoje. Je proto třeba podporovat vzájemnou provázanost subjektů, která povzbudí vznik center excelence. Geografická blízkost veřejných výzkumných institucí, inovačních pólů a MSP vytváří oblasti, kde

dochází ke zvýšení absorpční kapacity.

Návrh nařízení Rady (ES) pro Evropský sociální fond

Návrh nařízení Rady pro Evropský sociální fond popisuje nové oblasti a priority, které bude primárně fond podporovat v rámci programovacího období 2007-2013. Evropský sociální fond přispívá k cíli hospodářské a sociální soudržnosti poskytováním podpory politikám a prioritám, jejichž cílem je dosáhnout pokroku směrem k plné zaměstnanosti, zlepšení kvality a produktivity práce a prosazování sociálního začlenění a soudržnosti v souladu s obecnými zásadami a doporučeními evropské strategie zaměstnanosti. Pro dosažení tohoto cíle musí Evropský sociální fond sledovat tři hlavní úkoly:

- řešení značných rozdílů v zaměstnanosti, sociálních nerovnostech, rozdílů v dovednostech a nedostatku pracovních sil v rozšířené Unii
- zvyšující se tempo hospodářské a sociální restrukturalizace v důsledku globalizace a rozvoje hospodářství založeného na znalostech
- demografické změny, které vedou ke stárnutí pracovní síly a snižování počtu pracovníků

Předloha nařízení o Evropském sociálním fondu na období 2007-2013 přináší soustředěný rámec pro zásahy Evropského sociálního fondu v rámci Unie. Pro dosažení cílů „konvergence“ a „regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ bude Evropský sociální fond poskytovat podporu pro předvídání a zvládání hospodářských a sociálních změn. Jeho zásahy se budou soustředit na čtyři klíčové oblasti schválené Evropskou radou: *zvyšování přizpůsobivosti pracovníků a podniků; posílení dostupnosti zaměstnání, prevence nezaměstnanosti, prodloužení pracovního života a zvyšování účasti na pracovním trhu; posílení sociálního začlenění podporou integrace znevýhodněných lidí do zaměstnání a boj s diskriminací; a podpora partnerství pro reformu v oblasti zaměstnanosti a začlenění.*

Návrh nařízení Rady (ES) pro Evropský fond pro regionální rozvoj

Návrh nařízení Rady (ES) pro Evropský fond pro regionální rozvoj reaguje na rozšíření EU, které prohloubilo regionální rozdíly v Evropské unii a zvýšilo počet regionů, jejichž rozvoj zaostává. Evropský fond pro regionální rozvoj by měl dopomoci těmto regionům dosáhnout konvergence. Zároveň by měl posílit konkurenceschopnost nejrozvinutějších regionů, jejichž cílem je přispět k harmonickému rozvoji území Společenství. Fond se bude proto v příštím programovacím období soustředit na tři cíle:

- *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost* – podpora inovací a hospodářství založené na znalostech, dostupnost dopravních služeb a informačních a komunikačních technologií s cílem snížit regionální izolaci od dopravních a digitálních sítí.
- *Územní spolupráce* – podpora přeshraniční a nadnárodní spolupráce, rozvoj výměnných sítí, analýz a studií mezi regiony a místními orgány.
- *Konvergence* – ERDF bude v rámci tohoto cíle podporovat široké spektrum aktivit, které budou přínosem pro konkrétní regiony tak, aby umožnily mobilizaci a modernizaci zdrojů a zahájení procesu integrovaného a udržitelného regionálního rozvoje. Důraz bude kladen na výzkum, inovace.

Návrh nařízení Rady (RS) pro Fond soudržnosti

Návrh nařízení Rady (RS) pro Fond soudržnosti reaguje na rozšíření EU. Fond soudržnosti finančně přispívá k provádění činností v oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí. Cílem tohoto nařízení je upřesnit poslání Fondu soudržnosti a zvláštní způsoby jeho využívání, zejména co se týká podmíněné pomoci a oblasti působnosti fondu. V souvislosti s programovým obdobím 2007-2013 uvádí návrh, že Fond

soudržnosti bude přispívat ke sblížení členských států a nejméně rozvinutých regionů prostřednictvím finanční účasti na projektech z oblasti transevropských dopravních sítí a životního prostředí. Z důvodu rozšíření EU a existence nových potřeb financování v nových zemích rozšiřuje Fond svou působnost. Nově se budou financovat také akce v oblastech:

- *Udržitelný rozvoj* (energetická účinnost, obnovitelné zdroje energie)
- *Doprava* (železnice, splavné říční a námořní cesty, kombinovaná doprava, zvládnutí velkých objemů silniční a letecké dopravy, ekologická městská doprava)

6. rámcový program

6. rámcový program je rámcový program Evropského společenství pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace. Je souhrnem akcí na evropské úrovni, které financují a podporují výzkum. V 6. rámcovém programu mohou žádat o projekt pouze řešitelské týmy s mezinárodní účastí. Program podporuje dva strategické cíle – posilování vědecké a technologické základny průmyslu a zvýšení jeho mezinárodní konkurenceschopnosti. Oba tyto strategické cíle vymezují výběr specifických programů, tematických priorit a nástrojů.

Specifické programy:

1. *Integrace a posilování ERA* – zkoumání nových a vznikajících vědeckých a technických oblastí a předvídání budoucích vědecko-technických potřeb, reakce na specifické potřeby MSP, podpora mezinárodní spolupráce ze specifických skupin ze třetích zemí, podpora výzkumu v 7 prioritních oblastech (vědy o živé přírodě, genomika, biotechnologie pro zdraví; technologie informační společnosti; nanotechnologie a nanovědy; letecký a kosmický výzkum; kvalita a nezávadnost potravin; udržitelný rozvoj, globální změny a ekosystémy; občané a vládnutí ve znalostní společnosti)
2. *Strukturování ERA* – ukončení strukturálních slabin evropského výzkumu, obecné cíle a podporované aktivity (výzkum a inovace, lidské zdroje a mobilita, výzkumné infrastruktury, věda a společnost).
3. *Posilování základů ERA* – stimulace společného vývoje evropské výzkumné a inovační politiky tím, že bude podpořena koordinace programů a společné akce vedené na národní či regionální úrovni.

Návrh 7. rámcového programu

Politický kontext a cíle tohoto návrhu jsou stanoveny ve sdělení „Budování evropského výzkumného prostoru znalostí pro růst“ současně předkládaném Komisí. Hlavním rysem sedmého rámcového programu je podstatné zjednodušení jeho fungování ve srovnání s předcházejícími programy. Zamýšlená opatření v tomto smyslu jsou popsána v pracovním dokumentu o provádění, který návrh doprovází. Týkají se celého cyklu financování, včetně zjednodušení schémat financování, administrativních a finančních pravidel a postupů a rovněž srozumitelnosti a praktické použitelnosti dokumentů. Komise má v úmyslu v rámci své odpovědnosti uskutečnit činnosti, které zahájí velké množství menších operací. Sedmý rámcový program bude rozdělen do čtyř specifických programů, které odpovídají čtyřem hlavním cílům evropské výzkumné politiky.

- *Spolupráci* – podpora celé oblasti výzkumných činností prováděných v nadnárodní spolupráci v těchto tematických oblastech (zdraví; potraviny, zemědělství a biotechnologie; informační a komunikační technologie; nanovědy, nanotechnologie, materiály a nové výrobní technologie; energetika; životní prostředí (včetně změny klimatu); doprava (včetně letectví); sociálně-ekonomické a humanitní vědy; bezpečnost a vesmír).
- *Myšlenky* – podpora výzkumu řízeného výzkumnými pracovníky a prováděného ve všech oblastech jednotlivými týmy, které si konkurují na evropské úrovni.

- *Lidé* – kvantitativní i kvalitativní posilování lidského potenciálu ve výzkumu a technice v Evropě.
- *Kapacity* – podpora klíčových aspektů evropského výzkumu a inovačních kapacit, jako jsou výzkumné infrastruktury; regionální uskupení zaměřená na výzkum; vytvoření plného výzkumného potenciálu v „konvergenčních“ a nejvzdálenějších regionech EU. výzkum prováděný ve prospěch malých a středních podniků (MSP); otázky „vědy ve společnosti“; horizontální činnosti v rámci mezinárodní spolupráce.

Tyto čtyři zvláštní programy si kladou za cíl umožnit vytvoření evropských pólů excelence a zvláštní program pro nejaderné činnosti Společného výzkumného střediska.

Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a rady, kterým se zavádí Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci (2007-2013)

Návrh navazuje na rozhodnutí Evropské rady v Lisabonu v roce 2000. Jeho cílem je postupné naplňování lisabonských cílů. Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci shromažďuje ve společném rámci specifické podpůrné programy Společenství, které jsou podstatné pro zvýšení evropské produktivity, inovačních kapacit, udržitelného růstu a aspektům životního prostředí. Rámcový program se bude skládat ze specifických podprogramů:

- *Program pro podnikavost a inovaci* – podpora činností týkající se podnikavosti, MSP, průmyslové konkurenceschopnosti a inovace
- *Program na podporu politiky informačních a komunikačních technologií* – podpora širšího využití informačních a komunikačních technologií občany, podniky a veřejnými správami, podpoří snahu o zvýšení veřejných investic do informačních a komunikačních technologií
- *Program Inteligentní energie-Evropa* – podpora udržitelného rozvoje v oblasti energie, přispění k dosažení obecných cílů ochrany životního prostředí, bezpečnosti zásobování energiemi

Integrované směry pro růst a pracovní místa

Sdělení Evropské komise shrnuje jednotné směrnice pro růst a zaměstnanost na období 2005-2008, které odpovídají požadavkům zasedání Evropské rady na jaře roku 2005. Integrované směry pro růst a zaměstnanost představují konkrétní kroky v procesu nové Lisabonské strategie. Integrované směry se řadí do třech tematických oblastí:

- *Makroekonomické strategické zásady* – účinné rozdělení zdrojů, zaměřené na aktivity podporující růst (např. VaV, znalosti, lidské zdroje)
- *Mikroekonomické strategické zásady (příprava nového OP)* – podpora podnikatelské kultury, tvorba prostředí podporující MSP, tvorba přeshraničních projektů ve schválených prioritách, zvyšování investic do VaV, přístupnější investice, budování absorpčních kapacit, udržitelné využívání zdrojů, ochrana životního prostředí
- *Strategické zásady k zaměstnanosti* – zavádění politiky zaměstnanosti, která usiluje o dosažení plné zaměstnanosti, zvýšení kvality a produktivity práce a posílení sociální a teritoriální koheze, podpora celoživotního přístupu k práci, zajistit pracovní příležitosti pro osoby se sníženou pracovní schopností, zlepšovat infrastrukturu pro potřeby trhu práce, propagovat flexibilitu práce, redukovat segmentaci trhu práce, zajistit mzdy odpovídající kvalifikaci a náročnosti práce, zvyšovat investice do lidského kapitálu, přizpůsobit vzdělávací systém podle nových požadavků na kvalifikaci.

Národní politika výzkumu a vývoje České republiky na léta 2004-2008

Národní politika výzkumu a vývoje České republiky je dokumentem, který formuje vztah našeho státu k výzkumu a vývoji ve střednědobé perspektivě. Politika vyjadřuje zásady vlády pro oblast výzkumu a vývoje, ze kterých vychází státní správa při realizaci opatření, která se týkají této oblasti. Národní politika výzkumu a vývoje vychází

z aktuálních právních předpisů pro oblast podpory a správy výzkumu a vývoje. Řeší především efektivní využití strategických nástrojů VaV (financování, právní prostředí, organizační strukturu, informační a technologickou infrastrukturu). Politika také určuje priority, ze kterých jsou vypracovány jednotlivé tematické části Národního programu výzkumu II, který bude zahájen v roce 2006. Jako systémové priority pro období platnosti této národní politiky byly zvoleny tyto oblasti:

- *Lidské zdroje* – zvýšená podpora mobility vědeckých pracovníků, zlepšení pracovních a materiálních podmínek, zvýšení atraktivity vědecké a výzkumné práce.
- *Mezinárodní spolupráce ve VaV* – prosazování mezioborového výzkumu, zapojení do Evropského výzkumného prostoru, využití národních i zahraničních finančních zdrojů, připojení ČR k rámcovým programům EU.
- *Regionální aspekty VaV* – důraz na regionalizaci VaV, role krajských úřadů, využití regionálních vazeb podnikatelů s výzkumně vzdělávacími institucemi.
- *Využití výsledků VaV v praxi* – podpora vzniku spin-off firem, utilizace duševního vlastnictví, podpora financování projektů z veřejných i soukromých zdrojů.
- *Hodnocení výzkumu* – respektování světových trendů a využívání zkušeností zemí EU, resp. OECD.

Národní inovační politika České republiky na léta 2005-2010

Národní inovační politika je součástí systému celého systému koncepčních dokumentů, které jsou zastřešeny Strategií hospodářského růstu. Vizí Národní inovační politiky je stav, kde *podniky a další organizace v ČR aktivně inovují své výrobky, technologie a služby i metody organizace a řízení, zabezpečují trvalý růst produktivity práce a konkurenceschopnost na mezinárodních trzích. To vše při vysoké úrovni zaměstnanosti.* Úkolem státu je podpora této vize. Stát by měl vytvářet příznivé rámcové podmínky právní a institucionální, odstraňovat bariéry inovačních aktivit, aktivně se podílet na tvorbě nových právních předpisů a nástrojů EU na podporu vědy, přímými i nepřímými nástroji podporovat vybrané aktivity inovačních procesů, financované z veřejných rozpočtů ČR a EU. Tato vize bude naplněna prostřednictvím čtyř strategických cílů:

- *Posílit výzkum a vývoj jako zdroj inovací*
- *Vytvořit funkční spolupráci veřejného a soukromého sektoru*
- *Zajistit lidské zdroje pro inovace*
- *Zefektivnit výkon státní správy ve výzkumu, vývoji a inovacích*

K dosažení cílů NIP je navrženo 48 konkrétních opatření, včetně odpovědnosti, termínů a indikátorů úspěšnosti jejich realizace. Pro dosažení každého cíle uvádí NIP úkoly potřebné k jeho dosažení a nástroje, kterými budou jednotlivé úkoly realizovány a pro každý nástroj opatření potřebná k jeho realizaci.

Inovativnost, adaptabilita a konkurenceschopnost české ekonomiky v evropském a globálním měřítku – strategický tah

Strategický tah byl obecně vymezen jako: „*Potenciální strukturovaný proces společenských inovací a jejich důsledků, který významně přesahuje běžné fungování státu a společnosti*“. Jeho realizace předpokládá soustředění a koordinované uplatnění značných zdrojů. Je v zásadě vymezen na vyšší úroveň, než tomu bylo u strategických koncepcí formulovaných v „Průvodci krajinou priorit“. Dokument vychází z klasických ekonomických teorií, relevantních ke studovanému tématu. Následně představuje ekonomické ukazatele, kterými lze vyjádřit stupeň a formu inovativnosti, adaptability a konkurenceschopnosti v různých regionech na různých měřítkových úrovních. Jako nositele rozvoje inovativnosti, adaptability a konkurenceschopnosti české ekonomiky studie vyčlenila:

- *Malé a střední podniky – determinanty technologického pokroku*
- *Nové informační technologie*
- *Přímé zahraniční investice*

- *Průmyslová politika*
- *Podpora výzkumu a vývoje*
- *Podpora školství*
- *Kvalita veřejných institucí*
- *Investice do lidského kapitálu*
- *Investiční pobídky pro zahraniční investory*

Bohemian Regional Innovation Strategy – Plzeň

Základním cílem projektu BRIS je vytvoření příznivých podmínek pro rozvoj inovací v regionu. K dosažení tohoto cíle bylo využito zkušeností z procesu tvorby inovační strategie zahraničních partnerů, sdružených v rámci sítě Innovatig Regions in Europe. Ta tvoří společnou platformu pro spolupráci a výměnu zkušeností při zpracování inovačních politik a schémat. Specifické cíle byly sdruženy do pěti oblastí:

- *Zvýšení povědomí o důležitosti inovací*
- *Získání přehledu o potřebách a zdrojích pro inovace, ekonomických trendech*
- *Zvyšování konkurenceschopnosti a připravenosti pro investice*
- *Rozvoj spolupráce na národní a mezinárodní úrovni*
- *Budování a rozvoj systému podpory inovací*

Specifické cíle zastřešují základní myšlenku BRIS – budování komplexní inovační kapacity regionu, která se projeví ve zvýšení výkonnosti regionální ekonomiky. Návrh strategického rámce regionální inovační strategie ústí v konkrétní cíle a opatření.

- *Vytváření podmínek pro rozvoj progresivních sektorů – regionální foresight, rozvoj klastrů a kooperačních sítí*
- *Zlepšení infrastruktury pro inovační firmy – rozvoj fyzické infrastruktury, rozvoj služeb*
- *Budování nových a posilování existujících kapacit výzkumu a vývoje ve vazbě na podnikovou sféru – rozvoj průmyslových a vývojových kapacit v regionu, zlepšení marketingu výzkumu a vývoje, zapojení regionálních kapacit do národních i mezinárodních programů a projektů*
- *Rozvoj lidských zdrojů – celoživotní vzdělávání, rozvoj T-skills, kreativity, podnikavosti, propagace technického vzdělávání a jeho zatraktivnění, rozvoj spolupráce vzdělávacích institucí a podniků*
- *Finanční zdroje pro inovační projekty – větší využití existujících zdrojů a nových zdrojů ze SF, inovační fond na úrovni regionu*
- *Posílení image regionu – ocenění úspěchu, propagace regionu, marketing, zvyšování atraktivity výzkumu, technologií a inovací*

Bohemian Regional Innovation Strategy – Praha

Posláním Regionální inovační strategie je vytvořit příznivé prostředí pro využití vysokého vědecko-výzkumného a znalostního potenciálu Prahy, zejména prostřednictvím malých a středních inovačních podniků, a přispět tak ke zvýšení konkurenceschopnosti hlavního města cestou rozvoje znalostní ekonomiky. Regionální inovační strategie byla navržena tak, aby vyhovovala specifickým podmínkám hlavního města a zároveň aby umožnila rozsáhlé využití finanční pomoci ze strukturálních fondů pro Cíle 2 a 3. Klade si za cíl řešit problematiku inovací komplexně a poukázat na všechny relevantní souvislosti. RIS sestává ze 7 strategických oblastí, která jsou definována konkrétními opatřeními:

- *Konkurenceschopný sektor inovačních podniků – podpora vzniku a rozvoje regionálních odvětvových klastrů, podpora progresivních a high-tech odvětví v regionu*
- *Aktivní zapojení do výzkumné a vývojové základny do rozvoje inovačního podnikání – posílení transferu technologií, komercializace výstupů VaV, spolupráce výzkumných institucí a podnikatelské sféry, podpora vzniku spin-off firem, zapojení podniků do VaV aktivit na regionální i evropské úrovni*

- *Lidské zdroje pro inovace* – vzdělávací systém pro dynamický pracovní trh, celoživotní vzdělávání pro znalostní ekonomiku
- *Poradenské služby a infrastruktura pro inovace* – rozvoj regionální inovační infrastruktury, kvalifikované poradenství a služby pro inovace
- *Financování inovací* – veřejná finanční podpora pro inovace, podnikání a budování inovační infrastruktury, stimulace využití komerčních zdrojů pro inovace
- *Inovace jako součást regionálního rozvoje* – inovační kultura, koordinace aktivit a strategické řízení regionálního rozvoje v oblasti inovací
- *Meziregionální spolupráce* – spolupráce s regiony EU a transfer ověřené praxe, Praha – národní iniciační a inovační centrum

Z jednotlivých cílů a opatření vycházejí prioritní témata, které jsou předpokladem pro tvorbu kvalitního inovačního systému vedoucího ke zvýšení konkurenceschopnosti regionu. Jako prioritní byla označena podpora vzniku kvalitní inovační infrastruktury a s nimi souvisejících služeb, podpora vzniku nových technologických firem a podnikatelských inkubátorů, podpora vzniku klastrů, začlenění Prahy do celostátního systému podpory inovací a podnikání, strategické plánování a příprava strategických informací z oblasti inovací a finanční podpora podnikání.

Shrnutí skupiny

Dokumenty, které jsou obsaženy v této skupině, vyjadřují jednak postoje České republiky k novému programovacímu období 2007-2013, jednak vymezují prioritní osy, kterými se bude v ČR ubírat (Národní lisabonský program, Strategie hospodářského růstu, Strategické obecné zásady Společenství, Národní inovační politika atd.). Naznačují plnění stanovených reformních kroků v novém programovacím období, představují integrovaný a soudržný přístup mezi ekonomickým a sociálním rozvojem. Cílem dokumentů je posílení vědecké, inovační a technologické základny v zemi a zvýšení její mezinárodní konkurenceschopnosti. Opatření, které dokumenty k dosažení tohoto cíle navrhuje, se týkají především investic do lidského kapitálu, podpory školství, podpory výzkumu a vývoje, kvality veřejných institucí, podpory malých a středních podniků a nově zaměřených investičních pobídek.

Druhý soubor dokumentů v této skupině tvoří návrhy nařízení Rady pro jednotlivé strukturální fondy. Návrhy informují o nových oblastech a prioritách, které budou jednotlivými fondy (Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj) podporovat v novém programovacím období 2007-2013. Do tohoto souboru také patří práce Integrované směry pro růst a pracovní místa, ve kterém Evropská komise shrnuje jednotné směrnice pro růst zaměstnanosti na období 2005-2008.

Posledním souborem v této skupině dokumentů jsou tematické studie – Inovativnost, adaptabilita a konkurenceschopnost české ekonomiky v evropském a globálním měřítku, BRIS Praha a BRIS Plzeň. Tyto dokumenty řeší komplexně specifický region nebo rozvojovou problematiku.

Absorpční kapacita je v těchto materiálech řešena implicitně. Kromě dokumentů Strategie hospodářského růstu ČR a Strategické obecné zásady společenství, které navrhuje konkrétní kroky k posílení absorpční kapacity (zvýšení informovanosti zájemců o finanční podporu, zpřehlednění pravidel hodnocení projektů, příznivé prostředí pro efektivní partnerství veřejného a soukromého sektoru apod.), jsou ostatní texty obecnými doporučeními, politickými prohlášeními a resolucemi. Nenaplňují tedy, ze své podstaty, konkrétní povahy Operačních programů (které z těchto dokumentů vycházejí a podrobně absorpční kapacitu řeší).

11.2 Dotazníky

Dotazník I – pro tvorbu znalostí

I. Identifikační údaje	
1) Název instituce	
2) Hlavní oblasti výzkumné činnosti – uveďte prosím nosné oblasti výzkumu a vývoje, ve kterých se Vaše instituce chce do budoucnosti profilovat	Maximálně 3 oblasti – volná políčka
3) Počet vědeckých pracovníků	Do 50 50 až 250 250 až 1000 1000 až 5000 5000 a více

II. Projektové záměry na období 2007 – 13				
4) Jste informováni o směrech podpory oblasti inovací a výzkumu a vývoje v období 2007-13	Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne			
5) O které z následujících oblastí podpory máte zájem?				
	ANO /NE	Přibližný odhad nákladů na realizaci	Stručný záměr předpokládaného projektu včetně	lokalizace projektu
Oblast podpory ve vztahu k IZE	Ano/Ne	Baterie do 1 mil. Kč 1-5 mil. Kč 5-20 mil. Kč 20-50 mil. Kč 50-100 mil. Kč více než 100 mil. Kč	otevřená odpověď	Výběr kraje
1a) Intervence na podporu výzkumu a vývoje – neinvestiční „měkké“				
• zkvalitnění vědecké přípravy				
• mobilita vědců				
• interdisciplinární výzkum				
• jiné – doplňte				
1b) Intervence na podporu výzkumu a vývoje – investiční – „tvrdé“				
• výstavba kapacit VaV				
• rekonstrukce kapacit VaV				
• pořízení vybavení				
• jiné – doplňte				
2a) Intervence na podporu vzdělávání – neinvestiční „měkké“				
• zkvalitnění vzdělávacích programů				
• kariérní poradenství				
• interdisciplinární vzdělávání				
• další vzdělávání				
• jiné – doplňte				
2b) Intervence na podporu vzdělávání – investiční – „tvrdé“				
• výstavba vzdělávacích kapacit				
• rekonstrukce vzdělávacích kapacit				
• pořízení vybavení				

• jiné - doplňte				
3a) Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství - neinvestiční „měkké“				
• usnadnění přístupu k financím (rizikový kapitál apod.)				
• poradenství				
• testování nových produktů				
• vzdělávání zaměstnanců				
• sdílení příkladů dobré praxe				
• podpora výzkumu				
• jiné - doplňte				
3b) Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství - investiční - „tvrdé“				
• budování podnikatelské infrastruktury (např. klastry, inkubátory)				
• pořízení nových technologií				
• sítě ICT				
• podpora výzkumu				
• jiné - doplňte				
4a) Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (infrastruktura podporující vznik a šíření inovací) - neinvestiční „měkké“				
• šíření a sdílení informací				
• poradenství				
• patentová ochrana				
• usnadnění přístupu k financím				
• služby spojené s ICT				
• šíření inovací (včetně marketingu)				
• vytváření inovačních strategií				
• jiné - doplňte				
4b) Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (infrastruktura podporující vznik a šíření inovací) - investiční - „tvrdé“				
• budování infrastruktury podporující vznik a šíření inovací (vědeckotechnické parky, inkubátory, centra pro transfer technologií, apod.)				
• pořízení nových technologií				
• ICT				
• jiné - doplňte				
5. Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi				
a) působícími v oblasti VaV a v oblasti vzdělávání				
b) působícími v oblasti VaV a podnikatelským sektorem				
c) působícími v oblasti vzdělávání a a podnikatelským sektorem				
d) mezi institucemi VaV				
e) mezi institucemi zaměřenými na vzdělávání				
f) mezi podnikatelským sektorem				
g) působícími v oblasti VaV, v oblasti vzdělávání a podnikatelským sektorem				
7) Existuje oblast (v rámci podpory výzkumu, vývoje a inovací), ve které máte nějaké rozvojové záměry a přitom není postižena ve výše zmíněném výčtu oblastí podpory?	Otevřená odpověď			
8) V případě, že jste čerpali v současném	• nedostatečné informace			

<p>období prostředky ze strukturálních fondů, uveďte prosím největší problémy, se kterými jste se setkali. Zaškrtněte prosím maximálně 3 položky.</p>	<ul style="list-style-type: none">• způsob proplácení výdajů• příliš vysoké nároky na přípravu žádosti• slabá podpora při přípravě žádosti• vysoká administrativní náročnost při řízení projektu• jiné – doplňte
---	--

Dotazník II – přenos znalostí

I. Identifikační údaje	
1) Název instituce	
2) Hlavní oblast činnosti	
3) Počet zaměstnanců	Do 5 5 až 10 10 až 50 50 a více

II. Projektové záměry na období 2007 – 13				
4) Jste informováni o směrech podpory oblasti inovací a výzkumu a vývoje v období 2007-13	Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne			
5) O které z následujících oblastí podpory máte zájem?				
	ANO /NE	Přibližný odhad nákladů na realizaci	Stručný záměr předpokládaného projektu včetně	Lokalizace projektu
Oblast podpory ve vztahu k IZE	Ano/Ne	Baterie do 1 mil. Kč 1-5 mil. Kč 5-20 mil. Kč 20-50 mil. Kč 50-100 mil. Kč více než 100 mil. Kč	Otevřená odpověď	Výběr kraje
1a) Intervence na podporu výzkumu a vývoje – neinvestiční „měkké“				
• zkvalitnění vědecké přípravy				
• mobilita vědců				
• interdisciplinární výzkum				
• jiné – doplňte				
1b) Intervence na podporu výzkumu a vývoje – investiční – „tvrdé“				
• výstavba kapacit VaV				
• rekonstrukce kapacit VaV				
• pořízení vybavení				
• jiné – doplňte				
2a) Intervence na podporu vzdělávání – neinvestiční „měkké“				
• zkvalitnění vzdělávacích programů				
• kariérní poradenství				
• interdisciplinární vzdělávání				
• další vzdělávání				
• jiné – doplňte				
2b) Intervence na podporu vzdělávání – investiční – „tvrdé“				
• výstavba vzdělávacích kapacit				
• rekonstrukce vzdělávacích kapacit				
• pořízení vybavení				
• jiné – doplňte				
3a) Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství – neinvestiční „měkké“				
• usnadnění přístupu k financím (rizikový kapitál apod.)				

• poradenství				
• testování nových produktů				
• vzdělávání zaměstnanců				
• sdílení příkladů dobré praxe				
• podpora výzkumu				
• jiné – doplňte				
3b) Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství – investiční – „tvrdé“				
• budování podnikatelské infrastruktury (např. klastry, inkubátory)				
• pořízení nových technologií				
• sítě ICT				
• podpora výzkumu				
• jiné – doplňte				
4a) Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (infrastruktura podporující vznik a šíření inovací) – neinvestiční „měkké“				
• šíření a sdílení informací				
• poradenství				
• patentová ochrana				
• usnadnění přístupu k financím				
• služby spojené s ICT				
• šíření inovací (včetně marketingu)				
• vytváření inovačních strategií				
• jiné – doplňte				
4b) Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (infrastruktura podporující vznik a šíření inovací) – investiční – „tvrdé“				
• budování infrastruktury podporující vznik a šíření inovací (vědeckotechnické parky, inkubátory, centra pro transfer technologií, apod.)				
• pořízení nových technologií				
• ICT				
• jiné – doplňte				
5. Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi				
a) působícími v oblasti VaV a v oblasti vzdělávání				
b) působícími v oblasti VaV a podnikatelským sektorem				
c) působícími v oblasti vzdělávání a a podnikatelským sektorem				
d) mezi institucemi VaV				
e) mezi institucemi zaměřenými na vzdělávání				
f) mezi podnikatelským sektorem				
g) působícími v oblasti VaV, v oblasti vzdělávání a podnikatelským sektorem				
6) Existuje oblast (v rámci podpory výzkumu, vývoje a inovací), ve které máte nějaké rozvojové záměry a přitom není postižena ve výše zmíněném výčtu oblastí podpory?	Otevřená odpověď			
7) V případě, že jste čerpali v současném období prostředky ze strukturálních fondů, uveďte prosím největší problémy, se kterými jste se setkali. Zaškrtněte prosím maximálně 3 položky.	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečné informace • způsob vyplácení výdajů • příliš vysoké nároky na přípravu žádosti • slabá podpora při přípravě žádosti • vysoká administrativní náročnost při řízení projektu • jiné – doplňte 			

Dotazník III – pro podnikatelské subjekty

I. Identifikační údaje	
1) V jaké oblasti realizujete vaši hlavní podnikatelskou činnost	15 – Výroba potravinářských výrobků a nápojů 17 – Výroba základních kovů a hutních výrobků 18 – Výroba oděvů, zpracování a barvení kožehin 19 – Činění a úprava usní, výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi 20 – Zpracování dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků kromě nábytku 21- Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru 24 – Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken (mimo: Výroba léčiv, chem. Látek a rostlinných přípravků a dalších prostředků pro zdravotnické účely) 244 – Výroba léčiv, chemických látek, rostlinných přípravků a dalších prostředků pro zdravotnické účely 25 – Výroba pryžových a plastových výrobků 26 – Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků 27 – Výroba základních kovů a hutních výrobků 28 – Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení) 29 – Výroba a opravy strojů a zařízení 30 – Výroba kancelářských strojů a počítačů 31 – Výroba elektrických strojů a zařízení 32 – Výroba rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů 33 – Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů 34 – Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů 35 – Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení 36 – Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl 37 – Recyklace druhotných surovin 40 – Výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie 41 – Shromažďování, úprava a rozvod vody 45 – Stavebnictví 64 – spoje 72 – Činnosti v oblasti výpočetní techniky Jiný obor dle OKEČ
2) Počet zaměstnanců	Do 10 10 až 100 100 až 250 250 až 1000 1000 až 5000 5000 a více
3) Sídlo	výběr kraje
4) Vlastní výzkumná a vývojová činnost	Ano x Ne

II. Projektové záměry na období 2007 – 13				
5) Jste informováni o směrech podpory oblasti inovací a výzkumu a vývoje v období 2007-13	Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne			
6) O které z následujících oblastí podpory máte zájem?				
	ANO /NE	Přibližný odhad nákladů na realizaci	Stručný záměr předpokládaného projektu včetně	Lokalizace projektu
Oblast podpory ve vztahu k IZE	Ano/Ne	Baterie do 1 mil. Kč 1-5 mil. Kč 5-20 mil. Kč 20-50 mil. Kč 50-100 mil. Kč více než 100 mil. Kč	Otevřená odpověď	Výběr kraje
1a) Intervence na podporu výzkumu a vývoje – neinvestiční „měkké“				
• zkvalitnění vědecké přípravy				
• mobilita vědců				
• interdisciplinární výzkum				
• jiné – doplňte				
1b) Intervence na podporu výzkumu a vývoje – investiční – „tvrdé“				
• výstavba kapacit VaV				
• rekonstrukce kapacit VaV				
• pořízení vybavení				
• jiné – doplňte				
2a) Intervence na podporu vzdělávání – neinvestiční „měkké“				
• zkvalitnění vzdělávacích programů				
• kariérní poradenství				
• interdisciplinární vzdělávání				
• další vzdělávání				
• jiné – doplňte				
2b) Intervence na podporu vzdělávání – investiční – „tvrdé“				
• výstavba vzdělávacích kapacit				
• rekonstrukce vzdělávacích kapacit				
• pořízení vybavení				
• jiné – doplňte				
3a) Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství – neinvestiční „měkké“				
• usnadnění přístupu k financím (rizikový kapitál apod.)				
• poradenství				
• testování nových produktů				
• vzdělávání zaměstnanců				
• sdílení příkladů dobré praxe				
• podpora výzkumu				
• jiné – doplňte				
3b) Intervence zaměřené na podporu podnikání a podnikatelství – investiční – „tvrdé“				
• budování podnikatelské infrastruktury				

(např. klastry, inkubátory)				
• pořízení nových technologií				
• sítě ICT				
• podpora výzkumu				
• jiné – doplňte				
4a) Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (infrastruktura podporující vznik a šíření inovací) – neinvestiční „měkké“				
• šíření a sdílení informací				
• poradenství				
• patentová ochrana				
• usnadnění přístupu k financím				
• služby spojené s ICT				
• šíření inovací (včetně marketingu)				
• vytváření inovačních strategií				
• jiné – doplňte				
4b) Intervence zaměřené na inovační infrastrukturu (infrastruktura podporující vznik a šíření inovací) – investiční – „tvrdé“				
• budování infrastruktury podporující vznik a šíření inovací (vědeckotechnické parky, inkubátory, centra pro transfer technologií, apod.)				
• pořízení nových technologií				
• ICT				
• jiné – doplňte				
5. Intervence zaměřené na podporu spolupráce mezi institucemi				
a) působícími v oblasti VaV a v oblasti vzdělávání				
b) působícími v oblasti VaV a podnikatelským sektorem				
c) působícími v oblasti vzdělávání a a podnikatelským sektorem				
d) mezi institucemi VaV				
e) mezi institucemi zaměřenými na vzdělávání				
f) mezi podnikatelským sektorem				
g) působícími v oblasti VaV, v oblasti vzdělávání a podnikatelským sektorem				

7) Existuje oblast (v rámci podpory výzkumu, vývoje a inovací), ve které máte nějaké rozvojové záměr a přitom není postižena ve výše zmíněném výčtu oblastí podpory?	Otevřená odpověď
8) V případě, že jste čerpali v současném období prostředky ze strukturálních fondů, uveďte prosím největší problémy, se kterými jste se setkali. Zaškrtněte prosím maximálně 3 položky.	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečné informace • způsob proplácení výdajů • příliš vysoké nároky na přípravu žádosti • slabá podpora při přípravě žádosti • vysoká administrativní náročnost při řízení projektu • jiné - doplňte